Bundel - Commissie Ruimte 2022-2026 van 12 oktober 2022

Agenda bijlagen

Agenda_Commissie_Ruimte_12_oktober_2022

1 Opening en vaststellen agenda

2 Z/22/419206 Meerjarenbegroting 2023-2026

De raad wordt voorgesteld de Meerjarenbegroting 2023 – 2026 vast te stellen overeenkomstig het aangeboden ontwerp.
Portefeuillehouder: college
Nb.
Door het college is bijgaande RIB 2022-066 over de septembercirculaire 2022 aangeboden. Omdat de circulaire gevolgen heeft voor de Meerjarenbegroting is deze nog aan de begrotingsstukken toegevoegd.

- 1119812 Raadsvoorstel Meerjarenbegroting 2023-2026
- 1120897 Bijlage 1 Meerjarenbegroting 2023-2026 gemeente Zevenaar
- 221012 Begroting 2023 in 1 oogopslag
- RIB 2022-066 Septembercirculaire 2022
- Behandelschema Meerjarenbegroting 2023-2026
- Overzicht vragen en antwoorden inloopavond MJB 2023-2026

3 Z/22/431326 Collegeprogramma 2022-2026

De raad wordt voorgesteld het collegeprogramma 2022-2026 als uitwerking van het coalitieakkoord “Het moet anders en het gaat anders, samen!” vast te stellen.
Portefeuillehouder: college

- 1119872 Raadsvoorstel Collegeprogramma 2022-2026
- 1121310 Bijlage 1 Collegeprogramma 2022-2026
- 1102687 Bijlage 2 Coalitieakkoord 2022-2026

4 Rondvraag

Door de fractie van de VVD zijn vooraf vragen aangekondigd over:
- de status van de overdracht wegen woonpark BAT
- de status van het voetpad Boterdijk ter hoogte van de nieuwbouw.
De vragen zullen ter vergadering mondeling door het college beantwoord worden.

5 Sluiting

Agenda Commissie Ruimte 12 oktober 2022

Tijd	19:30 uur
Locatie	Raadzaal
Voorzitter	F.H.F. Jansen

1	**Opening en vaststellen agenda**
2	**Z/22/419206 Meerjarenbegroting 2023-2026** De raad wordt voorgesteld de Meerjarenbegroting 2023 – 2026 vast te stellen overeenkomstig het aangeboden ontwerp. Portefeuillehouder: college
3	**Z/22/431326 Collegeprogramma 2022-2026** De raad wordt voorgesteld het collegeprogramma 2022-2026 als uitwerking van het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!" vast te stellen. Portefeuillehouder: college
4	**Rondvraag**
5	**Sluiting**

Zevenaar, 19 september 2022
Namens de Agendacommissie,
Ellen Hondelink-Rinsma, commissiegriffier

Raadsvoorstel

Onderwerp	Meerjarenbegroting 2023-2026
Zaaknummer	Z/22/419206
Documentnummer	INT/22/1119812
Portefeuillehouder	Arthur Boone
Portefeuille	Financiën
Behandelend ambtenaar/afdeling	Astrid Peters (FIN)
Telefoon	0316-595349
E-mail	A.Peters@zevenaar.nl

1. Samenvatting

Wij bieden u de meerjarenbegroting 2023-2026 ter vaststelling aan. Deze meerjarenbegroting is in meerjarig perspectief structureel en reëel sluitend. Het is de eerste begroting van ons college van de bestuursperiode 2022-2026. De ambities van de nieuwe coalitie uit het akkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!", hebben wij uitgewerkt in een collegeprogramma. Hoe we dit doen en wat dit gaat kosten hebben we verwerkt in de nu voorliggende meerjarenbegroting voor 2023-2026.

2. Raadsvoorstel

1. De meerjarenbegroting 2023 – 2026 vast te stellen overeenkomstig het aangeboden ontwerp.

3. Waarom naar de raad

De artikelen 189 tot en met 195 van de Gemeentewet regelen de bevoegdheid van de gemeenteraad tot het jaarlijks vaststellen van de begroting van de gemeente. De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is of dat dit evenwicht binnen de looptijd van de meerjarenbegroting tot stand zal worden gebracht.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Bij ieder programma in de meerjarenbegroting wordt aangegeven wat de doelstellingen zijn en wat het beoogd effect van de inhoudelijke programmadoelstelling is.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1. Wij geven uitvoering aan ons collegeprogramma.

Onze bestuursperiode begint in een tijd van mondiale politieke instabiliteit. Landelijk, maar ook lokaal, hebben we te maken met de ontwrichtende gevolgen van de globale politieke en macro-economische ontwikkelingen. De ontregelende maatregelen van de COVID-crisis waren net opgeheven en toen brak er oorlog uit in de Oekraïne, met alle gevolgen van dien.

De stijgende energiekosten, schaarste aan grondstoffen en oplopende inflatie raken onze inwoners, bedrijven en samenleving. Steeds meer huishoudens hebben moeite om hun vaste lasten te kunnen

betalen en ook de dagelijkse boodschappen worden steeds duurder. Er ontstaat meer armoede. Er is sprake van een krappe arbeidsmarkt, waardoor vacatures niet kunnen worden ingevuld. Dienstverlening en/of productiviteit in nagenoeg alle marktsectoren komt in gevaar. De woningnood blijft onverminderd hoog. We hebben de opgave om te "bouwen, bouwen, bouwen", ook in Zevenaar. Klimaatverandering, maar ook de effecten van de energiecrisis, verhogen de urgentie om de duurzaamheidsagenda te realiseren. De zorgkosten voor Wmo en Jeugd blijven een stijgende lijn vertonen. Ontwikkelingen zoals invoering van de Omgevingswet, onduidelijkheid over de stelselwijzigingen in de Jeugdzorg, transformatie van het sociaal domein zijn ook grote opgaven voor onze gemeente. Daarnaast zorgt de door het Rijk aangekondigde nieuwe financieringssystematiek van het gemeentefonds (vanaf 2026) voor een onzeker financieel toekomstperspectief. Deze ontwikkelingen beïnvloeden ons werk nu, maar naar verwachting ook in de komende jaren.

De afgelopen maanden werkten we aan ons collegeprogramma, waarin we de hoofdlijnen uit het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!" van Lokaal Belang, PvdA, VVD, D66 en GroenLinks hebben vertaald naar concrete ambities, doelstellingen en resultaten. Een aantal onderwerpen is op de raadsagenda opgenomen. Deze onderwerpen zijn, voor zover niet eerder in gang gezet, in deze begroting niet concreet uitgewerkt. In deze meerjarenbegroting is de uitvoering van het collegeprogramma verwerkt met de bijbehorende financiële consequenties.

De opgaven en onzekerheden die de komende tijd op ons afkomen vragen om voorzichtigheid en realiteitszin. Onze financiële positie is echter gezond en stabiel. We kunnen en willen de komende periode o.a. investeren in plannen die bijdragen aan: het welzijn van en gelijke kansen voor onze inwoners, de leefbaarheid en veiligheid in onze gemeente, uitbreiding van onze woningvoorraad, betere bereikbaarheid en verkeersveiligheid, een aantrekkelijk lokaal ondernemingsklimaat en inzet op duurzaamheidsmaatregelen.

We leggen binnen het sociaal domein de focus op het borgen van de dienstverlening aan onze inwoners door de uitvoering te versterken. We zetten in op preventie voorzieningen, op het gebied van zorg, armoede en schulden. We herijken de lokale belastingen. We houden de lokale lasten voor inwoners, ondernemers en verenigingen zo laag mogelijk. Daar waar nodig herbezien we bezuinigingstaakstellingen op de welzijns- en cultuurorganisaties.
We zetten in op meer veiligheid op straat door extra handhavingsinzet, maar pakken ook overlast op straat aan en verborgen criminaliteit (ondermijning). We blijven een bijdrage leveren aan de vluchtelingencrisis en het faciliteren van noodopvang.

In het fysieke domein investeren we in het onderhoud en beheer van de openbare ruimte. We willen meer woningen door te "bouwen, bouwen, bouwen". We investeren hierin, maar ook in de opgaven op het gebied van vrijetijdseconomie, duurzaamheid, energietransitie, mobiliteit, economie en werkgelegenheid. Dit doen we door lokale projecten uit te voeren, maar ook door regionale samenwerking in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR). We nemen deel aan de vijf regionale opgaven zijnde de verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio, groene groeiregio, circulaire regio. Deze opgaven dragen ook bij aan of versnellen de realisatie van onze eigen ambities.

We zien dat de maatschappelijke opgaven, maar ook de krapte op de arbeidsmarkt vragen om actief te investeren in de ontwikkeling van de eigen organisatie. Dat betekent investering in de kwaliteit van de uitvoeringsorganisatie, de ICT- en informatievoorziening, modernisering van de dienstverlening, investeringen in aantrekkelijk werkgeverschap en strategisch personeelsbeleid en de doorontwikkeling naar de digitale gemeente.

We hebben drie rode draden in ons collegeprogramma geweven: het ambtelijk-bestuurlijk samenspel (organisatiecultuur), dienstverlening en participatie. Wij willen samen met u, onze inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners een succes maken van de opgaven waar we als Zevenaar voor staan.

1.2. De nu voorliggende meerjarenbegroting 2023-2026 is reëel en structureel sluitend.
Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2023 óf het laatste jaar 2026 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat de nu voorliggende meerjarenbegroting hieraan voldoet en dus structureel en reëel sluitend is.

1.3 Het structurele tekort in 2026 blijft relatief beperkt
In 2026 buigt het positieve structurele begrotingssaldo om naar een tekort van € 1,6 miljoen, met name verklaard door de terugval van de algemene uitkering ("ravijnjaar"). Het laatste jaar is niet structureel sluitend. Voor dit jaar spelen meerdere onzekerheden en onduidelijkheden die zowel positief als negatief het saldo kunnen beïnvloeden. Het saldo dat wij presenteren is echter reëel op basis van de huidige inzichten.
Een gezonde financiële huishouding van de gemeente heeft onze prioriteit. De begroting moet structureel en reëel sluitend zijn en de risico's die de gemeente loopt, dienen op verantwoorde wijze in de begroting te zijn afgedekt. Het tekort van € 1,6 miljoen in het laatste jaar 2026 vinden wij echter in de huidige context acceptabel.
Voor meer achtergronden verwijzen wij u graag verder naar de "Financiële hoofdlijnen" in de meerjarenbegroting.

Alternatieven
N.v.t.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?
De meerjarenbegroting is onderdeel van de Planning en Control-cyclus. Door middel van tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid, de mate waarin doelen zijn behaald, de bereikte resultaten en financiële overschotten en tekorten.

7. Klimaat en duurzaamheid
Bij programma 7 gaan we in op de ontwikkelingen bij duurzaamheid.

8. Communicatie
De digitale meerjarenbegroting wordt op de portal van de gemeente Zevenaar https://zevenaar.pcportal.nl gepresenteerd. Bij dit raadsvoorstel treft u de begroting in pdf-formaat aan, zodat u ook op deze wijze kennis kunt nemen van de inhoud. In dit format treft u op meerdere plaatsen een herhaling van teksten aan. Dit is een technisch gevolg van het werken met een website.

9. Kosten, baten en dekking

Het actuele financieel meerjarenbeeld is als volgt:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Primitieve begroting 2022-2025	1.571	1.051	1.625	1.903	2.002
1e Voortgangsrapportage 2022	-1.230	-118	724	-249	-337
2e Voortgangsrapportage 2022	519	4.670	8.042	10.336	2.754
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Stand tot de begroting	**860**	**5.603**	**10.390**	**11.990**	**4.419**
1. Autonome ontwikkelingen	0	-518	-1.132	-1.409	-1.655
2. Actualisatie bestaand beleid	0	184	-1.337	-1.023	-659
3. Nieuw beleid	0	-588	-171	-171	-171
5. Collegeprogramma	0	-4.721	-3.725	-3.563	-3.566
Totaal mutaties begroting	**0**	**-5.644**	**-6.365**	**-6.166**	**-6.051**
Saldo meerjarenbegroting 2023-2026	**860**	**-41**	**4.025**	**5.824**	**-1.632**
Incidentele baten en lasten[1]		968	-716	228	60
Structureel begrotingssaldo		**927**	**3.309**	**6.052**	**-1.572**

In 2022 en volgende jaren zien we dat de positieve effecten van de 2e Voortgangsrapportage het meerjarensaldo verbeteren. Dit is met name het gevolg van de toename van de algemene uitkering (Meicirculaire 2022). In het eerste begrotingsjaar 2023 zien we een beperkt negatief saldo, om vervolgens in 2024 en 2025 heel positief om te slaan. Echter in 2026 zien we een ombuiging naar een tekort. Dit wordt veroorzaakt door de terugval in de algemene uitkering. Het jaar 2026 wordt om die reden ook wel aangeduid als het "ravijnjaar".
De mutaties die zijn opgenomen in deze meerjarenbegroting bestaan uit autonome ontwikkelingen, actualisatie bestaand beleid, nieuw beleid én uit opgevoerd nieuw beleid vanuit ons collegeprogramma. Normaliter nemen wij het nieuwe beleid op in de Kadernota. Wegens de verkiezingen en aansluitend de vorming van een nieuwe coalitie is dit jaar geen Kadernota vastgesteld. Daarom treft u het aangevraagde nieuwe beleid volledig terug in deze begroting waarin tevens de integrale afweging plaats vindt. Het onderdeel "Financieel meerjarenbeeld" in de meerjarenbegroting 2023-2026 geeft een volledig beeld van alle financiële ontwikkelingen. Uiteraard vindt u deze mutaties ook terug bij iedere programma ("Wat kost het"). Structurele mutaties die opgenomen en toegelicht zijn in de 2e VGR, zijn tevens financieel verwerkt in het meerjarenbeeld van deze begroting, maar hierin niet meer nader toegelicht.

In bovenstaande tabel maken wij daarnaast inzichtelijk of sprake is van een structureel begrotingsevenwicht. Incidentele lasten en baten beïnvloeden het structurele begrotingssaldo. In 2023, 2025 en 2026 zijn de incidentele lasten hoger dan de incidentele baten. Elimineren we deze incidentele lasten en baten, dan heeft dit per saldo een positief effect op het structurele meerjarenbeeld in die jaren. In 2024 zijn de incidentele baten hoger dan de incidentele lasten hetgeen in dat jaar een negatief effect heeft op het structurele meerjarenbeeld.

[1] Zie ook het onderdeel incidentele baten en lasten in de meerjarenbegroting

Gelet op de voorschriften van de provincie voldoen we aan de voorwaarden van een structureel en reëel sluitende begroting. Het begrotingsjaar 2023 is immers reëel structureel sluitend.

De komende periode worden wij als gemeente geconfronteerd met verschillende onduidelijkheden en risico's. We noemen de onzekerheden in de algemene uitkering, de Omgevingswet, de krapte op de arbeidsmarkt en de huidige economische onrust. Daarbij komen de energiecrisis, oplopende inflatie en het woningtekort die een grote druk op de komende meerjarenbegrotingen leggen. Hoewel er zorgen zijn, is de ratio van het weerstandsvermogen gestegen naar een waarde van 7,7. Het weerstandsvermogen vormt in financiële zin ruimschoots een buffer voor de verschillende risico's die zich kunnen voordoen.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	1120897	Meerjarenbegroting 2023-2026

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp	Meerjarenbegroting 2023-2026
Zaaknummer	Z/22/419206
Documentnummer	INT/22/1119812

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

Gelet op artikel 189 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De meerjarenbegroting 2023 – 2026 vast te stellen overeenkomstig het aangeboden ontwerp.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 2 november 2022.

De griffier	De burgemeester
I.M. van Dijk	L.J.E.M. van Riswijk

Meerjarenbegroting 2023-2026

22-09-2022

ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Voorwoord 4
Hoofdlijnen 5
Leeswijzer 11

Programma's **14**
0. Bestuur en ondersteuning 15
1. Veiligheid 41
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 48
3. Economie 60
4. Onderwijs 70
5. Sport, cultuur en recreatie 77
6. Sociaal domein 92
7. Volksgezondheid en duurzaamheid 111
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 125

Paragrafen **136**
Lokale heffingen 137
Weerstandsvermogen 150
Onderhoud kapitaalgoederen 162
Financiering 170
Bedrijfsvoering 177
Verbonden partijen 182
Grondbeleid 199

Financiën **205**
Inleiding 206
Autorisatie 207
Kaders en uitgangspunten 209
Financieel meerjarenbeeld 211
Overzicht van baten en lasten per programma 234
Overzicht baten en lasten op taakveld 235
Overzicht algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien 243
Overzicht van incidentele baten en lasten 244
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 249
Geprognosticeerde balans 250
EMU-saldo 251
Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen 251

Bijlagen **253**
Overzicht mutaties Meerjarenbegroting 2023-2026 254
Overzicht mutaties tot de Meerjarenbegroting 2023-2026 259
Meerjareninvesteringsplan 262
Reserves en voorzieningen 268
Overzicht beleidsindicatoren 269

ALGEMEEN

VOORWOORD

Graag presenteren wij u de Meerjarenbegroting 2023-2026 van Zevenaar.. Deze bieden wij u ter besluitvorming aan.

De meerjarenbegroting bouwt voort op de uitgangspunten van de Kaderbrief 2023 en is een uitwerking van het coalitieakkoord 2022-2026, zoals deze is gepresenteerd door de coalitiepartijen op 7 juni 2022. Het collegeprogramma is integraal onderdeel van de begroting. De begroting laat zich het beste lezen in de digitale versie. In de digitale begroting is alles snel en makkelijk terug te vinden, bijvoorbeeld op programma of onderwerp. Door te klikken, bepaalt u zelf of u diep inzoomt op een onderwerp of de programmabegroting liever op hoofdlijnen leest.
Op uw verzoek is er echter ook weer een aantal fysieke exemplaren van de begroting per fractie beschikbaar.
Voor de behandeling van de begroting is het volgende proces uitgezet:

• Inloopavond voor raads- en commissieleden:	4 oktober
• Commissievergaderingen	11, 12 en 13 oktober
• Raadsvergadering	2 november

Wij hopen op een constructief inhoudelijk debat, waarin we met elkaar de begroting behandelen en vaststellen. We wensen u veel leesplezier.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

De secretaris	De burgemeester
Daniëlle Jansen	Lucien van Riswijk

HOOFDLIJNEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Voor u ligt de eerste begroting van de bestuursperiode 2022-2026. Onze bestuursperiode begint in een tijd van mondiale politieke instabiliteit. Landelijk, maar ook lokaal, hebben we te maken met de ontwrichtende gevolgen van de globale politieke en macro-economische ontwikkelingen. De ontregelende maatregelen van de COVID-crisis waren net opgeheven en toen brak er oorlog uit in de Oekraïne, met alle gevolgen van dien.

De stijgende energiekosten, schaarste aan grondstoffen en oplopende inflatie raken onze inwoners, bedrijven en samenleving. Steeds meer huishoudens hebben moeite om hun vaste lasten te kunnen betalen en ook de dagelijkse boodschappen worden steeds duurder. Er ontstaat meer armoede. Er is sprake van een krappe arbeidsmarkt, waardoor vacatures niet kunnen worden ingevuld. Dienstverlening en/of productiviteit in nagenoeg alle marktsectoren komt in gevaar. De woningnood blijft onverminderd hoog. We hebben de opgave om te "bouwen, bouwen, bouwen", ook in Zevenaar. Klimaatverandering, maar ook de effecten van de energiecrisis, verhogen de urgentie om de duurzaamheidsagenda te realiseren. De zorgkosten voor Wmo en Jeugd blijven een stijgende lijn vertonen. Ontwikkelingen zoals invoering van de Omgevingswet, onduidelijkheid over de stelselwijzigingen in de Jeugdzorg, transformatie van het sociaal domein zijn ook grote opgaven voor onze gemeente. Daarnaast zorgt de door het Rijk aangekondigde nieuwe financieringssystematiek van het gemeentefonds (vanaf 2026) voor een onzeker financieel toekomstperspectief. Deze ontwikkelingen beïnvloeden ons werk nu, maar naar verwachting ook in de komende jaren.

De afgelopen maanden werkten we aan ons collegeprogramma, waarin we de hoofdlijnen uit het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!" van Lokaal Belang, PvdA, VVD, D66 en GroenLinks hebben vertaald naar concrete ambities, doelstellingen en resultaten. Een aantal onderwerpen is op de raadsagenda opgenomen. Deze onderwerpen zijn, voor zover niet eerder in gang gezet, in deze begroting niet concreet uitgewerkt. In deze meerjarenbegroting is de uitvoering van het collegeprogramma verwerkt met de bijbehorende financiële consequenties.

De opgaven en onzekerheden die de komende tijd op ons afkomen vragen om voorzichtigheid en realiteitszin. Onze financiële positie is echter gezond en stabiel. We kunnen en willen de komende periode o.a. investeren in plannen die bijdragen aan: het welzijn van en gelijke kansen voor onze inwoners, de leefbaarheid en veiligheid in onze gemeente, uitbreiding van onze woningvoorraad, betere bereikbaarheid en verkeersveiligheid, een aantrekkelijk lokaal ondernemingsklimaat en inzet op duurzaamheidsmaatregelen.

We leggen binnen het sociaal domein de focus op het borgen van de dienstverlening aan onze inwoners door de uitvoering te versterken. We zetten in op preventie voorzieningen, op het gebied van zorg, armoede en schulden. We herijken de lokale belastingen. We houden de lokale lasten voor inwoners, ondernemers en verenigingen zo laag mogelijk. Daar waar nodig herbezien we bezuinigingstaakstellingen op de welzijns- en cultuurorganisaties.
We zetten in op meer veiligheid op straat door extra handhavingsinzet, maar pakken ook overlast op straat aan en verborgen criminaliteit (ondermijning). We blijven een bijdrage leveren aan de vluchtelingencrisis en het faciliteren van noodopvang.

In het fysieke domein investeren we in het onderhoud en beheer van de openbare ruimte. We willen meer woningen door te "bouwen, bouwen, bouwen". We investeren hierin, maar ook in de opgaven op het gebied van vrijetijdseconomie, duurzaamheid, energietransitie, mobiliteit, economie en werkgelegenheid. Dit doen we door lokale projecten uit te voeren, maar ook door regionale samenwerking in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR). We nemen deel aan de vijf regionale opgaven zijnde de verbonden regio,

productieve regio, ontspannen regio, groene groeiregio, circulaire regio. Deze opgaven dragen ook bij aan of versnellen de realisatie van onze eigen ambities.

We zien dat de maatschappelijke opgaven, maar ook de krapte op de arbeidsmarkt vragen om actief te investeren in de ontwikkeling van de eigen organisatie. Dat betekent investering in de kwaliteit van de uitvoeringsorganisatie, de ICT- en informatievoorziening, modernisering van de dienstverlening, investeringen in aantrekkelijk werkgeverschap en strategisch personeelsbeleid en de doorontwikkeling naar de digitale gemeente.

We hebben drie rode draden in ons collegeprogramma geweven: het ambtelijk-bestuurlijk samenspel (organisatiecultuur), dienstverlening en participatie. Wij willen samen met u, onze inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners een succes maken van de opgaven waar we als Zevenaar voor staan.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

In dit onderdeel van de begroting presenteren wij u het financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen en geven wij in het kort inzicht in de algemene financiële ontwikkeling, het weerstandsvermogen en overige bijzonderheden. Voor een uitgebreide toelichting op de financiële ontwikkelingen verwijzen wij u naar het hoofdstuk 'Financieel meerjarenbeeld'.

We zijn verheugd u een reëel sluitende begroting aan te kunnen bieden.

Het collegeprogramma is verwerkt in de voorliggende meerjarenbegroting 2023-2026. Vanwege het ontbreken van een kadernota vindt u daarom het nieuwe beleid volledig terug in deze begroting. In deze begroting vindt dus de integrale afweging plaats.

Het economisch perspectief ziet er in de eerste 3 jaren goed uit met name door de groei van de algemene uitkering. De financiële ruimte in het begrotingssaldo maakt het mogelijk vanuit het collegeprogramma te werken aan nieuw beleid, nieuwe plannen en ambities voor onze gemeente, haar inwoners en bedrijven. Het laatste jaar is niet structureel sluitend. Voor dit jaar spelen meerdere onzekerheden en onduidelijkheden die zowel positief als negatief het saldo kunnen beïnvloeden. Het saldo dat wij presenteren is reëel op basis van de huidige inzichten.

De meicirculaire 2022 (uitkering uit het gemeentefonds) laat een bijzonder positief beeld zien. In 2022 groeit de algemene uitkering met € 5 miljoen. Dit bedrag loopt op tot € 12,8 miljoen in 2025 om daarna te zakken naar € 6,5 miljoen in 2026. Dit laatste jaar wordt daarom ook wel het ravijnjaar genoemd. Een belangrijk onderdeel van de stijging van de algemene uitkering is de verwerking van de herijking van het gemeentefonds en de opschorting van de opschalingskorting in de jaren 2023 tot en met 2025. In 2026 komt de opschalingskorting volledig terug en daalt de algemene uitkering weer. Met het oog op een door het Rijk aangekondigde nieuwe bekostigingssystematiek is er ook geen groei opgenomen in 2026.

De positieve ontwikkeling van de algemene uitkering is grotendeels toe te schrijven aan de zeer hoge geplande uitgaven (trap op) van het Rijk begin 2022. Mocht het Rijk er niet in slagen deze uitgaven gezien de huidige marktomstandigheden ook daadwerkelijk te realiseren, dan is er sprake van onderuitputting (trap af). Daardoor kunnen de geraamde bedragen in de algemene uitkering in volgende circulaires naar beneden bijgesteld worden.

In 2023 is de compensatie van de tekorten in de jeugdzorg in de algemene uitkering verwerkt. Het Rijk heeft deze middelen echter nog niet voor alle jaren toegekend. Voor de jaren na 2023 hebben wij de compensatie volgens de Commissie van Wijzen voor 100% als inkomsten stelpost opgenomen.

Eind van dit jaar krijgen wij inzicht in de acties die volgen uit de mogelijke voordelen van de hervormingsagenda jeugd. Het kabinet wil in het kader van de hervorming van de jeugdzorg een pakket maatregelen invoeren, waardoor gemeenten als uitvoerende organisaties minder middelen nodig hebben. Eventuele besparingen in de vorm van lagere lasten door rijksmaatregelen in de jeugdzorg hebben wij vooralsnog niet in de begroting opgenomen.

Naast de verschillende onduidelijkheden en onzekerheden in de algemene uitkering worden wij ook geconfronteerd met andere punten, zoals de Omgevingswet en de huidige economische ontwikkelingen.

Bij het opstellen van de begroting 2023-2026 is de coronacrisis nagenoeg voorbij, maar zijn de effecten wel versterkt door het conflict in de Oekraïne en opgegaan in andere crisissen. We noemen de energiecrisis, oplopende inflatie, woningtekort en krapte op de arbeidsmarkt welke een grote druk op de komende meerjarenbegrotingen leggen. Het is de vraag of de algemene uitkering voldoende mee stijgt om deze hogere kosten op te vangen.

Alhoewel er zeker zorgen zijn over het structurele perspectief voor 2026 en verder, laat ons weerstandsvermogen een hoog niveau zien. De algemene reserve is verder opgelopen bij een nagenoeg gelijkblijvend risicoprofiel. Dit resulteert in een ratio van 7,7.

In deze begroting zijn veel nieuwe ontwikkelingen en mutaties opgenomen. In de financiële hoofdlijnen is een tabel opgenomen met de grootste mutaties, groter dan € 100.000.

Financieel meerjarenbeeld

Het actuele financieel meerjarenbeeld ziet er als volgt uit:

Het saldo in de primitieve begroting 2022 was in het jaar 2023 € 1.051.000 positief. Na de begroting 2022-2025 is de 1e Voortgangsrapportage 2022 vastgesteld met een negatief effect van € 118.000. De mutaties die volgen uit de 2e voortgangsrapportage komen in 2023 uit op een voordeel van € 4.670.000. De mutaties in deze begroting zijn samengeteld € 5.644.000 negatief, hoofdzakelijk door nieuw beleid voor de uitvoering van het collegeprogramma. Dit leidt tot een nieuw negatief begrotingssaldo in 2023 van € 41.000. Na de eliminatie van incidentele baten en lasten komt het structurele begrotingssaldo uit op € 927.000 (positief) in 2023.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Primitieve begroting 2022-2025	1.571	1.051	1.625	1.903	2.002
1e Voortgangsrapportage 2022	-1.230	-118	724	-249	-337
2e Voortgangsrapportage 2022	519	4.670	8.042	10.336	2.754
Stand tot de begroting	**860**	**5.603**	**10.390**	**11.990**	**4.419**
1. Autonome ontwikkelingen	0	-518	-1.132	-1.409	-1.655
2. Actualisatie bestaand beleid	0	184	-1.337	-1.023	-659
3. Nieuw beleid	0	-588	-171	-171	-171
5. Collegeprogramma	0	-4.721	-3.725	-3.563	-3.566
Totaal mutaties begroting	**0**	**-5.644**	**-6.365**	**-6.166**	**-6.051**
Saldo meerjarenbegroting 2023-2026	**860**	**-41**	**4.025**	**5.824**	**-1.632**
Eliminatie incidentele baten en lasten		968	-716	228	60
Structureel begrotingssaldo		**927**	**3.309**	**6.052**	**-1.572**

Structureel en reëel evenwicht

Op grond van de voorschriften (BBV) dienen wij inzichtelijk te maken of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van een structureel evenwicht. Hiervoor is inzicht in de incidentele baten en lasten nodig. Incidentele lasten beïnvloeden het structurele begrotingssaldo positief en incidentele baten negatief. Door het saldo van de incidentele baten en lasten te betrekken bij het financieel meerjarenbeeld ontstaat een beter inzicht in het structurele evenwicht van onze begroting.

Presentatie structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Saldo meerjarenbegroting 2023-2026 na bestemming	-41	4.025	5.824	-1.632
Eliminatie incidentele baten en lasten (- = baten)	968	-716	228	60
Structureel begrotingssaldo	**927**	**3.309**	**6.052**	**-1.572**

Bij het onderdeel financiën presenteren wij het 'Overzicht van incidentele baten en lasten'. In 2023 zijn de incidentele lasten hoger dan de incidentele baten. In 2024 is dit omgekeerd. Elimineren we incidentele baten en lasten dan heeft dit een positief effect op het structurele meerjarenbeeld in 2023, 2025 en 2026 en een negatief effect in 2024.
Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2023 óf het laatste jaar 2026 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat de nu voorliggende meerjarenbegroting hier aan voldoet en dus structureel en reëel sluitend is.

Toelichting financiële ontwikkelingen

Bedragen x € 1.000

Mutatie omschrijving	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Overzicht van de mutaties >= € 100.000				
1. Autonome ontwikkelingen	-504	-975	-1.299	-1.505
Aanpassen bijdrage BVO DRAN (doelgroepenvervoer)	-83 N	-128 N	-220 N	-306 N
Aanpassing rente grondexploitaties	162 V	58 V	-165 N	-113 N
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	-471 N	-736 N	-710 N	-770 N
Actualiseren bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM	-102 N	-102 N	-102 N	-102 N
Actualiseren bijdragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland	-230 N	-215 N	-201 N	44 V
Bijdrage aan VGGM onderdeel Brandweer	-148 N	-148 N	-148 N	-148 N
Bijdrage Regionale ICT-Dienst (RID)	-163 N	-163 N	-163 N	-163 N
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	-236 N	-236 N	-236 N	-236 N
Volumestijging Wmo 2026	0 V	0 V	0 V	-321 N
Voortzetting dienstverlening met Scalabor voor uitvoering WSW	-80 N	-140 N	-175 N	-200 N
Vrijval stelpost indexatie 2023	847 V	835 V	822 V	810 V
2. Actualisatie bestaand beleid	403	-1.114	-866	-507
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	1.528 V	-69 N	-87 N	131 V
Formatie uitvoering Jeugd en Wmo	-1.035 N	-1.035 N	-1.035 N	-1.035 N
OZB-woningen	0 V	0 V	76 V	152 V
Reisdocumenten en rijbewijzen	-90 N	-10 N	180 V	245 V

3. Nieuw beleid	-400	0	0	0
Ontwikkelen/uitwerken dorpenplan Lathum	-400 N	0 V	0 V	0 V
5. Collegeprogramma	-3.589	-2.901	-2.871	-2.899
Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit	-260 N	-120 N	-120 N	-120 N
Budgettaire ruimte voor preventieve voorzieningen	-134 N	0 V	0 V	0 V
Doelmatiger subsidiebeleid	-135 N	-70 N	-70 N	-70 N
Extra formatie handhavingsinzet op straat	-194 N	-193 N	-193 N	-193 N
Groeien naar een aantrekkelijker werkgever	-345 N	-445 N	-445 N	-445 N
Herijken lokale belastingen	-409 N	-409 N	-409 N	-409 N
Integraal beleidsplan openbare ruimte	-446 N	-359 N	-488 N	-684 N
Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	-210 N	-210 N	-210 N	-210 N
Uitbreiding formatie ruimtelijke ordening en vergunningverlening	-172 N	-172 N	-172 N	-172 N
Uitvoeren beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030	-238 N	-238 N	-230 N	-230 N
Uitvoeringskosten Omgevingswet	-190 N	-190 N	-190 N	-190 N
Verbeteren functioneel beheer informatievoorziening	-129 N	-129 N	-77 N	-77 N
Verbeteren van de datahuishouding en het datagedreven werken	-128 N	-168 N	-168 N	0 V
Voorbereiding organisatieontwikkeling	-500 N	-100 N	0 V	0 V
Waardering mantelzorgers	-100 N	-100 N	-100 N	-100 N

(V = Voordeel; N = Nadeel)

Een toelichting op de bovenstaande posten kunt u terugvinden op de afzonderlijke programma's en in het onderdeel 'Financieel meerjarenbeeld'. In de bijlagen is een totaaloverzicht van de mutaties opgenomen.

Weerstandsvermogen

Op basis van de recente actualisatie geeft de ratio de volgende uitkomst:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{38.955.000}{5.068.000} = 7{,}70$$

Het weerstandsvermogen van onze gemeente kan als uitstekend worden gekenmerkt. De ratio moet minimaal 1,0 zijn. Dit betekent dat de financiële risico's ruimschoots zijn afgedekt.

LEESWIJZER

Inleiding
De meerjarenbegroting is het hulpmiddel om uw kaderstellende en controlerende rol uit te voeren en te kunnen sturen op hoofdlijnen. De begroting hebben wij ingericht op basis van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording; BBV) en de wensen van de provincie. Uiteraard hebben wij ook nadrukkelijk gekeken naar de informatieve waarde voor u en voor de inwoners van onze gemeente.

De meerjarenbegroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting is opgebouwd uit de verschillende programma's en de paragrafen. In de programma's presenteren wij ons gemeentelijke beleid op hoofdlijnen. De paragrafen richten zich op het beleid van relevante beheersaspecten, zoals de bedrijfsvoering, het weerstandsvermogen, onze kapitaalgoederen en de lokale heffingen. De financiële begroting gaat - naast een aantal samenvattende overzichten - vooral in op het financieel meerjarenbeeld van onze gemeente.

U ontvangt deze meerjarenbegroting op basis van het papierarm vergaderen weer digitaal. Door de mogelijkheden van het internet kunnen wij meer informatie op een eenvoudigere manier beschikbaar stellen. Via de menustructuur kiest u welke informatie u tot u neemt en hoeft u niet eerst het boekwerk door te bladeren. Ook kunt u indien gewenst aantekeningen maken, die u bovendien altijd digitaal beschikbaar heeft.

Programma's
Bij de programma's komen de zogenaamde 3 W-vragen terug: Wat willen we? Wat doen we? en Wat kost het? Op programmaniveau hebben wij ook de vastgestelde beleidskaders opgenomen. U kunt deze digitaal direct openen. Hiermee hebt u per programma het meest relevante vastgestelde beleid direct beschikbaar.

Per programma maken wij onze doelstellingen (Wat willen we?) inzichtelijk. Hierbij presenteren wij u ook de verplichte beleidsindicatoren vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording. Aanvullende eigen indicatoren ontwikkelen wij de komende jaren.

Bij het onderdeel 'Wat doen we?' staan de te behalen resultaten opgesomd zoals opgenomen in het nieuwe collegeprogramma. Over onze reguliere taken informeren wij u alleen indien hier aanleiding voor is. Bij de voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij hier (tussentijds) verantwoording over af. In dit onderdeel presenteren wij ook op hoofdlijnen informatie over de verbonden partijen die een bijdrage leveren aan de uitvoering van ons beleid. Uitvoerige informatie over de verbonden partijen is opgenomen in de betreffende paragraaf.

Per programma presenteren wij ook financiële informatie (Wat kost het?). Hier geven we de ontwikkelingen aan en de toelichting op deze ontwikkelingen. Op grond van de voorschriften (BBV) presenteren wij de financiële informatie ook op taakvelden. Indien van toepassing bieden wij u ook inzicht in de incidentele baten en lasten, de reserves en voorzieningen, en het meerjareninvesteringsplan.

Beleidsindicatoren
Bij het onderdeel 'Wat willen we?' zijn (verplichte) beleidsindicatoren opgenomen. Om te zorgen dat wij onze doelstellingen realiseren hebben wij waar mogelijk een koppeling gemaakt tussen de doelstellingen van het huidige beleid en deze indicatoren. Bij nieuw beleid geven wij aandacht aan het meetbaar maken van de doelstellingen en een goede koppeling tussen ambitie, doelstelling, resultaten en indicator. Dit zien wij als een groeiproces. Zorgvuldigheid, duurzaamheid en eenvoud zijn de uitgangspunten bij het opstellen van de indicatoren. De komende jaren vullen wij deze (beleids)indicatoren verder aan, nadat deze zijn vastgesteld als onderdeel van beleidsnota's. We gaan hierbij uit van het principe dat deze een hele cyclus mee moeten lopen.

Bij de ontwikkeling passen wij de onderstaande indeling toe:

1. Verplichte beleidsindicatoren - op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording dienen wij een verplichte set beleidsindicatoren op te nemen. De provincie Gelderland is als referentiewaarde opgenomen. Er zijn geen normen bepaald ten aanzien van de beleidsindicatoren, deze volgen uit de doelstellingen die door de gemeenten worden bepaald. Bij de indicatoren is een link naar 'Waarstaatjegemeente?' opgenomen. Hier kunt u de (grafische) informatie vergelijken met andere gemeenten in Nederland.
2. Eigen beleidsindicatoren - een beperkte set van onze eigen beleidsindicatoren. Het uitgangspunt is dat deze duurzaam zijn en waar mogelijk wordt aangesloten bij indicatoren die al via openbare bronnen worden ontsloten.

Bij de indicatoren staat het jaar van realisatie. De tussenliggende stappen zijn aangeduid als streefwaarden. Deze tussenstappen of streefwaarden moeten ervoor zorgen dat het eindelijke doel wordt gerealiseerd.

Paragrafen

Het BBV schrijft voor dat in de paragrafen de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. De begroting bevat de volgende paragrafen:

- Lokale heffingen
  In deze paragraaf geven wij de ontwikkelingen met betrekking tot ons belastinggebied weer. Per heffing geven wij aan wat het beleid is en op welke wijze het tarief tot stand is gekomen. Ook geven wij inzicht in de (geraamde) opbrengsten.
- Weerstandsvermogen
  In deze paragraaf brengen wij onze risico's in beeld. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de financiële gezondheid van onze gemeente. Het geeft aan in welke mate wij in staat zijn om financiële risico's op te vangen. Ook presenteren wij hier de financiële kengetallen.
- Onderhoud kapitaalgoederen
  Deze paragraaf geeft inzicht in onze kapitaalgoederen. De kosten van het onderhoud van onze wegen, openbare verlichting, riolering en water, groen en gebouwen vormen een substantieel deel van de begroting.
- Financiering
  In de financieringsparagraaf bespreken wij de uitvoering van het beleid en de specifieke beleidsvoornemens op het gebied van treasury.
- Bedrijfsvoering
  De bedrijfsvoering betreft de processen binnen onze gemeentelijke organisatie om de beleidsdoelstellingen te kunnen realiseren, sturen en beheersen. Bedrijfsvoering bestaat uit de onderdelen personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, planning en control, communicatie, inkoop en aanbesteding en juridische zaken.
- Verbonden partijen
  Een gemeente werkt vaak samen met andere gemeenten of externe partijen om bepaalde doelen te bereiken. Als deze samenwerking in een bestuurlijke en financiële vorm wordt gegoten, spreken we van een verbonden partij. In deze paragraaf lichten wij deze verbonden partijen, hun beleidsdoelstellingen en activiteiten en de hiermee gemoeid zijnde gemeentelijke bijdragen nader toe.
- Grondbeleid
  Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer, cultuur, sport en recreatie en economische zaken. Het gaat om grote belangen in diverse disciplines. Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De resultaten op grondexploitaties zijn dan ook van groot belang voor de financiële positie van onze gemeente.

Financiën
In dit hoofdstuk schetsen wij de autorisatie, kaders en uitgangspunten, financiële ontwikkelingen en het financieel meerjarenbeeld voor de komende jaren. Ook hebben wij hier de verplichte onderdelen als het overzicht van baten en lasten naar taakvelden, het overzicht van algemene dekkingsmiddelen, het overzicht van incidentele baten en lasten, de balans en de berekening van het EMU-saldo opgenomen.

Tot slot presenteren wij een aantal **bijlagen**.

PROGRAMMA'S

0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we?
Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

Ontwikkelingen
Informatiehuishouding van de gemeente
In deze meerjarenbegroting staan diverse onderdelen genoemd die te maken hebben met de informatiehuishouding van de gemeente. Wij proberen de samenhang daarbij zoveel mogelijk aan te geven. Het gaat dan om (nieuwe) wetgeving zoals de Wet open overheid en de Archiefwet waarin een veelheid aan vereisten de uitvoering complex en bewerkelijk maken. Daarnaast hebben we te maken met ontwikkelingen als het E-depot voor opslag, beheer en ontsluiting van digitale archieven en datagedreven werken op basis waarvan we steeds meer ons beleid bepalen. Uiteraard geldt dat we alert zijn op informatiebeveiliging en privacy.
Vanuit de VNG wordt gepleit voor een kaderwet informatie, vergelijkbaar met de Algemene wet bestuursrecht. Daarin moeten algemene bepalingen en uitgangspunten worden opgenomen die gelden voor de informatiewetten en waarin de verhouding tussen de verschillende informatiewetten wordt verduidelijkt. Totdat deze nieuwe wetgeving er is zou de VNG graag zien dat er een soort generiek actieplan informatiehuishouding gemeenten wordt ontwikkeld waarin binnen de huidige structuren van i-wetgeving meer samenhang wordt gecreëerd.

Globale maatschappelijke ontwikkelingen
Meer en meer krijgen we als organisatie te maken met ontwikkelingen op de wereldmarkt. Deze ontwikkelingen beïnvloeden ons werk de komende jaren. De oorlog in Oekraïne noodzaakt tot opvang. De prijzen van grondstoffen drukken op de civieltechnische projecten en op de initiatieven van projectontwikkelaars waardoor deze duurder worden of stil komen te liggen. De krapte op de arbeidsmarkt maakt arbeid duur of zelfs niet beschikbaar. De economische ontwikkelingen vergroten de vraag naar inkomensondersteuning. Op zich losstaande ontwikkelingen maar die elkaar wel beïnvloeden en/of versterken. Hierdoor ondervinden wij als gemeente of in de uitvoering problemen (duurdere grondstoffen en duurdere arbeid) of onze dienstverlening niet op niveau kunnen houden vanwege het niet beschikbaar hebben van personeel. Ook speelt de stikstofproblematiek een belangrijke rol. Dit alles kunnen we niet altijd beïnvloeden, maar alert zijn op deze ontwikkelingen kunnen we wel.
We doen dit onder andere door een focus op digitalisering van onze organisatie, de basis op orde houden en ook door te werken aan het up-to-date houden van onze organisatie, zodat we flexibel en wendbaar blijven in onze rol als eerste overheid, werkgever en dienstverlener.

Beleidskaders

- Besturingsfilosofie
- Dienstverleningsvisie 2018-2022
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- Coalitieakkoord 2022-2026 (2022)
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening Zevenaar 2018 (2018)
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2019

WAT WILLEN WE?

0. Bestuur en ondersteuning

Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

WAT DOEN WE?

0.1 Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

0.1.1 Wij stellen een nieuw dienstverleningsbeleid op 2023-2024

Iedereen binnen onze gemeente is verantwoordelijk voor een goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers. We stellen een dienstverleningsbeleidsplan op. Hierin formuleren we onze ambities, (meetbare) doelen en daarbij horende resultaten zodat we de komende jaren onze dienstverlening steeds verder verbeteren. We voeren om de drie jaar een burgerpeiling uit om de tevredenheid van inwoners over onze gemeentelijke dienstverlening te meten. De uitkomsten van deze burgerpeiling nemen we mee in het opstellen en evalueren van het dienstverleningsbeleid.

0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit 2022-2026

Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken digitaal en online regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We ondersteunen inwoners die minder digitaal vaardig zijn bij hun aanvraag. Persoonlijk contact blijft mogelijk. We bouwen digitale formulieren die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning of e-IDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Deze wet geeft inwoners het recht om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen.

0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal 2022-e.v.

Dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op onze websites kunnen begrijpen vinden wij belangrijk. Documenten die online gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter 2024-2026

Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners met ons mee te denken. We verplaatsen ons in de inwoner door 'klantreizen' te maken. In een klantreis interviewen we inwoners over hoe zij de contactmomenten met de gemeente hebben ervaren. We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze werkprocessen klantgerichter in te richten.

0.2 Stimuleren van betrokkenheid van inwoners, ondernemers en instellingen

0.2.1 Wij coördineren participatie 2023-2024

Participatie gaat over op welke manieren inwoners mogen meedenken en meepraten over onderwerpen en beleid in de gemeente. Participatie is een belangrijk thema voor onze bestuursperiode. Participatie is een rode draad in het coalitieakkoord en in dit collegeprogramma, maar ook onderwerp op de raadsagenda. In verschillende resultaten in dit collegeprogramma is participatie concreet benoemd, onder andere bij energietransitie (7.2.1), ruimtelijke plannen en wonen (8.2.3), invoering van de omgevingswet (8.2.2) en openbare ruimte (5.6.5 en 8.2.3).
Wij brengen de verschillende initiatieven op het gebied van participatie samen in een uniforme werkwijze door hiervoor een programma participatie in te richten. We stellen hiervoor een toolbox samen. De middelen en methodes uit deze toolbox helpen medewerkers en inwoners om op een effectieve manier participatie in te zetten. We stellen een tijdelijke programmamanager aan om dit te realiseren.

0.3 Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk samenspel

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur Doorlopend

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen richt zich op verschillende dimensies. In de eerste plaats raakt dit het functioneren van de raad zelf. Daarnaast gaat het om de betrekkingen tussen het college en de raad. Verder is er het samenspel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie en tenslotte het samenspel met de samenleving. Van belang is dat men op een respectvolle manier met elkaar omgaat met ruimte voor eenieders mening en standpunt. Het debat wordt op een goede en toegankelijke manier gevoerd, het besluitvormingsproces is helder en duidelijk en men gunt elkaar een succes.

Raad en college moeten vanuit een duidelijke taakverdeling werken met een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemersrol. Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare besluiten en voert deze besluiten uit. Rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren moeten structureel onderdeel zijn van het samenspel tussen raad en college.

De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze en fungeert als antennefunctie voor het bestuur. Zij informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente ontwikkelingen in de samenleving. In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie hebben we de uitdaging om onze organisatie hierop nog beter in te richten en onze medewerkers daarvoor de goede uitrusting te geven.

Voor een goed samenspel met de samenleving is het van belang om samen op te trekken en zuiver te zijn over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden. Rond concrete maatschappelijke opgaven organiseren we samenwerking en bundelen we de krachten. Participatie vormt een rode draad in de aanpak van de ambities uit dit collegeprogramma.

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen is een proces van lange adem. Een allesomvattende aanpak is er eigenlijk niet. De bereidheid om te willen veranderen en het inzicht in de mogelijkheden en kansen om elkaar te versterken en te helpen, zijn de eerste stappen naar een verbeterde samenwerking. In de raadagenda wordt de verdere aanpak uitgewerkt.

0.4 Verbeteren van de bedrijfsvoering (betere sturing en beheersing van processen) als ondersteuning aan het realiseren van taken en doelen van de gemeente

0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing — Doorlopend

Een goede interne beheersing is de basis voor een transparante en betrouwbare gemeente, die zijn doelstelling weet te realiseren en verantwoord omgaat met de middelen die zij beheert. We willen een (digitaal) toegankelijke, betrouwbare organisatie zijn waarbij veiligheid en zorg voor onze inwoners voorop staat. Om dit te kunnen realiseren moet de interne beheersing van onze bedrijfsvoeringsprocessen op orde zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de risico's en moeten daar adequate maatregelen voor inrichten. Hiervoor is concernbreed aandacht, ook waar het gaat om de beschikbare capaciteit om de uitvoering van de bestuurlijke ambities te realiseren vanuit alle domeinen (fysiek, sociaal en bedrijfsvoering). Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de doelen in het coalitieakkoord en dit collegeprogramma.

Wij leggen verantwoording af aan de raad over de kwaliteit van de interne beheersing in de paragraaf bedrijfsvoering van de documenten uit de planning en controlcyclus. Daar gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersing met specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid. Met name ook de verwachte toename van het aantal cyberincidenten de komende jaren, vereist dat cybersecurity integraal onderdeel moet zijn binnen onze processen. We blijven dan ook investeren in het veilig inrichten van onze bedrijfsvoeringsprocessen en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers.

Ter ondersteuning hiervan starten we met de doorontwikkeling van meetlatten en (beleids)indicatoren om de effectiviteit van beleid beter te kunnen meten.

0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie — 2023-2024

Om de lokale economie te stimuleren, zetten we in op het gebruik van lokale producten. Dit geldt ook voor lokale diensten. In verband met de complexiteit van inkoop en aanbesteding en de toenemende aandacht vanuit rechtmatigheid is het noodzakelijk om voor dit onderwerp vol aandacht te hebben. Dit thema – en ook social return en duurzaamheid - komt nadrukkelijk aan bod bij het herijken van ons inkoopbeleid. Tevens positioneren we de inkoopfunctie zodanig dat deze past bij de huidige ambitie van de organisatie en het bestuur.

0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever — 2022-2026

Er is sprake van een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. We willen ook nu in staat blijven om (nieuwe) medewerkers aan te trekken, te boeien, te binden en te behouden. We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven we zelf het goede voorbeeld.

Wij nemen maatregelen die zijn gericht op het faciliteren van groei in de professionele en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers. Daarnaast richten we ons op het kunnen bieden van moderne marktconforme arbeidsvoorwaardelijke ontwikkelingen en aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Deze maatregelen vragen om een meer centrale aanpak.

We investeren in centrale regievoering op werving en selectie, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Dit heeft een tweeledig doel. Allereerst richten we ons op ontwikkeling en behoud van onze huidige medewerkers. Daarnaast willen we ook een gezonde instroom in ons personeelsbestand. We zien landelijk dat medewerkers steeds meer betekenisvol werk zoeken. Als gemeente kunnen we dit gezien onze maatschappelijke taak zeker bieden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van ervaren senior medewerkers steeds uitdagender. We willen door het inzetten van traineeships, stages en ontwikkelfuncties als werkgever aantrekkelijker worden voor de jongere generatie. We investeren daarbij in opleiding en begeleiding van deze doelgroep naar senior medewerkers.

0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid 2023-2024

Het uitgangspunt hierbij is dat er aansluiting is op de visie en missie van de organisatie. Het doel van het strategisch personeelsbeleid is om ondersteunend te zijn aan het realiseren van doelstellingen (beleidsmatig en organisatorisch) door adequate inzet van personeel en organisatie. Het stapsgewijs toewerken naar een vernieuwd strategisch personeelsbeleid stelt ons in staat om in te spelen op veranderingen in de toekomst. Na de herindeling in 2018 zijn we vooral bezig geweest met consolideren en de basis van de organisatie op orde brengen. We willen nu meer gaan kijken naar veranderingen in de samenleving, maatschappelijke opgaven, nieuwe taken en de arbeidsmarkt. We brengen op basis daarvan kansen en uitdagingen in beeld.

Door dit anticiperend inzicht kunnen we tijdig interventies in gang zetten om de organisatie wendbaar te houden. Bijvoorbeeld door:

- Arbeidsmarktcommunicatie.
- Doorontwikkeling van de Zevenaar Academie.
- Beleid voor duurzame inzetbaarheid.
- Verhogen van digitale vaardigheden.
- Datagedreven werken.
- Digitalisering, automatisering en robotisering.
- Aanpassing van arbeidsvoorwaarden.
- Aansluiting beschikbare formatie t.o.v. uitvoeringsvraag borgen (m.n. binnen fysiek en sociaal domein).

Een onderdeel van het strategisch personeelsbeleid is het opmaken van een strategische personeelsplanning. Op basis van de opgedane inzichten inventariseren we welke competenties noodzakelijk zijn om de doelstellingen en ambities van bestuur en organisatie te realiseren. We brengen kwantitatief en kwalitatief in beeld wat de huidige situatie is en waar we naar toe willen groeien. Wij houden daarbij rekening met de te verwachten competenties als gevolg van de ambities zoals deze in het coalitieakkoord zijn opgenomen. Wij sturen op het (verplicht) ontwikkelen en bijhouden van (dienstverlenings)competenties, schriftelijke en mondelinge communicatie en vakinhoudelijke kennis en competenties.

0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers 2022-2023

We leven in een informatiesamenleving. Dit zien we onder meer aan de razendsnelle ontwikkeling van ICT. Om deze ontwikkeling bij te kunnen houden, moeten we in staat zijn om snel en flexibel te handelen. Hiervoor hebben we informatiekundige kennis in eigen huis nodig, maar ook partners om ons heen die mee kunnen gaan in de veranderende vraag.

RID de Liemers is een belangrijke partner als uitvoeringsorganisatie. In Liemers verband stellen we een toekomstvisie voor RID de Liemers op. Hierin wordt ook duidelijk of de RID robuust genoeg is om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. In het uitwerken van de opdracht betrekken we medewerkers, directie, gemeentesecretarissen en bestuurders van de verschillende organisaties.

0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar 2022-2026

Het tempo van de digitale transitie is ook binnen onze organisatie de laatste tijd versneld. We willen daarmee meer en beter inspelen op digitale ontwikkelingen in de maatschappij en economie. Als meest nabije overheid hebben we de zorg voor inwoners die zich minder of niet redden in dit digitale tijdperk. Daarnaast zijn we scherp op privacy en informatieveiligheid. Dit is het fundament voor onze kijk op het gebied van digitalisering. We willen de veranderkracht van digitalisering verder te benutten.

Het ontwikkelen van een datastrategie is een prioriteit. In deze strategie worden onder andere datamanagement, governance, beveiliging en bewustwording (bijvoorbeeld rondom het werken met algoritmen) aangestipt. We werken toe naar het kunnen analyseren van trends met data om vooruit te kunnen kijken. Daarvoor moet eerst de basis op orde zijn. Die basis wordt gelegd in deze collegeperiode. We voeren diverse experimenten uit. Bij succesvolle resultaten rollen we deze verder uit.

Aan het einde van de collegeperiode is het goed kunnen analyseren van data ter beoordeling van beleid steeds vaker een dagelijkse gang van zaken. Het verbreedt onze kennis uit en over onze omgeving.
We halen data uit onze systemen en tonen deze in verschillende dashboards. Bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid, wachttijden en doorlooptijden van onze dienstverlening. Het dashboard maakt zichtbaar waar we met de dienstverlening staan en waar verbeterkansen liggen. Op basis hiervan stellen we doelen voor verdere verbetering.

0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening 2022-2025

Inwoners moeten zoveel mogelijk zaken digitaal, online kunnen regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. Voor wie dit lastig is, blijft persoonlijk contact mogelijk.
Digitalisering van onze dienstverlening en een efficiënt werkende gemeente vragen om goed georganiseerde informatievoorziening. Maar informatievoorziening is meer dan dat, want het is ook een randvoorwaarde voor het behalen van maatschappelijke doelen. De realisatie van de digitale transformatie van de gemeente Zevenaar gaat gepaard met een goede centraal georganiseerde informatievoorziening op het gebied van het functioneel beheer van de gemeentelijke applicaties.

0.4.8 Wij verbeteren van het (digitaal) documentenbeheer 2022-2025

Onze manier van werken willen we blijven verbeteren. Belangrijk element daarbij is dat we goed zorg hebben voor de (digitale) documenten die we in huis hebben. We werken systematisch aan het verder op orde en in control brengen van het (digitaal) informatiebeheer. Dit doen we tijdens deze bestuursperiode op basis van een informatiebeheerplan (2023) en met een kwaliteitssysteem informatiebeheer. Belangrijk onderdeel is de zorg voor informatie in vakapplicaties. Daarnaast bereiden we ons voor en sluiten we aan op een e-depot, waarin het opslaan van informatie en het garanderen van de houdbaarheid van deze digitale informatie voor langere tijd is ingericht.

0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit 2022-2027

Een open cultuur vinden wij belangrijk, we willen duidelijk zijn in wat we doen en waarom.

De invoering van de Wet open overheid faciliteert dit:

- We voeren een analyse uit om te bepalen wat de impact is van de Woo op de gehele organisatie.
- We stellen een strategie op voor het uitvoeren van de Woo, waarin onder andere ambitieniveau, communicatiewijze (intern en extern) en participatie aan bod komen.
- Wij voeren actieve openbaarmaking in (het online publiceren van minstens de 11 aangewezen informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten). Hierbij houden we de landelijke planning aan.

De aanpak richt zich daarnaast op de gemeentelijke systemen (o.a. aanschaf van software), cultuur (o.a. trainen medewerkers) en het op orde brengen van de informatiehuishouding (o.a. vastleggen van meta-gegevens bij te bewaren documenten).

0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040 2025-2026

De raad heeft eind 2020 het Integraal Accommodatieplan (IAP) voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke gemeentelijke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders worden elke vier jaar opnieuw onder de loep genomen om rekeningen te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het beoordelen of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of het dorp bij voorkeur in combinatie met wonen.

0.5 Zorgen voor een betrouwbare en een houdbare financiële huishouding

0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit 2022-2026

In ons financieel beleid is het uitgangspunt: een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. De beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. We blijven de P&C-cyclus doorontwikkelen.

0.5.2 We herijken de lokale belastingen 2023-2026

De lokale lasten voor inwoners, ondernemers en verenigingen houden wij zo laag mogelijk. De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. In de wet staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. De gemeenteraad besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen. We groeien mee met de landelijke impulsen met betrekking tot sociaal invorderen en de basisregistraties WOZ en BAG.

De komende periode zetten we in op het volgende:

- Een modern en actueel lokaal belastinginstrumentarium.
- Afschaffen van de hondenbelasting.
- Afschaffen van de vermakelijkheidsretributie als een bijdrage voor gebruikmaking van gemeentelijke voorzieningen door grote commerciële evenementen is geborgd.
- Wijzigen van het tarief van de precariobelasting op terrassen naar het niveau van belastingjaar 2019.
- Bij bestemmingsheffingen en retributies heffen wij in principe 100% kostendekkende tarieven (m.u.v. de marktgelden en lijkbezorgingsrechten).
- Alhoewel de toeristenbelasting een algemene belasting is, zetten wij deze inkomsten in voor recreatie en toerisme.
- Onze basisregistraties WOZ en BAG voldoen aan de landelijk complexer wordende kwaliteitseisen; dat ook met het oog op de Samenhangende objectenregistratie (SOR) die ingevoerd gaat worden.
- Wij hebben een sociaal invorderingsbeleid met ruimte voor maatwerk.
- Moderniseren van onze digitale belastingbalie. Zo kunnen onze inwoners op een gebruiksvriendelijke manier belastingzaken raadplegen en regelen.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling		
Euregio Rijn-Waal		12
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.	379
Samenwerking De Liemers	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.	6.508
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.	160
Vennootschap		
Alliander N.V.	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.	0

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	0
Vitens N.V.	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.	0

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Apparaatskosten (in € per inwoner)				
			652,00	700,00
Toelichting	De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld. De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, Huisvesting, Intern Beheer en I&A. Wordt uitgedrukt in € per inwoner. De verwachte stijging zit vooral in de componenten salaris, inhuur en I&A.			
Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)				
			6,31	6,50
Toelichting	De huidige bezetting bedraagt 284 fte, op een totale formatie van 334 fte. Uitgedrukt per 1.000 inwoners is dat 6,31. De bezetting met eigen medewerkers is ten opzichte van voorgaande jaren gedaald. Door krapte op de arbeidsmarkt is aantrekken van gekwalificeerd personeel lastig en de inzet van inhuur en externen noodzakelijk geweest. Als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd of het aanvaarden van een andere functie elders hebben medewerkers de organisatie verlaten. Door in te zetten op aantrekkelijk werkgeverschap verwachten we een iets stijgende lijn in de bezetting van functies de komende jaren.			
Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)				
			26,00	20,00
Toelichting	Het gaat hier om de totale inhuur als % van de loonsom; landelijk komt deze indicator in onze gemeentegrootteklasse uit op ± 19%. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan het landelijk gemiddelde. Door de krapte op de arbeidsmarkt verwachten we de komende jaren dat de inhuur boven de 20% blijft. In verband met het tijdelijke karakter van projecten zetten wij tijdelijke capaciteit (lees: inhuur derden) in op projecten.			
Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)				
			7,42	7,50

Toelichting De vastgestelde formatie per 01-01-2022 is 334 fte. Dit is exclusief nieuw aangevraagde formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.

Overhead (in % van totale lasten)

	9,16	9,60

Toelichting Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten.
De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead.
Gelet op diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing en organisatieontwikkeling zien wij een stijging van de overhead. Door een gerichte doorbelasting van kosten vanuit het taakveld overhead naar de andere taakvelden, krijgen we het werkelijke volume van de overhead steeds beter in beeld.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten					
Primitieve begroting 2022-2025	99.994	96.465	96.370	96.868	96.868
1e voortgangsrapportage 2022	-52	882	1.979	876	874
2e voortgangsrapportage 2022	24.887	9.380	12.667	13.716	6.371
Wijziging tot de begroting 2023-2026	0	326	326	326	326
Totale baten tot de begroting	**124.830**	**107.052**	**111.342**	**111.786**	**104.439**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-629**	-629	-628	-629
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	-625	-625	-624	-625
Salarissen ambtelijke organisatie 2023	0	-4	-4	-4	-4
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-140**	170	441	622
Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren	0	0	0	0	0
OZB-woningen	0	0	0	76	152
Reisdocumenten en rijbewijzen	0	-140	170	365	470
5. Collegeprogramma	0	**-387**	-387	-387	-387
Herijken lokale belastingen	0	-387	-387	-387	-387
Totaal gemuteerde baten	**0**	**-1.156**	**-846**	**-575**	**-394**
Totale baten in deze begroting	**124.830**	**105.896**	**110.496**	**111.211**	**104.044**

Lasten

Primitieve begroting 2022-2025	24.624	23.327	23.109	23.147	23.048
1e voortgangsrapportage 2022	1.094	790	959	544	542
2e voortgangsrapportage 2022	20.097	3.424	3.983	3.790	4.025
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	-2.351	-2.377	-2.390	-2.402
Totale lasten tot de begroting	**45.816**	**25.190**	**25.674**	**25.091**	**25.213**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**-735**	-464	-836	-633
Aanpassing doorbelasting salarissen en overhead aan grondexploitaties	0	8	66	-16	-2
Aanpassing rente grondexploitaties	0	-162	-58	165	113
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	67	165	-362	-133
Bijdrage aan SDL onderdelen bestuur en inkoop	0	3	3	3	3
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	5	5	5	5
Bijdrage Regionale ICT-Dienst (RID)	0	163	163	163	163
Salarissen ambtelijke organisatie 2023	0	-4	-4	-4	-4
Salarissen college B&W	0	0	0	0	0
Stijgende brandstofkosten	0	0	0	0	0
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	0	32	32	32	32
Vergoeding raads- en commissieleden	0	0	0	0	0
Vrijval stelpost indexatie 2023	0	-847	-835	-822	-810
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**2**	226	184	230
Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren	0	-1	-1	-1	-1
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	0	-9	-15	-2	4
Contributies & abonnementen griffie	0	2	2	2	2
Formatie uitvoering Jeugd en Wmo	0	0	0	0	0
Hardware diversen	0	10	10	10	10
Juridisch rechtskundig advies	0	60	60	0	0
Live Chat	0	8	8	8	8
Mutaties afvalstoffenheffing 2023	0	-209	-209	-209	-209
OZB-woningen	0	0	0	0	0
Reisdocumenten en rijbewijzen	0	-50	180	185	225
Software diversen	0	27	27	27	27
Thuiswerkregeling	0	20	20	20	20
Uitbreiding budget mobiele hardware	0	74	74	74	74
Verbreden OOV functie	0	70	70	70	70

3. Nieuw beleid	0	**171**	171	171	171
Uitbreiding formatie griffie t.b.v. ondersteuning raad	0	95	95	95	95
Uitbreiding formatie vergunningverlening	0	76	76	76	76
5. Collegeprogramma	0	**1.037**	482	288	112
Communiceren in begrijpelijke taal	0	25	5	5	5
Coördineren participatie	0	20	20	0	0
Doorontwikkelen en uitbreiden aanpak vroegsignalering schulden	0	0	0	0	0
Extra formatie handhavingsinzet op straat	0	6	6	6	6
Groeien naar een aantrekkelijker werkgever	0	345	445	445	445
Herijken integraal accommodatiebeleid 2020-2040	0	0	0	20	0
Herijken lokale belastingen	0	-8	-8	-8	-8
Implementatie samenhangende objectenregistratie (SOR)	0	32	32	0	0
Integraal beleidsplan openbare ruimte	0	-455	-565	-565	-565
Opstellen dienstverleningsbeleid	0	22	0	0	12
Uitbreiden online dienstverlening	0	50	0	0	0
Uitbreiding bestuurssecretariaat	0	25	25	25	25
Uitbreiding formatie ruimtelijke ordening en vergunningverlening	0	0	0	0	0
Uitvoeren economische agenda Zevenaar	0	0	0	0	0
Verbeteren digitaal documentenbeheer	0	78	70	60	60
Verbeteren functioneel beheer informatievoorziening	0	129	129	77	77
Verbeteren van de datahuishouding en het datagedreven werken	0	128	168	168	0
Vernieuwen Integraal HuisvestingPlan (IHP) - onderwijshuisvesting	0	85	0	0	0
Voorbereiding organisatieontwikkeling	0	500	100	0	0
Watertakenplan 2022-2026	0	0	0	0	0
Wethouders in nieuw college	0	55	55	55	55
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**475**	**415**	**-193**	**-121**
Totale lasten tot de begroting	**45.816**	**25.665**	**26.089**	**24.898**	**25.093**
Resultaat voor bestemming	**79.014**	**80.231**	**84.406**	**86.313**	**78.952**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2022-2025	825	111	111	111	111
1e voortgangsrapportage 2022	1.027	166	0	0	0

2e voortgangsrapportage 2022	6.366	66	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	8.218	**343**	111	111	111
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2022-2025	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	6.464	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	6.464	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**1.754**	**343**	**111**	**111**	**111**
Resultaat na bestemming	**80.768**	**80.574**	**84.518**	**86.424**	**79.063**

Toelichting financiële ontwikkelingen

1. Autonome ontwikkelingen

Aanpassing doorbelasting salarissen en overhead aan grondexploitaties

De gewijzigde doorbelasting van salaris- en overheadkosten aan grondexploitaties heeft een effect op de meerjarenbegroting. In de begroting 2022-2025 is rekening gehouden dat vanaf 2025 de doorbelasting aan Zevenaar-Oost bedrijven achterwege blijft door het afsluiten van deze grondexploitatie. Dit is in de begroting 2023-2026 vanaf 2024 tot en met 2026 meer gefaseerd verwerkt. De verwachting is echter dat in de nabije toekomst een nieuwe grondexploitatie zal worden geopend, te weten 7PoortII. Dit zal naar verwachting opnieuw leiden tot een doorbelasting van salarissen en overhead wat dan een positief gevolg heeft voor het meerjarenbeeld. Het is echter nu nog te vroeg om daar rekening mee te houden.

Aanpassing rente grondexploitaties

Als gevolg van de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2022 en de gewijzigde rekenrente wordt de doorbelasting rente grondexploitaties aangepast. Door een gunstiger meerjarenverloop van de boekwaarde en een lager rentepercentage wordt vanaf 2024 minder rente toegerekend aan de grondexploitaties. Dit betekent een nadeel voor het begrotingssaldo. Voor 2023 wordt een voordeel verwacht.

Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury

De afwijkingen worden voornamelijk veroorzaakt door de toevoeging aan de GREX verliesvoorziening, het afsluiten van grondexploitaties waardoor daar minder rente naar kan worden doorbelast, de verkoop van een kavel op 7Poort (€ 20.347.000) en de rente kortlopende geldleningen.

Bijdrage aan SDL onderdelen bestuur en inkoop

Volgens de begroting van SDL wordt de bijdrage van Zevenaar voor het onderdeel Bestuur € 24.000 en voor Inkoop € 144.000.

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

In de regionale agenda van de GMR is in de begroting 2023 voor het regiobureau € 115.000 opgenomen en voor de bijdrage aan The Economic Board € 45.000. Dit betekent voor de gemeente een verhoging van € 5.000.

Bijdrage Regionale ICT-Dienst (RID)
We sluiten in onze raming aan bij de begroting 2023 van de RID. De verhoging betreft met name prijs- en looninflatie. Daarnaast zien we een stijging van de onderhoudskosten van applicaties en softwarelicenties. Het overheidsportaal voor informatieveiligheid vergt extra budget. De verhoging van het budget bedraagt € 163.000.

Salarissen ambtelijke organisatie 2023
We ramen de salarissen volgens de actuele loonkosten per afdeling voor 2023. We hanteren de loonkostenstijging zoals die is ingeschat door het CPB van 3,3 %. Verder is een aantal personele aanpassingen doorvertaald, zoals de groei in tredes van individuele medewerkers en plaatsing in de functieschaal.
Voor genoemde ontwikkelingen zetten wij de stelpost voor indexatie in, welke voldoende saldo heeft.

Salarissen college B&W
De autonome loonontwikkeling ramen we bij. De stelpost voor indexatie zetten we in als financiële dekking, waardoor het resultaat budgettair neutraal blijft. Dit staat los van de financiële gevolgen van de 5e wethouder in het nieuwe college welke op een afzonderlijke post staat geraamd.

Stijgende brandstofkosten
Wereldwijde ontwikkelingen leiden, naast een grondstoffentekort en stijgende gas- en elektriciteitskosten, tot hogere brandstofprijzen. Vanaf 2023 verwachten wij hierdoor een tekort van € 280.000. Deze dekken wij uit de stelpost inflatie 2023.

Stijgende gas- en elektriciteitskosten
Wereldwijde ontwikkelingen leiden, naast hogere brandstofprijzen, tevens tot hogere gas- en elektriciteitskosten. Aangezien gas werd geleverd via Gazprom hebben we deze overeenkomst vervroegd stopgezet (per 1 oktober 2022). In 2022 hebben we dan ook samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een nieuwe aanbesteding gehouden. Tevens hebben we het elektriciteitscontract opnieuw aanbesteed. Wij verwachten dat het gastarief verdubbelt en dat de elektriciteitskosten stijgen met 10%. Daar houden we met deze wijziging rekening mee. In 2023 nemen wij deze inschatting vervolgens opnieuw onder de loep en passen deze waar nodig aan. Per saldo betekent dit dat de gaskosten stijgen met € 90.000 en de elektriciteitskosten met € 41.000. Deze kostenstijgingen kunnen we deels compenseren door de lagere ozb kosten (€ 45.000) op het gemeentehuis
Daarnaast worden we geconfronteerd met stijgende energielasten bij sportaccommodaties. We zien ons genoodzaakt om het budget hiervoor met € 150.000 te verhogen.
Dit leidt in totaliteit tot een negatief effect van € 236.000 op het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

Vergoeding raads- en commissieleden
Voor de nieuwe raad- en commissieleden is een berekening gemaakt en het verschil ramen we bij.
De stelpost voor indexatie zetten we als financiële dekking in waardoor het resultaat budgettair neutraal blijft.

Vrijval stelpost indexatie 2023
Op basis van de septembercirculaire 2021 en meicirculaire 2022 is een stelpost opgenomen voor indexatie van salarissen en kostenstijging (inflatie). Deze stelpost is bij deze begroting als dekking ingezet.
Een deel van de stelpost is echter niet direct ingezet. Bij de begroting zijn namelijk een aantal budgetten (deels) verhoogd voor inflatie, maar is de stelpost niet direct als dekking gebruikt. Grotendeels betreft dit verbonden partijen (€ 800.000) die zelfstandige begrotingen indienen en die ook door uw raad zijn beoordeeld, maar deels ook de gestegen energielasten (€ 87.000).
De stelpost wordt nu ten gunste gebracht van het resultaat en hiermee worden de separate begrotingswijzigingen grotendeels gedekt.

2. Actualisatie bestaand beleid

Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren

Aanpassing van de storting dubieuze belastingdebiteuren (0,5%) aan de meest recente stand van de belastingopbrengsten.

Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026

Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, begroting 2022 en MJB worden de ramingen qua afschrijving geactualiseerd en aangepast. De afschrijving op materiele vaste activa vindt plaats in het jaar volgend na gereedmelding.

Contributies & abonnementen griffie

Het budget wordt verhoogd voor het abonnement op de online dagmail van de raadsgriffie. Raads-en commissieleden ontvangen daarmee alle mails op één moment per dag. Dit werkt efficiënt en effectief.

Formatie uitvoering Jeugd en Wmo

Op basis van een caseloadberekening is gebleken dat er een structureel tekort aan formatie is binnen de afdeling maatschappelijke dienstverlening van 15 fte. De afgelopen jaren is dit opgevangen door het inhuren van externe expertise en zijn deze kosten met incidentele middelen gedekt. Deze incidentele middelen (herindeling, corona) zijn niet meer beschikbaar.
Wij willen groeien naar de benodigde vaste formatie. Hiervoor werven wij geschikte kandidaten die gaan zorgen voor een stabiel team waarmee we de expertise en het collectief geheugen ook in huis kunnen houden. Voor het bewerkstelligen van deze groei vragen wij om een structureel bedrag van € 1.035.000 beschikbaar te stellen.

Hardware diversen

De raming verhogen we gelet op de niet-standaard benodigde aanschaf van hardware. Zoals telefoons en mobiele printers van de boa's en de beeldschermen voor beschikbaarheid bij de vergaderruimten.

Juridisch rechtskundig advies

De komende twee jaar verwachten we extra inzet met name op het dossier van de raadsenquête en alle daarmee verband houdende zaken. We stellen voor in 2023 en 2024 het basisbudget van € 60.000 op te hogen naar € 120.000.

Live Chat

Sinds enkele jaren maken we gebruik van de Live Chat voor de communicatie met onze inwoners. De kosten hiervan worden tot en met 2022 ten laste gebracht van het budget voor de doorontwikkeling van de dienstverlening uit het collegeprogramma 2018-2022.
Gezien het gebruik van de Live Chat willen wij deze voorziening doorzetten. De jaarlijkse kosten van de Live Chat bedragen € 7.500.

Mutaties afvalstoffenheffing 2023

In 2023 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hogere personeels- en brandstofkosten. Deze kostenstijgingen beïnvloeden ook de begroting van de RDL. Zij betalen hierdoor een hogere vergoeding aan de gemeente Zevenaar. Voor het jaar 2023 leidt dat voor gemeente Zevenaar tot een voordeel van € 109.000.

Binnen de gemeentelijke begroting houden we ook rekening met een aantal stijgende kostenposten. Denk hierbij aan hogere inzamelkosten als gevolg van ondergrondse containers en hogere verwerkingskosten GFT. De verwerkingskosten restafval dalen daarentegen. Per saldo stijgen de kosten met € 6.000.
Verder houden we rekening met een aantal wijzigingen in de opbrengsten. Zo houden we rekening met een hogere papieropbrengst en met een verlaging van de vergoeding zwerfafval. Per saldo verwachten we een voordeel van € 36.000.

De wijzigingen binnen de RDL en de gemeente Zevenaar leiden per saldo tot een voordeel van € 139.000. Deze verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. De financiële effecten zijn verdeeld over de programma's 0, 2, 3 en 7.

OZB-woningen
Per 2025 en 2026 verwachten we € 76.000 meerinkomsten OZB-woningen vanwege de bouw van 200 woningen.

Reisdocumenten en rijbewijzen
Op basis van de overzichten van de te verlopen reisdocumenten en rijbewijzen, hebben we de begrote bedragen geactualiseerd. Dit heeft voor de jaren 2023 tot en met 2026 het volgende effect.
2023 : € 90.000 -/-
2024 : € 10.000 -/-
2025 : € 180.000
2026 : € 245.000

Software diversen
Onze huidige softwareleverancier heeft de ondersteuning van de applicatie Key2Parkeren beëindigd. De vervangende software van de nieuwe leverancier is duurder. Daarnaast voeren we de kosten op van Engage! software ten behoeve van het modelleren van processen. In totaal een verhoging van € 27.000.

Thuiswerkregeling
We voeren € 20.000 structureel budget op voor de uitvoering van de vernieuwde thuiswerkregeling voor medewerkers. Met deze regeling geven we inhoud aan aantrekkelijk werkgeverschap en het hybride werken. Medewerkers kunnen hiermee aanspraak maken op een tegemoetkoming in de kosten voor de aanschaf van arbo- en ICT-voorzieningen.

Uitbreiding budget mobiele hardware
Digitalisering heeft de afgelopen jaren een enorme vlucht genomen. Dat komt bijvoorbeeld door de inzichten die we hebben gekregen naar aanleiding van de coronacrisis (thuiswerken, videoconferencing) maar ook omdat we steeds meer maatschappelijke opgaven via een digitale wijze van samenwerken aanpakken. Dit alles om de dienstverlening aan burgers en bedrijven te verbeteren en ook om een aantrekkelijke moderne werkgever te zijn. Concreet houdt dit in dat we steeds meer medewerkers voorzien van een smartphone en/of een laptop die aansluit bij de hedendaagse behoefte. De extra afschrijvingslasten komen uit op € 73.750 per jaar.

Verbreden OOV functie

De afgelopen 2 jaar is de uitbreiding van formatie bij OOV (Openbare Orde en Veiligheid) noodzakelijk gebleken. Deze was echter afgedekt met incidentele middelen. Met name de grotere vraagstukken als ondermijning, de toename van de inzet van burgemeestersbevoegdheden en maatschappelijke onrust (overlast jeugd en personen met verward gedrag) nemen toe, ook in complexiteit. Het taakveld van OOV is de laatste jaren breder en diverser geworden. We maken de uitbreiding structureel, in combinatie met de aanvraag in het collegeprogramma, zodat we het taakveld OOV verder kunnen verbreden en robuuster maken. We rekenen met 1 fte oftewel € 70.000.

3. Nieuw beleid

Uitbreiding formatie griffie t.b.v. ondersteuning raad

Een goede ondersteuning van de raad is essentieel voor het versterken van de democratie. Naast uitvoerende en procesmatige taken wordt meer een beroep op de griffie gedaan voor strategisch advies en ontwikkeling van de raad als bestuursorgaan. Dit in samenhang met een steeds complexere werkomgeving voor de raad en de toename van politieke partijen. Uitbreiding van de ondersteuning door de griffie aan de raad is structureel noodzakelijk, in combinatie met een extra bode en de nodige advisering door communicatie, P&O en juridische zaken. Bedrag is € 95.000 per jaar.

Uitbreiding formatie vergunningverlening

Er is een ontwikkeling dat de wetgeving steeds meer wordt ontwikkeld door middel van de zogenaamde open normen. De Omgevingswet, Besluit Bouwwerken Leefomgeving, Wet Kwaliteitsborging Bouwen en de transformatie sociaal domein zijn hier voorbeelden van. Op basis van flexibele regels mogen er lokale regels worden vastgesteld. Dit vraagt specialisatie en extra capaciteit. Beleidswerkzaamheden binnen de afdeling Vergunning, Toezicht en Handhaving zijn versnipperd belegd en voorziet voornamelijk tot het taakveld handhaving. Nieuwe wetgeving vraagt dus uitbreiding van inzet en een centrale borging van dit (uitvoerings)beleid. Ook willen we beter uitvoering geven aan de beleidscyclus BIG-8 waarbij vastgesteld beleid tijdig wordt geëvalueerd. De Omgevingswet vraagt een nadrukkelijke sturing op de complexe vergunningaanvragen in verband met kortere termijnen (van 26 van 8 weken). Strakke regie op aanvragen en het voorzien van procesverbeteringen binnen de Omgevingsvergunningen vallen ook binnen deze functie. Wij ramen daarom € 76.000 om de formatie met 1 fte uit te breiden. Het gaat hierbij om de functie medewerker beleidsuitvoering I.

5. Collegeprogramma

Communiceren in begrijpelijke taal

We communiceren in begrijpelijke taal, in onze brieven en e-mails. Op onze websites zijn beleidsdocumenten en documenten die online gedeeld worden begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze website kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid. Voor de verplichte onderzoeken naar digitale toegankelijkheid hebben we structureel € 5.000 per jaar nodig. Om een impuls te geven aan de digitale toegankelijkheid hebben we een incidenteel bedrag van € 20.000 nodig.

Coördineren participatie

Participatie is een rode draad in het collegeprogramma. Een tijdelijke programmamanager brengt de verschillende initiatieven op het gebied van participatie samen. Voor inhuur in 2023 en 2024 ramen we € 20.000.

Doorontwikkelen en uitbreiden aanpak vroegsignalering schulden

Wij richten ons op het doorontwikkelen en uitbreiden van aanpak in de uitvoering door onze schuldhulpverleningsconsulenten, conform de evaluatie van december 2021. Hiervoor is extra capaciteit noodzakelijk (0,5 fte, € 39.000) binnen team schuldhulpverlening (SHV).

Extra formatie handhavingsinzet op straat

Nog dit jaar zullen wij de evaluatie van het toezicht- en handhavingsbeleid met u delen. Uit deze evaluatie komt naar voren dat een nadere professionaliseringsslag moet worden gemaakt. Dit komt ook naar voren uit de opgestelde benchmark. Voor het vergroten van de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en het verhogen van het veiligheidsgevoel is een capaciteitsuitbreiding nodig. Dit moet resulteren in een veiligere leefomgeving door verbeterde samenwerking intern en met de politie. Hiervoor ramen wij € 184.000: 1,8 fte extra straatcapaciteit en 1,25 fte extra coördinatie en informatieanalyse. Vanaf 2022 wordt structureel € 37.000 uitgekeerd via het gemeentefonds als impuls voor extra capaciteit voor boa's in de openbare ruimte. Dit bedrag is meegenomen in het bedrag van € 184.000. Daarnaast ramen wij € 1.500 eenmalig en € 8.500 structureel voor het benodigde materieel.

Groeien naar een aantrekkelijker werkgever
We gaan een pakket aan maatregelen nemen om (nieuwe) medewerkers binnen de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt te boeien en te binden aan de gemeente Zevenaar als werkgever.
Voor de regievoering, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden om zittende medewerkers te behouden is in totaal een bedrag nodig van structureel € 445.000. Hiervoor leggen wij met recruiters meer focus op de arbeidsmarkt (€ 120.000), begeleiden we meer personele ontwikkeling (€ 80.000) en bieden we aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden (€ 220.000). € 25.000 is nodig voor begeleidende systemen en materiaal. Om de nieuwe medewerkers aan te trekken en te werven ramen we incidenteel € 100.000.

Herijken integraal accommodatiebeleid 2020-2040
Eind 2020 heeft u het integraal accommodatieplan (IAP) vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders nemen we elke collegeperiode opnieuw onder de loep om rekening te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het kijken of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of dorp bij voorkeur in combinatie met wonen. Om hier invulling aan te geven vragen wij in 2025 eenmalig € 20.000 aan om externe expertise in te zetten.

Herijken lokale belastingen
De herijking van de lokale belastingen is onderdeel van het collegeprogramma. We ramen structureel inkomsten af (= nadeel) bij de hondenbelasting, vermakelijkhedenretributie en precariobelasting. Dit resulteert in een structureel nadeel van € 409.000

Implementatie samenhangende objectenregistratie (SOR)
Met de nieuwe landelijke registratie worden verschillende bestaande (geo) basisregistraties meer in samenhang gebracht. Het gaat voor de gemeente om de Basisregistraties Grootschalige Topografie, Adressen en gebouwen en Waardering Onroerende Zaken. Dit vergt bestandsaanpassingen zodat gegevens over objecten in de fysieke werkelijkheid beter in samenhang kunnen worden benut voor bijvoorbeeld de aanpak van maatschappelijke opgaven rond stikstof of energietransitie. Voor het invoeren ramen wij incidenteel in 2023 en 2024 € 32.000 per jaar.

Integraal beleidsplan openbare ruimte
Het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) bevat de doelstellingen van de gemeente Zevenaar voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte voor de komende tien jaar. We streven naar een aantrekkelijke en uitnodigende buitenruimte waar mensen elkaar ontmoeten, kinderen kunnen spelen en men kan sporten/bewegen. Daarnaast houden wij in het onderhoud rekening met biodiversiteit, duurzaamheid en circulariteit, zodat we inspelen op de gevolgen van klimaatverandering. Daarvoor is het noodzakelijk dat de basis op orde is. Dit betekent uitgaande van het areaal in 2022 dat er voldoende budget moet zijn voor het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en het plegen van vervangingsinvesteringen.

De wijzigingen in de budgetten hebben wij voor de jaren vanaf 2023 gebaseerd op IBOR en het bijbehorende

raadsvoorstel. De wijzigingen voor 2022 zijn opgenomen in de 2e voortgangsrapportage.

De kapitaallasten behorende tot de investeringen voor 2026 hebben we, in afwijking met IBOR, geraamd op 2026. Hier hebben we voor gekozen omdat de meerjarenbegroting t/m 2026 loopt en we dus niet kunnen ramen in 2027. Dit leidt, t.o.v. IBOR, tot eenmalig hogere kosten in 2026. Dit corrigeren we in de 1e voortgangsrapportage 2023. Verder hebben we ervoor gekozen om de afschrijvingslasten uit de vervangingsinvesteringen 2022 in de 2e voortgangsrapportage op te nemen. Qua presentatie lijkt dit hierdoor tot een voordeel te leiden in deze wijziging t.o.v. IBOR. Tenslotte zijn de rentelasten centraal geraamd.

Deze wijzigingen leiden tot een stijging van de kosten oplopend van € 996.000 in 2023 tot € 1.344.000 in 2026. Wij stellen voor deze te dekken uit de stelpost groei. Deze bedraagt in 2023 € 550.000 en stijgt daarna naar € 660.000 structureel. Het restant brengen wij ten laste van het begrotingsresultaat.

Opstellen dienstverleningsbeleid
Iedereen binnen onze gemeente is verantwoordelijk voor een goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers. We stellen een dienstverleningsplan op. Hierin formuleren we onze ambities, (meetbare) doelen en daarbij horende resultaten op het gebied van dienstverlening, zodat we de komende jaren onze dienstverlening steeds verder verbeteren. Voor het opstellen van het nieuwe beleid is incidenteel een bedrag van € 10.000 nodig. We voeren om de drie jaren een burgerpeiling uit om de tevredenheid van inwoners van onze gemeente te meten. De uitkomsten van deze burgerpeiling nemen we mee in het opstellen en evalueren van het dienstverleningsbeleid. Voor deze burgerpeiling is in de jaren 2023 en 2026 een budget van € 12.000 nodig.

Uitbreiden online dienstverlening
We zorgen ervoor dat inwoners zoveel mogelijk online kunnen regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We bouwen digitale formulieren, die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning en e-iDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, die inwoners het recht geeft om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen en zorgen ervoor dat we de inwoners, die minder digitaal vaardig zijn kunnen ondersteunen bij hun aanvraag. Om alle huidige aanvragen te digitaliseren en harmoniseren (vanuit wet Wmebv) hebben we voor één jaar 0,5 fte nodig. De kosten hiervoor bedragen € 50.000.

Uitbreiding bestuurssecretariaat
Het nieuwe college bestaat uit vijf wethouders. Dit heeft een uitbreiding van het bestuurssecretariaat tot gevolg van 0,5 fte.

Uitbreiding formatie ruimtelijke ordening en vergunningverlening
Op basis van de ervaring van afgelopen jaren is gebleken dat er een structureel tekort is aan formatie binnen de afdeling VTH en Ruimtelijke Ontwikkeling van 5 fte.
De formatie binnen deze afdelingen is niet meegegroeid met de maatschappelijke opgaven waar wij voor staan. De afgelopen jaren is dit opgevangen door het inhuren van externe expertise en zijn deze kosten met incidentele middelen gedekt (legesinkomsten, grondexploitaties). Om de kwetsbaarheid te verminderen en de expertise in de eigen organisatie te borgen willen wij geschikte medewerkers gaan werven. Om binnen de (wettelijke) termijnen te kunnen reageren op ingekomen aanvragen (Omgevingsvergunningen, conceptaanvragen) vraagt dit een structureel budget van € 206.000 voor de afdeling VTH. Binnen de afdeling RO is uitbreiding van de vaste beleidskracht nodig van € 166.000 om te kunnen voorzien in de landelijke en regionale opgaven alsook de bestuurlijke ambities. Zo zal in het kader van de verdere implementatie van de Omgevingswet de komende jaren uitvoering moeten worden gegeven aan de transitie naar het nieuwe regime (o.a. een Omgevingsplan) en het verder eigen maken van de nieuwe regelgeving en processen. Beleidsmatig blijft inzet vereist voor de Verstedelijkingsstrategie hetgeen we samen met de andere Liemerse gemeenten oppakken en moeten we de komende jaren uitvoering en vorm geven aan regionale samenwerking voor de ruimtelijke vraagstukken. Met daarbij ook de andere extra opgaven en de toenemende complexe vraagstukken en procedures, zal het werkaanbod naar verwachting de komende jaren onverminderd hoog blijven.
Uit meeropbrengst van leges kan € 200.000 worden gedekt waardoor per saldo € 172.000 drukt op de begroting.

Uitvoeren economische agenda Zevenaar
Wij willen blijven werken aan de uitvoering van de economische agenda Zevenaar. Wij stellen voor om de bezuiniging in 2019 van 0,35 fte op het bedrijvenloket terug te draaien en de formatie structureel uit te breiden naar 0,6 fte. De kosten hiervoor bedragen structureel € 41.000. Daarnaast stellen wij voor om € 250.000 beschikbaar te stellen in zowel 2025 als in 2026 voor het toekomstbestendig maken van een bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek. De structurele afschrijvingslasten die hier uit voortkomen (€ 12.500) starten vanaf 2027. Daardoor ziet u deze niet gepresenteerd in bovenstaande financiële tabellen.
Tenslotte vragen wij twee maal € 15.000 voor de tweejaarlijkse ondernemerspeiling in 2024 en 2026.

Verbeteren digitaal documentenbeheer
Belangrijk element in het coalitieakkoord is een goede zorg voor de informatie die we "in huis" hebben. We werken systematisch aan het verder op orde en in control brengen van het (digitaal) informatiebeheer. Dit doen we met een informatiebeheerplan (2023) en met een kwaliteitssysteem informatiebeheer (2023). Incidenteel ramen we in 2023 € 78.000, in 2024 € 70.000 en in 2025 en 2026 € 60.000.

Verbeteren functioneel beheer informatievoorziening
We ramen incidenteel 2 x € 52.000 voor inhuur, waarmee we de verbeteringen en adviezen doorvoeren uit het rapport Nulmeting gemeente Zevenaar.
Structureel vragen we 0,88 fte formatie (€ 77.000) voor onder meer het functioneel beheer van de Microsoft 365 omgeving en het beheer van diverse kernapplicaties zoals anonimiseringssoftware en Ibabs.

Verbeteren van de datahuishouding en het datagedreven werken
We ontwikkelen een datastrategie met uitwerkingen op het gebied van governance, vertrouwelijkheid, kwaliteit en bewustwording. We werken systematisch aan het datagedreven werken in het management, organisatie, data en technologie. Benodigd is de inzet van een strategisch adviseur datasturing voor 1 fte in 2023-2025, aangevuld met een business intelligence beheerder voor 0,5 fte in 2023-2025. De voorbereiding van een vooruitkijkende data-analyse vraagt € 40.000 in 2024 en 2025. We ramen genoemde bedragen incidenteel. Deze digitaliseringswerkzaamheden zullen na 2025 onderdeel uitmaken van de reguliere taken van bestaande functies.

Vernieuwen Integraal HuisvestingPlan (IHP) - onderwijshuisvesting
Samen met het onderwijs stellen we een nieuw 'Integraal HuisvestingsPlan' (IHP) 2024-2044 op. Voor het actualiseren van het IHP is extra capaciteit nodig (€60.000). Eén van de uitkomsten kan leiden tot sloop en vervangende nieuwbouw van schoolgebouwen. Daarnaast is budget nodig (€ 25.000) voor een haalbaarheidsonderzoek, voor de spreiding van scholen, met name, op het 'Gelders Eiland'.

Voorbereiding organisatieontwikkeling
We werken stapsgewijs naar een vernieuwde organisatie. Voor de voorbereiding en het proces van de organisatieontwikkeling vragen we incidenteel € 600.000 aan. Dit bestaat met name uit inzet van expertise, organisatieadvies en tijdelijke inhuur van kwartiermakers.

Watertakenplan 2022-2026
Het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers. In dit plan hebben de Liemerse waterorganisaties, gemeenten Zevenaar, Duiven en Westervoort en Waterschap Rijn en IJssel hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd voor zowel de korte als lange termijn. De plannen hebben wij in de raadsvergadering van september 2022 uitgebreid aan u voorgelegd.

Met dit watertakenplan zorgen we voor:
• het actualiseren van het huidige overkoepelend WTP De Liemers 2017-2021, met voor iedere gemeente een eigen individuele vastgestelde financiële bijlage;

• het geven van nadere invulling aan het waterbeheerplan van het waterschap en vertaling naar de lokale situatie in De Liemers;
• het opvolgen van de conclusies van de gezamenlijke integrale visie op de afvalwaterketen 'De Liemerse Waterketen in 2030';
• input geven op de Omgevingswet die binnenkort in werking gaat treden;
• aansluiting bij het 'Voorstel beleidsambities klimaatadaptatie' en het 'Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie'.

De wijzigingen in de budgetten en de stijgende vervangingsinvesteringen hebben wij voor de jaren 2023 t/m 2026 gebaseerd op het watertakenplan. De wijzigingen voor 2022 zijn opgenomen in de 2e voortgangsrapportage.

Er wordt de komende jaren meer geïnvesteerd dan in voorgaande jaren. Desondanks is er geen stijging van het riooltarief noodzakelijk. Uit de doorrekening van het nieuwe WTP blijkt dat de rioolheffing vanaf 2023 gelijk kan blijven (exclusief jaarlijkse indexatie) voor de komende planperiode (tot en met 2026). Vanaf 2027 zal de heffing gedurende circa 25 jaar met 2% per jaar moeten stijgen om kostendekkend te blijven.

Wethouders in nieuw college
Het nieuwe college bestaat uit vijf wethouders met elk 0,9 fte. De salarislasten van de uitbreiding komen uit op € 55.000.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten							
0.1	Bestuur	17	0	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken	528	569	356	839	861	966
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.547	21.862	1.042	1.838	732	732
0.4	Overhead	1.783	1.806	1.657	1.657	1.657	1.657
0.5	Treasury	519	793	941	937	933	931
0.61	OZB woningen	7.613	7.999	8.233	8.281	8.357	8.433
0.62	OZB niet-woningen	4.706	4.818	4.928	4.928	4.928	4.928
0.63	Parkeerbelasting	947	1.177	1.269	1.269	1.269	1.269
0.64	Belastingen overig	2.791	538	201	201	201	201
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	77.795	85.251	87.255	90.531	92.258	84.913
0.8	Overige baten en lasten	3	16	16	16	16	16
Totaal Baten		**98.248**	**124.830**	**105.896**	**110.496**	**111.211**	**104.044**
Lasten							
0.1	Bestuur	1.930	2.642	2.255	2.255	2.255	2.255
0.2	Burgerzaken	876	1.132	1.020	1.248	1.255	1.295
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.967	22.615	2.064	2.623	1.933	1.914
0.4	Overhead	14.657	17.259	17.756	17.266	17.083	16.977
0.5	Treasury	601	643	1.195	1.215	821	1.038
0.61	OZB woningen	786	816	856	856	824	824
0.62	OZB niet-woningen	12	25	25	25	25	25
0.63	Parkeerbelasting	3	0	0	0	0	0

0.64	Belastingen overig	159	177	191	191	191	191
0.8	Overige baten en lasten	843	507	304	411	512	575
Totaal Lasten		**21.833**	**45.816**	**25.665**	**26.089**	**24.898**	**25.093**
Saldo							
0.1	Bestuur	-1.913	-2.642	-2.255	-2.255	-2.255	-2.255
0.2	Burgerzaken	-348	-563	-664	-409	-394	-329
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-420	-753	-1.022	-784	-1.201	-1.182
0.4	Overhead	-12.873	-15.453	-16.099	-15.609	-15.427	-15.320
0.5	Treasury	-82	150	-254	-278	112	-107
0.61	OZB woningen	6.827	7.184	7.377	7.425	7.533	7.609
0.62	OZB niet-woningen	4.694	4.793	4.904	4.904	4.904	4.904
0.63	Parkeerbelasting	944	1.177	1.269	1.269	1.269	1.269
0.64	Belastingen overig	2.632	361	10	10	10	10
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	77.795	85.251	87.255	90.531	92.258	84.913
0.8	Overige baten en lasten	-840	-491	-288	-395	-496	-559
Begrotingsresultaat voor bestemming		**76.416**	**79.014**	**80.231**	**84.406**	**86.313**	**78.952**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	6.217	8.218	343	111	111	111
	Toevoegingen	6.982	6.464	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**-765**	**1.754**	**343**	**111**	**111**	**111**
Begrotingsresultaat na bestemming		**75.651**	**80.768**	**80.574**	**84.518**	**86.424**	**79.063**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Programma 0. Bestuur en ondersteuning					
Baten					
Opbrengst verkoop vastgoed.	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	260	1106	0	0
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	287	52	13	13
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-287	-52	-13	-13
Lasten					
	Incidentele lasten organisatieontwikkeling	828	390	228	60

Totaal programma 0	-568	716	-228	-60

Reserves

Algemene reserve (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2022	2023	2024	2025	2026
9000	Algemene reserve	41.240	30.668	29.980	29.907	29.879

De algemene reserve is een buffer om onverwachte tegenvallers en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Daarnaast is de algemene reserve bedoeld als dekking voor risico's. Het gedeelte van de algemene reserve dat niet nodig is als bufferfunctie of voor het afdekken van risico's is vrij aanwendbaar voor bestuurlijke ambities.

Toevoeging In 2022 voegen we € 6.464.000 toe namelijk het positief resultaat jaarstukken 2021. Conform raadsbesluit van 22 december 2021 storten we de verkoopopbrengst van € 73.373 van sportterrein Herwen in de algemene reserve. We ramen in 2023 vooralsnog geen stortingen in de algemene reserve.

Onttrekking In 2023 onttrekken we aan de algemene reserve in totaal € 687.950 (op basis van raadsbesluiten)
Stoppen subsidie Kunstwerk! onderdeel Volksuniversiteit € 21.000
Huurderving vermindering spreekuren sociaal Raadsliedenwerk € 7.000
Herontwikkeling Bizetstraat € 166.000
Voorbereiding Rivierklimaatpark € 43.950
Woonrijp maken Vierkenshof € 30.000
Initiatief woningbouw: personele capaciteit voor ontwikkeling € 90.000
Beëindiging ontzanding ontwerpbestemmingsplan Rhederlaag € 375.000
Inzetten doorstroommakelaar € 45.000

In 2024, 2025 en 2026 onttrekken we jaarlijks € 28.000:
Stoppen subsidie Kunstwerk! onderdeel Volksuniversiteit € 21.000
Huurderving vermindering spreekuren sociaal Raadsliedenwerk € 7.000
In 2024 onttrekken we tevens € 45.000 voor de inzet van de doorstroommakelaar.

Totaal algemene reserve	41.240	30.668	29.980	29.907	29.879

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2022	2023	2024	2025	2026
9047	Onderhoud gebouwen	66	66	0	0	0

In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.

Onttrekking De vaststelling van het nieuwe onderhoudsplan verwachten wij in 2023. Het saldo van de reserve hebben wij daarom in 2023 onttrokken aan de reserve onderhoud gebouwen en toegevoegd aan de voorziening onderhoud gebouwen.

9050	Corona-herstelplan	1.679	330	218	218	218

In 2020 is een corona herstelplan 'Sociaal economische injectie Zevenaar' opgesteld. Om de plannen uit dit herstelplan te realiseren is € 3.000.000 overgeheveld vanuit de algemene reserve naar deze bestemmingsreserve.

Onttrekking De opgenomen onttrekkingen zijn gebaseerd op de maatregelen die zijn opgenomen in het herstelplan. In 2023 betreft dit een onttrekking t.b.v. subsidies Kunstwerk! en Caleidoz.

Totaal bestemmingsreserves	**1.744**	**396**	**218**	**218**	**218**

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)					**(Bedragen x € 1.000)**
Nummer Naam	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
9027 Balansverkorting	175	170	165	160	155
9040 Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	1.178	1.097	1.017	936	856
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten	**1.353**	**1.267**	**1.182**	**1.096**	**1.010**

Voorzieningen

Voorzieningen (stand per 1 januari)					**(Bedragen x € 1.000)**
Nummer Naam	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
8001 Voormalig personeel	25	0	0	0	0

Voorziening ter dekking van kosten van voormalig personeel.

Toevoeging In de voorziening is in 2020 € 82.000 gestort t.b.v. de verplichtingen die verband houden met een mobiliteitsdienstverband van een voormalig medewerker.

Onttrekking In 2021 is € 57.000 onttrokken i.v.m. de kosten van het duurzame inzetbaarheidscontract en 2022 onttrekken wij het restant van € 25.210 waarna de voorziening nihil is.

8002	Pensioenen wethouders	2.620	2.640	2.650	2.656	2.659

Voor de huidige en voormalige wethouders van de (voormalige) gemeente Zevenaar en de voormalige gemeente Rijnwaarden die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, is een voorziening gevormd. Eén van de grondslagen die gehanteerd wordt bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening is de zogenaamde rekenrente, welke gebaseerd is op de marktrente.

Toevoeging Op begrotingsbasis voegen wij jaarlijks € 100.000 toe aan de voorziening. Dit is een inschatting vooraf die in de werkelijkheid achteraf altijd afwijkt. Afhankelijk van de rekenrente, welke gebaseerd is op de marktrente, kan achteraf bij het opmaken van de jaarrekening blijken dat de toevoeging aan de voorziening hoger (of lager) moet zijn.

Onttrekking Op begrotingsbasis wordt rekening gehouden met een onttrekking van € 90.000 per jaar welke op loopt. Dit betreft de maandelijkse betalingen van de pensioenen.

8004	Onderhoud gebouwen	1.538	1.801	1.772	2.152	2.354

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging	Er wordt rekening gehouden met een jaarlijkse dotatie conform het meerjarenonderhoudsplan. Daarnaast wordt in 2023 de vaststelling van het nieuwe onderhoudsplan verwacht. Daarom wordt in 2023 het saldo van de reserve onderhoud gebouwen toegevoegd aan de voorziening onderhoud gebouwen (€ 66.000).
Onttrekking	Er wordt rekening gehouden met een jaarlijkse onttrekking conform het meerjarenonderhoudsplan.

8013	Wachtgelden wethouders	0	481	290	111	0

Na het aftreden van burgemeester en wethouders hebben bestuurders recht op een wachtgelduitkering. Hiertoe is bij de jaarrekening 2017 een voorziening gevormd. Om aan de verplichtingen te kunnen voldoen, wordt jaarlijks bij de 2e Voortgangsrapportage bekeken of een aanvulling nodig is in de voorziening.

Toevoeging	Ultimo boekjaar 2022 doen wij een storting in verband met de verwachte wachtgeldverplichtingen van het college uit de bestuursperiode 2018-2022.
Onttrekking	De verwachte bedragen in verband met het recht op wachtgeld van wethouders uit de bestuursperiode 2018-2022 worden ten laste van de voorziening gebracht.

Totaal voorzieningen	**4.183**	**4.922**	**4.712**	**4.920**	**5.013**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Afschr. termijn	Investerings bedrag 2022	2023	2024	2025	2026
Programma 0. Bestuur en ondersteuning							
Gemeentehuis - werkzaamheden			60	0	0	0	0
Gemeentehuis - 4e verdieping - installaties en inr			21	40	0	0	0
Valveiligheidsvoorzieningen daken gem gebouwen			22	30	0	0	0
Ford Transit pick-up			0	84	0	0	0
Vervangen hardware werkplekken			88	0	0	0	0
Toyota Hi-Lux			0	74	0	0	0
VW Crafter Pick-Up (vervangt 352)			0	84	0	0	0
VW Crafter Pick-Up (vervangt 350)			0	84	0	0	0
Gazonmaaier Sabo (vervangt 630)			0	29	0	0	0
Kolkenzuiger Volvo (vervangt 211)			0	180	180	0	0
Iveco I			0	84	0	0	0
Iveco II			0	90	0	0	0
Tractor MF			0	75	0	0	0
Fietspadstrooier			0	50	0	0	0
Service auto VW transporter			0	100	0	0	0
Haakarmkipper Pronar LNP-43-G			54	0	0	0	0
Mercedes bus sprinter			0	68	0	0	0
Vloeistoftank 32000 liter			0	33	0	0	0
Volkswagen Transporter			0	59	0	0	0
Servicewagen t.b.v. bordenploeg (nw)			0	90	0	0	0
Servicewagen tbv groenploeg			0	84	0	0	0

Rijnwaarden (nw)					
Servicewagen KIA e 476 P-535-RF	34	0	0	0	0
Servicewagen 2e ploeg begraven (nw)	0	84	0	0	0
Servicewagen groenploeg Babberich (nw)	0	84	0	0	0
Bouw toiletvoorziening Breuly	26	0	0	0	0
VW Caddy (vervanging van OW-nr. 473)	0	40	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2022-2025	50	160	90	70	0
Vrachtwagen DAF CF75	0	143	143	0	0
Mercedes Sprinter Pick-up	0	0	61	0	0
Ford Transit Connect	0	40	0	0	0
Hefbrug 24 ton	0	135	0	0	0
Verduurzaming brandweerkazerne Zevenaar	0	27	0	0	0
vervangen VW Crafter bus (355)	0	0	61	0	0
vervangen VW crafter/kipper (356)	0	0	88	0	0
vervangen VW Crafter/kipper (357)	0	0	88	0	0
Vervangen Toyota Auris Milieu (472)	0	0	25	0	0
Vervangen gazonmaaier John Deere 1515 (637)	0	70	0	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-3)	0	0	65	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-7)	0	0	65	0	0
Zoutsilo	0	37	0	0	0
Kia e-Niro P-536-RF (477)	34	0	0	0	0
Heftruck Toyota	0	0	0	25	0
	0	0	0	0	0
Totaal programma 0	**388**	**2.158**	**866**	**95**	**0**

1. VEILIGHEID

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we?
We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

Ontwikkelingen
Ontwikkeling op veiligheid
In de afgelopen jaren zien we binnen onze gemeente een verschuiving in de aard, de hoeveelheid, de vergrote impact en de ernst van de problematieken en casuïstiek binnen Openbare Orde & Veiligheid (OOV). Kort gezegd merken we dat er in Zevenaar vaker sprake is van stedelijke problematieken. Casuïstiek die we voor enkele jaren geleden voornamelijk in de grotere steden en gemeenten zagen, zien we nu ook in Zevenaar terug.
Een aantal voorbeelden van de verschuivende problematiek in aard en ernst zijn: de toename van de ondermijnende criminaliteit, demonstraties, criminele jeugdgroep, complexe zorg- en veiligheidscasuïstiek. Tot slot heeft de realisatie (in de nabije toekomst) van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) impact op het programma veiligheid. Er moet extra aandacht moeten zijn voor de aanpak van mobiel banditisme, aanpak winkeldiefstallen en zorgen voor een veilig en leefbaar winkelgebied.

Ondersteuning van de burgemeester
Zoals hiervoor omschreven komen steeds meer onderwerpen op de agenda van de burgemeester te staan en daarmee op de agenda van OOV. Dit komt niet alleen voort uit de druk van inwoners die maatschappelijke onveiligheid voelen, ook vanuit de landelijke politiek neemt de druk toe. Steeds vaker wordt de uitvoering van kabinetsbesluiten direct of indirect (via de veiligheidsregio's) bij gemeenten neergelegd. Denk hierbij aan de coronacrisis, opvang Oekraïners en het asiel- en vluchtelingenbeleid.
De laatste jaren is ook een toename van het aantal bevoegdheden en toename van de inzet van deze bevoegdheden geweest. Deze (inzet van) extra bevoegdheden zorgt voor meer druk en tijdsbesteding op de veiligheidsportefeuille. En die druk vraagt om adequate ambtelijke ondersteuning.

Ondermijning
Voor de komende jaren is het van belang om de aanpak van ondermijnende criminaliteit te laten landen in de gehele gemeentelijke organisatie. Door de bewustwording te vergroten (zowel binnen de organisatie als onder onze inwoners en ondernemers), kan de interne weerbaarheid van onze organisatie worden verstevigd. Daarnaast willen we meer verantwoordelijkheid creëren door belangrijke functies bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit in kaart te brengen. Collega's moeten fungeren als schakel tussen het team openbare orde en veiligheid en de afdeling waarin de betreffende collega actief is. Als laatste moeten op een aantal beleidsstukken en werkprocessen stappen worden gezet (belangrijkste hierbij zijn het Bibob-beleid en de aanpak zorgfraude).

Beleidskaders
- Integraal veiligheidsplan gemeente Zevenaar 2019-2022
- Liemers Veiligheidsplan 2020-2022 (met OM en politie)
- Uitvoeringsplan ondermijnende criminaliteit 2022-2023 (2021)
- Toezicht en handhavingsbeleid 2018-2022

WAT WILLEN WE?

1. Veiligheid

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

WAT DOEN WE?

1.1 Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen 2022-2026

We zetten in op preventief jongerenwerk buiten de organisatie (outreachend) in Zevenaar. Dit jongerenwerk houdt in dat de jongerenwerkers ondersteuning bieden binnen de leefwereld van de jongeren. In 2022 start een pilot jongerenwerk op straat. Dit wordt in 2023 geëvalueerd. Bij preventief beleid kijken we ook naar maatregelen om te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Voldoende speel- en sportvoorzieningen en locaties voor het organiseren van activiteiten voor jongeren kunnen preventief werken en overlast elders beperken of voorkomen.

Voor de aanpak van overlast veroorzakende en/of criminele jeugdgroepen werken we samen met betrokken partijen op basis van het in 2022 afgesproken convenant. Gezien de ontwikkeling van de problematiek met overlast veroorzaakt door jeugdigen in onze gemeente willen we, naast het outreachend jongerenwerk, de inzet van jeugdboa's onderzoeken. Een jeugdboa richt zich specifiek op jeugdigen en de daarbij horende overlast. De inzet van een jeudgboa gaat een stap verder dan het jongerenwerk en kan een repressief karakter aannemen. De jeugdboa kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa’s.

Belangrijk hierbij is dat we deze problematiek vanuit inhoud en bestuurlijk-ambtelijke inzet integraal benaderen vanuit beide prevalente belangen: zorg voor onze jongeren en zorg voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp 2022-2024

Er kan sprake zijn van ordeverstorend verward gedrag bij bepaalde ziektebeelden, verslavingsproblematiek of andere onderliggende psychosociale problemen. De verbinding tussen zorg en veiligheid is van cruciaal belang voor het integraal bieden van ondersteuning voor kwetsbare inwoners met multiproblematiek en begeleiding naar passende hulp.

We beschrijven onze integrale aanpak op het gebied van preventie en dienstverlening in een lokaal plan kwetsbare inwoners. Dit doen we samen met maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en (vertegenwoordigers van) inwoners. Lokaal richten we ons op voorzieningen als respijtzorg en tijdelijke opvang. We werken daarbij via de lijn: voorkomen en signaleren – dienstverlening – toezicht en handhaving.

Regionale voorzieningen gelden als vangnet. Veiligheid en handhaving is het sluitstuk van de keten. We werken samen met de politie indien er sprake is van verstoring van de openbare orde en veiligheid, maar ook wanneer er sprake is van zorgvragen die door politie geconstateerd worden. Vanuit deze samenwerking zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlast gevende personen.

1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen 2022-e.v.

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp en de stad én in het buitengebied. We werken hiervoor samen met partners vanuit het werkveld, zoals de politie en partners vanuit het RIEC-verband. Het RIEC is het Regionale Informatie- en Expertise Centrum dat zich richt op bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

We zorgen voor een veilige en prettig leefbare gemeente. Hierbij hebben we een aantal speerpunten:

- De inzet van cameratoezicht zien we als laatste inzetmiddel, we willen dit dus zo min mogelijk inzetten. Tijdelijke inzet van camera's kan een overweging zijn.
- We continueren de inzet van het kernteam ondermijning. We zetten in op kleinschalige controles met interne collega's, waar nodig aangevuld met onze partners uit het RIEC-verband.
- We geven uitvoering aan Uitvoeringsplan Ondermijning 2022-2023.
- We geven opvolging aan de aanbevelingen uit Weerbaarheidsscan (2022) van het RIEC.

Regionaal, vanuit het RIEC, maar ook door de Provincie Gelderland wordt geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning op verschillende vlakken. Willen we hiervan profiteren dan is nu het moment om hieraan deel te nemen. Zo zijn we gestart met Ariadne (aanpak vakantieparken). Er is een Districtelijk ondermijningsteam ingesteld dat kan ondersteunen bij integrale controles en is er een platform veilig ondernemen actief, dat zich specifiek richt op het buitengebied.

1.2 Met toezicht en handhaving inzetten op naleving van de regelgeving

1.2.1 Wij vergroten de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en werken aan het verhogen van het veiligheidsgevoel 2023-2023

Boa's zijn beter zichtbaar in buurten en wijken en zijn voor inwoners goed bereikbaar. Door capaciteitsuitbreiding is er meer handhavingsinzet, aansturing en informatieanalyse. Dit resulteert in een veiligere leefomgeving door verbeterde samenwerking intern (Openbare Orde & Veiligheid en Sociaal Domein) en met de politie.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling		
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.	4.353

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)					
	2021	1,30	0,90	1,50	1,50
Toelichting	Het aantal diefstallen uit woning is de laatste jaren al erg laag. Dit willen we graag zo houden.				
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)					
	2021	3,40	2,90	2,40	2,40
Toelichting	De komende jaren verwachten we ten opzichte van 2021 een lichte daling in de geweldsmisdrijven. De verwachting blijft onder het Gelderse gemiddelde.				

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)

	2021	5,70	4,40	2,50	2,50

Toelichting Onze doelstelling is, mede op basis van de activiteiten in het kader van de uitvoering van het integraal veiligheidsplan het aantal vernielingen de komende jaren niet te laten stijgen.

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)

	2021	8,00	9,00	9,00	9,00

Toelichting We zitten rond het Provinciale gemiddelde en de laatste jaren redelijk stabiel in het aantal doorverwijzingen. Als we rond dit gemiddelde kunnen blijven is dat een goed streven.

Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)

	2021	1,60	1,70	1,50	1,50

Toelichting Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners neemt de laatste jaren toe in Zevenaar, of eigenlijk in het aantal winkeldiefstallen beter zichtbaar geworden. Winkeleigenaren in het centrum zijn meer bereid aangifte te doen. Desondanks hopen we dat het aantal winkeldiefstallen de aankomende jaren iets gaat afnemen. Enig voorbehoud moeten we hier maken. Zodra de Fashion Outlet Zevenaar is geopend, zal dit cijfer mogelijk gaan stijgen.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten					
Primitieve begroting 2022-2025	68	68	68	68	68
1e voortgangsrapportage 2022	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	73	48	48	48	48
Wijziging tot de begroting 2023-2026	0	4	4	4	4
Totale baten tot de begroting	**142**	**121**	**121**	**121**	**121**
Mutaties in deze begroting (baten)					
	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**142**	**121**	**121**	**121**	**121**
Lasten					
Primitieve begroting 2022-2025	3.566	3.565	3.565	3.564	3.564
1e voortgangsrapportage 2022	72	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	-2	10	10	10	10
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	224	224	224	224
Totale lasten tot de begroting	**3.636**	**3.799**	**3.799**	**3.798**	**3.798**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**151**	151	153	152
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	2	2	4	3
Bijdrage aan VGGM onderdeel Brandweer	0	148	148	148	148
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	0	1	1	1	1
5. Collegeprogramma	0	**448**	307	307	307
Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit	0	260	120	120	120
Extra formatie handhavingsinzet op straat	0	188	187	187	187
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**599**	**457**	**459**	**458**
Totale lasten tot de begroting	**3.636**	**4.398**	**4.256**	**4.257**	**4.256**
Resultaat voor bestemming	**-3.494**	**-4.277**	**-4.135**	**-4.136**	**-4.135**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2022-2025	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	15	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	15	**0**	0	0	0
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2022-2025	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022					
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves					
Saldo reserve mutaties	**15**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat na bestemming	**-3.479**	**-4.277**	**-4.135**	**-4.136**	**-4.135**

Toelichting financiële ontwikkelingen

1. Autonome ontwikkelingen

Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury

De afwijkingen worden voornamelijk veroorzaakt door de toevoeging aan de GREX verliesvoorziening, het afsluiten van grondexploitaties waardoor daar minder rente naar kan worden doorbelast, de verkoop van een kavel op 7Poort (€ 20.347.000) en de rente kortlopende geldleningen.

Bijdrage aan VGGM onderdeel Brandweer

De bijdrage aan VGGM voor het onderdeel Brandweer is vastgesteld op € 2.782.000. Naast de reguliere loon- en prijsindex heeft het Algemeen Bestuur besloten extra middelen beschikbaar te stellen voor de noodzakelijke versterking van de bedrijfsvoering.

Stijgende gas- en elektriciteitskosten
Wereldwijde ontwikkelingen leiden, naast hogere brandstofprijzen, tevens tot hogere gas- en elektriciteitskosten. Aangezien gas werd geleverd via Gazprom hebben we deze overeenkomst vervroegd stopgezet (per 1 oktober 2022). In 2022 hebben we dan ook samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een nieuwe aanbesteding gehouden. Tevens hebben we het elektriciteitscontract opnieuw aanbesteed. Wij verwachten dat het gastarief verdubbelt en dat de elektriciteitskosten stijgen met 10%. Daar houden we met deze wijziging rekening mee. In 2023 nemen wij deze inschatting vervolgens opnieuw onder de loep en passen deze waar nodig aan. Per saldo betekent dit dat de gaskosten stijgen met € 90.000 en de elektriciteitskosten met € 41.000. Deze kostenstijgingen kunnen we deels compenseren door de lagere ozb kosten (€ 45.000) op het gemeentehuis
Daarnaast worden we geconfronteerd met stijgende energielasten bij sportaccommodaties. We zien ons genoodzaakt om het budget hiervoor met € 150.000 te verhogen.
Dit leidt in totaliteit tot een negatief effect van € 236.000 op het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

5. Collegeprogramma
Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit
In de afgelopen jaren zien we binnen onze gemeente een verschuiving in de aard, de hoeveelheid, de vergrote impact en de ernst van de problematieken binnen OOV. Casuïstiek die we voor enkele jaren geleden voornamelijk in de grotere steden zagen, zien we nu ook in Zevenaar terug. Voorbeelden van de verschuivende problematiek in aard en ernst zijn de toename van ondermijnende criminaliteit, demonstraties, criminele jeugdgroep, het aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied en complexe zorg- en veiligheidscasuïstiek. De investeringen van de speerpunten uit het collegeprogramma kunnen niet los gezien worden van de brede ontwikkelingen die spelen binnen het vakgebied. Vanuit OOV voeren we regie, na de prioritering in de gezagsdriehoek, op de criminele jeugdgroep en het terugdringen van de overlast. Samen met het team zorg en veiligheid en de politie zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlastgevende personen. We steken in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en beter begeleiden naar passende hulp. Samen met onze inwoners werken we aan een leefbare en veilige omgeving in alle kernen waarin iedereen zich veilig voelt. We continueren de inzet van het kernteam ondermijning in samenwerking met onze partners uit het RIEC (regionaal informatie- en expertisecentrum)-verband. We geven uitvoering aan het project Ariadne waarin we samen met politie en Provincie criminaliteit rondom vakantieparken bestrijden, samen met het platform veilig ondernemen kijken we naar mogelijkheden om de veiligheid in het buitengebied te vergroten.
De aanpak en het bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit heeft formatieve gevolgen, in totaal structureel € 120.000. (1,5 fte).
Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden van de inzet van jeugdboa's. Deze richt zich specifiek op jeugd en kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa’s. Hiervoor vragen we incidenteel € 140.000 in 2023.

Extra formatie handhavingsinzet op straat
Nog dit jaar zullen wij de evaluatie van het toezicht- en handhavingsbeleid met u delen. Uit deze evaluatie komt naar voren dat een nadere professionaliseringsslag moet worden gemaakt. Dit komt ook naar voren uit de opgestelde benchmark. Voor het vergroten van de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en het verhogen van het veiligheidsgevoel is een capaciteitsuitbreiding nodig. Dit moet resulteren in een veiligere leefomgeving door verbeterde samenwerking intern en met de politie. Hiervoor ramen wij € 184.000: 1,8 fte extra straatcapaciteit en 1,25 fte extra coördinatie en informatieanalyse. Vanaf 2022 wordt structureel € 37.000 uitgekeerd via het gemeentefonds als impuls voor extra capaciteit voor boa's in de openbare ruimte. Dit bedrag is meegenomen in het bedrag van € 184.000. Daarnaast ramen wij € 1.500 eenmalig en € 8.500 structureel voor het benodigde materieel.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	75	62	65	65	65	65
1.2	Openbare orde en veiligheid	113	80	56	56	56	56
Totaal Baten		**189**	**142**	**121**	**121**	**121**	**121**
Lasten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.638	2.766	2.947	2.947	2.948	2.947
1.2	Openbare orde en veiligheid	993	870	1.451	1.310	1.310	1.310
Totaal Lasten		**3.631**	**3.636**	**4.398**	**4.256**	**4.257**	**4.256**
Saldo							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.563	-2.703	-2.882	-2.882	-2.883	-2.882
1.2	Openbare orde en veiligheid	-879	-790	-1.395	-1.254	-1.254	-1.254
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-3.442**	**-3.494**	**-4.277**	**-4.135**	**-4.136**	**-4.135**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	0	15	0	0	0	0
	Toevoegingen	0	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**0**	**15**	**0**	**0**	**0**	**0**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-3.442**	**-3.479**	**-4.277**	**-4.135**	**-4.136**	**-4.135**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

In dit programma zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen.

Meerjareninvesteringsplan

Er zijn binnen dit programma geen investeringen gepland.

2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we?
Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

Ontwikkelingen
Beleid
We stellen in 2023 een brede Mobiliteitsvisie op waarin recent vastgestelde (beleids)plannen op het gebied van verkeer en vervoer geactualiseerd worden opgenomen. In dat plan gaat verkeersveiligheid naast mobiliteit en verkeerscirculatie extra aandacht krijgen. Het parkeerbeleid actualiseren wij begin 2023.

Grootschalige infrastructuur
Wij anticiperen op de geplande doortrekking van de A15 en verbreding van de A12. De realisatie van de Noordtak van de Betuweroute trachten wij te voorkomen. Dit standpunt dragen wij uit in de diverse bestuurlijke gremia.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 (2013)
- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020
- Tracébesluit A15/A12
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)

WAT WILLEN WE?

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

WAT DOEN WE?

2.1 Optimaliseren van de bereikbaarheid via verkeersveilig infrastructuur

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12. 2024-2028

Een doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 met daarbij de aanleg van deze twee nieuwe aansluitingen heeft gevolgen voor het verkeer op ons onderliggend wegennet. Wij zetten ons in om hinder (o.a. sluipverkeer) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

2.1.2 Wij verbeteren de aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met het centrum 2022-2024

De aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met de bestaande situatie op de Didamstraat is niet optimaal. Daarom is het dringend gewenst om de gehele parkeerplaats aan de Didamsestraat te reconstrueren. Dit valt echter buiten de reikwijdte van dit project.

Aangezien het nog enige tijd duurt voordat vanuit onderhoud de parkeerplaatsen (verharding) vervangen moeten worden, voegen wij dit gedeelte toe aan het project fietsstraat Babberichseweg. Als de herinrichting wordt gecombineerd met een goede fietsverbinding naar het centrum kan een deel van de kosten gedekt worden door de fietssubsidie. De rest dient via eigen middelen te worden gedekt.

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer 2022-2030

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Wij streven naar een optimale toegankelijkheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte, wegen, en fietspaden. We stimuleren het fietsen door goede en veilige fietsroutes en zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, dat onderdeel uit gaat maken van een nieuw op te stellen mobiliteitsvisie, geven wij prioriteit aan de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer.

2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid 2024-2025

In de bredere mobiliteitsvisie die wij opstellen, actualiseren wij de (beleids)plannen op het gebied van verkeer en vervoer. Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Aan de raad wordt parkeren en het parkeerbeleid voorgelegd voor beeldbepaling en meningsvorming (zie 2.3.1.). Uiteraard betrekken wij onze inwoners en belangengroepen ook bij het opstellen van de visie, onder andere om de locaties waar verkeersonveiligheid ervaren wordt in kaart te brengen.

Verkeersveiligheid krijgt naast mobiliteit en verkeerscirculatie volop aandacht in deze visie. Dat geldt ook voor verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid op de wegen die niet in eigen beheer/eigendom zijn. Hiervoor treden wij actief in overleg met andere wegbeheerders, zoals de Provincie Gelderland.
In het huidige Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP) zijn in het uitvoeringsprogramma doelstellingen gekoppeld aan jaartallen waarin het doel bereikt dient te worden. In deze collegeperiode integreren wij de acties uit het GVVP in de nieuw op te stellen mobiliteitsvisie. Wij onderzoeken of de acties aansluiten op onze visie op een verbetering van de verkeersveiligheid.

2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven. 2022-2026

Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg. Wij ondersteunen en maken daarbij gebruik van lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden en maken gebruik van het nog op te richten participatieplatform. Verder houden wij een enquête specifiek gericht op het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties. De input verwerken we in de plannen ter uitvoering van het GVVP.

2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen 2022-2030

Wij benutten elke gelegenheid om de gewenste aanpassingen aan het wegennet in en rondom Babberich en Zevenaar (Witte Kruis) onder de aandacht te brengen bij de provincie en Rijkswaterstaat. Wij zetten in op het stimuleren van verbeteringen en anticiperen hierop. Dit doen we zowel ambtelijk als bestuurlijk. De hiervoor reeds gedane inspanningen in de afgelopen jaren zetten wij voortvarend voort in deze collegeperiode. Daarbij zetten wij ons in om de gebiedsoplossing samen met de provincie gerealiseerd te krijgen. Het doortrekken van de Witte Kruis maakt onderdeel uit van de gebiedsoplossing Babberich. Zo nodig en mogelijk treffen wij kleinschalige maatregelen voor wegen waar de gemeente wegbeheerder van is.

2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer 2024-2025

Bij het opstellen van een brede mobiliteitsvisie zoeken we een oplossing om de toename van verkeer op verschillende plekken in de gemeente in goede en veilige banen te leiden. Waar nodig en mogelijk verminderen we het drukke verkeer. Het project ViA15 brengt met de realisatie van twee nieuwe aansluitingen op de A12 en A15 wijzigingen aan ons wegennet met zich mee. Wij passen ons wegennetwerk hier verder op aan en maken bewuste keuzes over via welke wegen wij het verkeer willen afwikkelen (categoriseringsplan). Hierdoor kunnen wij wegen in- en rondom woonwijken afwaarderen/anders categoriseren. Dit sluit aan op de motie die onlangs in de Tweede Kamer is aangenomen om de maximum snelheid binnen de bebouwde kom terug te brengen van 50 naar 30 kilometer per uur. Dit vraagt een herinrichting van wegen binnen de bebouwde kom.

2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in 2024-2028

Het opnieuw inrichten van de Edisonstraat is nodig om een goede aansluiting van de diverse bedrijventerreinen (vooral Mercurion) op de nieuwe aansluiting op de A12 bij Zevenaar Oost te realiseren. De Edisonstraat wordt hiervoor aangepast.

2.2 Verbeteren van de bereikbaar van de kernen via openbaar vervoer

2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost 2023-2030

Er zijn en worden veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen. Eveneens staat de realisatie van de Fashion Outlet op de planning en worden steeds meer bedrijven op 7Poort gerealiseerd. Goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer vinden we van groot belang. We blijven ons inzetten voor een station Zevenaar Oost. De Groene Metropoolregio (GMR) heeft onlangs een verkenning opgestart om de potentie van een mobiliteitshub Zevenaar Oost te onderzoeken. Een hub is een vervoersknooppunt waar je kunt overstappen van het ene naar het andere vervoersmiddel. Na de zomer van 2022 wordt het rapport door de GMR opgeleverd aan de gemeente Zevenaar. Het doel zoals opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020 – 2030 blijft vooralsnog dat Zevenaar Oost in 2030 fungeert als mobiliteitshub.

2.2.2 Wij behouden de buurtbus 2022-2030

De buurtbus vervult een belangrijke rol om de kleine kernen van onze gemeente bereikbaar te houden. Om de buurtbus te behouden gaan wij de vrijwilligers meer ondersteunen. Als eerste actie overleggen wij met de organisatie en de vrijwilligers om de knelpunten die zij ervaren in kaart te brengen.

2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak 2022-2026

We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute. Aanleg van de Noordtak leidt ertoe dat Zevenaar steeds meer ingeklemd wordt door grootschalige infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op het woon- en leefplezier van onze inwoners in met name Zevenaar Oost en Babberich. Daarnaast is de impact op de natuur en het landschap groot. Dit standpunt blijven wij duidelijk maken in ambtelijke en bestuurlijke gremia. We trekken hierin samen op met de regio Achterhoek en de Liemerse gemeenten. Wij dragen ons standpunt regionaal uit. Daarom wordt er allereerst actief gestuurd op het onderzoeken van het nut en de noodzaak van de voorgestelde varianten voor het goederenvervoer.

2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Verbonden Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Een integrale gebiedsaanpak voor mobiliteit is nodig om onze ambities op het gebied van verstedelijking, duurzaamheid en leefbaarheid kans van slagen te geven. Binnen de opgave Verbonden Regio zetten we in op het verder verminderen, veranderen en verduurzamen van de mobiliteit. Regionale projecten voeren we uit binnen de speerpunten gebiedsgerichte corridors, fiets, hubs en knooppunten (o.a. Zevenaar-Oost), gedrag en duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid.

2.3 Met een doelmatig parkeerbeleid de leefbaarheid en veiligheid in de kernen bevorderen

2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid. 2022-2023

Met de gemeenteraad en samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers onderzoeken we wat er goed is en wat kan worden verbeterd aan het parkeren in de gemeente Zevenaar. Op de raadsagenda staat dit onderwerp opgenomen als onderdeel van het thema Mobiliteitsvisie (zie 2.1.4).

Met actieve betrokkenheid van genoemde groepen maken we een plan waarin in ieder geval de volgende onderdelen zijn opgenomen:

- Het opstellen van een parkeerbeleid voor de gehele gemeente (o.a. parkeernormen).
- Een evaluatie en zo nodig het bijstellen van het betaald parkeren en vergunningen-parkeren in het reguleringsgebied in Zevenaar.
- Het zo nodig actualiseren van de Parkeerverordening Zevenaar 2017.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten					
Primitieve begroting 2022-2025	415	415	415	415	415
1e voortgangsrapportage 2022	134	-150	-150	-150	-150
2e voortgangsrapportage 2022	0	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0

Totale baten tot de begroting	**549**	**265**	**265**	**265**	**265**

Mutaties in deze begroting (baten)

	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**549**	**265**	**265**	**265**	**265**

Lasten

Primitieve begroting 2022-2025	5.805	5.832	5.997	6.118	6.093
1e voortgangsrapportage 2022	278	-329	-337	-387	-288
2e voortgangsrapportage 2022	1.667	67	70	70	70
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	53	53	53	53
Totale lasten tot de begroting	**7.750**	**5.623**	**5.782**	**5.854**	**5.927**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**102**	133	260	222
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	78	109	237	198
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	0	24	24	24	24
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**69**	159	133	91
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	0	1	90	65	22
Beheer en onderhoud wandelkeuzenetwerk	0	9	9	9	9
Mutaties afvalstoffenheffing 2023	0	60	60	60	60
5. Collegeprogramma	0	**583**	536	637	723
Actualiseren verkeers- en mobiliteitsbeleid	0	0	26	0	0
Beschermen zwakke verkeersdeelnemers	0	20	0	0	0
Inspelen op toename verkeer	0	0	0	30	0
Integraal beleidsplan openbare ruimte	0	460	437	526	642
Optimaliseren verkeersveiligheid	0	37	7	7	7
Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	0	66	66	66	66
Verbeteren aansluiting fietsstraat Babberichseweg met centrum	0	0	0	8	8
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**755**	**828**	**1.030**	**1.036**
Totale lasten tot de begroting	**7.750**	**6.378**	**6.610**	**6.884**	**6.963**

Resultaat voor bestemming	**-7.201**	**-6.112**	**-6.345**	**-6.619**	**-6.698**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2022-2025	19	59	59	54	19
1e voortgangsrapportage 2022	32	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	1.519	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	-7	-7	21	21
Totaal onttrekkingen reserves	1.570	**52**	52	75	40
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2022-2025	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	0	42	39	11	0
2e voortgangsrapportage 2022					
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	-42	-39	-11	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**1.570**	**52**	**52**	**75**	**40**
Resultaat na bestemming	**-5.631**	**-6.060**	**-6.293**	**-6.544**	**-6.658**

Toelichting financiële ontwikkelingen

1. Autonome ontwikkelingen

Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury

De afwijkingen worden voornamelijk veroorzaakt door de toevoeging aan de GREX verliesvoorziening, het afsluiten van grondexploitaties waardoor daar minder rente naar kan worden doorbelast, de verkoop van een kavel op 7Poort (€ 20.347.000) en de rente kortlopende geldleningen.

Stijgende gas- en elektriciteitskosten

Wereldwijde ontwikkelingen leiden, naast hogere brandstofprijzen, tevens tot hogere gas- en elektriciteitskosten. Aangezien gas werd geleverd via Gazprom hebben we deze overeenkomst vervroegd stopgezet (per 1 oktober 2022). In 2022 hebben we dan ook samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een nieuwe aanbesteding gehouden. Tevens hebben we het elektriciteitscontract opnieuw aanbesteed. Wij verwachten dat het gastarief verdubbelt en dat de elektriciteitskosten stijgen met 10%. Daar houden we met deze wijziging rekening mee. In 2023 nemen wij deze inschatting vervolgens opnieuw onder de loep en passen deze waar nodig aan. Per saldo betekent dit dat de gaskosten stijgen met € 90.000 en de elektriciteitskosten met € 41.000. Deze kostenstijgingen kunnen we deels compenseren door de lagere ozb kosten (€ 45.000) op het gemeentehuis

Daarnaast worden we geconfronteerd met stijgende energielasten bij sportaccommodaties. We zien ons genoodzaakt om het budget hiervoor met € 150.000 te verhogen.

Dit leidt in totaliteit tot een negatief effect van € 236.000 op het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026

Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, begroting 2022 en MJB worden de ramingen qua afschrijving geactualiseerd en aangepast. De afschrijving op materiele vaste activa vindt plaats in het jaar volgend na gereedmelding.

Beheer en onderhoud wandelkeuzenetwerk
Het afgelopen jaar hebben wij in onze gemeente het wandelnetwerk aangelegd. De kosten van het beheer en onderhoud zijn echter nog niet opgenomen in onze begroting. Wij stellen voor om hier structureel € 9.000 voor beschikbaar te stellen.

Mutaties afvalstoffenheffing 2023
In 2023 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hogere personeels- en brandstofkosten. Deze kostenstijgingen beïnvloeden ook de begroting van de RDL. Zij betalen hierdoor een hogere vergoeding aan de gemeente Zevenaar. Voor het jaar 2023 leidt dat voor gemeente Zevenaar tot een voordeel van € 109.000.

Binnen de gemeentelijke begroting houden we ook rekening met een aantal stijgende kostenposten. Denk hierbij aan hogere inzamelkosten als gevolg van ondergrondse containers en hogere verwerkingskosten GFT. De verwerkingskosten restafval dalen daarentegen. Per saldo stijgen de kosten met € 6.000.
Verder houden we rekening met een aantal wijzigingen in de opbrengsten. Zo houden we rekening met een hogere papieropbrengst en met een verlaging van de vergoeding zwerfafval. Per saldo verwachten we een voordeel van € 36.000.

De wijzigingen binnen de RDL en de gemeente Zevenaar leiden per saldo tot een voordeel van € 139.000. Deze verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. De financiële effecten zijn verdeeld over de programma's 0, 2, 3 en 7.

5. Collegeprogramma
Actualiseren verkeers- en mobiliteitsbeleid
In 2020 heeft de raad het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) 2020-2030 vastgesteld. Het plan heeft een doorkijk tot 2030. Wij willen het bestaande GVVP actualiseren en omvormen tot een bredere mobiliteitsvisie. Voor het opstellen van een bredere mobiliteitsvisie (inclusief het houden van een enquête) vragen wij € 25.000 beschikbaar te stellen voor 2024.

Beschermen zwakke verkeersdeelnemers
Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. We stimuleren fietsen door goede en veilige fietspaden. We zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen de gemeentelijke verkeersvisie hanteren we in onze prioritering de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer boven landbouwverkeer en autoverkeer. Met het oog hierop willen wij een onderzoek laten uitvoeren naar de toegankelijkheid in het centrum. Wij stellen voor om hiervoor in 2023 € 20.000 beschikbaar te stellen.

Inspelen op toename verkeer
Bij de actualisering van het gemeentelijk verkeer- en vervoerplan zoeken we een oplossing om de toename van verkeer op verschillende plekken in de gemeente in goede en veilige banen te leiden. Ontwikkelingen die in Zevenaar spelen met betrekking tot woningbouw, bedrijvigheid en overige projecten zullen verkeer genereren en de verkeersafwikkeling op ons wegennet gaat door bepaalde projecten anders plaatsvinden. Om dit in goede banen te leiden en bereikbaarheid voor de toekomst te garanderen voeren we verkeersonderzoeken uit. Wij stellen voor om hiervoor € 30.000 beschikbaar te stellen in 2025.

Integraal beleidsplan openbare ruimte
Het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) bevat de doelstellingen van de gemeente Zevenaar voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte voor de komende tien jaar. We streven naar een aantrekkelijke en uitnodigende buitenruimte waar mensen elkaar ontmoeten, kinderen kunnen spelen en men kan sporten/bewegen. Daarnaast houden wij in het onderhoud rekening met biodiversiteit, duurzaamheid en circulariteit, zodat we inspelen op de gevolgen van klimaatverandering. Daarvoor is het

noodzakelijk dat de basis op orde is. Dit betekent uitgaande van het areaal in 2022 dat er voldoende budget moet zijn voor het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en het plegen van vervangingsinvesteringen.

De wijzigingen in de budgetten hebben wij voor de jaren vanaf 2023 gebaseerd op IBOR en het bijbehorende raadsvoorstel. De wijzigingen voor 2022 zijn opgenomen in de 2e voortgangsrapportage.

De kapitaallasten behorende tot de investeringen voor 2026 hebben we, in afwijking met IBOR, geraamd op 2026. Hier hebben we voor gekozen omdat de meerjarenbegroting t/m 2026 loopt en we dus niet kunnen ramen in 2027. Dit leidt, t.o.v. IBOR, tot eenmalig hogere kosten in 2026. Dit corrigeren we in de 1e voortgangsrapportage 2023. Verder hebben we ervoor gekozen om de afschrijvingslasten uit de vervangingsinvesteringen 2022 in de 2e voortgangsrapportage op te nemen. Qua presentatie lijkt dit hierdoor tot een voordeel te leiden in deze wijziging t.o.v. IBOR. Tenslotte zijn de rentelasten centraal geraamd.

Deze wijzigingen leiden tot een stijging van de kosten oplopend van € 996.000 in 2023 tot € 1.344.000 in 2026. Wij stellen voor deze te dekken uit de stelpost groei. Deze bedraagt in 2023 € 550.000 en stijgt daarna naar € 660.000 structureel. Het restant brengen wij ten laste van het begrotingsresultaat.

Optimaliseren verkeersveiligheid
Om verkeersonveilige situaties te kunnen inventariseren en om beter te kunnen ondersteunen bij lokale initiatieven stellen wij voor om € 7.000 structureel beschikbaar te stellen: € 2.000 voor het uitbreiden van de fietsverlichtingscampagne "licht aan in het donker" met aandacht voor o.a. vitaliteit en verkeersveiligheid van ouderen en € 5.000 voor het investeren in een digitale tool waarin snelheidsgegevens ingezien kunnen worden voor alle wegen in de gemeente. Deze tool werd tot voor kort door de provincie beschikbaar gesteld. Voor de vervanging van twee snelheidsdisplays vragen wij eenmalig € 30.000 in 2023.

Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025
Voor 2022 zijn de opgaven van de regionale agenda met incidentele middelen gedekt via een onttrekking uit de Algemene Reserve. Nu de deelname in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een meer structureel karakter krijgt is dit niet meer mogelijk. Dat betekent dat in onze meerjarenbegroting hiervoor een structureel bedrag moet worden vrijgemaakt van € 4,90 (bedrag per inwoner) x 45.000 (aantal inwoners) = € 220.000 (afgerond). Hiervan kan structureel € 10.000 gedekt worden uit de bijdrage RPW welke al wel in de begroting is opgenomen.

Verbeteren aansluiting fietsstraat Babberichseweg met centrum
Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. We stimuleren fietsen door goede en veilige fietspaden. De aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met de bestaande situatie op de Didamsestraat is lastig. Om een goede aansluiting te hebben moet de gehele parkeerplaats aan de Didamsestraat gereconstrueerd worden. Dit valt echter buiten het bestaande project.
Aangezien het nog zeker 10-15 jaar duurt voordat vanuit onderhoud de parkeerplaatsen gereconstrueerd moeten worden, stellen wij voor om dit gedeelte toe te voegen aan het project fietsstraat Babberichseweg. Als de herinrichting wordt gecombineerd met een goede fietsverbinding naar het centrum kan een deel van de kosten gedekt worden door de fietssubsidie. Het restant (€ 300.000) zal met eigen middelen gedekt moeten worden. De structurele afschrijvingslasten bedragen € 7.500 vanaf 2025.

Toelichting mutaties reserves

2. Actualisatie bestaand beleid
Actualisatie afschrijvingsreserves ivm fasering investeringen
Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, de 2e VGR in 2022 en de MJB 2023-2026 worden de ramingen qua afschrijving uit de afschrijvingsreserves geactualiseerd en aangepast.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten							
2.1	Verkeer en vervoer	1.460	549	265	265	265	265
2.2	Parkeren	5	0	0	0	0	0
Totaal Baten		**1.464**	**549**	**265**	**265**	**265**	**265**
Lasten							
2.1	Verkeer en vervoer	5.394	6.643	5.393	5.629	5.881	5.978
2.2	Parkeren	1.070	1.092	969	965	987	970
2.5	Openbaar vervoer	15	15	16	16	16	16
Totaal Lasten		**6.479**	**7.750**	**6.378**	**6.610**	**6.884**	**6.963**
Saldo							
2.1	Verkeer en vervoer	-3.935	-6.094	-5.128	-5.364	-5.616	-5.713
2.2	Parkeren	-1.065	-1.092	-969	-965	-987	-970
2.5	Openbaar vervoer	-15	-15	-16	-16	-16	-16
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-5.015**	**-7.201**	**-6.112**	**-6.345**	**-6.619**	**-6.698**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	877	1.570	52	52	75	40
	Toevoegingen	0	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**877**	**1.570**	**52**	**52**	**75**	**40**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-4.138**	**-5.631**	**-6.060**	**-6.293**	**-6.544**	**-6.658**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Programma 2. Verkeer en vervoer					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	12	12	35	0
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-12	-12	-35	0
Lasten					
Totaal programma 2		**0**	**0**	**0**	**0**

Reserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2022	2023	2024	2025	2026
9003	Visie en planvorming station Zevenpoort	31				

In 2013 en 2014 is in totaal € 70.000 beschikbaar gesteld voor visie en planvorming station Zevenpoort.

Onttrekking Eind 2022 is het restantbedrag vrijgevallen ten gunste van de algemene reserve.

9032 Wegen 537

In 2016 is deze reserve in de voormalige gemeente Rijnwaarden gevormd vanuit de voorziening wegen. Deze voorziening wegen moest volgens de BBV-voorschriften worden opgeheven, omdat er geen actueel beheersplan meer aanwezig was. Na vaststelling van een beheerplan wegen van de nieuwe gemeente Zevenaar wordt deze reserve weer overgeboekt naar de voorziening wegen.

Toevoeging In 2022 hebben we een nieuw beheerplan wegen vastgesteld. Hierdoor hebben we de reserve wegen overgeboekt naar de voorziening wegen en vindt er geen storting in de reserve plaats.

Onttrekking In 2022 hebben we een nieuw beheerplan wegen vastgesteld. Hierdoor hebben we de reserve wegen overgeboekt naar de voorziening wegen en vindt er geen onttrekking aan de reserve plaats.

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Afschr. termijn	Investerings bedrag 2022	2023	2024	2025	2026
Programma 2. Verkeer en vervoer							
Spoorverdubbeling - advies en planvorming			56	0	0	0	0
Witte Kruis - onderzoek Plan, MER			36	0	0	0	0
Snelfietsroute F12 - traject 7 en 9			52	0	0	264	0
Geitenwaard - fietspad			0	99	0	0	0
7Poort - voorbereiding aanleg 2e viaduct			85	0	0	0	0
Planvorming herinrichting Doesburgsweg			0	0	96	0	0
Edisonstraat - planvorming herinrichting			25	70	0	0	0
Planvorming herinrichting Mercurion			0	0	0	0	71
Verbetering riolering Angerlo mech/elec, mini 15jr			0	294	0	0	0
Vern riolen,klimaatadaptieve maatreg Lobith-15jr			8	100	50	0	0

Rioolvervanging,klim.adapt maatreg Lobith-7ojr		12	1.000	1.000	0	0
Verbetering riolering Angerlo rioolvervanging-7ojr		1.220	1.900	0	0	0
G Gezellestr -Sterrenschool - verkeersk aanpassing		197	0	0	0	0
Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15		0	84	0	0	84
Advies en begeleiding voorber en uitv proj A12/A15		150	100	150	100	0
Herinrichting Babberichsweg als fietsstraat		200	343	200	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2021		70	0	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 armatu-ren 2021		55	0	0	0	0
Vervanging armaturen (vm Rijnwaarden) 2021		58	0	0	0	0
7Poort - uitvoering aanleg 2e viaduct		1.714	190	0	0	0
Vervanging software centrumafsluiting parkeerbeh.		51	0	0	0	0
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort		33	228	65	0	0
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst		299	0	0	0	0
Toekomstbest. bedrijventerrein Hengelder&Tatelaar	Ja	50	50	250	150	0
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord		25	390	0	0	0
Voetgangersoversteekplaatsen parkeerring		25	75	0	0	0
Vervangen brug Eltenseweg	Ja	0	0	650	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 masten		126	254	204	204	0
Vervangen BOV 2016-2025 armatu-ren		71	187	187	187	0
Herinrichting Kop van Tolkamer	Ja	50	400	450	0	0
Vervanging masten (vm Rijnwaarden) 2022		28	0	0	0	0
Vervanging armaturen (vm Rijnwaarden) 2022		66	50	0	0	0
Fietsverbinding Duitse grens - Tolkamer		0	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2022-2025		10	224	80	80	0
Verlichting duurzaam en circulair 2022-2026		10	70	40	40	40
Wegen 2022-2026	Ja	608	2.650	1.650	1.650	1.650
Ambities wegen 2022-2026		10	50	30	30	30
Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	Ja	0	335	335	0	1.000
Totaal programma 2		**5.398**	**9.143**	**5.437**	**2.705**	**2.875**

3. ECONOMIE

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we?
Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

Ontwikkelingen
Economische ontwikkeling
Economische ontwikkeling wordt steeds meer gezien als belangrijk onderdeel van de brede welvaart. Naast het verdienen van een basisinkomen spelen welzijn en een gezonde leefomgeving een grote rol in het welbevinden van onze inwoners. Belangrijke actuele opgaven binnen de economie zijn de krapte op de arbeidsmarkt, ruimte voor toekomstbestendige werklocaties, transitie in de landbouw en de digitale economie.

Beleidskaders
- Noodherstelfonds ondernemers (2022)
- Herstelplan sociaaleconomische injectie Zevenaar (2020)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)

WAT WILLEN WE?

3. Economie

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

WAT DOEN WE?

3.1 Realiseren van een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar 2022-2026

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. We zetten in op een eenduidige profilering en het compact maken van het kernwinkelgebied tot een centrumgebied.

We voeren het Actieplan Centrum uit, met als doel het centrum te ontwikkelen tot een compleet, compact en comfortabel winkel-, woon-, werk- en uitgaansgebied. We faciliteren de aanstelling van een centrummanager en professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente. Daarnaast stellen we met de betrokken partners een marketingstrategie en activiteitenplan op en voeren deze uit. Ook starten we met het opstellen van een plan om het centrum compact te maken: een transformatieplan.

3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar 2022-2024

We voeren de volgende projecten uit:

• Herinrichting van het Raadhuisplein in Zevenaar
In het najaar van 2022 starten we met de uitvoering van de herinrichting van het Raadhuisplein. Oplevering is voorzien in 2023. Dit plein behoudt de functie van evenemententerrein en krijgt een sfeervolle en functionele inrichting. Het ontwerp is in samenspraak met omwonenden en ondernemers gemaakt.

• Herinrichting van de Markt in Zevenaar
Een opwaardering van de openbare ruimte in het centrum biedt veiligheid, comfort en beleving voor de consument. Dit leidt tot meer bezoekers en uitgaven en dus omzet voor de ondernemers. Deze maatregel moet specifiek meer ruimte voor horecaondernemers bieden. De start van de herinrichting is gepland voor uiterlijk 2024.

• Herinrichting van het Muldershof
In 2022 starten we met het maken van een ontwerp voor het Muldershof, samen met omwonenden en ondernemers. We hebben specifiek aandacht voor de verblijfsfunctie van het plein en het toepassen van duurzaamheidsmaatregelen in het kader van hittestress en klimaatadaptatie.

3.2 Ruimte bieden voor groei- en ontwikkelkansen voor bedrijven

3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) 2017-2024

We blijven inzetten op het realiseren van de Fashion Outlet Zevenaar. Deze ontwikkeling levert circa 500 directe arbeidsplaatsen op. We werken aan een positief effect voor de binnenstad. Daarnaast benutten we de FOZ om de regio te promoten. Dit heeft een economische spin-off. Samen met de Regionale Opleidingscentra (ROC's) leidt de FOZ haar personeel op.

3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder 2021-2024

Om de economische structuur en de positie van Zevenaar te versterken investeren we in toekomstbestendige werklocaties, waar duurzaamheid en mobiliteit onderdeel van uitmaken. Om Hengelder en Tatelaar toekomstbestendig te maken, is onderzocht wat de actuele knelpunten zijn. Alternatieve invullingen worden hierbij ook afgewogen. Denk aan de mogelijkheid van transformatie naar een woongebied.
Samen met ondernemersvereniging Lindus voeren we gesprekken met ondernemers. De inzet is gericht op het vergroten van de organisatiegraad en het opstellen en uitvoeren van maatregelen. Voor de uitvoering van de maatregelen dienen we een subsidieaanvraag bij de provincie in.

3.2.3 Wij maken plannen voor de ontwikkeling van 7Poort II 2022-2035

We realiseren uitgeefbare bedrijfskavels ten behoeve van de werkgelegenheid. Hiermee faciliteren we ook de behoefte vanuit lokale ondernemers en voorzien wij in uitbreidingsruimte voor bedrijven. We zetten in op een toekomstbestendig en duurzaam bedrijventerrein. We starten met de planuitwerking van Business Park 7PoortII. Om ook het bedrijfsleven de kans te geven groener te worden, zetten we in op een waterstoftankstation in de gemeente. Bij voorkeur op Business Park 7PoortII. Dit nemen we mee in de planuitwerking. We richten een projectorganisatie in, maken ontwerpen, stemmen af en voeren de benodigde onderzoeken uit. Na de planuitwerking wordt een grondexploitatie vastgesteld. Naar verwachting komt de grondexploitatie een jaar na de start van de planuitwerking voor besluitvorming ter tafel.

3.3 Bevorderen van een beter ondernemingsklimaat

3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt 2023-2025

De arbeidsmarkt is uit balans. Er zijn voldoende vacatures, met name in de horeca, zorg, techniek en ICT. Geschikte en beschikbare werknemers zijn lastig te vinden. Vanuit onze rol als gemeente gaan wij in gesprek met partners zoals de Liemerse Ambassade, Groene Metropoolregio, ondernemersverenigingen, onderwijs- en andere kennisinstellingen, Regionale Sociale Dienst de Liemers (RSD) en het werkgeversservicepunt (WSP).

We stimuleren om personeel op te leiden, om te scholen en/of om geschikte opleidingen en werkervaringsplaatsen (stages) aan te bieden en inzet van arbeidsmigranten te faciliteren. We leggen hierbij de nadruk op techniek- en talentonderwijs en hebben oog voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en inclusief werkgeverschap.

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade 2023-2026

In 2020 is de Liemerse Ambassade opgericht. De Liemerse Ambassade is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Deze netwerkorganisatie helpt projectideeën te realiseren van Liemerse inwoners en bedrijven. Dat doen ze door krachten van ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, overheid en inwoners te verbinden, talenten te ontwikkelen, middelen te verwerven en de resultaten aan het hele land te laten zien. De meerwaarde van deelname is meer samenhang realiseren tussen verschillende gebieden en vergroten van de structurele samenwerking om de economische kracht in de Liemers te versterken. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers Economische Visie speelt de Liemerse Ambassade een rol.

3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Productieve Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Productieve Regio stimuleren we het ondernemerschap in het MKB en versterken we de arbeidsmarkt door uitvoering van de Human Capital Agenda. Ook richten we ons op doorontwikkeling van de clusters Health & Hightech en Energy en zorgen we voor toekomstbestendige werklocaties. We zorgen er tenslotte voor dat de logistiek in onze regio kan verduurzamen, aangezien dit een belangrijke randvoorwaarde is voor een gezond economisch klimaat.

3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit 2022-2026

We blijven werken aan de uitvoering van de Economische Agenda Zevenaar. We zetten in op meer werkgelegenheid, meer ruimte voor ondernemerschap en meer samenwerken als partners in business. Vermindering van regeldruk en verbetering van de dienstverlening aan ondernemers door de gemeentelijke organisatie zijn hiervoor belangrijke resultaten. We verbeteren onze dienstverlening onder meer door het inrichten van een speciaal ondernemersloket. Door uitvoering van een tweejaarlijkse ondernemerspeiling meten we het effect van de verbetering. In het kader van ruimte voor ondernemerschap gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek, afhankelijk van de organisatiegraad op het terrein. Om de uitvoering van de Economische Agenda te bewaken, stellen we een Economische Monitor op.

3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit 2023-2026

In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van de Liemers Economische Visie, samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen binnen de Liemerse Ambassade uit.

3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs 2022-2023

We werken mee aan het opstellen van een landbouwvisie, waarvan de coördinatie bij de Liemerse Ambassade ligt. Uit deze visie blijkt wat agrariërs nodig hebben in de Liemers om toekomstbestendig te kunnen boeren. Multifunctioneel ruimtegebruik, ruimte voor nevenfuncties, lokale producten (korte ketens), belangenafweging en regelgeving bij duurzame energiebronnen en duurzame bedrijfsvoering kan in deze visie een plek krijgen. Vervolgens worden deze vertaald in onze ruimtelijke plannen.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Functiemenging (%)					
	2021	53,40	46,60	48,00	48,00
Toelichting	We zien een dalende trend: vanaf 2020 neemt de FMI ten nadele van het aantal banen af. In 2021 is de FMI 46,6%. Dit kan verklaard worden uit de toename van het aantal woningen en de daling van de beroepsbevolking, mede als gevolg van de vergrijzing. Deze trend is ook zichtbaar in Nederland.				
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)					
	2021	154,00	139,80	144,30	150,00
Toelichting	We zetten in op een groei van aantal ondernemers en werkgelegenheid.				

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten					
Primitieve begroting 2022-2025	24.279	4.212	522	522	522
1e voortgangsrapportage 2022	22	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	-4.371	12.483	1.680	1.334	0
Wijziging tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**19.931**	**16.695**	**2.203**	**1.856**	**522**
Mutaties in deze begroting (baten)					
5. Collegeprogramma	0	**-30**	-30	-30	-30
Herijken lokale belastingen	0	-30	-30	-30	-30
Totaal gemuteerde baten	**0**	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**
Totale baten in deze begroting	**19.931**	**16.665**	**2.173**	**1.826**	**492**
Lasten					
Primitieve begroting 2022-2025	24.682	4.495	822	820	820
1e voortgangsrapportage 2022	1.083	-121	-84	-56	-56
2e voortgangsrapportage 2022	-4.381	12.460	1.692	1.346	12
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	48	48	48	48
Totale lasten tot de begroting	**21.384**	**16.881**	**2.477**	**2.157**	**823**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-10**	-3	0	-3
Aanpassing doorbelasting salarissen en overhead aan grondexploitaties	0	-1	-1	-1	-1
Aanpassing rente grondexploitaties	0	0	0	0	0
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	-12	-5	-2	-5
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	0	3	3	3	3
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**15**	2	2	-1
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	0	13	0	0	-2
Mutaties afvalstoffenheffing 2023	0	2	2	2	2
5. Collegeprogramma	0	**182**	197	198	213
Herijken lokale belastingen	0	0	0	0	0
Investeringsbudget voorbereiding ontwikkelen 7PoortII	0	0	0	0	0
Participeren in de Liemerse ambassade	0	45	45	45	45

Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	0	32	32	32	32
Samenwerken aan een toekomstbestendig centrum Zevenaar	0	20	20	20	20
Toekomstbestendig maken bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder	0	-17	-17	0	0
Uitvoeren economische agenda Zevenaar	0	41	56	41	56
Uitvoeren Liemers economische visie	0	60	60	60	60
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**187**	**195**	**200**	**209**
Totale lasten tot de begroting	**21.384**	**17.067**	**2.672**	**2.358**	**1.033**
Resultaat voor bestemming	**-1.453**	**-403**	**-500**	**-531**	**-540**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2022-2025	190	45	45	45	45
1e voortgangsrapportage 2022	1.170	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	-17	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	-45	-45	-45	-28
Totaal onttrekkingen reserves	1.343	**0**	0	0	17
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2022-2025	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022					
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**1.343**	**0**	**0**	**0**	**17**
Resultaat na bestemming	**-110**	**-403**	**-500**	**-531**	**-524**

Toelichting financiële ontwikkelingen

1. Autonome ontwikkelingen

Aanpassing doorbelasting salarissen en overhead aan grondexploitaties

De gewijzigde doorbelasting van salaris- en overheadkosten aan grondexploitaties heeft een effect op de meerjarenbegroting. In de begroting 2022-2025 is rekening gehouden dat vanaf 2025 de doorbelasting aan Zevenaar-Oost bedrijven achterwege blijft door het afsluiten van deze grondexploitatie. Dit is in de begroting 2023-2026 vanaf 2024 tot en met 2026 meer gefaseerd verwerkt. De verwachting is echter dat in de nabije toekomst een nieuwe grondexploitatie zal worden geopend, te weten 7PoortII. Dit zal naar verwachting opnieuw leiden tot een doorbelasting van salarissen en overhead wat dan een positief gevolg heeft voor het meerjarenbeeld. Het is echter nu nog te vroeg om daar rekening mee te houden.

Aanpassing rente grondexploitaties
Als gevolg van de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2022 en de gewijzigde rekenrente wordt de doorbelasting rente grondexploitaties aangepast. Door een gunstiger meerjarenverloop van de boekwaarde en een lager rentepercentage wordt vanaf 2024 minder rente toegerekend aan de grondexploitaties. Dit betekent een nadeel voor het begrotingssaldo. Voor 2023 wordt een voordeel verwacht.

Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury
De afwijkingen worden voornamelijk veroorzaakt door de toevoeging aan de GREX verliesvoorziening, het afsluiten van grondexploitaties waardoor daar minder rente naar kan worden doorbelast, de verkoop van een kavel op 7Poort (€ 20.347.000) en de rente kortlopende geldleningen.

Stijgende gas- en elektriciteitskosten
Wereldwijde ontwikkelingen leiden, naast hogere brandstofprijzen, tevens tot hogere gas- en elektriciteitskosten. Aangezien gas werd geleverd via Gazprom hebben we deze overeenkomst vervroegd stopgezet (per 1 oktober 2022). In 2022 hebben we dan ook samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een nieuwe aanbesteding gehouden. Tevens hebben we het elektriciteitscontract opnieuw aanbesteed. Wij verwachten dat het gastarief verdubbelt en dat de elektriciteitskosten stijgen met 10%. Daar houden we met deze wijziging rekening mee. In 2023 nemen wij deze inschatting vervolgens opnieuw onder de loep en passen deze waar nodig aan. Per saldo betekent dit dat de gaskosten stijgen met € 90.000 en de elektriciteitskosten met € 41.000. Deze kostenstijgingen kunnen we deels compenseren door de lagere ozb kosten (€ 45.000) op het gemeentehuis
Daarnaast worden we geconfronteerd met stijgende energielasten bij sportaccommodaties. We zien ons genoodzaakt om het budget hiervoor met € 150.000 te verhogen.
Dit leidt in totaliteit tot een negatief effect van € 236.000 op het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

2. Actualisatie bestaand beleid
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026
Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, begroting 2022 en MJB worden de ramingen qua afschrijving geactualiseerd en aangepast. De afschrijving op materiele vaste activa vindt plaats in het jaar volgend na gereedmelding.

Mutaties afvalstoffenheffing 2023
In 2023 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hogere personeels- en brandstofkosten. Deze kostenstijgingen beïnvloeden ook de begroting van de RDL. Zij betalen hierdoor een hogere vergoeding aan de gemeente Zevenaar. Voor het jaar 2023 leidt dat voor gemeente Zevenaar tot een voordeel van € 109.000.

Binnen de gemeentelijke begroting houden we ook rekening met een aantal stijgende kostenposten. Denk hierbij aan hogere inzamelkosten als gevolg van ondergrondse containers en hogere verwerkingskosten GFT. De verwerkingskosten restafval dalen daarentegen. Per saldo stijgen de kosten met € 6.000.
Verder houden we rekening met een aantal wijzigingen in de opbrengsten. Zo houden we rekening met een hogere papieropbrengst en met een verlaging van de vergoeding zwerfafval. Per saldo verwachten we een voordeel van € 36.000.

De wijzigingen binnen de RDL en de gemeente Zevenaar leiden per saldo tot een voordeel van € 139.000. Deze verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. De financiële effecten zijn verdeeld over de programma's 0, 2, 3 en 7.

5. Collegeprogramma

Herijken lokale belastingen

De herijking van de lokale belastingen is onderdeel van het collegeprogramma. We ramen structureel inkomsten af (= nadeel) bij de hondenbelasting, vermakelijkhedenretributie en precariobelasting. Dit resulteert in een structureel nadeel van € 409.000.

Investeringsbudget voorbereiding ontwikkelen 7PoortII

In 2022 zijn wij gestart met de planuitwerking van businesspark 7PoortII. Het totaal benodigde bedrag is € 750.000. Hiervan hebben wij in de 2e VGR 2022 € 150.000 aangevraagd. Voor 2023 vragen wij u aanvullend € 600.000 beschikbaar te stellen. Mocht dit binnen 5 jaar leiden tot een door de raad vastgestelde grondexploitatie dan kunnen deze kosten worden ingebracht in deze grondexploitatie. Is dit niet het geval dan worden de kosten na 5 jaar direct afgeboekt ten laste van het resultaat. Wij zullen u dit najaar een raadsvoorstel voorleggen waarin wij u vragen in te stemmen met het maken van voorbereidingskosten.

Participeren in de Liemerse ambassade

De Liemerse ambassade (LA) is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers economische visie speelt de LA een rol. De jaarlijkse bijdrage bedraagt € 1,00 per inwoner. Wij stellen voor om structureel € 45.000 beschikbaar te stellen.

Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025

Voor 2022 zijn de opgaven van de regionale agenda met incidentele middelen gedekt via een onttrekking uit de Algemene Reserve. Nu de deelname in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een meer structureel karakter krijgt is dit niet meer mogelijk. Dat betekent dat in onze meerjarenbegroting hiervoor een structureel bedrag moet worden vrijgemaakt van € 4,90 (bedrag per inwoner) x 45.000 (aantal inwoners) = € 220.000 (afgerond). Hiervan kan structureel € 10.000 gedekt worden uit de bijdrage RPW welke al wel in de begroting is opgenomen.

Samenwerken aan een toekomstbestendig centrum Zevenaar

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. Wij stellen voor om voor het faciliteren van een centrummanager en de professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente structureel € 20.000 beschikbaar te stellen

Toekomstbestendig maken bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder

De raad heeft op 2 juni 2021 een krediet van € 50.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van een actieplan voor het toekomstbestendig maken van de bedrijventerreinen Hengelder en Tatelaar. In totaal is hiervoor € 500.000 benodigd. Met deze begrotingswijziging ramen wij de resterende € 450.000. Daarnaast vragen wij ook € 500.000 provinciale subsidie aan. Dit jaar informeren wij u over de concrete plannen. De kapitaallasten en onttrekking uit de reserve zijn reeds verwerkt in de MJB van 2021-2024. Door aanpassing in de fasering is er een voordeel in de kapitaallasten in 2023 en 2024 van € 17.000.

Uitvoeren economische agenda Zevenaar

Wij willen blijven werken aan de uitvoering van de economische agenda Zevenaar. Wij stellen voor om de bezuiniging in 2019 van 0,35 fte op het bedrijvenloket terug te draaien en de formatie structureel uit te breiden naar 0,6 fte. De kosten hiervoor bedragen structureel € 41.000. Daarnaast stellen wij voor om € 250.000 beschikbaar te stellen in zowel 2025 als in 2026 voor het toekomstbestendig maken van een bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek. De structurele afschrijvingslasten die hier uit voortkomen (€ 12.500) starten vanaf 2027. Daardoor ziet u deze niet gepresenteerd in bovenstaande financiële tabellen.
Tenslotte vragen wij twee maal € 15.000 voor de tweejaarlijkse ondernemerspeiling in 2024 en 2026.

Uitvoeren Liemers economische visie

In 2020 zijn we, samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort, gestart met de uitvoering van de Liemers economische visie. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen uit binnen de Liemerse ambassade. Wij stellen voor om structureel € 60.000 beschikbaar te stellen voor het jaarlijks uitvoeringsbudget.

Toelichting mutaties reserves

2. Actualisatie bestaand beleid
Actualisatie afschrijvingsreserves ivm fasering investeringen
Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, de 2e VGR in 2022 en de MJB 2023-2026 worden de ramingen qua afschrijving uit de afschrijvingsreserves geactualiseerd en aangepast.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten							
3.1	Economische ontwikkeling	0	22	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.595	19.386	16.172	1.680	1.334	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	29	45	45	45	45	45
3.4	Economische promotie	235	478	448	448	448	448
Totaal Baten		**1.860**	**19.931**	**16.665**	**2.173**	**1.826**	**492**
Lasten							
3.1	Economische ontwikkeling	387	1.548	461	558	590	602
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.015	19.386	16.172	1.680	1.334	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	128	216	142	142	142	139
3.4	Economische promotie	260	234	292	292	291	291
Totaal Lasten		**2.789**	**21.384**	**17.067**	**2.672**	**2.358**	**1.033**
Saldo							
3.1	Economische ontwikkeling	-387	-1.526	-461	-558	-590	-602
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-420	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-98	-171	-97	-97	-97	-95
3.4	Economische promotie	-25	244	156	156	156	157
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-929**	**-1.453**	**-403**	**-500**	**-531**	**-540**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	866	1.343	0	0	0	17
	Toevoegingen	840	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**26**	**1.343**	**0**	**0**	**0**	**17**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-904**	**-110**	**-403**	**-500**	**-531**	**-524**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Programma 3. Economie					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	24	24	0	0
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-24	-24	0	0
Lasten					
Totaal programma 3		**0**	**0**	**0**	**0**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Afschr. termijn	Investerings bedrag 2022	2023	2024	2025	2026
Programma 3. Economie							
Zevenaar - bruisend maken centrum			27	20	0	0	0
Raadhuisplein - herinrichten			312	300	0	0	0
Invullen gebouw Raadhuisplein 1			0	140	0	0	0
Herinrichting Muldershof	Ja		50	195	245	0	0
Herinrichting Markt Zevenaar			50	125	175	0	0
Voorbereidingskrediet planvorming 7Poort II	Ja		150	600	0	0	0
Herinrichten Edisonstraat/Doesburgseweg	Ja		0	0	250	250	250
Toekomstbestendig maken bedr. terrein Lobith/Giesbeek	Ja		0	0	0	250	250
Totaal programma 3			**589**	**1.380**	**670**	**500**	**500**

4. ONDERWIJS

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijsachterstandenbeleid).

Wat willen we?
We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

Ontwikkelingen
Onderwijskansenbeleid
Voor de uitwerking van het onderwijskansenbeleid 2020-2023 hebben we in samenwerking met betrokken partners een uitvoeringsagenda opgesteld. In 2023 werken we evenals de voorgaande jaren aan de uitvoering van de beoogde resultaten. Daarnaast gaan we aan de slag met de voorbereiding van een nieuw beleidsplan voor de periode 2024-2027. Basis voor het beleidsplan is het onderwijsachterstandenbeleid voor kinderen en ouders in sociaal-economisch moeilijke omstandigheden. Voor het onderwijsachterstandenbeleid ontvangen we een doeluitkering van het rijk. Dit betekent dat een groot deel van de activiteiten uit rijksmiddelen bekostigd kunnen worden.

Nationaal Programma Onderwijs Corona
Vanaf augustus 2021 ontvangen we rijksmiddelen voor de aanpak van gevolgen van corona bij kinderen van 0-18 jaar. In overleg met onderwijs en kinderopvang hebben we een plan gemaakt voor de inzet van de rijksmiddelen. We zetten de middelen in voor hulp aan kwetsbare gezinnen en jongeren. Verder zetten we de middelen in 2023 in voor (voor-) lezen en taal thuis en sport en bewegen en mentale gezondheid. Ook in 2023 houden we u op de hoogte van de voortgang.

Volwasseneneducatie
In Zevenaar is ongeveer 10% van de bevolking laaggeletterd. We zien dat na Covid-19 inwoners sneller de weg vinden naar fysieke educatie, bijvoorbeeld voor digitale vaardigheden of voor leren lezen en schrijven. Toch blijft het vinden van laaggeletterden een uitdaging. De komende tijd richten we ons meer op de schil om de doelgroep: werkgevers, RSD-consulenten, schuldhulpverlening en Wmo-consulenten. Daarnaast ontwikkelen we een verbeterde ketenaanpak wanneer het gaat om de strijd tegen laaggeletterdheid.

Onderwijshuisvesting
Na afronding van het onderzoek naar onderwijshuisvesting voor het primair onderwijs op locatie Vestersbos volgt besluitvorming.
Voor de huisvesting van het Voortgezet Onderwijs wordt een alternatief voor variant Vestersbos gezocht.
De financiële verantwoording van de verbouwing van de Guido Gezellestraat en het bijbehorend buitenterrein ronden we in 2022 af.
De verbouwing van de Carrousel aan de Kardinaal de Jongstraat is in volle gang. De financiële verantwoording volgt in 2023. Voor het actualiseren van het Integraal HuisvestingsPlan 2024-2044 starten we de voorbereidingen in 2022. Hiernaast onderzoeken we de mogelijkheden voor het stimuleren van de verduurzaming van de schoolgebouwen.

Beleidskaders

- Beleidsplan onderwijskansen 2020-2023
- Beleidsregels uitvoering gemeentelijke taken Wet Kinderopvang Zevenaar 2019
- Convenant Schoolveiligheid, 14-06-2018 (Liemers College, Politie Basiseenheid Rivierenland-Oost, Gemeente Zevenaar)
- Beleidsregels Handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen 2014 (Liemers) (vastgesteld in 2014)
- Integraal Huisvestingsplan 2020-2036 (2019)
- Beleidsnota Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen gemeente Zevenaar 2018 e.v. (vastgesteld in 2018)
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs Zevenaar 2019 (2019)
- Verordening leerlingenvervoer Zevenaar 2018
- Subsidieregeling peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie (2022)
- Visie- en werkdocument 'de verbinding van onderwijs en jeugd in de Liemers 2019-2023

WAT WILLEN WE?

4. Onderwijs

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

WAT DOEN WE?

4.1 Voorzien in gezonde en duurzame leer- en ontwikkelomgeving voor kinderen

4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) 2023-2024

We stellen samen met het onderwijs een nieuw Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2024-2044 op. Hierbij gaan we onder meer uit van een goede spreiding van de schoollocaties, zo dicht mogelijk bij waar kinderen wonen. Het uitgangspunt bij (nieuwe) verzoeken voor onderwijshuisvesting is dat wij eerst nadrukkelijk kijken naar leegstaande lokalen en gebouwen en hoe deze weer geschikt te maken zijn voor moderne en adequate onderwijshuisvesting, voordat we over gaan tot (vervangende) nieuwbouw of uitbreiding. Tevens onderzoeken we manieren om verduurzaming van schoolgebouwen te stimuleren en verwerken de uitkomsten in het nieuwe IHP. Daarnaast hebben we aandacht voor groene en uitdagende buitenruimten en goede ventilatie van schoolgebouwen.

4.1.2 Wij onderzoeken de invulling van de locatie Vestersbos 4 2022-2022

Goede onderwijshuisvesting is een gemeentelijke kerntaak. Wij maken altijd een zorgvuldige belangenafweging bij een locatiekeuze. Het lopende onderzoek naar mogelijkheden voor onderwijshuisvesting op Vestersbos ronden wij in samenspraak met de schoolbesturen af. Tegelijkertijd laten wij voor Vestersbos de mogelijkheden voor woningbouw op deze locatie nog eens onderzoeken en op haalbaarheid toetsen door een onafhankelijk bureau. We gebruiken hiervoor zoveel mogelijk de bestaande onderzoeken die geactualiseerd kunnen worden. Wij adviseren hierover aan de gemeenteraad om zo tot een afgewogen keuze te komen tussen woningbouw of onderwijshuisvesting.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling		
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.	539

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)					
	2021	2,40	1,30	1,30	1,30
Toelichting	Van absoluut verzuim is sprake als leerplichtige jeugdigen tussen de 5 en 16 jaar of jeugdigen van 16 of 17 jaar die nog vallen onder de kwalificatieplicht niet staan ingeschreven op een school en ook niet zijn vrijgesteld van de inschrijvingsplicht. De genoemde waarden geven het aantal absoluut verzuimers weer per 1.000 leerlingen. Het gaat hier om schooljaar 2020 - 2021. Zevenaar (1,3) zit hiermee onder het provinciale en landelijke gemiddelde (Gelderland (2,4) en Nederland (2,5), wat positief is.				
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)					
	2021	17,00	32,00	32,00	20,00
Toelichting	Van relatief verzuim is sprake als leerplichtige jeugdigen gedurende 4 opeenvolgende lesweken meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuimen. De afgelopen jaren zien we steeds een stijging in verzuimaantallen. Corona zorgde even voor een dip maar we zien dat de oude stijgende trend weer langzaam doorzet. Onze consulenten zetten in op de aanpak van verzuim op scholen, wat leidt tot (gewenst) gevolg dat scholen beter en sneller verzuim registreren en melden.				
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)					
	2021	1,70	1,80	1,70	1,70
Toelichting	Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tussen de 12 en 23 jaar zonder startkwalificatie die langer dan een maand geen onderwijs volgen of niet staan ingeschreven op een school. Er zijn in Zevenaar meer jongeren voortijdig van school gegaan. Dit kan komen doordat er meer jongeren eerder begonnen met werken. Met name in de horeca en de toerisme is er een tekort aan personeel. Aan de andere kant kan de uitval te maken hebben met de corona-maatregelen in het onderwijs. Hierbij valt te denken aan thuisonderwijs en/of samenhangende mentale problemen. Daarnaast hebben jongeren door de maatregelen zich niet goed kunnen oriënteren en mogelijk een 'verkeerde' opleiding gekozen. We verwachten dat het percentage de komende jaren weer zal dalen.				

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten					
Primitieve begroting 2022-2025	1.322	1.181	981	977	977
1e voortgangsrapportage 2022	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	14	14	14	14	14
Wijziging tot de begroting 2023-2026	0	31	31	31	31
Totale baten tot de begroting	**1.336**	**1.226**	**1.026**	**1.022**	**1.022**
Mutaties in deze begroting (baten)					
	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**1.336**	**1.226**	**1.026**	**1.022**	**1.022**
Lasten					
Primitieve begroting 2022-2025	5.984	7.137	5.583	5.549	5.549
1e voortgangsrapportage 2022	-83	48	-57	113	113
2e voortgangsrapportage 2022	-146	-9	14	14	14
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	72	86	86	86
Totale lasten tot de begroting	**5.755**	**7.248**	**5.625**	**5.762**	**5.762**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-444**	-324	-126	-149
Aanpassen bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	0	-93	-10	8	54
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	-359	-324	-161	-229
Actualiseren bijdragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland	0	-1	-1	-1	-1
Actualiseren budgetten gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	0	10	10	10	10
Indexering investeringen onderwijshuisvesting	0	0	2	19	19
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-1.521**	-8	16	-13
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	0	-1.521	-8	16	-13

5. Collegeprogramma	0	**25**	0	0	0
Stimuleren verduurzaming van schoolgebouwen	0	25	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**-1.940**	**-332**	**-109**	**-161**
Totale lasten tot de begroting	**5.755**	**5.308**	**5.293**	**5.652**	**5.600**
Resultaat voor bestemming	**-4.419**	**-4.082**	**-4.267**	**-4.630**	**-4.578**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2022-2025	6.568	1.568	193	193	193
1e voortgangsrapportage 2022	12	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	6.580	**1.568**	193	193	193
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2022-2025	6.500	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022					
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	6.500	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**80**	**1.568**	**193**	**193**	**193**
Resultaat na bestemming	**-4.339**	**-2.514**	**-4.074**	**-4.437**	**-4.385**

Toelichting financiële ontwikkelingen

1. Autonome ontwikkelingen

Aanpassen bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2023-2026 van de BVO DRAN. De bijdrage in 2023 daalt doordat besparingen zijn gerealiseerd door de aanbesteding in 2021 en door besparingen in de uitvoering van de vervoerder. In de jaren daarna stijgt de bijdrage door een verwachte jaarlijkse stijging van het vervoer met 3% en door invoering van zero emissie per 1 juli 2024.

Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury

De afwijkingen worden voornamelijk veroorzaakt door de toevoeging aan de GREX verliesvoorziening, het afsluiten van grondexploitaties waardoor daar minder rente naar kan worden doorbelast, de verkoop van een kavel op 7Poort (€ 20.347.000) en de rente kortlopende geldleningen.

Actualiseren bijdragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland
De bijdragen voor 2023-2026 aan de MGR voor de modules Werkgeverschap SW (WgSW), Onderwijs en Werkgeversservicepunt (WSP) zijn aangepast aan de gewijzigde (concept) meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling. De aanpassingen betreffen de verwachte loonkostenstijging (CAO-ontwikkeling). De bijdrage voor de WgSW is, naast de CAO-ontwikkeling, bijgesteld om te laten aansluiten op het werkelijke aantal SW-medewerkers per oktober van het voorgaande jaar.

Actualiseren budgetten gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)
De budgetten worden in overeenstemming gebracht met de ramingen van de begroting 2023 van de GRHVOL.

Indexering investeringen onderwijshuisvesting
De beschikbare investeringsbedragen (normbedragen conform de modelverordening VNG) voor nieuwbouw basisscholen Tamboerijn/Wissel en renovatie schoolgebouwen worden geactualiseerd. Het betreft aanpassing in verband met jaarlijkse indexering.

2. Actualisatie bestaand beleid
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026
Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, begroting 2022 en MJB worden de ramingen qua afschrijving geactualiseerd en aangepast. De afschrijving op materiele vaste activa vindt plaats in het jaar volgend na gereedmelding.

5. Collegeprogramma
Stimuleren verduurzaming van schoolgebouwen
Voor het, door een extern bureau, uit te voeren onderzoek en organiseren van bijeenkomsten naar verduurzaming van onze schoolgebouwen vragen wij in 2023 een incidenteel budget van € 25.000.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten							
4.2	Onderwijshuisvesting	303	7	7	4	0	0
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.060	1.329	1.219	1.022	1.022	1.022
Totaal Baten		**1.362**	**1.336**	**1.226**	**1.026**	**1.022**	**1.022**
Lasten							
4.1	Openbaar basisonderwijs	11	9	9	9	9	9
4.2	Onderwijshuisvesting	2.887	3.043	2.725	2.805	3.057	2.961
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.291	2.703	2.574	2.480	2.586	2.631
Totaal Lasten		**5.188**	**5.755**	**5.308**	**5.293**	**5.652**	**5.600**
Saldo							
4.1	Openbaar basisonderwijs	-11	-9	-9	-9	-9	-9
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.584	-3.036	-2.718	-2.801	-3.057	-2.961
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.231	-1.374	-1.355	-1.458	-1.564	-1.609
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-3.826**	**-4.419**	**-4.082**	**-4.267**	**-4.630**	**-4.578**

0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	93	6.580	1.568	193	193	193
	Toevoegingen	24	6.500	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**70**	**80**	**1.568**	**193**	**193**	**193**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-3.756**	**-4.339**	**-2.514**	**-4.074**	**-4.437**	**-4.385**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

In dit programma zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen.

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Afschr. termijn	Investerings bedrag 2022	2023	2024	2025	2026
Programma 4. Onderwijs							
Brede school Groot Holthuizen - 2e inrichting/olp			0	278	0	0	0
Brede school Platanenlaan - ontwikkeling	Ja		11	0	0	0	0
Aanpassing locaties Liemers College (VO)	Ja		0	350	227	0	0
Vestersbos gebouw primair onderwijs	Ja		0	5.084	2.827	0	0
Herinriching openbare ruimte locatie Platanenlaan	Ja		70	0	0	0	0
Tijd. huisv/verhuisk aanp. locatie Platanenlaan	Ja		60	0	0	0	0
Bouwkundige aanpassing ds. Jonkerschool	Ja		25	0	0	0	0
Carrousel/Maatjes verbouw - aanpassing	Ja		1.982	58	0	0	0
G Gezellestr (Sterrenschool) - uitbr - aanpassing			704	0	0	0	0
Haalbaarheidsonderz huisv de Tamboerijn/de Wissel	Ja		236	0	0	0	0
Renovatie in div. schoolgebouwen	Ja		0	258	0	0	0
Grond ivm uitbr. Liemers College locatie Landeweer	Ja		0	207	0	0	0
Totaal programma 4			**3.088**	**6.235**	**3.054**	**0**	**0**

5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we?
Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

Ontwikkelingen
Stedenbanden
In overleg met het stedenbandcomité Weilburg en vertegenwoordigers van de gemeente Weilburg is gesproken over de toekomstige ontwikkeling van de stedenband.
Gezamenlijk zijn we tot de conclusie gekomen dat we niet verder gaan met de oorspronkelijke uitwisselingen. We gaan meer inspelen op de behoeften bij maatschappelijke partners aan contacten. Het comité zal dan een ondersteunende en eventueel een faciliterende rol vervullen.
Gelet op een aantal ontwikkelingen binnen de stedenband met onze Hongaarse gemeente Mátészalka, vindt overleg plaats over de toekomstbestendigheid van deze stedenband. De verwachting is dat er een eind zal komen aan deze stedenband. Dit zal uiteraard in goede samenspraak met vertegenwoordigers vanuit ons comité Mátészalka en de gemeente Mátészalka plaatsvinden.

Beleidsnota Sport 2021-2028
De in 2021 vastgestelde beleidsnota sport, wordt de komende jaren aan de hand van een uitvoeringsagenda geïmplementeerd en uitgevoerd. De nadruk ligt op de positieve effecten van een actieve en sportieve leefstijl voor gezondheid, participatie en welzijn. Hiervoor is een goede samenwerking met onze uitvoeringspartner Ataro van groot belang. Er wordt gekeken naar de rol en de overlap in het Lokaal Sportakkoord om gezamenlijk op te trekken.

Media
De lokale omroep RTV Favoriet is opgegaan in een samenwerkingsovereenkomst met de lokale omroepen van Arnhem, Rheden en Lingewaard. Samen vormen zijn de nieuwe omroep RTV Connect die voor de periode 2023-2028 een aanvraag heeft ingediend voor de aanwijzing lokale omroep. In 2022 wordt RTV Connect gepresenteerd aan het college en de gemeenteraad en werpen zij een blik op de veranderingen in de toekomst.

Sport en cultuur
Met de aanpassing van ons sportbeleid en de nieuwe prestatieafspraken met Kunstwerk! zetten wij vanaf 2022 sport en cultuur nog meer als middel in om participatie te bevorderen. Dit zetten we door in de komende jaren. Wij benutten sport en cultuur om te ondersteunen in vraagstukken als inclusie en vergrijzing, het bestrijden van eenzaamheid en laaggeletterdheid. In deze ontwikkeling sluiten we aan bij de visie voor het sociaal domein. Door sport en cultuur een nadrukkelijke plek in het onderwijs te geven, bereiken we zo veel mogelijk kinderen.

Beleidskaders
- Beleidsnota Sport 2021-2028
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2017-2020 (2017)

- Notitie kunstbezit
- Camperplaatsenbeleid Rijnwaarden (2014)
- Rijnwaarden: 't Gelders Eiland, Visie vrijetijdseconomie en impactstudie overnachtingshaven (2013)
- Beleidsnota Horeca als nevenfunctie in het buitengebied (2014)
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 e.v. (2018)
- Beleidsplan IBOR (integraal beheer openbare ruimte) Zevenaar (2018)
- Bomenbeleidsplan Zevenaar 2016-2026 (2016)
- Groenbeleidsplan Rijnwaarden 2016-2026 (2016)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030
- Cultuurhistorische waardenkaart 2013
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)
- Beleidsplan Stedelijk Groen 2006-2016
- Beleidskader Vrijetijdseconomie 2030 (2019)
- Archeologiebeleid Rijnwaarden 2012

WAT WILLEN WE?

5. Sport, cultuur en recreatie

Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

WAT DOEN WE?

5.1 Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid

5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken 2023-2026

Wij gaan subsidie gerichter inzetten om gemeentelijke beleidsdoelen te bereiken en sturen daarmee als gemeente op de gewenste maatschappelijke effecten. Daarnaast verbeteren we de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Vanaf 2023 herzien wij daartoe stapsgewijs onze subsidiesystematiek als beleidsontwikkeling daar aanleiding toe geeft. Wij streven er naar dit proces in 2026 af te ronden. Met ingang van 2023 herzien wij de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals.

5.2 Stimuleren van sport- en beweegdeelname voor verschillende doelgroepen

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname 2022-2026

We voeren de onderdelen van de Beleidsnota Sport en Bewegen 2021-2028 uit. We stimuleren senioren en kwetsbare groepen om meer te bewegen en hun leefstijl gezonder te maken. Daarvoor zetten we onder meer de combinatiefunctionarissen in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. We richten ons speciaal op die groep waarbij voldoende bewegen kan voorkomen dat zij intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben in de toekomst.
Ook stimuleren we de ontwikkeling en deelname aan programma's die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Hiervoor werken wij samen met zorgverleners, sport- en beweegaanbieders, dorps- en buurthuizen, verzorgingshuizen en belangenorganisaties. Tevens continueren we de inzet van de Gelrepas en de samenwerking met Stichting Leergeld De Liemers om financiële drempels om te gaan sporten zoveel mogelijk weg te nemen.

5.2.2 Wij promoten het sportaanbod 2023-2026

We leggen verbindingen tussen scholen en sportverenigingen en zorgen dat kinderen kennismaken met het lokaal sport- en beweegaanbod. Hier zetten we onder andere onze combinatiefunctionarissen voor in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. Ook faciliteren we sportverenigingen bij het zichtbaar maken en promoten van kennismakingsactiviteiten voor kinderen.

5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig 2023-2026

Het initiatief van de verenigingen op Hengelder voor de vernieuwing van het sportpark ondersteunen wij. Wij faciliteren daartoe onder voorwaarden de procesbegeleiding op basis van nader te maken afspraken, zodat zij hun plannen verder kunnen uitwerken. In samenspraak met de verenigingen voeren wij tevens een locatieonderzoek uit waarbij wij meerdere opties voor een toekomstige plek voor de sportactiviteiten beoordelen.

5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders 2023-2026

Sportverenigingen en sportaanbieders faciliteren wij bij vraagstukken rondom ontwikkelingen in de samenleving. De Rijksoverheid heeft gemeenten gevraagd een eigen lokaal sportakkoord op te stellen. Hierin stemmen lokale sportaanbieders, onderwijs- en zorginstellingen en de gemeente met elkaar af hoe er meer mensen een leven lang kunnen genieten van sport en bewegen. Wij geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde lokale sportakkoord.

5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten 2023-2026

We blijven Uniek Sporten ondersteunen. Wij onderzoeken of wij via ons subsidiebeleid en door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs, aangepast en inclusief sporten verder kunnen stimuleren.

5.3 Stimuleren van het behoud van cultureel erfgoed en een goed aanbod van culturele voorzieningen

5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan 2023-e.v.

Bij het opstellen van een Beleidsnotitie Erfgoed betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Het doel van deze beleidsnotitie is behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. In de notitie nemen wij een harmonisatie met het Gelders Eiland mee (inventariseren en aanwijzen van monumenten), we wijzen mogelijk Post'65 monumentale objecten aan, zetten in op het verduurzamen en herbestemmen van monumentaal erfgoed en we bepalen hoe we het erfgoed vermarkten.

5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een Parapluplan Archeologie Zevenaar vast 2023-e.v.

In 2022 hebben wij een herziene archeologische beleidskaart opgesteld. Deze kaart vervangt de verouderde kaarten van de voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. De conceptkaart is ter consultatie voorgelegd aan inwoners en ondernemers in Zevenaar. De reacties nemen we mee in het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland. Voor het noordelijke deel van de gemeente en de kernen van het Gelders Eiland stellen we een parapluplan (omgevingsplan) Archeologie op.
De beleidskaart Archeologie Zevenaar is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

5.3.3 Wij stellen een Individueel Management Plan De Neder-Germaanse Limes, Herwen-De Bijland op en geven hier uitvoering aan 2022-e.v.

In 2022 stellen wij het Individueel Management Plan (IMP) vast. Het opstellen van een IMP vloeit voort uit de werelderfgoedstatus van de Neder-Germaanse Limes. Het doel van het managementplan is het beschermen, behouden en duurzaam onderhouden van de site. Ambities met betrekking tot onder andere educatie, publieksbereik, vrijetijdseconomie en de vindplaats Herwen-Hemeling zijn onderdeel van het plan.

Op basis van het IMP voeren we elk jaar een Werelderfgoedgesprek met de Nederlandse Limes Samenwerking en de provincie, gecombineerd met een schouw. Tijdens dit gesprek wordt de stand van zaken en realisatie van de ambities en doelen van het plan besproken.

5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek 2022-2026

Wij stimuleren activiteiten in de Turmac Cultuurfabriek, zowel van gebruikers als van derden. Het doel is een bruisende ontmoetingsplek met een collectief programma voor Zevenaar en de Liemers. We zetten in op een financieel zo gezond mogelijke exploitatie, waarbij we rekening houden met de valse start in de coronaperiode. Voor het beheer onderzoeken we nieuwe mogelijkheden.

5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar 2022-2026

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar in staat zich te blijven ontwikkelen.

5.4 Optimaliseren van het aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen

5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit 2022-2030

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op vrijetijdseconomie willen wij een bijdrage leveren aan het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie en meer werkgelegenheid in de sector. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten en een groei van het aantal overnachtingen. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.
Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.
De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering): bijvoorbeeld het bereikbaar maken van onze recreatie- en belevingsgebieden, zoals de Rijnstrangen.
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie: bijvoorbeeld het zichtbaar maken van cultuurhistorie, evenementenbeleid, accommodatiebeleid en thematische routes.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap: bijvoorbeeld het oprichten van een Toeristisch Platform voor de Liemers en het ondersteunen van ondernemers met goede toeristisch-recreatieve plannen.
4. Marketing, informeren & inspireren: goed en toekomstgericht gastheerschap, zowel op Zevenaars als Liemers niveau, promoot ons gebied voor zowel eigen inwoners als bezoekers van buiten de regio.

Wij monitoren het beleidskader vrijetijdseconomie in 2023. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarin activiteiten op de bovenstaande taakvelden worden uitgevoerd.

5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Ontspannen Regio 2022-2026

Wij nemen deel aan regionale samenwerking om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Ontspannen Regio van de Groene Metropoolregio werken we aan een goede balans tussen groei in verstedelijking, mobiliteit en economie, leefbaarheid, duurzaamheid en levendigheid. Als Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we in op een vitale sector voor recreatie en toerisme. Ook werken we aan complete voorzieningennetwerken in centra (project Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen) en versterken we onze waardevolle natuur, landschap, cultureel erfgoed en culturele infrastructuur.

5.5 Verbeteren van de leefbaarheid van de gemeente, in stad, dorp, wijk of straat

5.5.1 Wij zetten in op verduurzaming van dorpshuizen 2023-2026

De energielasten van de dorpshuizen willen we structureel naar beneden brengen.
Voor dorpshuizen in eigendom van stichtingen onderzoeken wij in 2023 welke geschikte verduurzamingsmaatregelen wij toe kunnen passen. De verduurzamingsplanning van ons eigen vastgoed is opgenomen in het Integraal Accommodatie Plan (IAP). Met het herijken van het IAP bekijken we of er ten aanzien van verduurzaming aanpassingen nodig zijn (zie ook 0.4.10 en 7.2.2).

5.6 Bevorderen van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte

5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2032

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk, schoon en van goede kwaliteit is. De gewenste kwaliteit willen we in een plan vastleggen. Dit geldt voor alle onderdelen van de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld groen, wegen en openbare verlichting. Dit plan noemen we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 (IBOR). Het plan geeft inzicht in de huidige omvang, opbouw en kwaliteit van de openbare ruimte en de visie en doelstellingen die de gemeente heeft voor het verbeteren en beheren hiervan.
De uitgangspunten in het plan:

- De basis voor een goed beheer is op orde en achterstanden lopen we in.
- Het beheer draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit.
- De openbare ruimte is klimaatbestendig, aantrekkelijk en uitnodigend.
- Het beheer is duurzaam en circulair.
- We betrekken inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte.

Het IBOR vormt de basis voor de verdere uitwerking in beheerplannen per onderdeel.

5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit 2023-2026

We willen meer soorten planten en dieren in onze gemeente. We moedigen inwoners aan om hier in hun eigen tuin aandacht aan te besteden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld bij de keuze van ons plantmateriaal. Dit moet aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten. We plaatsen voorzieningen voor dieren zoals nestkasten en zetten verder volledig in op ecologisch berm- en oeverbeheer. We gaan meer gefaseerd maaien. Waar mogelijk passen we sinusbeheer toe, een speciale manier van gefaseerd maaien. We maaien minder, maar vaker een deel van de bermen.

5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit 2023-2026

Voor elke nieuw geboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n 400. Vierhonderd bomen per jaar vergen veel ruimte, die kunnen niet zomaar even geplant worden. Wij onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren. Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in de gemeente voorkomen.

5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten 2023-2026

Planten die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur, mens of dier, bestrijden we. Een voorbeeld is de Japanse Duizendknoop. Wij doen dit door voorlichting aan inwoners te bieden als deze planten zich op privégrond bevinden. Als de planten in de openbare ruimte staan, gaat de gemeente deze intensief (laten) bestrijden.

5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte 2023-2026

Inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners dagen we uit om samen met de gemeente iets moois te maken van de openbare ruimte. Nieuwe ideeën voor de openbare ruimte ondersteunen wij waar mogelijk. Binnen het IBOR-plan wordt ook aandacht besteed aan de participatie met de samenleving. Dit maakt weer onderdeel uit van het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid.

Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Binnen dit resultaat beschrijven we de reeds gemaakte voorbereidingen inzake, dan wel ons voornemen tot uitvoering. Dit onder voorbehoud van de uitkomsten van de behandeling van dit onderwerp door de raad.

5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken 2023-2025

Wij onderzoeken de behoefte en gewenste spreiding voor speel- en ontmoetingsplekken voor jong en oud. We leggen hierbij ook een relatie met de aanpak van overlast door jongeren. In een nog op te stellen Nota Speelplekken brengen wij de fysieke speel- en ontmoetingslocaties in kaart. We kijken daarbij in ieder geval naar een goede verdeling tussen en binnen de kernen, de (natuurlijke) inrichting van de speel- of ontmoetingsplek en of iedereen (ook kinderen met een beperking) hier kan spelen of verblijven. In iedere inspectieronde van de speelplekken toetsen we standaard op die uitgangspunten. In het kader van de herinrichting Angerlo gaan we een speelplek inrichten met deze uitgangspunten. Dit kan als voorbeeld dienen voor de nog op te stellen Nota Speelplekken.

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026

Het is belangrijk dat iedereen van de openbare ruimte gebruik kan maken en dat deze voor iedereen (ook voor mensen met een beperking) toegankelijk is. Bij de reguliere schouwen van de openbare ruimte wordt toegankelijkheid een vast onderdeel. In nieuwe projecten besteden wij standaard aandacht aan de toegankelijkheid.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Vennootschap		
Ataro B.V.	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.	2.265
Leisurelands B.V.	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.	0

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Niet sporters (%)					
	2020	49,40	53,60	47,50	46,00
Toelichting	Uit het landelijke onderzoek 'Sportgedrag en effecten coronapandemie' blijkt dat ruim een op de drie Nederlanders minder is gaan sporten tijdens de coronapandemie. Bijna een op de tien geeft aan zelfs helemaal gestopt te zijn. Door de corona maatregelen zien we ook in Zevenaar dat de sport en daarmee de algemene fitheid en weerbaarheid hard is geraakt.				

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten					
Primitieve begroting 2022-2025	779	779	779	779	779
1e voortgangsrapportage 2022	756	549	527	527	527
2e voortgangsrapportage 2022	176	23	23	23	15
Wijziging tot de begroting 2023-2026	0	4	4	4	4
Totale baten tot de begroting	**1.710**	**1.355**	**1.333**	**1.333**	**1.325**

Mutaties in deze begroting (baten)

	0	**0**	0	0	0

	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**1.710**	**1.355**	**1.333**	**1.333**	**1.325**
Lasten					
Primitieve begroting 2022-2025	8.745	8.579	8.516	8.497	8.487
1e voortgangsrapportage 2022	1.447	780	778	784	784
2e voortgangsrapportage 2022	615	733	290	240	40
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	278	278	278	278
Totale lasten tot de begroting	**10.807**	**10.370**	**9.862**	**9.798**	**9.589**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**201**	215	244	220
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	6	20	49	44
Bijdrage Streekarchivariaat	0	25	25	25	6
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	0	170	170	170	170
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-2**	-9	-9	-60
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	0	-2	-9	-9	-60
3. Nieuw beleid	0	**17**	0	0	0
Motie Stolpersteine	0	17	0	0	0
5. Collegeprogramma	0	**1.023**	1.010	939	1.034
Bomen planten voor elke nieuwgeboren inwoner	0	0	12	13	17
Doelmatiger subsidiebeleid	0	135	70	70	70
Doelmatiger subsidiebeleid / herziening taakstellende bezuiniging DoeDuiten	0	-25	-25	-25	-25
Doorontwikkelen prestatieafspraken Kunstwerk!	0	45	45	0	0
Integraal beleidsplan openbare ruimte	0	455	501	542	621
Klimaatadaptatie	0	78	97	61	73
Opstellen en uitvoeren beleidsnotitie erfgoed	0	50	0	0	0
Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	0	28	28	28	28
Stimuleren aangepast sporten	0	20	20	20	20
Uitvoeren beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030	0	238	238	230	230
Verbeteren speel- en ontmoetingsplekken	0	0	25	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**1.239**	**1.217**	**1.174**	**1.193**

Totale lasten tot de begroting	**10.807**	**11.609**	**11.079**	**10.972**	**10.782**
Resultaat voor bestemming	**-9.097**	**-10.254**	**-9.746**	**-9.640**	**-9.457**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2022-2025	198	150	105	105	105
1e voortgangsrapportage 2022	492	6	6	6	6
2e voortgangsrapportage 2022	2.868	644	250	200	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	71	71	76	76
Totaal onttrekkingen reserves	3.558	**870**	432	386	186
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2022-2025	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	79	172	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	2.637	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	2.716	**172**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**842**	**699**	**432**	**386**	**186**
Resultaat na bestemming	**-8.255**	**-9.555**	**-9.315**	**-9.253**	**-9.271**

Toelichting financiële ontwikkelingen

1. Autonome ontwikkelingen

Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury

De afwijkingen worden voornamelijk veroorzaakt door de toevoeging aan de GREX verliesvoorziening, het afsluiten van grondexploitaties waardoor daar minder rente naar kan worden doorbelast, de verkoop van een kavel op 7Poort (€ 20.347.000) en de rente kortlopende geldleningen.

Bijdrage Streekarchivariaat

In de begroting van het Streekarchivariaat is de bijdrage voor Zevenaar geraamd op € 160.000. De verhoging van € 25.000 is inclusief de tijdelijke inhuur in verband met het project aansluiting op het E-depot.

Stijgende gas- en elektriciteitskosten

Wereldwijde ontwikkelingen leiden, naast hogere brandstofprijzen, tevens tot hogere gas- en elektriciteitskosten. Aangezien gas werd geleverd via Gazprom hebben we deze overeenkomst vervroegd stopgezet (per 1 oktober 2022). In 2022 hebben we dan ook samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een nieuwe aanbesteding gehouden. Tevens hebben we het elektriciteitscontract opnieuw aanbesteed. Wij verwachten dat het gastarief verdubbelt en dat de elektriciteitskosten stijgen met 10%. Daar houden we met deze wijziging rekening mee. In 2023 nemen wij deze inschatting vervolgens opnieuw onder de loep en passen deze waar nodig aan. Per saldo betekent dit dat de gaskosten stijgen met € 90.000 en de elektriciteitskosten met € 41.000. Deze kostenstijgingen kunnen we deels compenseren door de lagere ozb kosten (€ 45.000) op het gemeentehuis

Daarnaast worden we geconfronteerd met stijgende energielasten bij sportaccommodaties. We zien ons genoodzaakt om het budget hiervoor met € 150.000 te verhogen.

Dit leidt in totaliteit tot een negatief effect van € 236.000 op het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

2. Actualisatie bestaand beleid
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026
Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, begroting 2022 en MJB worden de ramingen qua afschrijving geactualiseerd en aangepast. De afschrijving op materiele vaste activa vindt plaats in het jaar volgend na gereedmelding.

3. Nieuw beleid
Motie Stolpersteine
In de raadsvergadering van 24 februari 2021 is raadsbreed een motie aangenomen om in de gemeente Zevenaar Stolpersteine te leggen om zo de slachtoffers van het nazisme uit de Joodse gemeenschap in de gemeente een naam te geven, te herdenken en bewustwording te bevorderen. Daarnaast stellen wij voor om de herdenkingsplaquette die in het gemeentehuis aan het Raadhuisplein hing een nieuwe plek te geven. Voor de uitvoering hiervan vragen wij in totaal € 17.000.

5. Collegeprogramma
Bomen planten voor elke nieuwgeboren inwoner
Voor elke nieuwgeboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n vierhonderd. Op deze manier kan in vier jaar tijd het bomenbestand in de gemeenten met zo'n 5% worden uitgebreid.
Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we standaard of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in Nederland voorkomen.
Via de P&C-cyclus rapporteren we jaarlijks over het aantal bomen.

We investeren de komende vier jaar € 100.000 voor de aanschaf van de nieuwe bomen. Per jaar verhoogt dit de afschrijvingslasten met € 1.700. Daarnaast houden we vanaf 2024 rekening met € 10.000 structurele onderhoudskosten. Deze onderhoud- en afschrijvingslasten brengen we ten laste van het begrotingsresultaat.

Doelmatiger subsidiebeleid
Wij willen subsidies beter benutten om onze beleidsdoelstellingen te bereiken. Tevens verbeteren wij de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Wij herzien daartoe onze subsidiesystematiek in de komende jaren. Daarnaast is, als gevolg van de harmonisering van de regeling in 2021, een structurele verhoging van de subsidiebudgetten noodzakelijk met € 15.000. Voor de herziening van de taakstelling (terugdraaien bezuiniging) culturele festivals is vanaf 2023 structureel € 30.000 nodig.
In 2023 implementeren wij een applicatie voor de behandeling van subsidies, zodat subsidies voortaan online aangevraagd kunnen worden. Hiervoor is incidenteel (aanschaf en implementatie van een applicatie) een bedrag nodig van € 65.000 en structureel € 25.000 (licentie- en beheerskosten).

Doelmatiger subsidiebeleid / herziening taakstellende bezuiniging DoeDuiten
Wij wijzigen de insteek van de subsidieregeling 'DoeDuiten'. Wij willen inwoners meer betrekken bij de toetsing van initiatieven en de toekenning van het budget. Hiervoor willen wij gaan werken met een voucher systeem. In 2023 werken we dit concept verder uit. Hiervoor is structureel een budget nodig van € 100.000. Voor € 25.000 dekken we dit door inzet van projectsubsidies (incidentele subsidies).

Doorontwikkelen prestatieafspraken Kunstwerk!

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! in staat zich te blijven ontwikkelen. Met het oog op de herafweging die wij op de effectiviteit van preventieve voorzieningen willen maken, schorten wij de huidige taakstelling op 'Kunstwerk!/volwasseneneducatie' met een jaar op. Wij zien dat het onderdeel 'volwasseneducatie' niet langer op zichzelf staat (zoals destijds de voormalige Volksuniversiteit), maar dat de activiteiten samenvloeien met de taken van de bibliotheek. Deze activiteiten ondersteunen juist onze doelstellingen in het sociaal domein.

Integraal beleidsplan openbare ruimte
Het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) bevat de doelstellingen van de gemeente Zevenaar voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte voor de komende tien jaar. We streven naar een aantrekkelijke en uitnodigende buitenruimte waar mensen elkaar ontmoeten, kinderen kunnen spelen en men kan sporten/bewegen. Daarnaast houden wij in het onderhoud rekening met biodiversiteit, duurzaamheid en circulariteit, zodat we inspelen op de gevolgen van klimaatverandering. Daarvoor is het noodzakelijk dat de basis op orde is. Dit betekent uitgaande van het areaal in 2022 dat er voldoende budget moet zijn voor het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en het plegen van vervangingsinvesteringen.

De wijzigingen in de budgetten hebben wij voor de jaren vanaf 2023 gebaseerd op IBOR en het bijbehorende raadsvoorstel. De wijzigingen voor 2022 zijn opgenomen in de 2e voortgangsrapportage.

De kapitaallasten behorende tot de investeringen voor 2026 hebben we, in afwijking met IBOR, geraamd op 2026. Hier hebben we voor gekozen omdat de meerjarenbegroting t/m 2026 loopt en we dus niet kunnen ramen in 2027. Dit leidt, t.o.v. IBOR, tot eenmalig hogere kosten in 2026. Dit corrigeren we in de 1e voortgangsrapportage 2023. Verder hebben we ervoor gekozen om de afschrijvingslasten uit de vervangingsinvesteringen 2022 in de 2e voortgangsrapportage op te nemen. Qua presentatie lijkt dit hierdoor tot een voordeel te leiden in deze wijziging t.o.v. IBOR. Tenslotte zijn de rentelasten centraal geraamd.

Deze wijzigingen leiden tot een stijging van de kosten oplopend van € 996.000 in 2023 tot € 1.344.000 in 2026. Wij stellen voor deze te dekken uit de stelpost groei. Deze bedraagt in 2023 € 550.000 en stijgt daarna naar € 660.000 structureel. Het restant brengen wij ten laste van het begrotingsresultaat.

Klimaatadaptatie
Het deltaplan ruimtelijke adaptatie (DPRA) is een plan van Nederlandse overheden om wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen (veiligheid) te beperken. Het doel is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht.
Binnen de werkregio de Liemers werken gemeenten Zevenaar, Duiven, Westervoort en Waterschap Rijn en IJssel samen aan het DPRA. Na uitvoering van de stresstesten, het voeren van de risicodialoog, en het opstellen van de beleidsambities is het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie in juni 2022 vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma wordt uitgegaan van een viertal scenario's die uitgevoerd kunnen worden. De vorm en omvang van ieder scenario verschilt waarbij gesteld kan worden dat in volgorde van A naar D het scenario A het meest ambitieus is. Bij de keuze voor D wordt weinig tot geen werk gemaakt van klimaatadaptatie. Het voorkeursscenario is scenario B: meekoppelen waar het kan. Hier wordt uitgegaan van de kracht van meekoppelen en aanjagen. Binnen reguliere rioolvervangingsprojecten, energietransitie opgaven en wijkreconstructies worden maatregelen uitgevoerd. Zo wordt aangesloten bij logische vervangingsmomenten. Ook beleidsmatig en richting bewoners wordt klimaatadaptatie opgepakt.
Met uitvoering van dit programma zetten we concrete stappen om de gemeente Zevenaar voor te bereiden op klimaatverandering.

Het uitvoeringsprogramma bevat drie typen maatregelen: maatregelen in het kader van hittestress, wateroverlast en droogte. De maatregelen die hittestress tegen gaan worden bekostigd uit de algemene middelen. Maatregelen tegen wateroverlast en droogte worden bekostigd uit het watertakenplan. Deze verdeling is aangehouden omdat gelden uit het watertakenplan wettelijk alleen besteed mogen worden aan water en riool gerelateerde zaken en niet aan hittestress maatregelen.
De hittestressmaatregelen leiden vanaf 2023 tot een nadeel van € 78.000 in 2023, € 97.000 in 2024, € 61.000 in

2025 en € 73.000 in 2026. Deze brengen we ten laste van de algemene middelen.

Opstellen en uitvoeren beleidsnotitie erfgoed
Wij gaan een beleidsnotitie erfgoed opstellen en uitvoeren. Hierbij betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Voor het opstellen van de beleidsnotitie inclusief het participatietraject stellen wij voor om in 2023 € 50.000 beschikbaar te stellen. Voor de hiermee samenhangende uitvoeringskosten zullen in samenhang met het beleid in een later stadium aanvullende voorstellen worden gedaan.

Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025
Voor 2022 zijn de opgaven van de regionale agenda met incidentele middelen gedekt via een onttrekking uit de Algemene Reserve. Nu de deelname in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een meer structureel karakter krijgt is dit niet meer mogelijk. Dat betekent dat in onze meerjarenbegroting hiervoor een structureel bedrag moet worden vrijgemaakt van € 4,90 (bedrag per inwoner) x 45.000 (aantal inwoners) = € 220.000 (afgerond). Hiervan kan structureel € 10.000 gedekt worden uit de bijdrage RPW welke al wel in de begroting is opgenomen.

Stimuleren aangepast sporten
De bezuinigingstaakstelling op 'Uniek sporten' wordt teruggedraaid en onderzoeken of we via het subsidiebeleid of door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs aangepast sporten verder kunnen stimuleren.

Uitvoeren beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030
Jaarlijks wordt € 382.000 aan toeristenbelasting ontvangen. In het coalitieakkoord is aangegeven dat de inkomsten uit de toeristenbelasting worden ingezet voor recreatie en toerisme. Wij stellen voor om het totale bedrag in te zetten voor o.a. toeristische infrastructuur, ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie, samenwerking en goed gastheerschap. Hiervoor is al € 151.000 (in 2023 en 2024 € 144.000) structureel beschikbaar. In 2023 gaan wij het beleidskader vrijetijdseconomie monitoren. Per jaar stellen wij een uitvoeringsagenda op waarin staat welke onderwerpen we kunnen gaan uitvoeren met de bestaande inkomsten vanuit de toeristenbelasting en voor welke onderwerpen/grotere projecten wij eventueel apart naar de raad gaan voor het aanvragen van incidentele middelen. Wij stellen u voor om aanvullend structureel € 230.000 (in 2023 en 2024 € 238.000) extra beschikbaar te stellen.

Verbeteren speel- en ontmoetingsplekken
Wij onderzoeken de behoefte en gewenste spreiding voor speel- en ontmoetingsplekken voor de jeugd tot 18 jaar. In een nog op te stellen nota speelplekken brengen wij de fysieke speel- en ontmoetingslocaties in kaart. We kijken daarbij in ieder geval naar een goede verdeling tussen en binnen de kernen, de (natuurlijke) inrichting van de speel- of ontmoetingsplek en of iedereen hier kan spelen of verblijven (inclusiviteit). In iedere inspectieronde van de speelplekken nemen we standaard een toets op inclusiviteit op. In het kader van de herinrichting Angerlo gaan we een speelplek inclusief inrichten. Dit kan als voorbeeld dienen voor de nog op te stellen nota speelplekken. Voor het opstellen hiervan vragen we voor 2024 een eenmalig budget van € 25.000.

Toelichting mutaties reserves

2. Actualisatie bestaand beleid
Actualisatie afschrijvingsreserves ivm fasering investeringen
Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, de 2e VGR in 2022 en de MJB 2023-2026 worden de ramingen qua afschrijving uit de afschrijvingsreserves geactualiseerd en aangepast.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten							
5.1	Sportbeleid en activering	128	57	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	2.216	1.284	1.131	1.131	1.131	1.131
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	117	138	142	142	142	142
5.4	Musea	0	16	16	16	16	16
5.5	Cultureel erfgoed	68	104	23	23	23	15
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	173	112	44	21	21	21
Totaal Baten		**2.701**	**1.710**	**1.355**	**1.333**	**1.333**	**1.325**
Lasten							
5.1	Sportbeleid en activering	640	880	555	538	530	530
5.2	Sportaccommodaties	4.213	3.197	3.353	3.345	3.331	3.325
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.244	1.243	1.366	1.246	1.189	1.187
5.4	Musea	269	235	262	262	262	243
5.5	Cultureel erfgoed	170	302	216	149	149	147
5.6	Media	587	612	638	638	638	638
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.355	4.338	5.220	4.903	4.874	4.713
Totaal Lasten		**10.478**	**10.807**	**11.609**	**11.079**	**10.972**	**10.782**
Saldo							
5.1	Sportbeleid en activering	-512	-824	-555	-538	-530	-530
5.2	Sportaccommodaties	-1.998	-1.913	-2.221	-2.214	-2.200	-2.194
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.127	-1.106	-1.225	-1.104	-1.047	-1.046
5.4	Musea	-269	-219	-246	-246	-246	-227
5.5	Cultureel erfgoed	-102	-198	-194	-126	-126	-132
5.6	Media	-587	-612	-638	-638	-638	-638
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.182	-4.225	-5.177	-4.882	-4.853	-4.692
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-7.777**	**-9.097**	**-10.254**	**-9.746**	**-9.640**	**-9.457**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	152	3.558	870	432	386	186
	Toevoegingen	0	2.716	172	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**152**	**842**	**699**	**432**	**386**	**186**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-7.625**	**-8.255**	**-9.555**	**-9.315**	**-9.253**	**-9.271**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	713	269	223	23
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-113	-19	-23	-23
Lasten					
Achterstand openbaar groen	Voor het inhalen van onderhoudsachterstanden openbaar groen zijn incidenteel budgetten beschikbaar gesteld.	600	250	200	0
Totaal programma 5		**0**	**0**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Afschr. termijn	Investerings bedrag 2022	2023	2024	2025	2026
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie							
Gimbornhof - sprookjespoel			18	0	0	0	0
Gimbornhof			29	55	0	0	0
Speelvoorzieningen voor kinderen met beperking			0	15	0	0	0
Kunstgrasvelden (2 stuks)			36	21	0	0	0
Vervanging trekkenwand Musiater			100	0	0	0	0
Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar			15	131	121	0	0
Hittestress maatregelen 2023-2026			0	62	62	62	62
Straatmeubilair 2022-2026			5	140	45	50	71
Ambitie bomen 2023-2026			0	100	100	100	100
Bomen 2022-2026			10	310	160	160	160
Groen 2022-2026			50	750	400	400	400

Diversiteit groen 2022-2026	10	190	100	100	100
Speelvoorzieningen 2022-2026	35	569	292	281	268
Ambities speelvoorzieningen 2022-2026	5	55	30	30	30
Totaal programma 5	**312**	**2.397**	**1.309**	**1.182**	**1.191**

6. SOCIAAL DOMEIN

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het Sociaal Domein. Hier rekenen we ook natuur- en milieueducatie toe. Voor het realiseren van de opgaven in het Sociaal Domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht. Begin 2020 is de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023 vastgesteld. Dit is een visie op hoofdlijnen voor het brede Sociaal Domein. We werken aan een samenhangend en integraal beleid. Hierbij sluiten we aan op de belevingswereld van de Zevenaarse inwoners en op de sociale structuren in onze gemeente. De visie draagt bij aan het realiseren van de ambities en doelstellingen binnen het sociaal domein.
Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden: financiële beheersbaarheid, goed opdrachtgever-opdrachtnemerschap en datagestuurd werken.
De ambities voor het sociaal domein zijn: we doen (alleen) wat nodig is; eer inwoners in Zevenaar leven in een (sociaal) veilige omgeving; meer inwoners doen zo zelfstandig mogelijk mee aan de maatschappij.

We houden bij de beleidsontwikkeling en uitvoering de volgende principes in acht:

- Rechtszekerheid – we doen wat nodig is
- Primaire levensbehoefte – eigen verantwoordelijkheid
- Positieve gezondheid – samen verantwoordelijk
- Integrale benadering – de mens staat centraal
- Van en voor inwoners – inclusieve samenleving
- Participatie – netwerk samenleving
- Regionale samenwerking – slim volgen in de basis en vooroplopen waar nodig

Wat willen we?
Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

Ontwikkelingen
Ontwikkelingen Jeugd
Het Rijk en de VNG werken samen met betrokken partijen aan een hervormingsagenda jeugd die zich richt op een beter en beheersbaar jeugdstelsel. Zevenaar heeft zelf een koers bepaald met het beleidsplan jeugd, Wmo en participatie, daar houden we aan vast. Wat deze hervormingsagenda voor ons gaat betekenen is nog niet bekend. Daar komt in 2023 meer duidelijkheid over.
De regionale samenwerking rondom jeugdzorg bestaat uit een aantal gezamenlijke projecten. Die richten zich onder andere op jeugdzorg met verblijf en complexe scheidingen. Er is een regionale begroting opgesteld, waarbij de kosten over alle gemeenten verdeeld worden. Daarnaast zien we over alle vormen van jeugdhulp de wachtlijsten oplopen. Er is veel verloop van personeel bij de zorgaanbieders en het is moeilijk om aan goed personeel te komen.

Ontwikkelingen inburgering
Met ingang van 1 januari 2022 is de nieuwe Inburgeringswet van kracht. De instroom van statushouders vallend onder deze nieuwe wet is langzaam op gang gekomen. In 2022 hebben we nog te maken met de instroom van statushouders die onder de oude wet vallen en zelf hun onderwijs moeten bekostigen. Voor statushouders vallend onder de nieuwe wet is de gemeente verantwoordelijk voor o.a. de financiering van het taalonderwijs. Beide groepen worden, voor zover mogelijk, op een zo gelijke wijze behandeld en ondersteund. Het Rijk heeft te maken met een toenemende druk in de asielketen. Dit heeft tot gevolg dat van

de gemeente en woningcorporaties een extra inspanning wordt gevraagd om statushouders versneld te huisvesten. In verband met het tekort aan sociale huurwoningen betekent dit dat gemeente en woningcorporaties naar andere huisvestingsvormen moeten omzien.

Ontwikkelingen organisatie
De organisatie heeft de afgelopen jaren veel consulenten jeugd en Wmo ingehuurd. Dit beïnvloedt de dienstverlening aan onze inwoners. Wij willen zoveel mogelijk af van het steeds opnieuw verdwijnen van expertise en collectief geheugen, wat ontstaat als het percentage inhuur te groot is. De onrust en druk die dit voor vaste medewerkers – maar ook onze inwoners – met zich meebrengt, beïnvloedt de prestaties van onze organisatie. In de relatie met onze zorgaanbieders dragen vaste aanspreekpunten bovendien bij aan een goede samenwerking en onderling vertrouwen. Daarom hechten wij veel waarde aan een stabiel team van consulenten. Om dit te ondersteunen willen we ons richten op vaste formatie. Daarnaast zien we ook een noodzaak om de formatie uit te breiden.

Vluchtelingen uit Oekraïne
Door de oorlog in Oekraïne is sinds maart 2022 een vluchtelingenstroom op gang gekomen. Een aantal van deze vluchtelingen is in de gemeente particulier gehuisvest (POO) of is opgevangen in de gemeentelijke opvang (GOO). Voor deze groep is een tijdelijke beschermingsrichtlijn van kracht waardoor zij toegang hebben tot inkomen, huisvesting, werk, onderwijs en gezondheidszorg. De Veiligheidsregio Midden-Gelderland coördineert binnen de regio de (crisis-) noodopvang voor de vluchtelingen uit Oekraïne. In de gemeente wordt hard gewerkt aan het bieden van voldoende (gemeentelijke) opvangplekken voor de vluchtelingen. Wij hebben drie langdurige opvanglocaties; Ganzepoelweg in Angerlo, de Pastorie in Pannerden en de Vliegenwaard in Spijk.

De Participatiewet in balans
*A*fschaffen van de kostendelersnorm en de vier weken wachttijd bij een bijstandsaanvraag voor jongeren tot 27 jaar, meer bijverdienmogelijkheden voor bijstandsontvangers en een ruimer giftenbeleid. Dat zijn een paar van de versoepelingen die minister Schouten voorstelt in de aanpak van de Participatiewet die zij 21 juni 2022 presenteerde aan de Tweede Kamer. In de afgelopen maanden is door verschillende partijen gewerkt aan een nieuw beleidsplan: "Participatiewet in balans".
Met dit plan wil minister Schouten de eerste stappen zetten om de balans weer terug te brengen door meer oog te hebben voor de mens achter de uitkering. Vertrouwen moet meer centraal komen te staan. De minister wil daarbij toewerken naar een Participatiewet:
• die eenvoudiger is en een toereikend bestaansminimum biedt;
• die mensen passende ondersteuning biedt om mee te doen in de samenleving (werk of – wanneer en zolang arbeidsinschakeling (nog) niet haalbaar is - een andere vorm van participatie);
• met rechten en verplichtingen die zinvol en begrijpelijk zijn en nageleefd kunnen worden door iedere uitkeringsgerechtigde waarbij wanneer de situatie daar om vraagt proportioneel gesanctioneerd kan worden.

Ontwikkelingen minimabeleid
De minister heeft onlangs de kamer per brief aangegeven wat haar doelstellingen voor komende regeerperiode worden. De overkoepelende ambitie om te streven naar bestaanszekerheid vertaalt het kabinet naar drie kwantitatieve doelstellingen voor de aanpak geldzorgen, armoede en schulden:

• Een halvering van het aantal mensen in armoede in 2030 (t.o.v. 2015).
• Een halvering van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit in 2025 (t.o.v. 2015).
• Een halvering van het aantal huishoudens met problematische schulden in 2030.

Dit draagt bij aan de doelstelling om het aantal mensen in armoede te halveren.
Gelet op de bijzondere rol die gemeenten hebben bij het dichterbij brengen van de doelstellingen, zijn het kabinet, de VNG en Divosa voornemens om lange termijn afspraken te maken over het gezamenlijk streven naar het borgen van bestaanszekerheid. De komende periode vindt overleg plaats over de reikwijdte van de afspraken en het proces daar naartoe.

Energietoeslag
De gemeente heeft de opdracht om een energietoeslag te verstrekken aan huishoudens met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm. Gemeente Zevenaar heeft 2400 huishoudens die aan boven genoemd criteria

voldoen. Half augustus 2022 hebben we rond de 1800 inwoners een toeslag verstrekt.

Verhoging energietoeslag
We ontvangen middelen om een extra verhoging in de energietoeslag te vertrekken. De uitvoeringskosten bedragen 10% van hetgeen we ontvangen om aan toeslagen te verstrekken. De extra toeslag bedraagt 500 euro.

Flankerend beleid aanpak energiearmoede
Vanuit het rijk hebben we middelen ontvangen om in te zetten om inwoners met energiearmoede te ondersteunen. Hierbij is het wenselijk om flankerend beleid te maken op het gebied van witgoed in de bijzondere bijstand. Daarnaast wordt onderzocht of het mogelijk is om middelen vanuit het herstelplan voor instapbanen (100.000 euro) aan te wenden om energiecoaches uit de bijstand op te leiden en te betalen (vrijwilligersvergoeding).

Ontwikkelingen schuldhulpverlening
In de brief van de minister worden een aantal zaken benoemd waar middelen voor schuldhulpverlening naar toe gaan.
Het kabinet stimuleert de inzet van saneringskredieten en reserveert daarvoor in totaal € 30 miljoen voor de komende jaren. In geval ingezet wordt op saneringskredieten is er meer inzet nodig op begeleiding en nazorg. Er wordt een waarborgfonds opgericht om gemeenten de zekerheid te geven dat de leningen terugkomen. Door het Waarborgfonds saneringskredieten kunnen alle gemeenten saneringskredieten aanbieden, ook aan jongeren en zelfstandigen.
In overleg met gemeenten worden extra middelen beschikbaar gesteld om schuldhulpverlening aan zelfstandigen te verbeteren en wordt de toegang van zelfstandigen tot saneringskredieten vereenvoudigd.

Middelen voor intensivering vroegsignalering
Vroegsignalering van schulden kan intensiever door meer signalen over betalingsachterstanden uit te wisselen en door vaker met huisbezoeken en telefoneren contact met inwoners te zoeken. De monitoringcijfers over 2021 laten zien dat honderdduizenden huishoudens hulp aangeboden krijgen. Huisbezoeken en bellen leiden het vaakst tot contact. Deze werkwijzen worden nu bij meer dan 60% van de contactpogingen ingezet. Dat kan meer. Daar wil het kabinet in overleg met gemeenten structurele financiering voor beschikbaar maken.

Nieuwe taakvelden sociaal domein
De begroting van de gemeente is ingedeeld in programma's. Deze programma's zijn weer onderverdeeld in (verplichte) taakvelden. Het Rijk heeft vanaf 2023 de taakvelden voor de Wmo en de jeugdzorg gewijzigd. De bestaande vier taakvelden verdwijnen en er komen achttien nieuwe taakvelden voor terug. Budgettair heeft dit geen gevolgen. De bestaande budgetten zijn herverdeeld over de nieuwe taakvelden. In deze programmabegroting zijn de overzichten per taakveld aangepast aan de nieuwe indeling en de herverdeelde budgetten.

Beleidskaders
- Visie 'Frisse wind in de wijk' (2013)
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- Visie Vrijwillige inzet en Mantelzorg 2016-2020 Zevenaar (2016)
- Radar-rapport behorende bij raadsvoorstel 'Toekomst uitvoering participatiewet' (vastgesteld: raad Rijnwaarden 27-6-2017 en raad Zevenaar 6-7-2017)
- Agenda werk en economie (april 2018)
- Businesscase RSD (mei 2018)
- Beleidsplan Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Beleidsnota Armoede en Schuldhulpverlening (2019)
- Beleidsplan jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en Participatiewet 2020-2023 (2020)
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)

- Onderwijskansenbeleid 2020- 2023
- Uitvoeringsagenda Onderwijskansenbeleid 2020-2023
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Zevenaar 2022.
- Beleidsregels en Nadere regels Wmo 2022.
- Kadernota Samen aan Zet 2022 en verder (transformatie beschermd wonen naar beschermd thuis).

WAT WILLEN WE?

6. Sociaal domein

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

WAT DOEN WE?

6.1 Verruimen van de inkomensondersteuning voor meer bestaanszekerheid van inwoners

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform 2022-2026

We evalueren de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden voor de periode 2019-2022. Ook laten we een minima-effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het synchroniseren van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. Tevens zullen we het NIBUD vragen om inzichtelijk te maken voor welke huishoudtypen er mogelijk sprake is van een armoedeval. Daarnaast kijken we naar wat het verhogen van de inkomensgrens voor de inwoner aan welzijn en preventie oplevert. De uitkomsten van het NIBUD-onderzoek en van de beleidsevaluatie bespreken we met het armoedeplatform. De uitkomsten verwerken we in een nieuwe Beleidsnota armoede en schulden. Samenwerking met het armoedeplatform bestendigen en versterken we.

6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen 2022-2023

De ambitie is om dezelfde inkomensgrens te gebruiken voor alle regelingen. Zo is het voor inwoners eenvoudiger te bepalen wanneer zij op welke hulp kunnen rekenen. De inkomensgrenzen voor de minimaregelingen zijn, op de individuele inkomenstoeslag (110%) en de collectieve zorgverzekering (140%, derde pakket) na, allemaal gesteld op 120%. We onderzoeken verdere synchronisatie van de inkomensgrenzen.

6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan 2022-2023

We willen nog meer inzetten op het in een vroeg stadium helpen van inwoners die financiële problemen ondervinden. Hiervoor richten wij ons op het doorontwikkelen en uitbreiden van de aanpak vroegsignalering schulden in de uitvoering door onze schuldhulpverleningsconsulenten. Nadere doelstellingen ten behoeve van vroegsignalering schulden werken we in de komende Beleidsnotitie armoede en schulden voor 2023 en verder uit.

6.2 Ondersteunen van inwoners door passende jeugd- en maatschappelijke zorg, hulp en ondersteuning aan te bieden

6.2.1 Wij beoordelen en evalueren de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023 2023-2023

Beleid dat een positieve invloed heeft op de gezondheid en welzijn van onze inwoners, daar zetten we op in. We leggen een grotere nadruk op preventie en blijven oog houden voor de betaalbaarheid van de zorg. De situatie in het sociaal domein is de afgelopen jaren veranderd. Zowel op het gebied van de (financiële) relatie met het Rijk, maar ook in de ontwikkeling van de zorgvragen van inwoners zijn veranderen. Deze steeds veranderende context maakt dat we de Beleidsvisie Sociaal Domein in 2023 evalueren en actualiseren waar nodig.

6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein 2023-2025

De toegang tot het sociaal domein moet zowel fysiek, telefonisch als elektronisch te benaderen zijn. De inwoner met een ondersteuningsvraag kan rekenen op goede informatie en advies, kortdurende ondersteuning, verwerking van een hulpvraag, een beschikking en/of een doorverwijzing naar een ander loket, zoals het Centrum voor Indicatiestelling Zorg (CIZ) voor ondersteuning vanuit de Wet Langdurige Zorg of zorg op basis van de Zorgverzekeringswet (ZVW).
De komende jaren zetten wij in op het bieden van een integrale intake voor inwoners met ondersteuningsvragen. Daarbij kijken wij ook naar integrale dienstverlening. Ook voor andere professionals, die contact hebben met inwoners van de gemeente Zevenaar is de toegang tot hulp en ondersteuning een herkenbare en belangrijke partner. Voor inwoners die geen ondersteuningsvraag hebben (maar wel problemen kennen) en multi-probleem casussen bieden wij een integrale aanpak van de vraagstukken.

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo 2022-2026

De kwaliteit van de zorg aan onze jeugdigen monitoren we continu door middel van cliëntervaringsonderzoeken, accountantsgesprekken en controle op doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg. Voor wat betreft contracten met jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders sluiten we aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland. Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders.

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein 2022-2026

Binnen het sociaal domein willen we werken vanuit vertrouwen met minder regeldruk en betere efficiëntie. We hebben de ambitie om een betere balans tussen uitgaven en daadwerkelijke zorg te realiseren en minder geld te besteden aan administratieve taken. Met eenvoudig werken willen we geld besparen, aangezien onnodige regels en processen geld kosten. Door te vertrouwen op onze professionals binnen het sociaal domein is er minder verantwoording en administratie nodig.

6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op 2023-2025

Ons doelgroepenvervoer willen we verbeteren. Dit betreft niet zozeer de huidige functie, het wagenpark of de dienstverlening van de BVO-DRAN, maar onze werkwijze en instroombeheersing. We stellen een verbeterplan op en werken in de periode 2023-2025 onder meer aan alternatieven om de instroom te beperken of om te buigen door inzet van voorliggende voorzieningen.

6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg 2022-2026

Sinds de invoering van de Jeugdwet (2015) is jeugdzorg voortdurend in ontwikkel. Wij nemen actief deel aan relevante regionale overleggen (via de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland) en blijven op de hoogte van de ontwikkelingen en oefenen waar mogelijk invloed uit.
Wij volgen de ontwikkelingen via de VNG nauwgezet. Verder volgen wij ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie. Best–practices nemen we (indien mogelijk) over in Zevenaar.

6.3 Stimuleren en waarderen van de zorg van inwoners voor chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, familielid of vriend

6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers 2022-2023

De inzet van mantelzorgers is van groot belang en van onschatbare waarde, ook om te voldoen in de groeiende zorgvraag. We onderzoeken hoe mantelzorgers een waardering gegeven kan worden, aanvullend op de bestaande mantelzorgondersteuning.

6.4 Stimuleren van de deelname van meer inwoners aan het arbeidsproces

6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet 2022-2023

We houden meer rekening met de menselijke maat bij de uitvoering van de Participatiewet, bijvoorbeeld door het aanpakken van hardheden en knelpunten bij de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij hebben we tevens aandacht voor de vorm van onze handhaving.

6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld 2023-2024

De effectiviteit van een aantal preventieve voorzieningen in het sociaal domein die de afgelopen jaren zijn wegbezuinigd onderzoeken en herzien we waar nodig. Het gaat hier om een heroverweging van bezuinigingen op sociaal raadsliedenwerk, volwasseneneducatie (Caleidoz) en mantelzorgondersteuning (zie ook 6.3.1).

6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk 2022-2023

Vrijwilligerswerk kan werkzoekenden helpen bij het vinden van een baan en draagt bij aan het voorkomen van eenzaamheid. We willen soepeler omgaan met de regels voor vrijwilligerswerk voor werkzoekenden. Ook met andere regels voor werkzoekenden willen we experimenteren om de kans op het vinden van een passende baan te vergroten.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling		
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)		1.576
MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.	5.236

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin					
	2020	5,00	5,00	5,00	5,00
Toelichting	Ons beleid is er op gericht om het aantal kinderen in armoede terug te dringen. Landelijk ligt het percentage kinderen die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen op 6%. In gemeente Zevenaar streven we naar een lager percentage dan landelijk.				
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren					
	2020	2,00	2,00	1,30	1,00
Toelichting	Het percentage werkloze jongeren in de gemeente Zevenaar is gelijk aan het Gelders gemiddelde (2%). Er wordt ingezet om jeugdwerkloosheid te voorkomen. In het actieplan regionale aanpak jeugdwerkloosheid 2022 -2024 is de volgende ambitie opgenomen: "Iedere jongere participeert actief in de maatschappij in de vorm van het volgen van een opleiding, een traject naar werk, een omscholingstraject of het hebben van een baan. De jongeren zijn in beeld en blijven in beeld. Iedere jongere krijgt de ondersteuning op maat die nodig is om een opleiding te volgen, een traject naar werk te volgen of werk te behouden". Het jongerenloket bij de RSD is een belangrijk instrument dat hierbij wordt ingezet om de jeugdwerkloosheid verder terug te dringen.				
Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)					
	2021	792,60	655,30	700,00	720,00
Toelichting	Medio 2022 is er sprake van een "krappe" of "zeer krappe" situatie op de arbeidsmarkt. De krapte is zichtbaar in alle regio's en vrijwel alle beroepsgroepen. Naar het zich laat aanzien blijft het op korte termijn krap op de arbeidsmarkt. Dit blijkt uit enquêtes onder werkgevers en uit modellen van het Centraal Plan Bureau (CPB) voor de komende jaren. Daarbij is het wel belangrijk te noteren dat er aanzienlijke risico's zijn voor de economische groei, zoals langdurig hoge energieprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne of een forse verhoging van de rente van de ECB om de inflatie te beteugelen. We hebben het nu veelvuldig over krapte, maar bij een recessie kan dat snel veranderen. Ons beleid is erop gericht de krapte te verminderen door extra inzet op onbenut arbeidspotentieel (o.a. mensen met een uitkering, mensen zonder uitkering (niet-uitkeringsgerechtigden), vluchtelingen uit Oekraïne).				
Cliënten met een wmo maatwerkvoorziening					
	2021	70,00	89,00	91,00	97,00

Toelichting Zevenaar heeft in vergelijking met Gelderland meer inwoners met maatwerkarrangementen vanuit de Wmo. Dit heeft verschillende oorzaken:
1. Zevenaar kent ten opzichte van Gelderland een meer vergrijsde populatie. Vergrijzing blijkt een voorspeller voor Wmo gebruik. Het aantal mensen in Zevenaar dat hulp vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) nodig heeft, is daardoor hoger.
2. In de gemeente Zevenaar zijn veel soorten van zorg en ondersteuning vanuit de Wmo als maatwerk georganiseerd. Er zijn (grote) gemeenten in Gelderland die vormen van zorg en ondersteuning als algemene voorziening hebben georganiseerd die in Zevenaar als maatwerk worden ingezet. Hulp bij het Huishouden is hier een voorbeeld van. Diverse (grote) gemeenten hebben dit als algemene voorziening georganiseerd. Aangezien er binnen de Wmo veel gebruik wordt gemaakt van Hulp bij het Huishouden heeft dit een verlagend effect op het Gelders gemiddelde. In Zevenaar hebben we Hulp bij het Huishouden georganiseerd als maatwerkvoorziening. Deze keuze verklaart voor een deel dat Zevenaar meer cliënten met een maatwerkarrangement Wmo kent.
Daarnaast zien we dat het aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo nog steeds stijgt. Naast de vergrijzing in Zevenaar is de invoering van het abonnementstarief en de daaruit voortvloeiende aanzuigende werking een belangrijke verklaring.
In onze gemeente hebben 81 per 10.000 inwoners een maatwerkvoorziening ten opzichte van 62 per 10.000 inwoners in Gelderland

Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)

2020	1,00	1,00		0,80	0,80

Toelichting We werken nauw samen met HALT en breiden de dienstverlening verder uit. Naast spreekuren op de scholen worden er afspraken gemaakt met HALT om huisbezoeken af te leggen met een hulpverlener die al betrokken is of met het sociaal wijkteam. De jaarlijkse kosten voor contractering zullen stijgen als blijkt dat de huisbezoeken succesvol zijn en aanvullend is op andere interventies. We streven daarmee het aantal jongeren dat met een delict voor de rechter komt, te verminderen.

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2021	1,40	1,50		1,00	1,00

Toelichting Het gemeentelijk beleid richt zich op het voorkomen van jeugdbeschermingsmaatrelgen. Als een maatregel dan toch nodig wordt geacht, voeren wij de maatregel goed uit.
Het ziekteverzuim en personeelstekort in de zorg is ook voelbaar in de jeugdbescherming. Er is (landelijk en regionaal) een groot tekort aan jeugdbeschermers en -voogden. Landelijk en regionaal probeert men hier een oplossing voor te vinden. Aan de ene kant door meer in te zetten op preventie, waardoor jeugdbescherming voorkomen kan worden. Aan de andere kant wordt nu kritischer gekeken in welke gevallen er echt gevaar dreigt voor het kind.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)

2021	13,60	15,40		12,40	12,40

Toelichting Zowel de stijging van gebruik als de toename van complexiteit per casus is een landelijke trend. Hiervoor gaven wij u al eerder de volgende oorzaken aan:
• Afnemende tolerantie voor afwijkend gedrag of ontwikkeling;
• In combinatie met 'verbeterde' diagnostiek leidt dat dikwijls tot eerdere diagnoses waarmee vervolgens een beroep wordt gedaan op de jeugdhulp;
• Prestatiemaatschappij
• Ouders worden steeds mondiger en nemen in combinatie met de hierboven beschreven punten minder snel genoegen met een advies om geen hulp in te zetten of minder hulp dan gevraagd/verwacht. Daarbij weten ouders steeds beter hun weg naar de jeugdhulp te vinden: via de lokale teams, maar als dat niet tot het door de ouders gewenste advies leidt, weten zij ook de weg naar de huisarts als toegangspoort tot jeugdhulp.

Er is een aantal variabelen (wetenschappelijk aangetoond dat deze bijdragen aan instroom jeugdhulp) te noemen waardoor Zevenaar hoger scoort op gebruik jeugdhulp dan het Gelders gemiddelde:
- Zevenaar heeft meer kinderen met een handicap
- Zevenaar heeft meer kinderen met een lager opleidingsniveau
- Zevenaar heeft meer kinderen met een laag geboortegewicht
- Zevenaar heeft meer volwassenen die gebruik maken van basis GGZ en/ of POH GGZ.
- Zevenaar heeft meer één-ouder- gezinnen.

Het gevoerde beleid van 2022 richtte zich op het voorkomen van de inzet van jeugdhulp en een zo kort en licht als mogelijke inzet ervan. Er zijn diverse initiatieven gestart of voortgezet: De POH-jeugd is uitgebreid naar bijna alle huisartsen van Zevenaar. Er zijn afspraken gemaakt met het onderwijs over de inzet van jeugdhulp binnen de school. We hebben de subsidie van het omgangshuis en home start gecontinueerd, maar ook die van het de pilot buurtgezinnen.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)

2021	0,30	0,20		0,30	0,30

Toelichting Wanneer jongeren voor de rechter moeten verschijnen, kunnen ze jeugdreclassering opgelegd krijgen. Het doel van jeugdreclassering is om in samenwerking met ouder(s) of netwerk, het gedrag van de jongere te veranderen en recidive te voorkomen.

Het beleid richt zich op voorkomen van de inzet van een jeugdreclasseringsmaatregel, door ouders en jongeren daar waar nodig te ondersteunen en te ontlasten. Er is opvoedingsondersteuning ingekocht voor de ouders en verzorgers, maar ook ondersteuning voor de jongeren zelf.

Het convenant nazorg jeugdige ex-gedetineerden is getekend door de gemeente Zevenaar en betekent dat wij jeugdigen die in detentie zijn geweest passende ondersteuning zullen krijgen om recidive te voorkomen.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)

2020	192,60	261,00		275,00	270,00

Toelichting In juni 2021 heeft de raad de RSD een nieuwe opdracht meegegeven. Beoogd effect hiervan is dat meer mensen uit een uitkeringssituatie geraken (economische zelfstandigheid) en dat meer inwoners voor wie het verkrijgen van werk niet (direct) haalbaar is, mee te laten doen aan de samenleving (zelfredzaamheid). Gevolg hiervan is dat het aantal re-integratievoorzieningen toeneemt.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)

2020	69,00	66,80		67,00	68,50

Toelichting Het cijfer netto arbeidsparticipatie geeft aan hoeveel procent van de beroepsgeschikte bevolking ook daadwerkelijk een betaalde baan heeft. Het cijfer van de gemeente Zevenaar ligt in de buurt van de provincie Gelderland. We constateren dat er in Zevenaar de laatste jaren sprake is van een lichte stijging van de netto arbeidsparticipatie. Dit wordt gedeeltelijk verklaard door de nieuwe opdracht die door de raad in juni 2021 aan de RSD is verstrekt. Ons beleid is erop gericht om de potentiële beroepsbevolking zoveel mogelijk aan het werk te hebben en te houden.

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)

2021	349,70	313,40		325,00	290,00

Toelichting Het aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners in de gemeente Zevenaar ligt in vergelijk met Gelderland lager. Vergeleken met Nederland (431,2) is het vergelijk met Zevenaar (nog) gunstiger. Het beleid is gericht om zoveel mogelijk te kunnen laten uitstromen naar de arbeidsmarkt. Met de door de raad in juni 2021 gegeven nieuwe opdracht aan de RSD voor het tijdvak 2021 t/m 2023 wordt hier extra op ingezet.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten					
Primitieve begroting 2022-2025	12.216	11.572	11.207	11.207	11.207
1e voortgangsrapportage 2022	745	29	113	29	29
2e voortgangsrapportage 2022	2.831	3.188	260	1.547	1.551
Wijziging tot de begroting 2023-2026	0	2	2	2	2
Totale baten tot de begroting	**15.792**	**14.792**	**11.582**	**12.785**	**12.789**
Mutaties in deze begroting (baten)					
	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**15.792**	**14.792**	**11.582**	**12.785**	**12.789**
Lasten					
Primitieve begroting 2022-2025	62.087	60.156	59.055	59.134	59.134
1e voortgangsrapportage 2022	1.856	529	529	529	529
2e voortgangsrapportage 2022	8.020	3.612	1.082	1.082	1.080
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	1.867	1.879	1.892	1.904
Totale lasten tot de begroting	**71.964**	**66.164**	**62.545**	**62.637**	**62.647**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**449**	539	654	839

Aanpassen bijdrage BVO DRAN (doelgroepenvervoer)	0	83	128	220	306
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	1	1	3	2
Actualiseren bijdragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland	0	231	216	202	-43
Actualiseren/herverdelen budgetten exploitatielasten RSD	0	48	48	48	48
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	0	6	6	6	6
Volumestijging Wmo 2026	0	0	0	0	321
Voortzetting dienstverlening met Scalabor voor uitvoering WSW	0	80	140	175	200
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**1.030**	1.030	1.030	1.030
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	0	-5	-5	-5	-5
Formatie uitvoering Jeugd en Wmo	0	1.035	1.035	1.035	1.035
3. Nieuw beleid	0	**400**	0	0	0
Ontwikkelen/uitwerken dorpenplan Lathum	0	400	0	0	0
5. Collegeprogramma	0	**370**	256	256	239
Armoedebestrijding - inkomensgrens en voorkomen armoedeval	0	15	0	0	0
Budgettaire ruimte voor preventieve voorzieningen	0	134	0	0	0
Doelmatiger subsidiebeleid / herziening taakstellende bezuiniging DoeDuiten	0	50	100	100	100
Doorontwikkelen en uitbreiden aanpak vroegsignalering schulden	0	39	39	39	39
Onderzoek verduurzaming dorpshuizen	0	15	0	0	0
Optimaliseren AED-netwerk	0	17	17	17	0
Waardering mantelzorgers	0	100	100	100	100
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**2.248**	**1.825**	**1.940**	**2.108**
Totale lasten tot de begroting	**71.964**	**68.412**	**64.369**	**64.577**	**64.755**
Resultaat voor bestemming	**-56.172**	**-53.620**	**-52.787**	**-51.792**	**-51.966**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2022-2025	242	143	26	26	26
1e voortgangsrapportage 2022	584	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	531	67	-2	-2	-2
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.356	**210**	24	24	24

Toevoegingen					
Primitieve begroting 2022-2025	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022					
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**1.356**	**210**	**24**	**24**	**24**
Resultaat na bestemming	**-54.816**	**-53.410**	**-52.763**	**-51.767**	**-51.942**

Toelichting financiële ontwikkelingen

1. Autonome ontwikkelingen

Aanpassen bijdrage BVO DRAN (doelgroepenvervoer)

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2023-2026 van de BVO DRAN. De bijdrage voor het Wmo-vervoer stijgt door een verwachte jaarlijkse toename van het vervoer (plus 3%). Daarnaast worden de kosten vanaf 1 juli 2024 hoger door invoering van zero-emissie.
De kosten dagbesteding dalen in 2023 vanwege verwachte lagere vervoersaantallen. Ook bij de dagbesteding stijgen de kosten vanaf 2024 door zero-emissie.
De uitgaven voor het jeugdvervoer stijgen doordat deze zijn aangepast aan sterk gestegen vervoer in 2021. Daarnaast wordt rekening gehouden met een jaarlijkse groei van het vervoer met 15% en zijn ook hier vanaf 2024 de kosten vanwege zero-emissie geraamd.

Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury

De afwijkingen worden voornamelijk veroorzaakt door de toevoeging aan de GREX verliesvoorziening, het afsluiten van grondexploitaties waardoor daar minder rente naar kan worden doorbelast, de verkoop van een kavel op 7Poort (€ 20.347.000) en de rente kortlopende geldleningen.

Actualiseren bijdragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland

De bijdragen voor 2023-2026 aan de MGR voor de modules Werkgeverschap SW (WgSW), Onderwijs en Werkgeversservicepunt (WSP) zijn aangepast aan de gewijzigde (concept) meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling. De aanpassingen betreffen de verwachte loonkostenstijging (CAO-ontwikkeling). De bijdrage voor de WgSW is, naast de CAO-ontwikkeling, bijgesteld om te laten aansluiten op het werkelijke aantal SW-medewerkers per oktober van het voorgaande jaar.

Actualiseren/herverdelen budgetten exploitatielasten RSD

Betreft actualisering/herverdeling van de budgetten voor de exploitatiebijdrage aan de gemeenschappelijke regeling (GR) SDL/RSD voor werk en inkomen/dienstverlening. Deze zijn aangepast aan de vastgestelde meerjarenraming van de GR. Per saldo resulteert dit in een structureel nadeel van € 48.000.

Stijgende gas- en elektriciteitskosten

Wereldwijde ontwikkelingen leiden, naast hogere brandstofprijzen, tevens tot hogere gas- en elektriciteitskosten. Aangezien gas werd geleverd via Gazprom hebben we deze overeenkomst vervroegd stopgezet (per 1 oktober 2022). In 2022 hebben we dan ook samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een nieuwe aanbesteding gehouden. Tevens hebben we het elektriciteitscontract opnieuw aanbesteed. Wij verwachten dat het gastarief verdubbelt en dat de elektriciteitskosten stijgen met 10%. Daar houden we met deze wijziging rekening mee. In 2023 nemen wij deze inschatting vervolgens opnieuw onder de loep en passen deze waar nodig aan. Per saldo betekent dit dat de gaskosten stijgen met € 90.000 en de elektriciteitskosten met € 41.000. Deze kostenstijgingen kunnen we deels compenseren door de lagere ozb kosten (€ 45.000) op het gemeentehuis
Daarnaast worden we geconfronteerd met stijgende energielasten bij sportaccommodaties. We zien ons genoodzaakt om het budget hiervoor met € 150.000 te verhogen.
Dit leidt in totaliteit tot een negatief effect van € 236.000 op het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

Volumestijging Wmo 2026
Er wordt rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van het aantal aanvragen bij de Wmo die toe te rekenen zijn aan de vergrijzing van de bevolking. Het gaat met name om hulp bij het huishouden, maar geldt ook voor Wmo-begeleiding en de verstrekking van voorzieningen (rolstoelen, scootmobielen en woningaanpassingen). De volumestijging is opgenomen in de begroting t/m 2025. Jaarlijks moet het laatste jaar van de nieuwe cyclus hieraan worden toegevoegd. Met deze wijziging wordt het jaar 2026 aangepast met € 321.000.

Voortzetting dienstverlening met Scalabor voor uitvoering WSW
Voor de uitvoering van WSW (sociale werkvoorziening) is het contract met Scalabor BV verlengd, voor de begeleiding en ontwikkeling van SW-medewerkers, voor de periode 2023 t/m 2025. Als gevolg van de daling van het aantal SW-medewerkers en de vergrijzing van de SW doelgroep heeft Scalabor aangegeven de dienstverlening voor de Wsw niet onder dezelfde voorwaarden te kunnen blijven doen. De financiële bijdrage van de deelnemende gemeenten is nodig voor dekking van verwachte oplopende tekorten.

2. Actualisatie bestaand beleid
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026
Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, begroting 2022 en MJB worden de ramingen qua afschrijving geactualiseerd en aangepast. De afschrijving op materiele vaste activa vindt plaats in het jaar volgend na gereedmelding.

Formatie uitvoering Jeugd en Wmo
Op basis van een caseloadberekening is gebleken dat er een structureel tekort aan formatie is binnen de afdeling maatschappelijke dienstverlening van 15 fte. De afgelopen jaren is dit opgevangen door het inhuren van externe expertise en zijn deze kosten met incidentele middelen gedekt. Deze incidentele middelen (herindeling, corona) zijn niet meer beschikbaar.
Wij willen groeien naar de benodigde vaste formatie. Hiervoor werven wij geschikte kandidaten die gaan zorgen voor een stabiel team waarmee we de expertise en het collectief geheugen ook in huis kunnen houden. Voor het bewerkstelligen van deze groei vragen wij om een structureel bedrag van € 1.035.000 beschikbaar te stellen.

3. Nieuw beleid
Ontwikkelen/uitwerken dorpenplan Lathum

De dorpsraad Lathum heeft samen met het bestuur van dorpshuis 'Het Gebouw' en het kerkbestuur van de NH-kerk en het naastgelegen gebouwtje De Wheme, SpectrumElan en de provincie Gelderland een start gemaakt met een dorpenplan Lathum (Lathum Later). Voor de verdere uitwerking van de plannen wordt bij de provincie Gelderland een subsidie/ondersteuning aangevraagd, de zgn. 'Dorpendeal'. In een Dorpendeal maken inwoners, gemeenten, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de provincie Gelderland nieuwe afspraken om samen te werken aan de leefbaarheid en versterken van de (sociale) verbondenheid van een wijk of dorp. De 'Dorpendeal' Provincie Gelderland loopt tot en met 31 december 2023. De bijdrage is minimaal € 25.000 en maximaal € 400.000 per gemeente. Het betreft een subsidie op basis van de zgn. 50%/50% regeling. D.w.z. de gemeente Zevenaar zal eveneens 50% tot een maximum van € 400.000 beschikbaar moeten stellen.
Wij stellen u voor om in 2023 eenmalig € 400.000 te 'reserveren' om de verdere ontwikkeling van het dorpenplan te realiseren en komen, uiterlijk in het eerste kwartaal 2023, terug bij uw raad met een plan.

5. Collegeprogramma
Armoedebestrijding - inkomensgrens en voorkomen armoedeval
Voor het evalueren van de beleidsnota armoede en schulden voor 2019-2022 en het opstellen van een nieuwe beleidsnota is in 2023 extra capaciteit nodig.
Ook laten wij een minima effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het ophogen van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. De uitkomsten verwerken we in de nieuwe beleidsnota armoede en schulden 2023 e.v.

Budgettaire ruimte voor preventieve voorzieningen
Door meer te investeren in de opbouw van sociale netwerken van inwoners en daarnaast de voorliggende -en preventieve voorzieningen te versterken, willen we de instroom in zorg de komende jaren verlagen en een snellere uitstroom uit zorg bevorderen. In 2023 gaan we onderzoeken welke ondersteuning echt nodig is en welke ondersteuning kan ook in het voorveld, eigen netwerk op of eigen kracht worden opgelost. Dit resulteert mogelijk in nieuw preventief en voorliggend aanbod, maar ook in opdrachtwijziging van huidige samenwerkingspartners. Vooruitlopend daarop schorten we een aantal bezuinigingsvoorstellen op. Namelijk die van Caleidoz (€ 67.000) en Sociaal Raadslieden (€ 67.000). We vragen daarom voor 2023 een bedrag van €134.000. Voor 2024 en verder komen wij met een plan, inclusief financiële effecten.

Doelmatiger subsidiebeleid / herziening taakstellende bezuiniging DoeDuiten
Wij wijzigen de insteek van de subsidieregeling 'DoeDuiten'. Wij willen inwoners meer betrekken bij de toetsing van initiatieven en de toekenning van het budget. Hiervoor willen wij gaan werken met een voucher systeem. In 2023 werken we dit concept verder uit. Hiervoor is structureel een budget nodig van € 100.000. Voor € 25.000 dekken we dit door inzet van projectsubsidies (incidentele subsidies).

Doorontwikkelen en uitbreiden aanpak vroegsignalering schulden
Wij richten ons op het doorontwikkelen en uitbreiden van aanpak in de uitvoering door onze schuldhulpverleningsconsulenten, conform de evaluatie van december 2021. Hiervoor is extra capaciteit noodzakelijk (0,5 fte, € 39.000) binnen team schuldhulpverlening (SHV).

Onderzoek verduurzaming dorpshuizen
Wij willen de energielasten van de dorpshuizen structureel naar beneden brengen. Voor dorpshuizen in eigendom van stichtingen onderzoeken wij in 2022/2023 welke geschikte maatregelen wij toe kunnen passen. Hiervoor vragen wij incidenteel een bedrag van € 15.000.

Optimaliseren AED-netwerk
Voor het optimaliseren van het AED-netwerk onderzoeken we of aanvullingen wenselijk zijn en welke vormen van beheer nodig zijn. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden van een subsidieregeling voor opleidingen. Het hiervoor benodigde incidentele budget van € 50.000 wordt ingezet in de periode 2023 tot en met 2025.

Waardering mantelzorgers

De inzet van mantelzorgers is van groot belang. We onderzoeken hoe mantelzorgers een waardering gegeven kan worden, aanvullend op de bestaande mantelzorgondersteuning.
De jaarlijkse waardering is afhankelijk van de invulling en de criteria. Wij gaan ervan uit dat de structurele meerkosten vanaf 2023 € 100.000 bedragen.

Toelichting mutaties reserves

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	270	3.059	3.575	672	588	588
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	52	2	2	2	2
6.3	Inkomensregelingen	12.799	10.639	10.714	10.314	10.314	10.314
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	581	1.877	335	335	335	335
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6	0	0	0	0	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0	227	231
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	260	1.320	1.320
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	0	166	166	0	0	0
Totaal Baten		**13.656**	**15.792**	**14.792**	**11.582**	**12.785**	**12.789**
Lasten							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.623	7.457	8.550	4.936	4.971	4.982
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.942	4.847	5.370	5.370	5.370	5.370
6.3	Inkomensregelingen	18.009	19.418	16.639	16.224	16.224	16.224
6.4	WSW en beschut werk	4.889	5.054	4.818	4.602	4.377	4.157
6.5	Arbeidsparticipatie	2.909	2.854	2.928	2.958	3.002	3.002
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.613	3.865	1.973	2.049	2.121	2.186
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	9.808	10.594	0	0	0	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	5.924	6.058	6.201	6.371
6.71B	Begeleiding (WMO)	0	0	4.022	4.112	4.207	4.320
6.71C	Dagbesteding (WMO)	0	0	40	40	40	40
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	10	10	10	10
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	14.796	15.744	0	0	0	0

6.72A	Jeugdhulp begeleiding	0	0	3.268	3.268	3.268	3.268
6.72B	Jeugdhulp behandeling	0	0	3.940	3.940	3.940	3.940
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	115	123	965	1.003	1.048	1.087
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	657	657	657	657
6.73A	Pleegzorg	0	0	780	780	780	780
6.73B	Gezinsgericht	0	0	1.970	1.970	1.970	1.970
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	2.503	2.503	2.503	2.503
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	1.354	1.354	1.354	1.354
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	944	944	944	944
6.74C	Gesloten plaatsing	0	0	82	82	82	82
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	181	351	359	194	194	194
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	380	380	380	380
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.179	1.656	0	0	0	0
6.82A	Jeugdbescherming	0	0	750	750	750	750
6.82B	Jeugdreclassering	0	0	185	185	185	185
Totaal Lasten		**61.064**	**71.964**	**68.412**	**64.369**	**64.577**	**64.755**
Saldo							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-3.352	-4.398	-4.974	-4.264	-4.383	-4.394
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-3.942	-4.795	-5.368	-5.368	-5.368	-5.368
6.3	Inkomensregelingen	-5.210	-8.779	-5.925	-5.910	-5.910	-5.910
6.4	WSW en beschut werk	-4.889	-5.054	-4.818	-4.602	-4.377	-4.157
6.5	Arbeidsparticipatie	-2.909	-2.854	-2.928	-2.958	-3.002	-3.002
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.031	-1.988	-1.638	-1.714	-1.786	-1.851
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-9.802	-10.594	0	0	0	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	-5.924	-6.058	-5.974	-6.140
6.71B	Begeleiding (WMO)	0	0	-4.022	-4.112	-4.207	-4.320
6.71C	Dagbesteding (WMO)	0	0	-40	-40	-40	-40
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	-10	-10	-10	-10
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-14.796	-15.744	0	0	0	0
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	0	0	-3.268	-3.008	-1.948	-1.948
6.72B	Jeugdhulp behandeling	0	0	-3.940	-3.940	-3.940	-3.940
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	-115	-123	-965	-1.003	-1.048	-1.087
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	-657	-657	-657	-657
6.73A	Pleegzorg	0	0	-780	-780	-780	-780
6.73B	Gezinsgericht	0	0	-1.970	-1.970	-1.970	-1.970
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	-2.503	-2.503	-2.503	-2.503
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	-1.354	-1.354	-1.354	-1.354

6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	-944	-944	-944	-944
6.74C	Gesloten plaatsing	0	0	-82	-82	-82	-82
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	-181	-185	-194	-194	-194	-194
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	-380	-380	-380	-380
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.179	-1.656	0	0	0	0
6.82A	Jeugdbescherming	0	0	-750	-750	-750	-750
6.82B	Jeugdreclassering	0	0	-185	-185	-185	-185
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-47.408**	**-56.172**	**-53.620**	**-52.787**	**-51.792**	**-51.966**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	318	1.356	210	24	24	24
	Toevoegingen	217	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**101**	**1.356**	**210**	**24**	**24**	**24**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-47.306**	**-54.816**	**-53.410**	**-52.763**	**-51.767**	**-51.942**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Programma 6.Sociaal domein					
Baten					
Oekraïne	De kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne worden gecompenseerd door het Rijk.	3.000	0	0	0
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	210	24	24	24
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-210	-24	-24	-24
Lasten					
Oekraïne	Voor het opvangen van vluchtenlingen uit Oekraïne zijn incidentele kosten opgenomen. Deze worden door het Rijk gecompenseerd.	3.000	0	0	0

Dorpendeal	Voor de Ontwikkeling / uitwerking van het dorpenplan Lathum ('Dorpendeal') zijn incidenteel uitgaven opgenomen. Totale kosten bedragen € 800.000 waarvan € 400.000 wordt gesubsidieerd door de provincie.	400	0	0	0
Totaal programma 6		**-400**	**0**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)		(Bedragen x € 1.000)				
Nummer	Naam	2022	2023	2024	2025	2026
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	202	202	202	202

Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

Onttrekking De vergoeding van de TOZO over 2021 en 2022 moet nog definitief vastgesteld worden door het ministerie van SZW. Zodra de definitieve bedragen zijn vastgesteld worden deze verwerkt in onze voortgangsrapportage / jaarrekening.

9046	Statushouders	101	69

In 2016 en 2017 zijn van het Rijk middelen ontvangen voor opvang en huisvesting van statushouders in de voormalige gemeente Rijnwaarden. De kosten volgen deels in de jaren erna. In 2019 en 2020 zijn extra (incidentele) gelden ontvangen ter voorbereiding op de nieuwe 'Wet inburgering' en voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtigen. Deze middelen worden ingezet voor dekking van de kosten i.v.m. voorbereiding en begeleiding in de jaren 2020 en verder in afwachting van de nieuwe wet met bijbehorende regelgeving/financiering.

Onttrekking De bestemmingsreserve wordt ingezet in 2022 en 2023 voor noodzakelijke trainingen en ondersteuning waarbij het doel is dat statushouders zo snel mogelijk participeren, re-integreren en meedoen in de lokale samenleving met als resultaat een zelfstandig en zelfredzaam leven. In augustus 2022 is gestart met de voorbereidingen waarbij de trainingen en ondersteuning zeker ook in 2023 nog doorgang vinden.

9049	Frictiekosten DoeDuiten	127	50

Deze reserve wordt ingezet voor dekking van de jaarlijkse kosten in de komende jaren (verwachte jaarlijkse onttrekking € 50.000 in de periode 2021 t/m 2023) met betrekking tot DoeDuiten.

Onttrekking Vanwege de coronacrisis zijn de uitgaven waarvoor jaarlijks, in de periode t/m 2023, bedragen onttrokken worden aan de bestemmingsreserve achtergebleven bij de raming.
We verwachten deze reserve de komende periode (in de jaren 2022 en 2023) volledig in te zetten.

Totaal bestemmingsreserves	**431**	**321**	**202**	**202**	**202**

Meerjareninvesteringsplan

Er zijn binnen dit programma geen investeringen gepland.

7. VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Milieu richt zich op de onderdelen lucht, geluid, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid (klimaat).
Over duurzaamheid/klimaat zijn in het Nationaal Klimaatakkoord afspraken gemaakt waarbij de uitvoering bij de gemeenten is belegd. De aanpak en invulling van Zevenaar is onderverdeeld in de 'resultaten': energietransitie, warmtetransitie, circulaire economie/fairtrade gemeente en klimaatadaptatie.

Wat willen we?
Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

Ontwikkelingen
Duurzaamheid en klimaat
In het coalitieakkoord 2022-2026 worden de landelijke klimaatdoelen (her)bevestigd; dat "de gemeente Zevenaar in ieder geval in 2050 energieneutraal is. Hoe eerder, hoe beter". Als tussen doel is gesteld om in 2030 55% CO_2 reductie te halen.
Deze ambities zijn het uitgangspunt bij de verdere uitwerking van dit coalitieakkoord naar collegeprogramma en concrete acties.
Verder is de verwachting dat het kabinet voor 2023 e.v. meer middelen beschikbaar stelt voor de uitvoering en realisatie van de energie- en warmtetransitie. Dit is nodig om de landelijke klimaat ambities te realiseren. Onduidelijk is (nog) om welke bedragen het gaat en onder welke condities de budgetten beschikbaar worden gesteld. Wel is duidelijk dat wij (aanvullend) beleid hiervoor moet opstellen en dat de uitvoering extra capaciteit vraagt. Wat dit concreet financieel betekent is (nog) niet bekend.

Energietransitie
Projecten uit de samenleving: Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Daarom ondersteunen we initiatieven uit onze samenleving die willen bijdragen aan de klimaatdoelen. Deze ondersteuning kan financieel zijn en/of inzet van kennis en kunde.
Burgerberaad: we willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen om samen een koers uit te stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is.
CO_2 neutraal maken eigen organisatie: Het doel van het Klimaatakkoord van Parijs – het streven om de opwarming van de aarde beperkt te houden tot 1,5 graden – raakt buiten zicht, tenzij we gezamenlijk meer ambitie tonen en onmiddellijk in actie komen om de CO_2 uitstoot drastisch te verminderen.
We geven hierin het goede voorbeeld.
Bewustwording en gedragsverandering: Om als samenleving en als organisatie CO_2 neutraal te worden is bewustwording en gedragsverandering essentieel. Daarom zetten we volop in op bewustwordingstrajecten.

Warmtetransitie
Uitvoering Warmtetransitievisie: vanaf 2023 wordt de verdere uitrol aardgasvrij worden in onze gemeente opgestart. Angerlo Wijk van de Toekomst: het Wijktransitieplan Angerlo is op 29 september 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit transitieplan is de basis voor het Wijk Uitvoeringsplan, de volgende stap naar realisatie. De betrokken partijen werken samen in de Programma Organisatie Angerlo (POA) aan het opstellen van het Wijk Uitvoeringsplan dat in 2023 gereed. zal zijn.
Warmtenet stad Zevenaar - komen tot een samenwerkingsovereenkomst: Eind 2022 zal de intentieovereenkomst (fase 3B) worden ondertekend en zal de volgende fase van start gaan, het toewerken naar een samenwerkingsovereenkomst (fase 4). De uitgangspunten zoals vastgelegd in de Warmtetransitievisie (o.a. betaalbaarheid en betrouwbaarheid) blijven van kracht.

Klimaatadaptatie
Het beperken en voorkomen van hittestress is niet in het Liemers Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie geregeld. Een actiepunt uit het uitvoeringsprogramma is het opstellen van een beleidskader om hittestress te voorkomen en dit thema ook in het uitvoeringsprogramma te borgen.
Wij gaan het uitvoeringsprogramma uitvoeren met extra aandacht aan het klimaat adaptief inrichten van openbare ruimten en bedrijventerreinen. En wij gaan een beleidskader hittestress opstellen om het beperken en voorkomen van hittestress en dit te borgen in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie.

Circulaire economie en Fairtrade gemeente
De Circulaire economie zorgt voor ongeveer 20 procent minder uitstoot van broeikasgassen waaronder CO_2-uitstoot. Van alle grondstoffen die voor Nederland uit de grond worden gehaald, wordt vandaag 24,5 procent gerecycled. De onafhankelijkheid van hulpbronnen is hiermee een groeiend politiek en economisch risico voor de mondiale samenleving en dit risico blijft toenemen naarmate de ecologische 'overshoot' voortduurt. Daarom stellen we een routekaart circulaire economie op en implementeren we deze: inzet op een andere wijze van ontwerpen (planvorming), een andere wijze van opdrachtverlening, andere financiële afwegingen en van afval naar grondstof; stimuleren we regionale samenwerking Circulair Opdrachtgeverschap en Circulair Inkopen in de GWW regio Arnhem Nijmegen met als doel om in 2050 100% circulair te zijn en voeren we Fairtrade Gemeente in. Het opstellen van de routekaart heeft geen formatieve consequenties. De implementatie van de routekaart heeft dat naar verwachting wel. Bij het vaststellen van de routekaart maken wij ook de formatieve consequentie inzichtelijk. Voordat wij de uitvoering daadwerkelijk gaan oppakken komen wij met een aanvullend raadsvoorstel.

Aanpak Energiearmoede
Door allerlei oorzaken is de inflatie en de energieprijzen in Nederland sterk toegenomen. Dit leidt tot betalingsproblemen bij de meest kwetsbare inwoners. Wij gaan met het door het Rijk beschikbaar gestelde budget werk maken van een gerichte aanpak van dit probleem. Wij zetten deze middelen zodanig in dat dit tot een concrete en toekomstbestendige aanpak van energiearmoede leidt. Ook onderzoeken we of we tot een structurele oplossing kunnen komen.
Daarnaast willen we dat iedereen mee kan doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en zetten kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches).

Het Watertakenplan 2022-2026
Het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers. In dit plan hebben de drie Liemerse waterorganisaties en waterschap Rijn en IJssel hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken. Dat zijn de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en de waterschapstaken voor zuivering en waterhuishouding in het stedelijk gebied. Deze taken zijn onderling sterk met elkaar verweven. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd voor zowel de korte als lange termijn.

Beleidskaders

- Regio visie publieke gezondheid Gelderland-Midden 2017-2020
- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)
- Beleidskader Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder (2018)

WAT WILLEN WE?

7. Volksgezondheid en milieu

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

WAT DOEN WE?

7.1 Verbeteren van de volksgezondheid in Zevenaar

7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen 2022-2025

Er zijn in de afgelopen periode al de nodige AED's geplaatst in wijken en dorpen. We beoordelen in de komende periode of er nog aanvulling gewenst is en hoe we het beheer borgen. We onderzoeken een subsidieregeling, met name voor opleidingen. Crowdfunding en andere vormen van financiering willen we aanmoedigen.

7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg 2022-2025

Met de VGGM blijven we in overleg om de aanrijdtijden van ambulance spoedritten te verbeteren in een aantal kernen. Daarbij houden we rekening met ontwikkelingen in de ambulancezorg, infrastructurele werken en positionering van de ambulanceposten in de regio.

7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders 2023-2025

Ook al in de fase voor de geboorte van een kind ondersteunen we kwetsbare (aanstaande) ouders. Hierbij sluiten we sinds 2020 aan bij het landelijke project Kansrijke Start voor alle kinderen. Binnen dit kader bieden we de doelgroep laagdrempelige ondersteuning thuis met initiatieven als Voorzorg en Nazorg voor kwetsbare (aanstaande) ouders en Sterk Ouderschap voor ouders die vragen om een steuntje in de rug. We willen dit aanbod uitbreiden met o.a. groepsbijeenkomsten voor aanstaande jonge ouders. Dit is wat de doelgroep zelf als wens heeft aangegeven. De inzet kan een preventieve werking hebben op de lange termijn.

7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar 2022-2025

Ziekenhuis Rijnstate Zevenaar blijft behouden voor Zevenaar en omgeving. Met handhaving van het huidige aanbod van zorg onderzoeken we mogelijkheden voor toevoeging van versterkende (specialistische) functies voor gezondheidszorg op deze locatie, bijvoorbeeld geriatrische voorzieningen.

7.2 Inzetten voor uitsluitend gebruik van duurzame vormen van energie

7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie 2023-2026

Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Dat willen we bereiken door ons in te zetten op het besparen van het energieverbruik en op een overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Wij geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving, die een bijdrage leveren aan de energietransitie. We willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Samen met onze inwoners gaan we op zoek naar de beste alternatieve energiebronnen voor Zevenaar en op welke locaties deze het best gerealiseerd kunnen worden. Via het energieloket, energiecoaches en campagnes als Kids groen en duurzaam, energiebesparing woningvoorraad en door middel van informatievoorziening aan bedrijven (samen met de ODRA) zorgen we voor de nodige bewustwording en gedragsverandering.

7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed 2025-2026

De CO_2-Prestatieladder zetten we in om als organisatie op de onderdelen energie inkoop, mobiliteit en eigen vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf) 100% CO_2-neutraal zijn.

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de Regionale energiestrategie 2023-e.v.

Via de Groene Metropoolregio dragen wij bij aan de totstandkoming van een Regionale Energie Strategie (RES). Het RES moet de energietransitie, het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie, mogelijk maken.
Dit gebeurt bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines of warmte uit de bodem. De gezamenlijke ambitie en de zoekgebieden voor duurzame opwek zijn in het RES 1.0 besluit vastgelegd. Verder is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte.
Naast duurzaamheid is ook het ruimtelijk aspect van belang. De regio werkt onder andere via een plan Milieueffectrapportage (MER) aan de onderbouwing van de keuzes, die in de RES 2.0 moeten worden gemaakt.

7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing 2023-2026

De energierekening wordt voor iedereen hoger, de noodzaak en urgentie van de energie- en warmtetransitie is en wordt belangrijker. Daarom moet iedereen mee kunnen doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en subsidietrajecten. Kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches). Deelname aan landelijke subsidieregelingen biedt de mogelijkheid van subsidie voor kleine energiebesparende maatregelen. Die deelname zetten wij voort. Ook onze eigen subsidieregeling voor toekomstbestendig wonen blijven we inzetten voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's 2022-2026

Via een laadvisie willen we aangeven hoe Zevenaar een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk laadpalen. Wij sluiten daarbij aan op de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), opgesteld door provincie, gemeenten, marktpartijen en netbeheerders. Wij werken daarvoor samen in de Samenwerkingsregio Oost.

7.3 Werken aan een aardgasvrij Zevenaar in 2050

7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit 2023-2026

Het Nationaal Klimaatakkoord heeft de regie van de warmtetransitie bij de gemeenten neergelegd, om te komen tot alternatieven voor aardgas als warmtebron. In Zevenaar moeten ongeveer 20.000 woningen aardgas vrij worden, waarbij betaalbaarheid en betrouwbaarheid belangrijke uitgangspunten zijn. Dit hebben we vastgelegd in de Warmtetransitievisie (vastgesteld 2019).

De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de Kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. De planning wordt daarvoor geactualiseerd. In 2023 starten we de uitvoering van de warmtevisie. Daarin staat de aanpak van het energiezuiniger en aardgasvrij maken van de woningen in de gemeente Zevenaar. Per kern dorp, wijk of en buurt wordt bekeken welke de meest logische alternatieven voor aardgas zouden kunnen zijn en wanneer. Er wordt een termijn van 2 jaar ingepland voor overleg en planvorming met de bewoners.

In Angerlo is al een pilot voor de warmtetransitie opgestart. Het opgestelde plan, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2021, vormt de basis voor een uitvoeringsplan. Voor het opstellen daarvan wordt gewerkt door alle betrokken partijen (bewoners, woningcorporatie, netbeheerder en gemeente) samen in de Programma Organisatie Angerlo. De ervaringen en uitkomsten van deze pilot zijn waarschijnlijk goed bruikbaar voor de uitrol over rest van de gemeente.

7.3.2 Wij zetten in op een Warmtenet en het gebruik van restwarmte 2023-2026

Met de woningbouwcorporaties en de provincie onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een warmtenet voor de stad Zevenaar. Daarvoor is in 2020 een plan opgesteld. De onderzoeksresultaten geven aanleiding over te gaan tot een intentieovereenkomst (einde 2022) en vervolgens toe te werken naar een samenwerkingsovereenkomst (2023) met als doel de aanleg van een warmtenet.
Verder vindt een onderzoek plaatst naar de mogelijkheden van het door trekken van dit warmtenet naar Didam (gemeente Montferland).

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen ook bij in de kosten van dit onderzoek.

7.4 Werken aan een volledig circulaire economie in 2050

7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente 2023-2026

Met de werkgroep Fairtrade gemeente Zevenaar zetten we ons in om het keurmerk Fairtrade gemeente te verwerven. De voorbereidingen zijn nagenoeg afgerond. Naar verwachting kan het keurmerk nog in 2022 worden aangevraagd en vindt toekenning plaats in 2023. Dat is een eerste stap naar verantwoord inkopen tegen een eerlijke prijs.

7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio 2023-2025

Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen. Het vormt een gesloten kringloop, waarin producten en grondstoffen hun waarde behouden. Zevenaar heeft als doelstelling in 2030 50% en 2050 100% circulair te zijn. Via een routekaart circulaire economie zetten we routes uit om dat doel te bereiken.
Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Wij nemen deel aan de opgave circulaire regio van de Groene Metropoolregio 2023-2025. Via deze regionale samenwerking bevorderen we circulaire opdrachtgeverschap en inkoop in de grond-, weg en waterbouw.

7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid 2024-2025

Het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw is het laatste grote onderdeel van de harmonisatie van het afvalbeleid. Ook het nieuwe aanbiedstation op 7Poort nadert zijn voltooiing. In 2023 kunnen we de effecten van deze ontwikkelingen op het afvalaanbod en de afvalscheiding in kaart brengen. Mede op basis daarvan moet de gemeente brengen we in beeld hoe we verder willen met het afvalbeleid in de toekomst, welke doelen wij nastreven en welke middelen hiervoor nodig zijn. Hierna volgt actualisatie van het afvalstoffenbeleid. Wij moeten daarnaast bepalen hoe wij in overleg met de gemeente Montferland gevolg willen geven aan het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL).

7.5 Voorbereiden op klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor wateroverlast, hitte, verdroging en overstroming

7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte 2023-2026

Het klimaat verandert en daar moeten wij op inspelen. Wij hebben samen met de gemeenten Westervoort, Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers vastgesteld. Hierin is het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte ten gevolge van klimaatverandering geregeld. Het beperken en voorkomen van hittestress is hierin nog niet geregeld.

In het uitvoeringsplan is gekozen voor het scenario, waarin is gezocht naar zoveel mogelijk samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen gemeente Zevenaar. Maatregelen die worden getroffen in het kader van klimaatadaptatie dragen vaak ook bij aan andere doelen. De kosten van de klimaatmaatregelen worden gedekt uit het watertakenplan.

7.5.2 Wij verminderen hittestress 2024-2026

Voor de structurele aanpak voor het verminderen van hittestress in de gemeente wordt in 2023 een programma ontwikkeld en dit wordt geborgd in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie.

7.6 Verbeteren van de luchtkwaliteit

7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit 2023-2024

Een goede luchtkwaliteit is belangrijk voor een gezonder en langer leven, met meer kwaliteit. Inzetten op het verbeteren van de luchtkwaliteit is daarom essentieel. We onderzoeken mogelijkheden voor subsidie of cofinanciering voor projecten die hiertoe bijdragen.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling		
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.	2.122

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Hernieuwbare elektriciteit (%)					
	2020	16,30	11,70		
Toelichting	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.				
Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)					
	2020	106,00	104,00	91,00	91,00
Toelichting	In 2021 was de hoeveelheid aan huis opgehaald restafval 97 kg per inwoner. In 2023 verwachten wij een daling naar 91 kg vanwege de invoering van diftar bij hoogbouw. Daarna kan alleen nieuw beleid leiden tot een verdere vermindering.				

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten					
Primitieve begroting 2022-2025	9.212	9.240	9.240	9.240	9.240
1e voortgangsrapportage 2022	128	-157	-157	-157	-157
2e voortgangsrapportage 2022	1.209	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2023-2026	0	192	192	192	192
Totale baten tot de begroting	**10.548**	**9.275**	**9.275**	**9.275**	**9.275**

Mutaties in deze begroting (baten)

2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-103**	-100	-100	-100
Mutaties afvalstoffenheffing 2023	0	-103	-103	-103	-103
Perscontainer	0	0	4	4	4
5. Collegeprogramma	0	**277**	337	271	266
Klimaatadaptatie	0	182	218	176	171
Opstellen nieuw afvalbeleid	0	0	25	0	0
Watertakenplan 2022-2026	0	95	95	95	95
Totaal gemuteerde baten	**0**	**174**	**238**	**171**	**166**
Totale baten in deze begroting	**10.548**	**9.449**	**9.513**	**9.447**	**9.442**

Lasten

Primitieve begroting 2022-2025	11.092	10.706	10.691	10.655	10.655
1e voortgangsrapportage 2022	973	328	328	-172	-172
2e voortgangsrapportage 2022	215	838	243	-8	-8
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	46	46	46	46
Totale lasten tot de begroting	**12.281**	**11.917**	**11.307**	**10.521**	**10.521**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**161**	242	402	356
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	57	138	299	252
Actualiseren bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM	0	102	102	102	102
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	0	2	2	2	2
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**41**	65	71	-27
Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren	0	1	1	1	1
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	0	-4	16	22	-76
Mutaties afvalstoffenheffing 2023	0	44	44	44	44
Perscontainer	0	0	4	4	4
5. Collegeprogramma	0	**384**	404	338	333
Energietransitie: bewustwording en gedragsverandering eigen organisatie	0	50	10	10	10
Energietransitie: stimuleren verduurzaming bij bedrijven en organisaties	0	30	30	30	30
Integraal beleidsplan openbare ruimte	0	-14	-14	-14	-14
Klimaatadaptatie	0	182	218	176	171
Opstellen nieuw afvalbeleid	0	0	25	0	0

Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	0	41	41	41	41
Watertakenplan 2022-2026	0	95	95	95	95
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**586**	**711**	**811**	**662**
Totale lasten tot de begroting	**12.281**	**12.503**	**12.018**	**11.333**	**11.183**
Resultaat voor bestemming	**-1.732**	**-3.054**	**-2.505**	**-1.886**	**-1.741**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2022-2025	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	2.336	500	500	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	-543	127	250	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.793	**627**	750	0	0
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2022-2025	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	1.510	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	81	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	1.592	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**202**	**627**	**750**	**0**	**0**
Resultaat na bestemming	**-1.531**	**-2.427**	**-1.755**	**-1.886**	**-1.741**

Toelichting financiële ontwikkelingen

1. Autonome ontwikkelingen

Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury

De afwijkingen worden voornamelijk veroorzaakt door de toevoeging aan de GREX verliesvoorziening, het afsluiten van grondexploitaties waardoor daar minder rente naar kan worden doorbelast, de verkoop van een kavel op 7Poort (€ 20.347.000) en de rente kortlopende geldleningen.

Actualiseren bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM

De hogere kosten van de gemeenschappelijke regeling voor Volksgezondheid (GGD/bevolkingszorg) en Jeugdgezondheidszorg (basisaanbod/maatwerk en RVP) hebben betrekking op de reguliere indexering (cao-/prijsontwikkeling), mutatie inwonersaantallen en uitbreiding wettelijke taak (Prenataal huisbezoek). Voor uitbreiding van de wettelijke taak zijn via de algemene uitkering extra middelen aan de gemeenten beschikbaar gesteld door het rijk. Daarnaast is de toename een gevolg van een nieuwe functiewaardering voor verpleegkundig medewerkers/artsen en is een inschatting gemaakt van de kosten voor versterking van de bedrijfsvoering, i.v.m. autonome ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving en ICT veiligheid.

Stijgende gas- en elektriciteitskosten
Wereldwijde ontwikkelingen leiden, naast hogere brandstofprijzen, tevens tot hogere gas- en elektriciteitskosten. Aangezien gas werd geleverd via Gazprom hebben we deze overeenkomst vervroegd stopgezet (per 1 oktober 2022). In 2022 hebben we dan ook samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een nieuwe aanbesteding gehouden. Tevens hebben we het elektriciteitscontract opnieuw aanbesteed. Wij verwachten dat het gastarief verdubbelt en dat de elektriciteitskosten stijgen met 10%. Daar houden we met deze wijziging rekening mee. In 2023 nemen wij deze inschatting vervolgens opnieuw onder de loep en passen deze waar nodig aan. Per saldo betekent dit dat de gaskosten stijgen met € 90.000 en de elektriciteitskosten met € 41.000. Deze kostenstijgingen kunnen we deels compenseren door de lagere ozb kosten (€ 45.000) op het gemeentehuis
Daarnaast worden we geconfronteerd met stijgende energielasten bij sportaccommodaties. We zien ons genoodzaakt om het budget hiervoor met € 150.000 te verhogen.
Dit leidt in totaliteit tot een negatief effect van € 236.000 op het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

2. Actualisatie bestaand beleid
Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren
Aanpassing van de storting dubieuze belastingdebiteuren (0,5%) aan de meest recente stand van de belastingopbrengsten.

Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026
Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, begroting 2022 en MJB worden de ramingen qua afschrijving geactualiseerd en aangepast. De afschrijving op materiele vaste activa vindt plaats in het jaar volgend na gereedmelding.

Mutaties afvalstoffenheffing 2023
In 2023 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hogere personeels- en brandstofkosten. Deze kostenstijgingen beïnvloeden ook de begroting van de RDL. Zij betalen hierdoor een hogere vergoeding aan de gemeente Zevenaar. Voor het jaar 2023 leidt dat voor gemeente Zevenaar tot een voordeel van € 109.000.

Binnen de gemeentelijke begroting houden we ook rekening met een aantal stijgende kostenposten. Denk hierbij aan hogere inzamelkosten als gevolg van ondergrondse containers en hogere verwerkingskosten GFT. De verwerkingskosten restafval dalen daarentegen. Per saldo stijgen de kosten met € 6.000.
Verder houden we rekening met een aantal wijzigingen in de opbrengsten. Zo houden we rekening met een hogere papieropbrengst en met een verlaging van de vergoeding zwerfafval. Per saldo verwachten we een voordeel van € 36.000.

De wijzigingen binnen de RDL en de gemeente Zevenaar leiden per saldo tot een voordeel van € 139.000. Deze verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. De financiële effecten zijn verdeeld over de programma's 0, 2, 3 en 7.

Perscontainer
Op de gemeentewerf in Zevenaar staat een perscontainer voor het verwerken van onder andere het afval dat uit prullenbakken afkomstig is. Deze container dient als een soort tussenopslag, zodat een volle perscontainer op transport naar de eindverwerker kan en niet de relatief kleine auto's die de prullenbakken leegmaken. De perscontainer is financieel afgeschreven, maar er is vooralsnog geen rekening gehouden met vervanging. Met dit voorstel vragen wij een investering van € 35.000 voor de vervanging van deze container.
Hierdoor stijgen de afschrijvingslasten structureel met € 3.500. Deze verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en heeft daardoor geen effect op het begrotingssaldo.

5. Collegeprogramma
Energietransitie: bewustwording en gedragsverandering eigen organisatie

Voor het vergroten van het besef van de opgave om als organisatie in 2025 CO_2 neutraal te zijn wordt ingezet op drie punten: (i) het vergroten van het besef van de opgave en de urgentie bij bestuurders en medewerkers; (ii) het vergroten van de 'kennis' wat de mogelijkheden zijn en (iii) het handelen dat gericht is op de CO_2-reductie. Hiervoor stellen wij u voor om een bedrag van € 40.000 incidenteel beschikbaar te stellen in 2023 en € 10.000 structureel vanaf 2023.

Energietransitie: stimuleren verduurzaming bij bedrijven en organisaties
Wij willen bedrijven en organisaties stimuleren om actief met verduurzaming aan de slag te gaan. Hierbij zetten wij in op concrete en toepasbare informatievoorziening. Duurzaamheid en circulariteit krijgen prioriteit bij de ontwikkeling van nieuwe en revitalisering van bestaande bedrijfsterreinen. Wij stellen u voor om hiervoor structureel een bedrag van € 30.000 beschikbaar te stellen.

Integraal beleidsplan openbare ruimte
Het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) bevat de doelstellingen van de gemeente Zevenaar voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte voor de komende tien jaar. We streven naar een aantrekkelijke en uitnodigende buitenruimte waar mensen elkaar ontmoeten, kinderen kunnen spelen en men kan sporten/bewegen. Daarnaast houden wij in het onderhoud rekening met biodiversiteit, duurzaamheid en circulariteit, zodat we inspelen op de gevolgen van klimaatverandering. Daarvoor is het noodzakelijk dat de basis op orde is. Dit betekent uitgaande van het areaal in 2022 dat er voldoende budget moet zijn voor het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en het plegen van vervangingsinvesteringen.

De wijzigingen in de budgetten hebben wij voor de jaren vanaf 2023 gebaseerd op IBOR en het bijbehorende raadsvoorstel. De wijzigingen voor 2022 zijn opgenomen in de 2e voortgangsrapportage.

De kapitaallasten behorende tot de investeringen voor 2026 hebben we, in afwijking met IBOR, geraamd op 2026. Hier hebben we voor gekozen omdat de meerjarenbegroting t/m 2026 loopt en we dus niet kunnen ramen in 2027. Dit leidt, t.o.v. IBOR, tot eenmalig hogere kosten in 2026. Dit corrigeren we in de 1e voortgangsrapportage 2023. Verder hebben we ervoor gekozen om de afschrijvingslasten uit de vervangingsinvesteringen 2022 in de 2e voortgangsrapportage op te nemen. Qua presentatie lijkt dit hierdoor tot een voordeel te leiden in deze wijziging t.o.v. IBOR. Tenslotte zijn de rentelasten centraal geraamd.

Deze wijzigingen leiden tot een stijging van de kosten oplopend van € 996.000 in 2023 tot € 1.344.000 in 2026. Wij stellen voor deze te dekken uit de stelpost groei. Deze bedraagt in 2023 € 550.000 en stijgt daarna naar € 660.000 structureel. Het restant brengen wij ten laste van het begrotingsresultaat.

Klimaatadaptatie
Het deltaplan ruimtelijke adaptatie (DPRA) is een plan van Nederlandse overheden om wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen (veiligheid) te beperken. Het doel is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht.
Binnen de werkregio de Liemers werken gemeenten Zevenaar, Duiven, Westervoort en Waterschap Rijn en IJssel samen aan het DPRA. Na uitvoering van de stresstesten, het voeren van de risicodialoog, en het opstellen van de beleidsambities is het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie in juni 2022 vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma wordt uitgegaan van een viertal scenario's die uitgevoerd kunnen worden. De vorm en omvang van ieder scenario verschilt waarbij gesteld kan worden dat in volgorde van A naar D het scenario A het meest ambitieus is. Bij de keuze voor D wordt weinig tot geen werk gemaakt van klimaatadaptatie. Het voorkeursscenario is scenario B: meekoppelen waar het kan. Hier wordt uitgegaan van de kracht van meekoppelen en aanjagen. Binnen reguliere rioolvervangingsprojecten, energietransitie opgaven en wijkreconstructies worden maatregelen uitgevoerd. Zo wordt aangesloten bij logische vervangingsmomenten. Ook beleidsmatig en richting bewoners wordt klimaatadaptatie opgepakt.
Met uitvoering van dit programma zetten we concrete stappen om de gemeente Zevenaar voor te bereiden op klimaatverandering.

Het uitvoeringsprogramma bevat drie typen maatregelen: maatregelen in het kader van hittestress, wateroverlast en droogte. De maatregelen die hittestress tegen gaan worden bekostigd uit de algemene middelen. Maatregelen tegen wateroverlast en droogte worden bekostigd uit het watertakenplan. Deze

verdeling is aangehouden omdat gelden uit het watertakenplan wettelijk alleen besteed mogen worden aan water en riool gerelateerde zaken en niet aan hittestress maatregelen.
De hittestressmaatregelen leiden vanaf 2023 tot een nadeel van € 78.000 in 2023, € 97.000 in 2024, € 61.000 in 2025 en € 73.000 in 2026. Deze brengen we ten laste van de algemene middelen.

Opstellen nieuw afvalbeleid
De ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw is het laatste grote onderdeel van de harmonisatie van het afvalbeleid tussen voormalig gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar. Ook het nieuwe aanbiedstation op 7Poort nadert zijn voltooiing. In 2023 kunnen we de effecten van deze ontwikkelingen op het afvalaanbod en de afvalscheiding in kaart brengen. Mede op basis daarvan moet de gemeente bepalen hoe het verder wil met het afvalbeleid in de toekomst. Welke doelen streeft zij na en met welke middelen? Hiervoor is actualisatie van het afvalstoffenbeleid noodzakelijk. Wij moeten daarnaast bepalen hoe wij in overleg met de gemeente Montferland gevolg willen geven aan het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de RDL. Wij vragen eenmalig budget voor 2024 om dit mogelijk te maken. De wijziging leidt per saldo tot een eenmalig nadeel van € 25.000. Deze verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing.

Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025
Voor 2022 zijn de opgaven van de regionale agenda met incidentele middelen gedekt via een onttrekking uit de Algemene Reserve. Nu de deelname in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een meer structureel karakter krijgt is dit niet meer mogelijk. Dat betekent dat in onze meerjarenbegroting hiervoor een structureel bedrag moet worden vrijgemaakt van € 4,90 (bedrag per inwoner) x 45.000 (aantal inwoners) = € 220.000 (afgerond). Hiervan kan structureel € 10.000 gedekt worden uit de bijdrage RPW welke al wel in de begroting is opgenomen.

Watertakenplan 2022-2026
Het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2022-2026 is een integraal beleidsplan voor stedelijk water, riolering en zuivering voor de regio Liemers. In dit plan hebben de Liemerse waterorganisaties, gemeenten Zevenaar, Duiven en Westervoort en Waterschap Rijn en IJssel hun beleid en plannen verwoord voor hun watertaken. Door hierin gezamenlijk op te trekken, worden kwaliteit, duurzaamheid en doelmatigheid geborgd voor zowel de korte als lange termijn. De plannen hebben wij in de raadsvergadering van september 2022 uitgebreid aan u voorgelegd.

Met dit watertakenplan zorgen we voor:
• het actualiseren van het huidige overkoepelend WTP De Liemers 2017-2021, met voor iedere gemeente een eigen individuele vastgestelde financiële bijlage;
• het geven van nadere invulling aan het waterbeheerplan van het waterschap en vertaling naar de lokale situatie in De Liemers;
• het opvolgen van de conclusies van de gezamenlijke integrale visie op de afvalwaterketen 'De Liemerse Waterketen in 2030';
• input geven op de Omgevingswet die binnenkort in werking gaat treden;
• aansluiting bij het 'Voorstel beleidsambities klimaatadaptatie' en het 'Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie'.

De wijzigingen in de budgetten en de stijgende vervangingsinvesteringen hebben wij voor de jaren 2023 t/m 2026 gebaseerd op het watertakenplan. De wijzigingen voor 2022 zijn opgenomen in de 2e voortgangsrapportage.

Er wordt de komende jaren meer geïnvesteerd dan in voorgaande jaren. Desondanks is er geen stijging van het riooltarief noodzakelijk. Uit de doorrekening van het nieuwe WTP blijkt dat de rioolheffing vanaf 2023 gelijk kan blijven (exclusief jaarlijkse indexatie) voor de komende planperiode (tot en met 2026). Vanaf 2027 zal de heffing gedurende circa 25 jaar met 2% per jaar moeten stijgen om kostendekkend te blijven.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten							
7.1	Volksgezondheid	36	8	0	0	0	0
7.2	Riolering	4.979	4.712	5.044	5.080	5.038	5.033
7.3	Afval	4.317	4.401	4.249	4.278	4.253	4.253
7.4	Milieubeheer	421	1.254	5	5	5	5
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	139	174	150	150	150	150
Totaal Baten		**9.891**	**10.548**	**9.449**	**9.513**	**9.447**	**9.442**
Lasten							
7.1	Volksgezondheid	1.538	1.666	1.790	1.790	1.790	1.790
7.2	Riolering	3.810	3.898	4.201	4.321	4.408	4.280
7.3	Afval	3.394	3.517	3.431	3.585	3.559	3.554
7.4	Milieubeheer	1.593	2.897	2.796	2.029	1.282	1.266
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	226	304	285	293	293	292
Totaal Lasten		**10.561**	**12.281**	**12.503**	**12.018**	**11.333**	**11.183**
Saldo							
7.1	Volksgezondheid	-1.502	-1.657	-1.790	-1.790	-1.790	-1.790
7.2	Riolering	1.168	814	843	759	631	753
7.3	Afval	923	883	819	693	694	699
7.4	Milieubeheer	-1.172	-1.642	-2.790	-2.023	-1.276	-1.260
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-87	-130	-135	-143	-143	-142
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-670**	**-1.732**	**-3.054**	**-2.505**	**-1.886**	**-1.741**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	40	1.793	627	750	0	0
	Toevoegingen	388	1.592	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**-348**	**202**	**627**	**750**	**0**	**0**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-1.019**	**-1.531**	**-2.427**	**-1.755**	**-1.886**	**-1.741**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	873	750	0	0

	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-123	0	0	0
Lasten					
Duurzaamheid	Voor innovatie op het gebied van duurzaamheid zijn in 2023 en 2024 uitgaven opgenomen met als dekking de reserve duurzaamheid.	750	750	0	0
Totaal programma 7		**0**	**0**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

9017	Afval	279	414	537	537	537

Egalisatiereserve bedoeld om schommelingen in de uitgaven/inkomsten van afvalverwijdering te egaliseren en zo wisselende tarieven te voorkomen.

Toevoeging In 2023 storten we € 123.000 in de reserve. Dit wordt veroorzaakt door de actualisatie van de investeringen afval. Dit leidt tot een eenmalig voordeel op de kapitaallasten. Dit brengen we ten gunste van de bestemmingsreserve afval.

Onttrekking In 2023 verwachten we geen onttrekking aan de reserve.

9018	Riolering	597	597	597	597	597

De egalisatiereserve is bedoeld om schommelingen in de jaarlijkse exploitatiekosten van riolering te egaliseren en zo wisselende tarieven te voorkomen.

Onttrekking In 2021 hebben we een positief resultaat behaald en een deel hiervan is toegevoegd aan de reserve. Hierdoor overschrijdt de stand van de reserve riolering de bovengrens van € 500.000 die we in de nota reserves en voorzieningen hebben opgenomen. Bij een dergelijke overschrijding passen we de tarieven hierop aan. Dit doen wij bij de eerstvolgende tariefbepaling riool (tarieven 2023).

9054	Duurzaamheid		1.500	750		

Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Onttrekking De verwachte onttrekking in 2023 en 2024 bedraagt € 750.000 in beide jaren. Eind 2024 is het saldo naar verwachting nihil.

Totaal bestemmingsreserves	**875**	**2.510**	**1.883**	**1.133**	**1.133**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Afschr. termijn	Investerings bedrag 2022	2023	2024	2025	2026
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid							
Methen en Heerenmäten - bouwkundig deel gemalen			0	59	59	0	0
Giesbeek - revitalisering			158	100	0	0	0
Gemalen - bouwkundig			41	80	20	0	0
Gemalen - mechanisch/elektrisch en mini-gemalen			191	200	0	0	0
Rijnwaarden - vrijverval riolen 2018 (60 jr)			35	0	0	0	0
Rijnwaarden - drukriolering bouwkundig 2018			72	0	0	0	0
Leningen toekomstbestendig wonen in Gld (via SVN)			337	337	337	337	337
Ondergrondse restafvalcontainers			89	700	0	0	0
Glascontainers			350	25	0	0	0
Duikers (in buitengebied in beeld en herstellen)			15	85	0	0	0
Herstel putkoppen diverse locaties (riolering)			0	75	75	0	0
Herstel straatkolken Guido Gezelle – Zevenaar			100	0	0	0	0
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc.			200	200	0	0	0
Markt Zevenaar: vernieuwen riool-stelsel etc.			50	50	0	0	0
Marktplein Lobith: vernieuwen riool-stelsel etc.			549	600	0	0	0
Meerkstn Revitaliseren Angerlo ivm hogere marktpr.			300	400	0	0	0
Muldershof Zevenaar: vern. rioolstel-sel, RWA etc.			0	100	0	0	0
Raadhuispl.:Relinen rioolleiding, riool-aansl,RWA			150	0	0	0	0
Relinen diverse locaties (watertaken-plan)			32	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2023-2026	Ja		0	50	50	50	50
Minigemalen 2022-2026	Ja		10	170	90	90	90
Klimaatadaptieve maatregelen 2023-2026	Ja		0	216	216	216	216
Vrijverval rioolvervanging 2022-2026	Ja		100	5.900	3.000	3.000	3.000
Renovatie 2022-2026	Ja		10	90	50	50	50
Perscontainer			0	35	0	0	0
Gemalen elektr./mechan. 2022-2026	Ja		10	410	210	210	210
Gemalen bouwkundig 2022-2026	Ja		10	190	100	100	100
Totaal programma 7			**2.809**	**10.071**	**4.206**	**4.052**	**4.052**

8. VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we?
We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

Ontwikkelingen
Woningwet
De Woningwet is opgesteld om o.a. de bouw van goede woningen te bevorderen. In 2015 is de vierde Woningwet ingevoerd. Een van de gevolgen is dat de gemeente verplicht is om een actuele woonvisie te hebben. De overheid vertrouwde een groter aandeel van de woningbouw dan voorheen toe aan de private marktpartijen. Sinds de komst van het nieuwe kabinet is dat inzicht veranderd en heeft de minister voor Volksgezondheid en Ruimtelijke ordening de nationale woon- en bouwagenda en het programma woningbouw gepresenteerd. Deze plannen zorgen voor meer regie en meer tempo en daarmee tot een betere beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit van het woningaanbod in Nederland.

Verstedelijkingsstrategie
In en met de regio werken wij aan de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel 'Meer landschap, meer stad'. De opgaven en onderzoeksvragen in het kader van de verstedelijkingsstrategie zullen eind 2022 worden voorgelegd aan alle gemeenteraden binnen de regio Arnhem-Nijmegen en regio Foodvalley. Deze verstedelijkingsstrategie heeft een directe link met de nog op te stellen omgevingsvisie Zevenaar. Door het opnemen van de ontwerpprincipes en opgaven vanuit de regio in de eigen omgevingsvisie en het laten doorwerken hiervan in het omgevingsplan worden de regionale uitgangspunten meer in de lokale instrumenten verankerd. De keuzes die Zevenaar maakt binnen deze regionale opgaven en ontwerpprincipes nemen wij mee in de omgevingsvisie Zevenaar, die uw raad, volgens de huidige planning vaststelt eind in het najaar van 2023/voorjaar 2024.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030
- Woonvisie Zevenaar (2015)
- Woonvisie Gelders Eiland (2017)
- Nota Vastgoedbeleid
- Nota Grondbeleid Zevenaar 2021

WAT WILLEN WE?

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

WAT DOEN WE?

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen

8.1.1 Wij actualiseren de woonvisies 2023-2024

Bij de actualisatie van onze woonvisies kijken we kritisch naar de bestaande beleidsregels: waar zitten belemmeringen en knelpunten. We zetten in op sneller en efficiënter werken. We nemen de woonbehoefte van specifieke doelgroepen zoals spoedzoekers, jongeren, CPO-initiatiefnemers, statushouders, 'reizigers', woon-zorgvragers en arbeidsmigranten mee. Ook nemen we de kwaliteit van de bestaande voorraad en verduurzaming mee. We stimuleren het toevoegen van meer levensloopbestendige woningen of het levensloopbestendig maken van de huidige voorraad, maar ook versnelde realisatie van flexwoningen nemen we hierin mee.

8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in 2023-2026

Een doorstroommakelaar adviseert inwoners (op eigen verzoek) over welke woonsituatie het beste bij hen past. We vragen hiervoor bij een provincie een bijdrage aan vanuit de Verhuiscoachregeling.

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties 2023-e.v.

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen (30% van de toegevoegde woningvoorraad) en middeldure huurwoningen. Daarnaast zetten we in op verduurzaming bij bestaande woningen en bespreken we de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de corporaties.
In de raamovereenkomst met de corporaties is 25% sociale huur opgenomen, deze passen we aan naar 30%. Wij hebben geen beleid op middeldure woningen, dit is ook niet opgenomen in woonvisies. Dat gaan we nu wel doen. Hiervoor is het nodig om de woonvisies te actualiseren. Daarin gaan we opnieuw de definitie bepalen van wat we betaalbaar vinden, rekening houdend met de huidige marktsituatie en prijsontwikkeling. Daarbij kijken we ook naar instrumenten zoals erfpacht en startersleningen.

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan 2022-2026

In dit plan staat aangegeven welke woningbouw (nieuwbouw) op welke locaties de komende jaren plaatsvindt. Dit plan is afgestemd op de woningbouwbehoefte.
Wij streven naar een continue bouwstroom door het toevoegen van 150-200 woningen per jaar. Wij kijken naar mogelijkheden om woningen sneller te realiseren. Bouwen met nieuwe technieken, bijvoorbeeld fabrieksmatig (prefab) en alternatieve materialen zoals hout, bieden kansen voor versnelling van de realisatietijd. Daarnaast bekijken we hoe wij het proces nog effectiever kunnen inrichten.
Voor leegkomende of leegstaande gebouwen bekijken we of deze een nieuwe functie kunnen krijgen, bij voorkeur wonen. We gaan hiervoor het gesprek aan met eigenaren van leegstaande objecten om te kijken of deze zich lenen voor functieverandering. Dit kan het geval zijn voor individuele objecten maar ook voor een groter gebied dat om herstructurering vraagt. Als het om ons eigen vastgoed gaat zetten we in op een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.
Er moet voldoende capaciteit zijn om goed uitvoering te kunnen geven aan de ambitieuze bouwopgaven (meer bouwen, strakke vergunningverlening) en om uitvoering te kunnen geven aan de Omgevingswet (o.a. kortere procedures, participatie, integrale besluitvorming).

8.2 Uitvoeren van de Omgevingswet en ruimtelijke projecten

8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio 2023-2025

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. In de regio geven we uitvoering aan twee speerpunten:

- Wonen in balans: Versnellen van de woningbouw (uitvoering Woondeal).
- Leefomgeving: Verbinden van de ruimtelijke opgaven (Opstellen verstedelijkingsstrategie en het ondertekenen van het verstedelijkingsakkoord).

8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet 2022-2026

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Of dat ook de definitieve datum is, zal in oktober blijken. Belangrijk is namelijk dat de ICT-problemen verholpen zijn. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en 1 omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan onderzoeken we ook de mogelijkheden voor welstandsvrij bouwen en houden we de taakstelling van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tegen het licht. Ook verkennen we of (gedeelten van) werklocaties te transformeren zijn naar woongebieden.

8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen 2022-2026

Inwoners betrekken we meer en op het juiste moment bij de ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, omgevingsvisie en bouwplannen. Dit sluit aan op het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid. Voor het toetsen van initiatieven werken wij met de omgevingstafel. Een omgevingstafel is een overlegstructuur waarbij een initiatief voor een ruimtelijk project vanuit verschillende invalshoeken (o.a. ruimtelijk, wonen, natuur, milieu, fysieke en sociale leefomgeving) wordt bekeken en beoordeeld. Deze is nog zeer intern gericht, maar gaan we uitbreiden en meer naar buiten richten.
Wij kijken kritisch naar het idee van de conceptaanvraag zoals wij deze momenteel hanteren. We toetsen in een vroeg stadium (idee fase) het initiatief op kansrijkheid. Hierdoor geven we wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kans en we kunnen sneller besluiten. Ook voorkomen we hiermee dat een initiatiefnemer veel voorbereidingskosten moet maken. Bij het herinrichten van een wijk, zetten we in op wijkgericht werken.

8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark 2022-e.v.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor

- Het verbeteren (verkeersveiliger maken) van de Marsweg.
- De opwaardering van de entrees van het gebied.
- Een algemene kwaliteitsimpuls.
- De aanleg van struinroutes.

VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Naam	Openbaar belang en doel	Bijdrage 2023
Gemeenschappelijke regeling		
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.	656

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN (BBV)

Beleidsindicatoren

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Demografische druk (%)					
	2022	74,00	80,10	80,00	80,00
Toelichting	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijk- en Gelders gemiddelde. Dit heeft vooral te maken met de aanwezigheid van een relatief hoog aantal bejaardenhuizen en woonzorgcomplexen in Zevenaar.				
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)					
	2021	740,00	701,00	722,00	722,00

Toelichting Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool hanteren we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)

2021	800,00	803,00		816,00	816,00

Toelichting De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool hanteren we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)

2021	281,00	234,00		298,00	345,00

Toelichting De ontwikkeling van de woningmarkt wordt conform landelijke cijfers als volgt ingeschat:
2022 --> 2023 +16%
2023 --> 2024 +5%
2024 --> 2025 +5%
2025 --> 2026 +5%

Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)

2021	8,00	13,20		7,50	6,00

Toelichting In de gemeente Zevenaar zijn de afgelopen drie jaar ruim 700 woningen gerealiseerd en opgeleverd. De vraag naar woningen blijft hoog. Wij zetten daarom in op realisatie en versnelling van de opgave de komende jaren en bieden daarbij ruimte voor een jaarlijkse toevoeging van 200 woningen. Met het uiteindelijke streven naar een continue bouwstroom van 150 tot 200 woningen op jaarbasis.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten					
Primitieve begroting 2022-2025	3.392	21.499	7.497	18.442	18.442
1e voortgangsrapportage 2022	314	219	-17	-17	-17
2e voortgangsrapportage 2022	-1.999	-16.298	22.380	-20.716	1.445
Wijziging tot de begroting 2023-2026	0	22	22	22	22
Totale baten tot de begroting	**1.707**	**5.440**	**29.882**	**-2.269**	**19.892**

Mutaties in deze begroting (baten)

5. Collegeprogramma	0	**260**	260	260	260
Uitbreiding formatie ruimtelijke ordening en vergunningverlening	0	200	200	200	200
Uitvoeringskosten Omgevingswet	0	60	60	60	60
Totaal gemuteerde baten	**0**	**260**	**260**	**260**	**260**

Totale baten in deze begroting	**1.707**	**5.700**	**30.142**	**-2.009**	**20.152**
Lasten					
Primitieve begroting 2022-2025	8.400	22.660	8.657	19.665	19.665
1e voortgangsrapportage 2022	-1.866	298	-77	-2	-2
2e voortgangsrapportage 2022	-2.358	-15.448	23.145	-19.716	1.445
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	346	346	346	346
Totale lasten tot de begroting	**4.176**	**7.856**	**32.071**	**293**	**21.453**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**14**	15	28	22
Aanpassing doorbelasting salarissen en overhead aan grondexploitaties	0	9	9	9	9
Aanpassing rente grondexploitaties	0	0	0	0	0
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	5	6	19	13
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**1**	1	1	1
Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren	0	1	1	1	1
5. Collegeprogramma	0	**744**	759	714	714
Actualiseren woonvisies	0	75	0	0	0
Intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen	0	50	50	50	50
Inzetten doorstroommakelaar	0	-45	45	0	0
Realiseren rivierklimaatpark	0	0	0	0	0
Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	0	42	42	42	42
Uitbreiding formatie ruimtelijke ordening en vergunningverlening	0	372	372	372	372
Uitvoeringskosten Omgevingswet	0	250	250	250	250
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**759**	**775**	**743**	**737**
Totale lasten tot de begroting	**4.176**	**8.615**	**32.846**	**1.036**	**22.191**
Resultaat voor bestemming	**-2.469**	**-2.915**	**-2.704**	**-3.045**	**-2.039**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2022-2025	3.337	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	602	375	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022	-116	616	1.000	1.000	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	-45	45	0	0

Totaal onttrekkingen reserves	3.823	**946**	1.045	1.000	0
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2022-2025	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	3.102	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2022					
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	3.102	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**721**	**946**	**1.045**	**1.000**	**0**
Resultaat na bestemming	**-1.747**	**-1.969**	**-1.659**	**-2.045**	**-2.039**

Toelichting financiële ontwikkelingen

1. Autonome ontwikkelingen

Aanpassing doorbelasting salarissen en overhead aan grondexploitaties

De gewijzigde doorbelasting van salaris- en overheadkosten aan grondexploitaties heeft een effect op de meerjarenbegroting. In de begroting 2022-2025 is rekening gehouden dat vanaf 2025 de doorbelasting aan Zevenaar-Oost bedrijven achterwege blijft door het afsluiten van deze grondexploitatie. Dit is in de begroting 2023-2026 vanaf 2024 tot en met 2026 meer gefaseerd verwerkt. De verwachting is echter dat in de nabije toekomst een nieuwe grondexploitatie zal worden geopend, te weten 7PoortII. Dit zal naar verwachting opnieuw leiden tot een doorbelasting van salarissen en overhead wat dan een positief gevolg heeft voor het meerjarenbeeld. Het is echter nu nog te vroeg om daar rekening mee te houden.

Aanpassing rente grondexploitaties

Als gevolg van de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2022 en de gewijzigde rekenrente wordt de doorbelasting rente grondexploitaties aangepast. Door een gunstiger meerjarenverloop van de boekwaarde en een lager rentepercentage wordt vanaf 2024 minder rente toegerekend aan de grondexploitaties. Dit betekent een nadeel voor het begrotingssaldo. Voor 2023 wordt een voordeel verwacht.

Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury

De afwijkingen worden voornamelijk veroorzaakt door de toevoeging aan de GREX verliesvoorziening, het afsluiten van grondexploitaties waardoor daar minder rente naar kan worden doorbelast, de verkoop van een kavel op 7Poort (€ 20.347.000) en de rente kortlopende geldleningen.

2. Actualisatie bestaand beleid

Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren

Aanpassing van de storting dubieuze belastingdebiteuren (0,5%) aan de meest recente stand van de belastingopbrengsten.

5. Collegeprogramma

Actualiseren woonvisies

Eind 2023 moeten de woonvisies zijn geactualiseerd. Hierbij kijken we kritisch naar de bestaande beleidsregels. We zetten in op sneller en efficiënter werken. We nemen de specifieke doelgroepen zoals woon-zorg en huisvesting internationale arbeiders mee, net als kwaliteit van de bestaande voorraad en verduurzaming. Ook stimuleren we het toevoegen van meer levensloopbestendige woningen. Hiervoor is extra externe expertise en onderzoek door een adviesbureau noodzakelijk. De geraamde kosten bedragen € 75.000 in 2023.

Intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen
Wij willen inwoners meer betrekken bij ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, de omgevingsvisie en bouwplannen. Hiervoor stellen wij een werkgroep "planinitiatieven wonen" in. Voor o.a. de uitvoering van participatie (bijv. flyers, uitnodigingsbrieven, ruimtes huren, koffie /thee enz.), voor ondersteuning, inzetten digitaal platform en/of dataverzameling is vanaf 2023 een bedrag van structureel € 50.000 benodigd.

Inzetten doorstroommakelaar
Wij willen experimenteren met een doorstroommakelaar. Deze zetten we in om inwoners (op eigen verzoek) te adviseren over welke woonsituatie het beste bij hen past. De doorstroommakelaar past niet binnen de bestaande formatie en zal moeten worden ingehuurd. Inzet is dat woningbouwcorporaties hieraan gaan bijdragen. Wij stellen voor om hiervoor gedurende twee jaar € 45.000 beschikbaar te stellen. In de loop van 2024 zal de inzet geëvalueerd worden. Hiervoor zetten wij het restant bedrag van € 90.000 in dat in de raadsvergadering van 3 november 2021 beschikbaar is gesteld uit de algemene reserve voor de personele capaciteit voor het ontwikkelen van een plan voor woningbouw ten behoeve van starters en doorstroming.

Realiseren rivierklimaatpark
Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor het verkeerveiliger maken van de Marsweg, opwaardering van de entrees van het gebied, algemene kwaliteitsimpuls en de aanleg van struinroutes. Wij stellen voor om hiervoor € 1.200.000 beschikbaar te stellen in 2026. De structurele kapitaallasten (€ 30.000 vanaf 2031) zijn nog niet verwerkt in deze meerjarenbegroting.

Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025
Voor 2022 zijn de opgaven van de regionale agenda met incidentele middelen gedekt via een onttrekking uit de Algemene Reserve. Nu de deelname in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een meer structureel karakter krijgt is dit niet meer mogelijk. Dat betekent dat in onze meerjarenbegroting hiervoor een structureel bedrag moet worden vrijgemaakt van € 4,90 (bedrag per inwoner) x 45.000 (aantal inwoners) = € 220.000 (afgerond). Hiervan kan structureel € 10.000 gedekt worden uit de bijdrage RPW welke al wel in de begroting is opgenomen.

Uitbreiding formatie ruimtelijke ordening en vergunningverlening
Op basis van de ervaring van afgelopen jaren is gebleken dat er een structureel tekort is aan formatie binnen de afdeling VTH en Ruimtelijke Ontwikkeling van 5 fte.
De formatie binnen deze afdelingen is niet meegegroeid met de maatschappelijke opgaven waar wij voor staan. De afgelopen jaren is dit opgevangen door het inhuren van externe expertise en zijn deze kosten met incidentele middelen gedekt (legesinkomsten, grondexploitaties). Om de kwetsbaarheid te verminderen en de expertise in de eigen organisatie te borgen willen wij geschikte medewerkers gaan werven. Om binnen de (wettelijke) termijnen te kunnen reageren op ingekomen aanvragen (Omgevingsvergunningen, conceptaanvragen) vraagt dit een structureel budget van € 206.000 voor de afdeling VTH. Binnen de afdeling RO is uitbreiding van de vaste beleidskracht nodig van € 166.000 om te kunnen voorzien in de landelijke en regionale opgaven alsook de bestuurlijke ambities. Zo zal in het kader van de verdere implementatie van de Omgevingswet de komende jaren uitvoering moeten worden gegeven aan de transitie naar het nieuwe regime (o.a. een Omgevingsplan) en het verder eigen maken van de nieuwe regelgeving en processen. Beleidsmatig blijft inzet vereist voor de Verstedelijkingsstrategie hetgeen we samen met de andere Liemerse gemeenten oppakken en moeten we de komende jaren uitvoering en vorm geven aan regionale samenwerking voor de ruimtelijke vraagstukken. Met daarbij ook de andere extra opgaven en de toenemende complexe vraagstukken en procedures, zal het werkaanbod naar verwachting de komende jaren onverminderd hoog blijven.
Uit meeropbrengst van leges kan € 200.000 worden gedekt waardoor per saldo € 172.000 drukt op de begroting.

Uitvoeringskosten Omgevingswet
Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het structureel effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). Het gevolg van de stelselwijziging wordt op basis van toepassing van het model becijferd op een structureel tekort van € 190.000 voor o.a. extra kosten software en licenties, vooroverleg (o.a. adviezen brandweer, odra) en beheerskosten digitaal stelsel Omgevingswet. De kosten die we hier inzichtelijk hebben gemaakt zijn gebaseerd op de informatie waar we op dit moment over beschikken. Het is dan ook een prognose van de te verwachten financiële gevolgen. Immers er staat nog niet definitief vast dat de Omgevingswet ook daadwerkelijk per 1 januari 2023 inwerking treedt. In oktober/november 2022 komt daarover duidelijkheid. Verder zijn nog diverse zaken rond de stelselwijziging in voorbereiding en in ontwikkeling. Deze kunnen leiden tot nieuwe inzichten en vragen om financiële bijstellingen. Goede monitoring van de kosten ook na de invoering van de Omgevingswet is daarom van groot belang.

Toelichting mutaties reserves

5. Collegeprogramma
Inzetten doorstroommakelaar
Wij willen experimenteren met een doorstroommakelaar. Deze zetten we in om inwoners (op eigen verzoek) te adviseren over welke woonsituatie het beste bij hen past. De doorstroommakelaar past niet binnen de bestaande formatie en zal moeten worden ingehuurd. Inzet is dat woningbouwcorporaties hieraan gaan bijdragen. Wij stellen voor om hiervoor gedurende twee jaar € 45.000 beschikbaar te stellen. In de loop van 2024 zal de inzet geëvalueerd worden. Hiervoor zetten wij het restant bedrag van € 90.000 in dat in de raadsvergadering van 3 november 2021 beschikbaar is gesteld uit de algemene reserve voor de personele capaciteit voor het ontwikkelen van een plan voor woningbouw ten behoeve van starters en doorstroming.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten							
8.1	Ruimte en leefomgeving	56	23	23	23	23	23
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.480	406	4.667	29.108	-3.043	19.118
8.3	Wonen en bouwen	1.838	1.279	1.011	1.011	1.011	1.011
Totaal Baten		**7.373**	**1.707**	**5.700**	**30.142**	**-2.009**	**20.152**
Lasten							
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.267	1.960	1.149	749	890	890
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.385	360	4.651	28.858	-3.054	19.104
8.3	Wonen en bouwen	2.369	1.855	2.815	3.239	3.199	2.197
Totaal Lasten		**7.020**	**4.176**	**8.615**	**32.846**	**1.036**	**22.191**
Saldo							
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.211	-1.938	-1.126	-726	-867	-867
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.095	46	15	251	11	14
8.3	Wonen en bouwen	-531	-577	-1.804	-2.229	-2.189	-1.186

Begrotingsresultaat voor bestemming	**353**	**-2.469**	**-2.915**	**-2.704**	**-3.045**	**-2.039**
0.10 Mutaties reserves						
Onttrekkingen	90	3.823	946	1.045	1.000	0
Toevoegingen	53	3.102	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves	**37**	**721**	**946**	**1.045**	**1.000**	**0**
Begrotingsresultaat na bestemming	**390**	**-1.747**	**-1.969**	**-1.659**	**-2.045**	**-2.039**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	991	1.000	1.000	0
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-116	0	0	0
Lasten					
Woningbouw	Voor de komende jaren zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor woningbouw voor starters en doorstroming.	500	1.000	1.000	0
Ontzanding Rhederlaag	In de begroting zijn incidentele uitgaven opgenomen voor de beëindiging van de ontzanding in bestemmingsplan Rhederlaag: Ruimte voor de Rivier	375	0	0	0
Totaal programma 8		**0**	**0**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
9013	Nazorg complexen grondexploitaties	115	115	75	35	

Deze reserve is ingesteld om extra kosten voor onder andere onderhoud aan wegen, groen, riool etc. na het afsluiten van grondexploitaties te bekostigen. In de Nota reserves en voorzieningen is besloten om de budgetten voor onderhoud na het afsluiten van grondexploitaties direct in de meerjarenbegroting op te nemen. Het saldo van de reserve is in de Nota reserves en voorzieningen herbestemd om in 2019 te gebruiken voor het onderhoud van de Tol.
De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer was vertraagd en zou naar verwachting in 2021 plaatsvinden. Daarmee werd ook de overdracht van het nazorgbudget in 2021 verwacht. In de meerjarenbegroting 2022-2025 is aangegeven dat de overdracht is uitgesteld naar 2023. De reserve blijft in stand tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

Onttrekking De overdracht van de deelgebieden Tol en (later) Bem aan Beheer gaat naar verwachting in 2023 plaatsvinden. Daarmee wordt ook de overdracht van het nazorgbudget vanaf 2023 verwacht. Wij stellen voor de reserve in stand te houden tot de overdracht van de deelgebieden heeft plaatsgevonden.

9031 Bestemmingsplannen 147 26

De bestemmingsreserve is afkomstig uit de voormalige gemeente Rijnwaarden. De reserve is bedoeld voor het egaliseren van de kosten voor het opstellen en actualiseren van bestemmingsplannen, maar ook voor kosten die te maken hebben met de procedurele afhandeling.

Onttrekking De onttrekking in 2023 bedraagt € 26.000. Hierna is het saldo nihil.

9056 Woningbouw 2.500 2.000 1.000

De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Onttrekking Op dit moment zijn wij bezig met het maken van plannen. Er is een grove inschatting gemaakt over de besteding van de reserve. Hierbij is aangenomen dat de reserve eind 2025 uitgeput is.

Totaal bestemmingsreserves	**262**	**2.640**	**2.075**	**1.035**	**0**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Afschr. termijn	Investerings bedrag 2022	2023	2024	2025	2026
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
Vestersbos - herontwikkeling			60	0	0	0	0
Startersleningen woningen (via SVN)			945	0	0	0	0
Voorbereiding herontwikkeling vast-goedlocaties			75	75	0	0	0
Realiseren rivierklimaatpark	Ja		0	0	0	0	1.200
Totaal programma 8			**1.081**	**75**	**0**	**0**	**1.200**

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

Inleiding
De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. Deze paragraaf geeft inzicht in de te verwachten of gerealiseerde opbrengsten van de verschillende belastingen, heffingen en retributies. De lokale belastingen bestaan uit algemene belastingen, bestemmingsheffingen en retributies. De opbrengsten van de algemene belastingen, zoals onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting, behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Bij bestemmingsheffingen en retributies, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing of leges, is sprake van een samenhang tussen de opbrengst en bepaalde aanwijsbare kosten of tegenprestaties.

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten, zoals de Wet milieubeheer, staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. Wij benutten een groot deel van de toegestane belastingsoorten. U besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen door het vaststellen van een verordening. Voor elke heffing stelt u een afzonderlijke verordening vast.

Beleid
U stelt de verordeningen vast voor alle gemeentelijke belastingen en heffingen. In deze verordeningen is ook opgenomen of -en tot welk bedrag- kwijtschelding mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2023 gelden de volgende uitgangspunten:

- De afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges mogen wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze belastingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Wij voldoen hieraan. Bij sommige heffingen, zoals marktgelden en lijkbezorgingsrechten, zien wij af van volledige kostendekking.
- Het te hanteren inflatiepercentage voor 2023 is 2,3% (raming CPB);
- De kosten die wij maken voor heffing en invordering van de belastingen en rechten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend naar de bestemmingsheffingen, zoals afvalstoffen- en rioolheffing en naar één verzamelpost voor de algemene heffingen. Deze verdeelsleutel is een zo goed mogelijke inschatting. Omdat het gros van de werkzaamheden niet specifiek aan één enkele belastingsoort is toe te rekenen, is een meer specifieke inschatting niet te maken.
- Eventuele besluitvorming na totstandkoming van deze begroting wordt waar mogelijk verwerkt bij het vaststellen van de belastingverordeningen door uw raad.

Beleidskaders
De beleidskaders zijn opgenomen bij de verschillende belastingen en heffingen.

Ontwikkelingen
Indien van toepassing zijn er bij de betreffende belastingen en heffingen specifieke ontwikkelingen opgenomen.

OPBRENGSTEN

Bedragen x € 1.000

Belastingen en heffingen	Begroting na wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Belastingen					
Hondenbelasting	370	0	0	0	0
Belasting op eigendom woningen	7.999	8.233	8.281	8.357	8.433
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	4.818	4.928	4.928	4.928	4.928
Precariobelasting	52	35	35	35	35
Precariobelasting kabels en leidingen	0	0	0	0	0

Reclamebelasting	105	105	105	105	105
Toeristenbelasting	382	382	382	382	382
Parkeerbelasting - parkeergelden	931	1.063	1.063	1.063	1.063
Parkeerbelasting - parkeervergunningen	113	93	93	93	93
Totaal belastingen	**14.770**	**14.839**	**14.887**	**14.963**	**15.039**
Heffingen					
Leges - burgerzaken	100	103	103	103	103
Leges - paspoorten en rijbewijzen	469	253	736	758	863
Leges - opstellen en handhaven APV	55	56	56	56	56
Marktgelden	36	36	36	36	36
Afvalstoffenheffing	3.679	3.621	3.650	3.625	3.625
Lijkbezorgingsrechten	174	150	150	150	150
Leges - omgevingsvergunningen	1.201	991	991	991	991
Leges - ruimtelijke ordening	15	16	16	16	16
Leges - welstand	60	43	43	43	43
Rioolheffing	4.712	5.044	5.080	5.038	5.033
Vermakelijkhedenretributie	30	0	0	0	0
Totaal heffingen	**10.531**	**10.313**	**10.861**	**10.816**	**10.916**
Totaal belastingen en heffingen	**25.301**	**25.152**	**25.748**	**25.779**	**25.955**

OVERZICHT KOSTENDEKKENDHEID

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Overhead	BCF	Baten	Dekkingspercentage
Afvalstoffenheffing	2.897	123	601	3.621	100%
Rioolheffing	4.027	763	253	5.044	100%
Lijkbezorging	285	170	6	150	33%
Marktgelden	30	17	3	36	72%
Leges					
Titel 1 Algemene Dienstverlening	314	152	0	399	86%
Titel 2 Omgevingsvergunningen	563	469	0	1081	105%
Titel 3 Europese Dienstenrichtlijn	13	12	0	23	93%
Totaal leges	889	633	0	1.503	99%

LOKALE LASTENDRUK

Over de lokale lastendruk wordt jaarlijks door diverse organisaties gepubliceerd. In deze publicaties wordt bij het bepalen van de lastendruk veelal uitgegaan van verschillende gegevensverzamelingen en verschillende methoden van berekening en grondslagen. In de ene publicatie wordt bijvoorbeeld gewerkt met gemiddelden, in de andere worden verschillende standaardprofielen onderscheiden of wordt alleen een aantal tevoren geselecteerde heffingen opgenomen. Hierbij gaat het dan ook vrijwel altijd uitsluitend om de lasten voor bewoners en dus niet voor bedrijven.
Informatie over lastendruk is onder andere te vinden bij de Provincie Gelderland, het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) , op Waar staat je gemeente en via de Lokale

Lastenmeter.

Hieronder vindt u een overzicht van de gemiddelde lastendruk van een meerpersoonshuishouden. Dit is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment en kan daardoor (licht) afwijken van andere publicaties. Bij de raming voor 2023 is het prijsindexcijfer (2,3%) gehanteerd. Dit kan bij de heffingen afwijken bij het vaststellen van de verordeningen vanwege de kostendekkendheidsnorm.

Opslag voor overhead.
Voor de toerekening van de overheadkosten aan (kostendekkende) tarieven maken we gebruik van een opslagpercentage. Dit percentage wordt jaarlijks bij de meerjarenbegroting bepaald en vastgesteld.
De totale overhead volgens taakveld 0.4 wordt omgeslagen over het totaal van de geraamde directe personeelslasten (salarissen en inhuur). Dit is conform artikel 12, lid 5 van de financiële verordening.
Voor het begrotingsjaar 2023 is het percentage vastgesteld op 89%.

Soort	Lasten 2022	Lasten 2023
Afvalstoffenheffing	€ 187	€ 191
Rioolheffing	€ 233	€ 238
OZB eigen woning	€ 396	€ 405

KWIJTSCHELDING

Inleiding
Inwoners en ondernemers die niet in staat zijn de gemeentelijke belastingen te betalen kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Beleid
Uw raad is gebonden aan wettelijk voorgeschreven regels (o.a. de Invorderingswet 1990, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Gemeentewet).
Daarnaast heeft de gemeenteraad in de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen gebruik gemaakt van de bevoegdheden om een strakker of ruimer kwijtscheldingsbeleid te voeren.
In die Regeling heeft de gemeenteraad onder andere benoemd voor welke belastingsoorten kwijtschelding mogelijk is, kwijtschelding opengesteld voor ondernemers en het percentage van de kosten van bestaan verruimd naar de maximale 100% van de bijstandsnorm. Dit betekent dat een belastingschuldige met een inkomen op of rond 100% van de bijstandsnorm voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding in aanmerking kan komen.
In gemeente Zevenaar is kwijtschelding mogelijk voor de ozb, de rioolheffing en het vastrechtgedeelte van de afvalstoffenheffing.

HONDENBELASTING

Inleiding
De hondenbelasting is gebaseerd op artikel 226 van de Gemeentewet. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden. De hondenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid

Het tarief voor de eerste hond is lager dan het tarief voor elke volgende hond in een huishouden. Voor kennelhouders, die geregistreerd staan bij de Raad van beheer op kynologisch gebied, geldt een vast tarief. Vrijstelling van hondenbelasting is mogelijk in bijzondere gevallen, zoals voor blindengeleidehonden, politiehonden en honden jonger dan drie maanden die bij de moederhond verblijven.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat deze periode de hondenbelasting wordt afgeschaft. Eind 2022 doen wij uw raad een voorstel deze verordening in te trekken.

Beleidskaders
Actuele verordening hondenbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

ONROERENDE ZAAKBELASTINGEN

Inleiding
De onroerendezaakbelastingen (OZB) wordt geheven op grond van artikel 220 van de Gemeentewet. Er worden twee soorten belastingen geheven:

- een eigenarenbelasting van de eigenaren van woningen en van niet-woningen;
- een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet-woningen.

Bij niet-woningen met woondelen (zoals een boerderij of een winkelpand met bovenwoning) wordt voor de gebruikersbelasting de waarde van die woondelen buiten beschouwing gelaten.

Grondslag
De grondslag voor de OZB is de waarde op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Begin van het jaar heeft iedere belastingplichtige een nieuwe WOZ-beschikking ontvangen gecombineerd met de aanslag.

Gebruik WOZ-waarde in Woningwaarderingsstelsel
De WOZ-waarde heeft invloed op de maximaal redelijke huurprijs voor huurwoningen. Het puntensysteem van het Woningwaarderingsstelsel is deels gebaseerd op de WOZ-waarde van de woning. Veel huurders van woningen hebben daardoor een formeel belang bij de WOZ-waarde van hun woning. Immers kan de jaarlijkse huurverhoging beïnvloed worden door de maximaal redelijke huurprijs die direct samenhangt met de WOZ-waarde. Daarom is het van belang dat ook de huurder van woningen de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken tegen de WOZ-waarde en zij hebben dus eveneens een WOZ-beschikking ontvangen.

Beleid
Opbrengst
Bij de raming van de OZB-opbrengst 2023 hebben wij rekening gehouden met een verhoging van de OZB-tarieven met 2,3%.

OZB en gemeentefonds
De hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds van een gemeente hangt onder andere af van de zogenoemde 'OZB-belastingcapaciteit' van een gemeente. Het idee daarachter is eenvoudig: hoe meer geld een gemeente aan OZB kan binnenhalen, des te minder geld uit het Gemeentefonds nodig is. Zonder de toepassing van de OZB-belastingcapaciteit bij de verdeling van het Gemeentefonds zouden gemeenten met een hoge waarde aan onroerende zaken een hoger voorzieningenniveau of lagere belastingtarieven kunnen bieden dan gemeenten met een lage waarde.
Bij een gelijk tarief zijn de OZB-inkomsten in een gemeente met hoge WOZ-waarden immers hoger dan in

een gemeente met lage WOZ-waarden. Een andere mogelijkheid is dat de tarieven in de gemeente met hoge WOZ-waarden lager uitvallen, terwijl de voorzieningen op een gemiddeld peil worden geboden.

Reken-/normtarieven
De belastingcapaciteit is afhankelijk van de WOZ-waarden in een gemeente. Hoe hoger de waarde, hoe hoger de belastingcapaciteit, hoe hoger de 'OZB-aftrekpost' bij de verdeling van het Gemeentefonds. Gemeenten worden afgerekend op de zogenoemde reken- of normtarieven. Er zijn drie reken- of normtarieven:

- voor eigenaren van woningen
- voor gebruikers van niet woningen
- voor eigenaren van niet-woningen

Deze drie tarieven zijn voor alle gemeenten gelijk. Verschillen tussen gemeenten in de OZB-aftrekpost worden dus alleen bepaald door verschillen in de waarde van onroerende zaken. De tarieven die de gemeenten werkelijk in rekening brengen bij de gebruikers en eigenaren van onroerende zaken spelen hierbij geen enkele rol. Dit betekent dat een verhoging of verlaging van de OZB-tarieven door de gemeente geen gevolgen heeft voor de uitkering uit het Gemeentefonds. Alleen als de totale WOZ-waarde verandert, door de jaarlijkse hertaxatie of door nieuwbouw of sloop, verandert de Gemeentefondsuitkering.

Beleidskaders
Actuele verordening onroerendezaakbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

PARKEERBELASTING

Inleiding
Gemeenten zijn op grond van artikel 225 van de Gemeentewet bevoegd parkeerbelastingen te heffen. De parkeerbelastingen zijn aan te merken als algemene en zakelijke belastingen. 'Algemeen' omdat de opbrengsten vrij besteedbaar zijn voor de gemeenten en 'zakelijk' omdat geen rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden.

Beleid
De parkeerbelasting is ingevoerd in het kader van parkeerregulering. De kostenopslag bij de naheffingsaanslagen mag maximaal kostendekkend zijn en is wettelijk gemaximeerd door het Rijk. Deze belasting ondergaat geen inflatiecorrectie.

Beleidskaders
Actuele verordening parkeerbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Ontwikkelingen
In het coalitieakkoord is afgesproken dat het college een open gesprek voert met uw raad over mobiliteit (raadsagenda). Het parkeerbeleid en de parkeerbelasting maakt daar onderdeel van uit.

PRECARIOBELASTING

Inleiding
De precariobelasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Deze belasting kan worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Beleid
De gemeente Zevenaar heft belasting voor terrassen en standplaatsen (anders dan de weekmarkt) op gemeentegrond.

Als onderdeel van het herstelplan corona is in 2021 en 2022 een nultarief gehanteerd. Volgens afspraak in het coalitieakkoord wijzigen wij de tarieven per 2023 naar het niveau van 2019. De raad is bevoegd tarieven vast te stellen. In december doen wij uw raad daartoe een concreet voorstel.

Beleidskaders
Actuele verordening precariobelasting:

- Terrassen

Hierin is onder andere het tarief opgenomen.

RECLAMEBELASTING

Inleiding
Reclamebelasting kan worden geheven over openbare aankondigingen zichtbaar vanaf de openbare weg. Vanaf 2010 heffen wij voor het centrumgebied van Zevenaar reclamebelasting.

Beleid
De opbrengsten betalen wij, onder aftrek van € 7.500 voor perceptiekosten, door aan de Stichting Activiteitencommissie Zevenaar. Dit is ter financiering van centrumpromotieactiviteiten.

Beleidskaders
Actuele verordening reclamebelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Ontwikkelingen
Ter eventuele vervanging van de reclamebelasting wordt een draagvlakmeting uitgevoerd voor de invoering van een bedrijven investeringszone (BIZ).

TOERISTENBELASTING

Inleiding
Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in hotels en pensions, op campings en dergelijke. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid
Belastingplichtig voor de toeristenbelasting is degene die tegen een vergoeding gelegenheid biedt tot verblijf met overnachting. De belastingplichtige is bevoegd de belasting te verhalen op degene die verblijf houdt. Het tarief in 2023 is € 1,05 per overnachting. Deze belasting ondergaat geen inflatiecorrectie. Eventuele tariefsaanpassing gebeurt na afstemming met de branche.

De opbrengst van de toeristenbelasting is vrij besteedbaar, maar in het coalitieakkoord is afgesproken dat de opbrengst van de toeristenbelasting ten goede komt aan recreatie en toerisme.

Beleidskaders
Actuele verordening toeristenbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

AFVALSTOFFENHEFFING

Inleiding
Afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van de Wet milieubeheer.

Beleid
De heffing leggen wij op aan de gebruikers van percelen waarvoor wij verplicht zijn huishoudelijk afval in te zamelen.

Wij hanteren het diftar-systeem. Dit houdt in dat wij, naast een vast bedrag per huishouden, een bedrag per lediging van de afvalcontainer dan wel storting in een ondergrondse container in rekening brengen. Uitgangspunt bij de tariefsbepaling is 100% kostendekkendheid.

Beleidskaders
Actuele verordening afvalstoffenheffing:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

AFVALSTOFFENHEFFING	
Omschrijving	**Begroting 2023**
Taakveld	2.797
Kwijtschelding	100
Overhead	123
BCF	601
Totaal kosten	**3.621**
Heffing	-3.621
Kostendekkendheid	**100%**

LIJKBEZORGINGSRECHTEN

Inleiding
Voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en het daarbij verlenen van diensten door of vanwege de gemeente worden leges geheven op grond van de 'Verordening lijkbezorgingsrechten'.

Beleid
In het vierde kwartaal wordt uw raad bij de vaststelling van de verordening een voorstel gedaan waarbij de opbrengst van de lijkbezorgingsrechten verhoogd wordt met een inflatiecorrectie van 2,3%. Wijzigingen in wet- en regelgeving etc. worden eveneens in dat voorstel verwerkt.

Beleidskaders
Actuele verordening lijkbezorgingsrechten:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

LIJKBEZORGING	
Omschrijving	**Begroting 2023**

Taakveld	285
Overhead	170
BCF	6
Totaal kosten	**461**
Heffing	-150
Kostendekkendheid	**33%**

LEGES

Inleiding
Voor het door ons verlenen van diensten heffen wij leges. In de Legesverordening op grond van artikel 229 van de Gemeentewet is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn.
Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Beleid
De tarieven worden met het prijsindexcijfer van 2,3% aangepast. Daartoe wordt uw raad eind 2022 een voorstel met de verordening leges aangeboden. Wijzigingen in wet- en regelgeving etc. worden eveneens in dat voorstel verwerkt.

Beleidskaders
Actuele legesverordening:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Ontwikkelingen
De invoering van de nieuwe omgevingswet en de wet Kwaliteitsborging zal op zijn vroegst op 1 januari 2023 in werking treden. De invoering is een aantal malen uitgesteld. Te zijner tijd zullen wij de gevolgen van deze wetten voor de legesverordening voor u in beeld brengen en u voorstellen doen tot aanpassing van de tarieventabel.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. In het totaaloverzicht aan het begin van deze paragraaf is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Hieronder wordt een gedetailleerder overzicht per titel gepresenteerd.

LEGES: TITEL 1 Algemene dienstverlening	
Omschrijving	**Begroting 2023**
Taakveld	314
Overhead	152

BCF	0
Totaal kosten	**466**
Leges	-399
Kostendekkendheid	**86%**

LEGES: TITEL 2 Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	
Omschrijving	**Begroting 2023**
Taakveld	563
Overhead	469
BCF	0
Totaal kosten	**1.032**
Leges	-1.081
Kostendekkendheid	**105%**

LEGES: TITEL 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	
Omschrijving	**Begroting 2023**
Taakveld	13
Overhead	12
BCF	0
Totaal kosten	**25**
Leges	-23
Kostendekkendheid	**93%**

MARKTGELDEN

Inleiding
Marktgeld wordt geheven van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Beleid

In Zevenaar geldt een tarief per strekkende meter die in gebruik is genomen. Bij het tarief marktgeld hebben wij rekening gehouden met de kosten voor promotie van de markt. De tarieven worden met het prijsindexcijfer van 2,3% aangepast. Daartoe wordt uw raad eind 2022 een voorstel met de verordening marktgelden 2023 aangeboden. Wijzigingen in wet- en regelgeving etc. worden eveneens in dat voorstel verwerkt.

Beleidskaders
Actuele verordeningen marktgelden:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

MARKTGELDEN	
Omschrijving	**Begroting 2023**
Taakveld	30
Overhead	17
BCF	3
Totaal kosten	50
Heffing	-36
Kostendekkendheid	**72%**

RIOOLHEFFING

Inleiding
De Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is in werking getreden. Dit heeft een verbreding van de gemeentelijke zorgplicht tot gevolg. Tegenwoordig gaat het niet meer slechts om kostenverhaal van een doelmatig werkende riolering. Het gaat om verhaal van kosten die gemoeid zijn met alle collectieve maatregelen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering én om verhaal van kosten van alle overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater, kortom voor de volledige uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet.

Beleid
Wij heffen de rioolheffing van de gebruiker van een perceel van waaruit direct of indirect water (huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater) op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De opbrengst baseren wij op het Watertakenplan de Liemers. De tarieven worden conform genoemd plan aangepast. Daartoe wordt uw raad eind 2022 een voorstel met de verordening rioolheffing aangeboden. Wijzigingen in wet- en regelgeving etc. worden eveneens in dat voorstel verwerkt. Uitgangspunt bij de tariefsbepaling is 100% kostendekkendheid.

Beleidskaders
Actuele verordening rioolheffing:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

RIOOLHEFFING	
Omschrijving	**Begroting 2023**
Taakveld	3.839
Kwijtschelding	188
Overhead	763
BCF	253
Totaal kosten	**5.043**
Heffing	-5.043
Kostendekkendheid	**100%**

VERMAKELIJKHEDENRETRIBUTIE

Inleiding
Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt vermakelijkhedenretributie geheven voor het bieden van een vermakelijkheid met meer dan 10.000 bezoekers per dag. Hoewel de vermakelijkhedenretributie formeel een recht is, hoeft niet te worden voldaan aan de zogenaamde 100%-kostendekkendheidsnorm. Het is voldoende dat de gemeente aantoont dat de vermakelijkheid profijt heeft van algemene dan wel bijzondere gemeentelijke voorzieningen.

Beleid
Per belastingjaar 2020 is ter kostendekking van voorzieningen de vermakelijkhedenretributie ingevoerd door uw raad. Belastingplichtig zijn vermakelijkheden met meer dan 10.000 bezoekers per dag. Het tarief is 2% van de entreeprijs en de aanslag is gemaximeerd op € 80.000 per vermakelijkheid. De organisatie van een vermakelijkheid is bevoegd de vermakelijkhedenretributie door te belasten op de bezoeker door verdiscontering in de ticketprijs.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat wij de vermakelijkhedenretributie afschaffen als een bijdrage voor gebruikmaking van gemeentelijke voorzieningen door grote commerciële evenementen is gewaarborgd.

Beleidskaders

Actuele verordening vermakelijkhedenretributie:
Zevenaar

WEERSTANDSVERMOGEN

Inleiding
In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in risicomanagement toegelicht. Hierbij wordt het risicoprofiel en het bijbehorende weerstandsvermogen voor de gemeente Zevenaar weergegeven. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het bestaande beleid aangepast moet worden en zonder dat de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening in gevaar komt.
De Gemeente Zevenaar vindt het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en de verschillende beleidsterreinen inzichtelijk en beheersbaar te maken. Door inzicht in de (financiële) risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze een afweging te maken en besluiten te nemen over de inzet van middelen. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van deze risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Beleid
Het beleid op het terrein van risicomanagement heeft als het doel:

- Het inzichtelijk maken van en sturen op (financiële) risico's;
- Het vergroten van het risicobewustzijn;
- Het voorkomen van onaangename (financiële) verrassingen;
- Het aanhouden van voldoende weerstandsvermogen, minimaal ratio 1.0.

De gemeenteraad neemt kennis van het risicoprofiel, bepaalt de financiële omvang van de noodzakelijke risicoreservering en stelt de ratio vast.

Ontwikkelingen
We werken aan een doorontwikkeling van het risicomanagement. Naast het inventariseren en actualiseren van de financiële risico's gaan we meer focus leggen op risicobeheersing en risicomanagement van doelstellingen. Welke risico's hangen met de doelstellingen van de gemeente samen, welke maatregelen nemen we en hoe gaan we met de risico's om?

OVERZICHT TOPRISICO'S

In de voorbereiding op deze meerjarenbegroting zijn de risico's geïnventariseerd en geactualiseerd. In het hieronder weergegeven overzicht zijn de risico's gepresenteerd met de grootste netto impact; dat wil zeggen effect x kans groter dan € 250.000.

	Risico Bedragen x € 1.000	Kans op voordoen van risico	Financieel gevolg (maximaal)
1.	Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde grondexploitaties	*1	1.550
2.	Algemene uitkering wijkt af van de begroting	50%	1.700
3.	Aantrekken en behouden gekwalificeerd personeel	70%	1.200
4.	Verbonden partijen	70%	1.000
5.	Sociaal domein / Jeugd / WMO	70%	750
6.	Vervallen extra middelen Jeugdzorg in de algemene uitkering	30%	920

7.	Besparingen uit de hervormingsagenda jeugd	50%	- 800
8.	Gevolgen Russische inval in Oekraïne	50%	1.000
9.	Opdrogen van bezuinigingsmaatregelen	30%	1.200
10.	Dividendinkomsten deelnemingen	50%	790
11.	Wachtgeld wethouders	30%	840
12.	Uitval ICT-systemen	50%	500

Opmerking:
*1: Voor de grondexploitaties is een separate risico-inventarisatie en -analyse uitgevoerd. De uitkomst daarvan is opgenomen in deze tabel, vandaar dat hiervoor geen kans is opgenomen.

Ontwikkeling weerstandsvermogen
In de jaarstukken 2021 is de laatste stand van de risico's opgenomen. De benodigde weerstandscapaciteit in de jaarstukken bedroeg 6,4 miljoen. Dit is in de deze begroting gedaald naar 5,0 miljoen. In de kaderbrief is een analyse opgenomen over de verschillende ontwikkelingen die op dit moment spelen en een risico vormen voor de gemeenten. In onderstaande paragraaf is de analyse op basis van de inzichten per augustus 2022 opgenomen. Vervolgens is een specifieke toelichting opgenomen op de grootste risico's.

Marktontwikkelingen en weerstandsvermogen
In de kaderbrief is een beschouwing opgenomen van de belangrijkste marktontwikkelingen en het mogelijke effect daarvan op de gemeentelijke begroting. De belangrijkste conclusie van de analyse is dat meerdere ontwikkelingen in relatie tot elkaar staan, en elkaar versterken. De effecten van schaarste, die zijn opgebouwd tijdens de coronacrisis worden versterkt door de onrust in Oekraïne. De ontwikkelingen en onzekerheden raken de gemeentelijke begroting op meerdere manieren.

Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van de inflatie. De inflatie is in augustus gestegen naar 12% voor consumentengoederen en diensten. Hogere huurprijzen en hogere kosten voor energie hebben hier een belangrijk aandeel in. Door de hoge inflatie zal het gemiddelde besteedbare inkomen van huishoudens dalen met 6 á 7 %, waardoor de kans op schuldenproblematiek toeneemt. Een belangrijke maatregel ten aanzien van de gestegen huren is het bouwen van nieuwe woningen. Maar de hoge inflatie, samen met maatregelen van de overheid, zoals beperking van huurprijsverhoging, de Omgevingswet, de gestegen rente en een verplicht aandeel betaalbare woningen zorgt voor een rem op de productie van nieuwbouw. De ontwikkelingen rondom stikstof hebben ook een remmende werking. Dit nog naast de lage werkloosheid, wat voor uitdagingen zorgt bij het aantrekken en behouden van personeel. Zelfs voor posities die niet ingevuld kunnen worden met vaste medewerkers is de mogelijkheid voor inhuur schaars.

Voor de woningmarkt spreken de belangrijkste belangenpartijen van een "perfect storm". Ondertussen signaleren het NIBUD en NVVK (Nederlandse Vereniging Voor Volkskrediet) een toename in de schuldenproblematiek. Tot 70% van het inkomen gaat op aan vaste lasten en de schuldhulpvraag stijgt naar verwachting met 20%. De schulden treffen voornamelijk mensen met een minimuminkomen, maar ook in de inkomensgroepen daarboven beginnen problemen te ontstaan.

De afgelopen jaren was er een specifiek risico opgenomen voor de coronacrisis en zijn effecten. Zoals bij de marktontwikkelingen beschreven zijn de effecten van de coronacrisis overgegaan in een macro-economische staat van Nederland. Als gevolg daarvan zijn de specifieke corona risico's niet meer opgenomen.

Het is onzeker hoe al deze aspecten zich gaan ontwikkelen en welke maatregelen de overheid gaat nemen bij de verschillende vraagstukken. Bij de toelichting op de risico's zijn de effecten van bovenstaande

ontwikkelingen meegenomen en beschreven. Naast de top 10 risico's zijn nog enkele specifieke en belangrijke risico's opgenomen.

Toelichting op risico's

Grondexploitaties
Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is gecalculeerd op € 1.550.000. Ten opzichte van het risico in de jaarstukken 2021 (€ 1.294.000) betekent dit een stijging van € 256.000. In de paragraaf grondbeleid is een specificatie van de cijfers in tabelvorm opgenomen. Door de inval van Rusland in Oekraïne in februari 2022 zijn ook de effecten van deze crisis becijferd, wat heeft geleid tot een toename van het risicoprofiel ten opzichte van de cijfers in de uitvoeringsrapportage grondexploitaties en jaarstukken 2021.

Zevenaar Oost – bedrijven en wonen:
De toename van het risicoprofiel wordt veroorzaakt doordat we een risicoanalyse voor de crisis rond Oekraïne hebben laten uitvoeren op de grondexploitaties. In het scenario dat we hebben toegepast is de inflatie en de stijgende rente van de afgelopen maanden opgenomen.

Middag Oost & Zwanenwaay:
In Middag Oost zijn we bezig met het woonrijp maken. Omdat de kostenstijging hoog is in de water-, wegen en grondwerken is de risicoanalyse ook over Middag Oost berekend. Hetzelfde geldt voor Zwanenwaay.

Rijnark Lobith
Dit risico is vervallen. Deze locatie kan niet gezien worden als grond die kwalificeert als warme grond in het kader van de BBV. Afwaardering heeft plaatsgevonden naar landbouwwaarde.

Algemene uitkering
De jaarlijkse verhogingen of verlagingen (het accres) van het gemeentefonds zijn onzeker. Het gemeentefonds ontwikkelt zich evenredig aan de rijksuitgaven. Nemen de rijksuitgaven toe, dan neemt ook de algemene uitkering toe. Bij een afname van de rijksuitgaven geldt het omgekeerde. De hoogte van de algemene uitkering is hierdoor afhankelijk van omstandigheden die buiten de invloedssfeer van de gemeenten liggen.

De algemene uitkering zoals die is verwerkt in de huidige begroting is voornamelijk gebaseerd op het regeringsakkoord van januari 2022. De wereld is in de tussentijd aanzienlijk gewijzigd, waardoor de kans dat het accres in de volgende circulaires meer af wijkt groter wordt. Dit doordat het kabinet minder voornemens kan realiseren (onder uitputting) of dat bestedingen anders in worden gericht (buiten de systematiek van trap-op-trap-af).

De algemene uitkering (taakveld 0.7) bedraagt in 2023: 87 mln. In de voorgaande begrotingen was het risico bepaald op 1 mln. Vanwege de grote onzekerheden is de afwijking nu gesteld op 2%, zijnde 1,7 miljoen met een gelijke kans van 50%.

Aantrekken en behouden gekwalificeerd personeel
Al geruime tijd hebben we als gemeente te maken met een lastig bedrijfsvoeringsvraagstuk, namelijk een tekort aan personeel. Als het gaat om aantrekkelijk werkgeverschap loopt de gemeente Zevenaar, net als andere gemeenten, aan tegen krapte op de arbeidsmarkt. De kleinere gemeenten ondervinden meer concurrentie. Het risico zien we terug in vacatures die langere tijd open staan of soms zelfs niet in te vullen zijn. Met name bij Bouwen &Wonen, Ruimtelijke Ordening en Sociaal Domein staan vacatures open.

Daarnaast zien we een redelijk verloop van de (jongere) medewerker die na een aantal jaar de organisatie weer verlaat en een hogere uitstroom van medewerkers die met pensioen gaan. Over 2021 hebben we een uitstroomcijfer van 45. Om onszelf daadwerkelijk als een aantrekkelijke werkgever aan te kunnen merken, werken we aan de doorontwikkeling naar een moderne en professionele organisatie. Gelet op het belang en onze ambitie hierin vervult Zevenaar een bestuursrol in het P&O-netwerk / werken in Gelderland.

In deze tussenliggende periode ligt de oplossing bij het inzetten van personeel van derden (inhuur). Het uitgangspunt is dat de kosten van inhuur binnen de formatieve budgetten blijft. Doordat ook de beschikbaarheid van inhuur steeds beperkter wordt en ook deze bureaus te maken hebben met kostenstijgingen zullen de kosten van inhuur gaan stijgen.

Mocht er ook geen inhuur beschikbaar zijn, dan kan de situatie zich voordoen dat geplande activiteiten niet uitgevoerd kunnen worden. Een geplande activiteit niet meer of anders uitvoeren zal ook tijd en geld kosten. Hierbij kun je denken aan extra kosten voor communicatie en kosten voor alternatieve plannen en verantwoording. Als grondslag voor het bepalen van het risico gebruiken wij de salarislasten in de begroting 2023 als basis. Er is een risico dat wij 5% meer uit moeten geven dan de geraamde salarislasten om de geplande activiteiten te realiseren. Het risico bedraagt daarmee € 1,2 miljoen met een kans van 70%.

In de begroting zijn budgetten opgenomen om een aantrekkelijkere werkgever te worden, daarmee de afhankelijkheid van inhuur te beperken en meer te kunnen ontwikkelen. De maatregelen beperken dit risico.

Verbonden partijen

De totale jaarlijkse bijdrage van onze gemeente aan verbonden partijen is ongeveer 20 miljoen. Het risico bestaat dat verbonden partijen in een bepaald jaar een hogere bijdrage nodig hebben dan begroot. Dit kan bijvoorbeeld ontstaan bij onverwachte tegenvallers in hun exploitatie. Omdat de verbonden partijen in hoofdzaak niet beschikken over een eigen weerstandsvermogen, worden deze tegenvallers in rekening gebracht bij de gemeente. Daarbij speelt het risico dat niet alle verbonden partijen tegemoet kunnen komen aan de door de gemeente Zevenaar verzochte besparing van 5% structureel. Door de huidige economische situatie is de kans groter dat er tekorten ontstaan bij verbonden partijen, die zij niet zelf kunnen opvangen.

Sociaal domein

In het sociaal domein onderkennen we vier risico's. In deze begroting zijn de eerdere risico's specifieker gemaakt, omdat er verschillende ontwikkelingen zijn en de aard van de risico's daardoor ook anders zijn.

1. Algemene ontwikkeling

De prognose voor het gebruik van jeugdzorg en Wmo is gebaseerd op de werkelijke uitgaven, verhoogd met de verwachte ontwikkelingen in prijs en aantal cliënten. Wij zijn hierbij afhankelijk van factoren die buiten onze invloedssfeer liggen. Een andere factor die buiten onze invloedssfeer ligt is de beschikbaarheid van zorg. De beschikbaarheid staat onder druk, waardoor inwoners niet gelijk kunnen worden geholpen. Hierdoor bestaat het risico dat alternatieve (tussentijdse) zorg ingezet moet worden. Daarnaast hebben ook niet voorspelde demografische ontwikkelingen invloed op de gerealiseerde kosten.

Als risico wordt op basis van het huidige kostenniveau voor de gemeente Zevenaar een bedrag van € 750.000 aangehouden.

2. Compensatie jeugdzorg

De afgelopen jaren is de compensatie voor de kosten van jeugdzorg een belangrijk onderdeel van de begroting geweest. In de afgelopen P&C-documenten was de wijze waarop het rijk de gemeenten zou compenseren

telkens anders. De afgelopen periode is tussen de verschillende belangenpartijen de wijze van omgaan met de compensatie vastgesteld.

a) Andere compensatie in algemene uitkering (inkomsten)
Gemeenten mogen de door de commissie der wijzen vastgestelde tekorten en besparingsmogelijkheden voor 100% verwerken in de begroting. In de voorgaande begroting was dit 75%. Ook moest nog rekening worden gehouden met een aanvullende opgelegde besparing door het Rijk. Voor 2023 is de compensatie toegezegd, maar voor de jaren vanaf 2024 nog niet. Het rijk zou kunnen besluiten deze bijdragen voor andere doeleinden in te zetten. Wij zien een kans van 30% dat het rijk een gedeelte (10%) van de bijdragen zoals geraamd voor 2024-2025-2026 anders gaat inzetten. Het gaat om totaal € 9,2 miljoen.

b) Besparingen uit hervormingsagenda (uitgaven)
In de hervormingsagenda wordt in overleg met verschillende belangenpartijen samengewerkt om op landelijk niveau besparingen te realiseren. Het risico bestaat dat de voorstellen en/of de maatregelen uit de hervormingsagenda niet geheel geëffectueerd kunnen worden in onze begroting. Doordat het gesprek over de hervormingen in 2022 tijdelijk is gestaakt bestaat het risico dat de besparing in de kosten niet tijdig wordt gerealiseerd. Voorzichtigheidshalve hebben wij in deze begroting nog geen besparingen in de kosten opgenomen.

De besparing uit de hervormingsagenda bedraagt 1,6 miljoen voor onze gemeente. Hierdoor bestaat er een kans dat de kosten lager uitvallen dan nu opgenomen in de begroting. De kans dat we lagere lasten krijgen (voordeel) is voor 50% opgenomen. De besparing uit de hervormingsagenda bedraagt € 1,6 miljoen oftewel een positief risico van € 800.000.

3. WMO aanzuigende werking
Dit specifieke risico in het sociaal domein gaat over de toenemende kosten voor huishoudelijke ondersteuning door het abonnementstarief. Landelijk is een toename te zien in het gebruik van ondersteuning en meerdere gemeenten zijn maatregelen aan het nemen om de toename van de kosten te beperken. De overheid heeft op basis hiervan besloten om de wetgeving aan te passen en vanaf 2025 weer een eigen bijdrage op te nemen. Wat de uitkomst zal zijn is nog niet duidelijk en in de tussenliggende tijd blijft de huidige situatie bestaan. Hierdoor bestaat een risico op een groei groter dan voorzien, maar wordt er geen aanvullend risico opgenomen.

<u>Gevolgen Russische inval in Oekraïne</u>
De oorlog en onrust tussen Oekraïne en Rusland heeft gevolgen voor Nederland en de economie. Onrust, onzekerheid, risico van verhoging gasprijzen, minder gunstige economische ontwikkeling, effecten op het handelsverkeer, opvang van vluchtelingen etc. De oorlog met bijbehorende sancties heeft ook gevolgen voor onze begroting. Dit kan op verschillende manieren het geval zijn, zoals: andere rijksbijdrage, hogere kosten als gevolg van gestegen inflatie, regelingen voor migranten, effect op economie (recessie), hogere rentelasten, hogere energieprijzen, schaarste in grondstoffen etc. Het risico ontstaat daarmee grotendeels niet door de oorlog, maar de oorlog versterkt de effecten.

In augustus en september zijn de effecten van al deze ontwikkelingen duidelijker geworden, zoals bij de marktverkenning beschreven. In de jaarstukken 2021 was een bedrag van 1,8 miljoen opgenomen met de toelichting dat deze bij de begroting verder zou worden gespecificeerd. Op basis van de analyse zijn budgetten verhoogd of kosten geraamd en zijn risico's aan al bestaande risico's toegevoegd. Bijvoorbeeld een verhoging van het risico van de grondexploitaties, een verhoging van het risico van de algemene uitkering en verhoging risico voor inhuur.

Op basis van de marktanalyse wordt een risico gezien ten aanzien van de schuldenproblematiek. Door de hoge inflatie en dalende koopkracht komen steeds meer inwoners in krappere financiële situaties.

Met de onzekerheden op verschillende vlakken (o.a. opvang, hoge inflatie, schulden) wordt het risico bijgesteld naar 1 miljoen tegen 50%. Dit mede doordat medio september wel enkele maatregelen zijn aangekondigd door het kabinet en de Europese Commissie, maar dat het niet duidelijk is of en hoe deze gaan helpen.

Opdrogen van bezuinigingsmaatregelen

De raad heeft bij de meerjarenbegroting 2020-2023 een pakket aan bezuinigingsmaatregelen vastgesteld. De maatregelen resulteren in een structureel en reëel begrotingsevenwicht. De maatregelen zijn voor een structureel bezuinigingsbedrag van € 7,2 miljoen in de begroting verwerkt. In de voortgangsrapportages monitoren wij de voortgang van de realisatie van de bezuinigingen. Het risico is aanwezig dat de bezuinigingseffecten in de loop van de jaren "opdrogen" of om andere externe ontwikkelingen niet of deels het geraamde financieel resultaat halen. Dit risico schatten wij bij het sociale domein hoger in dan bij het fysieke domein. Op basis van de actuele bezuinigingsmonitor schatten wij een bedrag van € 1,5 miljoen in als risico. Hieraan koppelen we een risico met een kans van 30%.
De nieuwe coalitie heeft in zijn akkoord aangegeven om deze bezuinigingen te heroverwegen. In deze begroting zijn ook voorstellen opgenomen. Dit risico zal na heroverweging ook gaan wijzigen.

Dividend deelnemingen

We ramen in de begroting dividendinkomsten van Alliander, Ataro, BNG en Vitens. Hiermee lopen we het risico dat dividendinkomsten lager uitvallen, bijvoorbeeld door tegenvallende bedrijfsresultaten.

Wachtgeld wethouders

Om de huidige wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Waarom het wethouderschap beëindigd is hierbij niet van belang; het recht op de uitkering bestaat ongeacht de reden van het aftreden. De specifieke aanspraak en omvang kunnen pas worden bepaald op het moment dat zich dit voordoet. Het risico hebben we verlaagd omdat in het nieuwe college 2 wethouders reeds de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt en geen recht meer hebben op wachtgeld.

Uitval ICT-systemen

Een ICT- storing heeft een grote impact op onze gemeentelijke dienstverlening. Het is van groot belang dat beheer en onderhoud op de ICT- omgeving op een adequate manier wordt uitgevoerd. Hierbij wordt de kwetsbaarheid van de RID zichtbaar. Een combinatie van druk op de personele capaciteit, krapte op de arbeidsmarkt, vertraging in projecten en gebrek aan innovatiekracht, dragen er aan bij dat de kwaliteit van de ICT- omgeving onder druk komt te staan. Hierdoor bestaat het risico dat de kans op incidenten toe neemt en wij worden geconfronteerd met kosten. Dit kunnen kosten zijn op het niet beschikbaar zijn van netwerken en/of data door uitval of bijvoorbeeld een hack.

Het risico op incidenten in relatie tot informatieveiligheid zal de komende jaren alleen maar toenemen. Hier moeten we als gemeente voldoende op voorbereid zijn. In het kader daarvan heeft de voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), op 28 oktober 2021, aan alle burgemeesters een brief gestuurd met als onderwerp 'cyberalert'. De heer Van Zanen vraagt in de brief aandacht voor de toenemende kans geconfronteerd te worden met ransomware; kwaadaardige software, die een computer blokkeert of bestanden versleutelt. Pas na betaling van losgeld (ransom) zou de computer weer te gebruiken zijn. Op dit

onderdeel heeft RID de Liemers advies uitgebracht en dit advies is door het DB van de SDL overgenomen. De financiële gevolgen zijn verwerkt in de 1ste voortgangsrapportage en de begroting.

In de risico's is nu een bedrag opgenomen van 0,5 mln. met een kans van 50%. Het risico is bepaald op een aantal dagen dat niet gewerkt kan worden als gevolg van het niet beschikbaar zijn van systemen. Als dit het gevolg is van ransomware zullen er naast deze kosten ook andere kosten zijn, zoals het herstellen van data en systemen, inrichten aanvullende maatregelen, verantwoording afleggen over voortgang. De financiële omvang is aanzienlijk groter, maar de kans is kleiner.

Risico's van omvang niet in top 10
In de bovenstaande beschouwing is de top 10 aan risico's beschreven op basis van financiële impact. De afgelopen jaren hebben ons laten zien dat er grote risico's op ons af komen. Waar de kans klein van is, maar de impact groot of waar de gemeente niet direct financieel voor verantwoordelijk is.

Pandemie
De afgelopen twee jaar hebben we geleefd in een situatie waar een minieme kans aan werd toegedicht, maar waarvan de impact heel groot is. Mede hierdoor is de wereld wakker geschud en wordt er sneller over nieuwe ziekten gecommuniceerd. Hoewel de kans klein blijft dat we na de corona weer een soortgelijke pandemie krijgen voegen wij dit wel als risico toe. Omdat het rijk een overgroot deel van de kosten voor zijn rekening heeft genomen is het beslag op de middelen van de gemeente beperkt gebleven. Wij hebben als gemeente wel de keuze gemaakt om de lokale economie te ondersteunen door een injectie.

Het bepalen van een financiële impact is lastig en daarom is gekozen om maatstaven te kiezen en daar een selectieve waarde aan te hangen. Er wordt voor gekozen om uit te gaan van 50.000 inwoners en een bedrag van € 20 per inwoner. Op basis hiervan wordt het selectieve risico op € 1 miljoen gezet. De kans van dit risico stellen wij op 5%.

Droogte/verzakking
Perioden van droogte of grote regenval komen steeds vaker voor. In de afgelopen jaren zijn door de lage grondwaterstand problemen met woningen in onze gemeente ontstaan. Ook dit jaar is de kans aanwezig dat er schade gaat ontstaan. Hoewel dit risico niet direct financieel is voor de gemeente heeft onze gemeente wel zorgplicht naar zijn inwoners. Ambtelijke en bestuurlijke capaciteit wordt beschikbaar gesteld om onze inwoners te ondersteunen. Waar nodig worden ook beperkte budgettaire aanvragen gedaan. De invloed die wij als gemeente op dit vraagstuk hebben is beperkt, maar wij dragen bij aan de globale doelstellingen waar nodig en mogelijk. De kans van dit risico wordt dus steeds groter, maar de impact blijft beperkt. Hierdoor staat deze niet in de top 10.

Omgevingswet
Er is veel onduidelijkheid over de invoering van de omgevingswet. Gedurende 2022 zijn door de 1ste kamer meerdere vragen gesteld. De verantwoordelijk minister meldt in 2022 dat de DSO toereikend is om tot invoering over te gaan. Deze onzekerheid en onduidelijkheid zal tot uitdagingen leiden.

WEERSTANDSCAPACITEIT

De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een grote impact kunnen hebben op de financiën van Zevenaar. Het risicoprofiel is een dynamisch geheel gelet op ontwikkelingen in de in- en externe omgeving, het bijstellen van doelstellingen en de werking van beheersmaatregelen. Op het moment dat een bepaald risico in de begroting is geraamd, is het geen risico meer. Op basis van een actuele risicosimulatie heeft de gemeente Zevenaar een weerstandscapaciteit nodig van afgerond € 5,0 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote kosten, dat wil zeggen risico's, op te vangen.

De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve van onze gemeente is per 31 december 2022 € 38,9 miljoen.

WEERSTANDSVERMOGEN

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{38.955.000}{5.068..000} = 7{,}70$$

De ratio voor het weerstandsvermogen kan worden ingedeeld in een aantal waarderingscijfers.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	2,0 ≤ x	Uitstekend
B	1,4 ≤ x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 ≤ x < 1,4	Voldoende
D	0,8 ≤ x < 1,0	Matig
E	0,6 ≤ x < 0,8	Onvoldoende
F	x < 0,6	Ruim onvoldoende

De nu berekende ratio van onze gemeente valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.

FINANCIELE KENGETALEN

De financiële kengetallen geven u een globaal inzicht in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen moeten in samenhang worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie van onze gemeente.

Financiële kengetallen	Jaarrekening 2021	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1.a Netto schuldquote	84,5%	79,4%	78,2%	96,5%	89,9%
1.b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	77,2%	68,9%	68,3%	84,4%	78,8%
2. Solvabiliteitsratio	29,6%	24,6%	24,3%	25,7%	24,6%
3. Structurele exploitatieruimte	4,3%	0,6%	2,0%	4,4%	-1,0%
4. Grondexploitatie	14,8%	-0,1%	0,0%	2,3%	2,2%
5. Belastingcapaciteit	99%	92,3%	92,3%	92,3%	92,3%

Toelichtingen

Voor het bepalen van enkele kengetallen wordt de ontwikkelingen in de balans gedeeld door de totale baten. In 2021 en 2022 zijn op de grondexploitaties en verkoop van verpachte gronden grotere eenmalige baten gerealiseerd. Deze worden voor 2023 en 2024 ook nog verwacht, waarna de lopende grondexploitaties in 2026 bijna allemaal zijn afgesloten. De baten nemen daardoor af, waardoor het kengetal stijgt.

De provincie Gelderland heeft voor zijn toezicht drie categorieën bepaald die een beeld geven van de risico's. De kengetallen van de Gemeente Zevenaar zijn hieronder in grafiekjes weergegeven in verhouding tot de gestelde categorieën van de provincie.
Categorie A is het laagste risico = groen
Categorie B is gemiddeld risico = oranje
Categorie C is hoog risico = rood

Toelichting kengetallen

1. Netto schuldquote
De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.
b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De gegevens zijn ontleend aan de geprognosticeerde balans. Voor onze gemeente bedraagt het percentage van de netto schuldquote in 2023 ongeveer 79%. Als gevolg van ons meerjareninvesteringsplan zullen de leningen de komende jaren weer toenemen. Met name investeringen in de fysieke leefomgeving en het onderwijs (IHP) zorgen ervoor dat wij meer middelen nodig hebben. In combinatie met dalende baten vanaf 2025 zorgt dit ervoor dat het percentage van de schuldquote in de laatste 2 jaren hoger is.

De gecorrigeerde netto schuldquote komt in 2023 uit op ± 68%. Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen spelen voornamelijk de hypotheken aan ambtenaren een rol. Deze leningen zijn de afgelopen jaren sterk gedaald en de verwachting is dat deze de komende jaren verder afnemen. Ook hier zorgt de daling in de baten in 2025 en 2026 voor een stijging van de quote in de laatste 2 jaren.

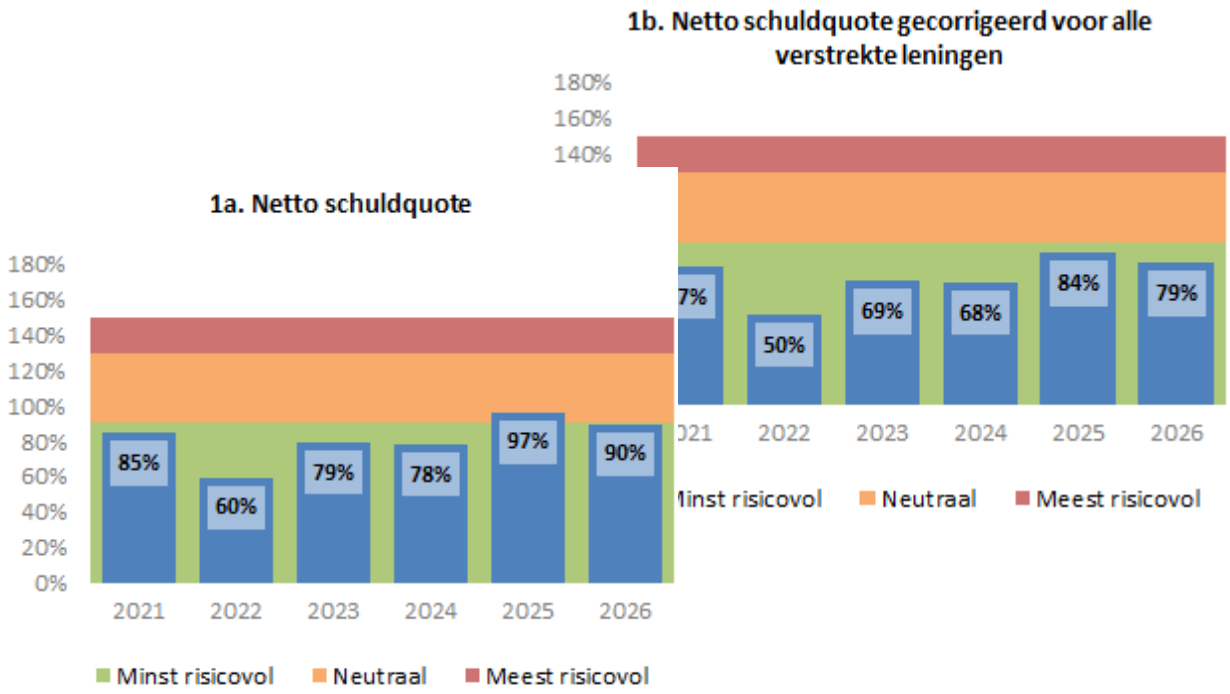

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Voor onze gemeente zien we een stabiele solvabiliteitsratio van gemiddeld 25%. Vanaf 2024 stijgen de passiva als gevolg van de geplande investeringen (MIP). Hier tegenover staat echter ook een hoger eigen vermogen door de toenemende reserves. Hierdoor blijft de solvabiliteit nagenoeg stabiel in de komende 4 jaren.

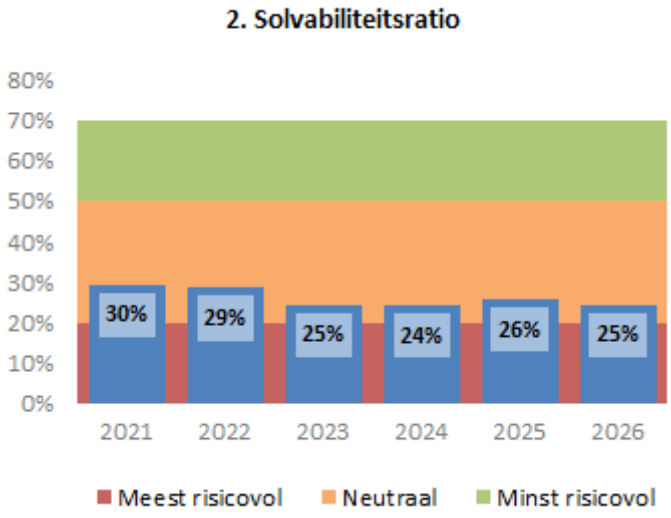

3. Grondexploitatie

De afgelopen jaren is het risico van de grondexploitaties aanzienlijk gedaald. Dit doordat veel lopende grondexploitaties afgelopen jaren tot afwikkeling zijn gekomen. De resterende lopende grondexploitaties lopen in deze begroting nagenoeg af. Incidentele opbrengsten die als gevolg hiervan zijn gerealiseerd zijn toegevoegd aan de algemene reserve.

Deze ontwikkeling moet ook in samenhang worden gezien met de ontwikkeling van de weerstandsratio. De grondexploitaties kennen de grootste risico's. De projecten en daarmee samenhangende risico's worden steeds kleiner. De baten de afgelopen jaren zijn toegevoegd aan de algemene reserve. Bij het opstarten van nieuwe projecten zal dit aan beide zijden weer invloed hebben. Onttrekkingen uit de algemene reserve en toename van risico's.

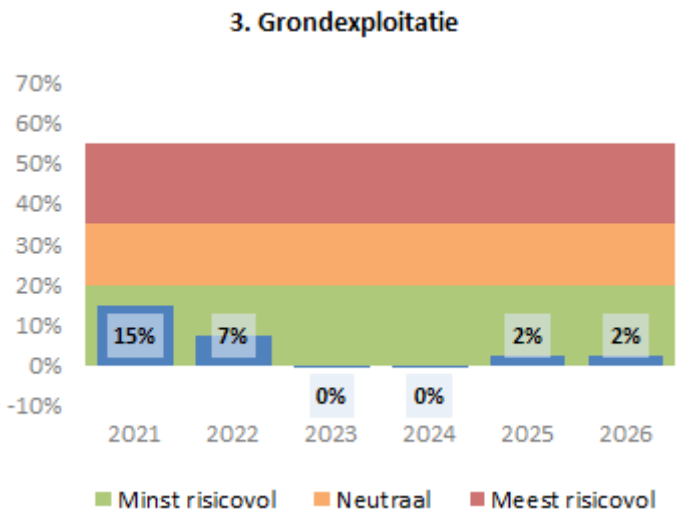

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de Algemene uitkering en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een negatief percentage betekent dat er meer structurele lasten zijn dan structurele baten. Dit kengetal is relevant voor de beoordeling van de financiële positie, omdat het van belang is om te weten of en welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De structurele begrotingsruimte is in de eerste jaren positief, maar in het ravijnjaar 2026 negatief. De onzekerheden en onduidelijkheden ten aanzien van dit jaar zijn beschreven in de financiële hoofdlijnen en de paragraaf weerstandsvermogen.

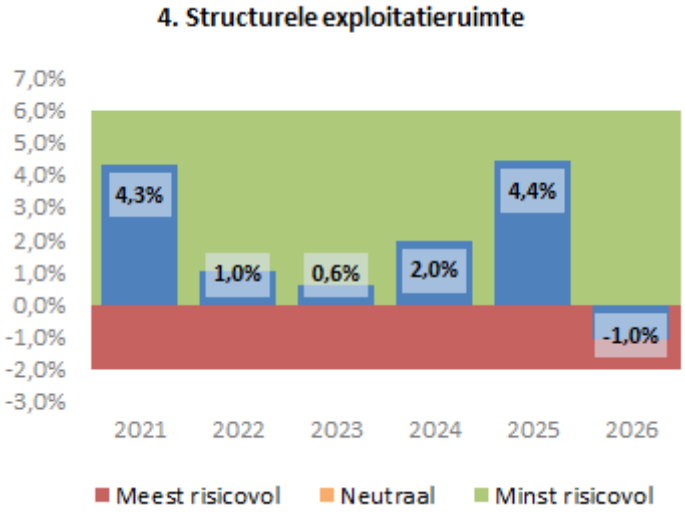

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de belastingdruk van de gemeente ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Het landelijk gemiddelde is gebaseerd op de gegevens van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), die jaarlijks een rapport opstelt over de ontwikkeling van de lokale lasten. COELO veronderstelt een vaste waarde voor gebruik en zet dit af tegen de tarievenontwikkeling. Het feitelijk gebruik kan afwijken van het veronderstelde gebruik, waardoor de ruimte voor belastingverhoging niet wordt bepaald door het percentage dat door de COELO wordt berekend.

In de berekening zijn meegenomen de OZB-lasten, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld gezin.

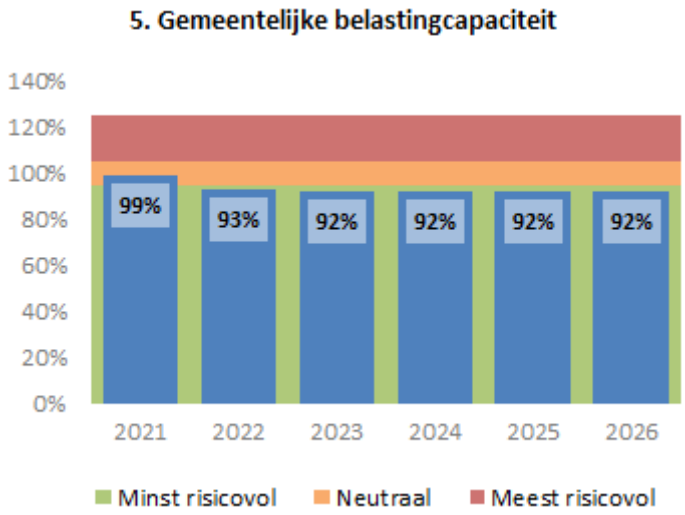

Samenvattend
Alle kengetallen beschouwend kan geconcludeerd worden dat de meerjarenbegroting van de gemeente positieve vooruitzichten heeft met een laag risico. Bijna alle kengetallen vallen in de categorie A als deze afgezet worden tegen de waarden van het financieel toezicht.

Belangrijk is wel om te beseffen dat de ontwikkelingen in de grondexploitaties de afgelopen en komende jaren een grote invloed kunnen hebben op de ontwikkeling van de kengetallen. De opgave bouwen, bouwen, bouwen kan invloed hebben op meerdere kengetallen. Voor het opstarten van nieuwe projecten (grondexploitatie) is geld nodig (solvabiliteit en schuldquote), Het kengetal grondexploitatie zal stijgen en de weerstandsratio zal dalen.

CONCLUSIE

Samenvattend concluderen we er als gemeente gezond zijn. We hebben een uitstekende weerstandsratio en met uitzondering van 2026, waarin met name de algemene uitkering lager is, een structureel en reel sluitende exploitatie.

Maar zoals bij de toelichting van het weerstandsvermogen is opgenomen zijn er nog veel onduidelijkheden en onzekerheden ten aanzien van de exploitatie. Dit zijn zowel positieve als negatieve effecten die nog niet zijn verwerkt in het saldo.

Daarnaast geven de risico's inzicht in de risico's van de bekende ontwikkelingen. Bij de financiële kengetallen is zichtbaar dat de grondexploitaties in deze begroting bijna allemaal worden afgerond. Afhankelijk of wij een meer actief grondbeleid nodig hebben om de doelstelling voor o.a. bouwen, bouwen, bouwen te realiseren kan het risicoprofiel weer veranderen. Grondexploitaties kennen over het algemeen hoge investeringen met een hoger risicoprofiel. Bij nieuwe planontwikkeling worden verschillende ratio's negatief beïnvloed (solvabiliteit en schuldquote), ook zal de weerstandsratio dalen.

De positieve kengetallen en de weerstandsratio bieden voldoende ruimte om de nog niet bekende toekomstige ontwikkelingen en ambities uit het collegeprogramma vorm te geven.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding
De gemeente Zevenaar heeft een groot deel van haar vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van gebouwen, wegen en bruggen, openbare verlichting, groen, riolering en water. Het onderhoud van deze zaken is een kerntaak van de gemeente en van groot belang voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Het onderhoud van kapitaalgoederen is grotendeels vastgelegd in beleids- en onderhoudsplannen. In deze paragraaf wordt per kapitaalgoed ingegaan op onder andere het beleid, de kwaliteitsnormen, het onderhoud, de financiële middelen en de risico's die met het onderhoud samenhangen.

Beleid
Vanwege de grote raakvlakken tussen groen, openbare verlichting, riolering en onderhoud wegen pakken we onderhoudsprojecten integraal aan. Een integraal beleidskader ontbrak echter nog. Op basis van de geactualiseerde beheerdata hebben wij in oktober 2022 het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) aan u voorgelegd dat de kaders bevat voor het beheer van de openbare ruimte. Naast vaststelling van het gewenste verzorgend en technisch onderhoudsniveau bevat het IBOR ambities op het gebied van biodiversiteit, duurzaamheid en klimaatadaptatie. Op basis van de beleidsmatige en financiële kaders van het IBOR werken we de beheer- en onderhoudsplannen voor de aankomende jaren uit per onderdeel van de openbare ruimte (groen, wegen, openbare verlichting etc.). In deze plannen komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare ruimte kunnen onderhouden op de vastgestelde onderhoudsniveaus.

Beleidskaders
- Integraal Beheer Openbare Ruimte (2018)
- Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022)

Ontwikkelingen
Het IBOR schenkt ruim aandacht aan biodiversiteit, duurzaamheid en circulariteit. We spelen in op de gevolgen van klimaatverandering. De natuur krijgt haar plek terug in de openbare ruimte door meer beplanting toe te voegen en overbodige verharding te verwijderen. Ook gaan we meer gebruik maken van gerecyclede materialen voor de inrichting van de openbare ruimte. In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte houden wij zoveel mogelijk rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals de energietransitie of klimaatadaptieve maatregelen zoals vastgelegd in het Watertakenplan. Daarnaast bevat het IBOR concrete doelstellingen over de communicatie met onze inwoners en voor het betrekken van de inwoners bij het beheer en de inrichting van de openbare ruimte. Per project gaan wij hier concreet invulling aan geven.

GEBOUWEN

Beleid
Het onderhoudsbeleid is gerelateerd en afgeleid vanuit het integraal accommodatieplan (hierna IAP). Dit IAP is in december 2020 vastgesteld. In het IAP is op strategisch niveau vastgesteld welk vastgoed benodigd is om alle maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Dit leidt tot een doelmatigere, duurzamere en meer toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Een belangrijk aspect hierin is de verduurzamingsopgave ten aanzien van de CO_2-reductie en 0 op de meter in 2050.

Kwaliteitsnormen
Het onderhoud van het maatschappelijk vastgoed is gebaseerd op de meerjarenonderhoudsplannen (hierna MJOP). Deze MJOP's zijn opgesteld conform de NEN 2767 methodiek, op basis van deze methodiek worden de keuzes gemaakt welk onderhoud uitgevoerd wordt en wat niet.
Dit betekent dat er op conditiescore en risico's wordt gestuurd. De risico's veiligheid, gezondheid en bruikbaarheid zijn hierin leidend. In principe wordt er gestuurd op onderhoudsconditie drie als grenswaarde.

Panden die op de nominatie staan om vervangen, gerenoveerd of gesloopt te worden wijken hier (sturing op onderhoudsconditie drie) van af. Hier wordt minimale inspanning uitgevoerd om het object veilig en bruikbaar te houden.

Beleidskaders
Nota Vastgoedbeleid (2017)
Integraal accommodatieplan inclusief routekaart verduurzaming

Onderhoud
De staat van onderhoud is gerelateerd aan de eisen vanuit de gebruiksfunctie, zoals hierboven beschreven is onder 'kwaliteitsnormen'. De staat van onderhoud van het gemeentelijk vastgoed voldoet in het algemeen aan de gestelde criteria.
Uitzondering hierop, en ook niet begroot conform het vastgesteld MJOP, betreft de vervanging van de dakafwerking op de Turmac Cultuurfabriek. Momenteel wordt gewerkt aan de financiering van deze onvoorziene uitgave.

Ontwikkelingen
Start met het uitvoeren van verduurzaming van het vastgoed waar de medewerkers van de gemeente in gehuisvest zitten. Voor deze objecten worden momenteel maatwerkadviezen opgesteld.
Nieuwe contracten voor gas en elektriciteit per 1 oktober 2022 (gas) en per 1 januari 2023 (elektriciteit). Beide hebben een groen karakter.
We passen het huurprijsbeleid t.a.v. de kostprijsdekkende huur aan.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Belastingen	143	144	144	144	144
Doorbelastingen	77	47	47	47	47
Dotatie voorziening	521	598	532	532	532
Huisvestingslasten	350	461	461	461	461
Leveringen diensten en goederen	310	260	210	210	210
Onderhoud gebouwen	307	399	399	399	399
Totaal	**1.709**	**1.909**	**1.793**	**1.793**	**1.793**

GROEN

Beleid

Voor het beheer van de openbare ruimte en daarmee voor het openbaar groen is in 2022 het beleidsplan IBOR (integraal beleidsplan openbare ruimte) opgesteld en ter besluitvorming aan u voorgelegd. Hierin is de gewenste beeldkwaliteit vastgesteld voor het groenonderhoud en zijn de ambities voor het openbaar groen voor de komende jaren benoemd.

Kwaliteitsnormen
In het beleidsplan IBOR is het gewenste niveau voor de openbare ruimte vastgesteld en daarmee ook voor het openbaar groen. De beeldkwaliteitniveaus zijn vastgesteld op basis van kwaliteitsnormen volgens de CROW beeldkwaliteitssystematiek.

Beeldkwaliteit hoog: centrum, begraafplaatsen en accentplekken;
Beeldkwaliteit basis: woonwijken, doorgaande wegen, parken en industrieterreinen;
Beeldkwaliteit laag: buitengebied.

De vastgestelde beeldkwaliteit heeft betrekking op het verzorgende en technische onderhoud van de openbare ruimte.

Beleidskaders

- Integraal beleidsplan openbare ruimte (2022)

Onderhoud
Het onderhoud van de groenvoorzieningen wordt voor een deel in eigen beheer uitgevoerd en voor een deel door derden. Voor het reguliere onderhoud maken we een integraal beeldkwaliteitsbestek die voor meerdere jaren worden aanbesteed. Daarnaast maken we bestekken voor het onderhoud van bermen, gazon maaien en bomenonderhoud.

Ontwikkelingen
Op basis van het IBOR beleidsplan en het collegeprogramma 2023-2026 zijn de volgende ontwikkelingen voor het openbaar groen van belang:
Een deel van het openbaar groen verkeert in een slechte technische staat en moet de komende jaren worden vervangen. Daarnaast hebben we een opgave om de veiligheid van onze bomenbestand op orde te brengen zodat we voldoen aan onze zorgplicht. U heeft incidenteel budget beschikbaar gesteld zodat wij deze achterstand in kunnen halen.
Het behouden en versterken van de biodiversiteit is een belangrijke opgave in Zevenaar. De komende jaren geven we verder vorm aan ecologisch bermbeheer en aan een natuur inclusieve inrichting van de openbare ruimte. Het bestrijden van de invasieve exoten voortkomend uit Europese wetgeving krijgt de komende jaren eveneens prioriteit.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bestekken onderhoud groen	965	1.406	1.044	994	794
Doorbelastingen	1.087	1.349	1.349	1.349	1.349
Leveringen diensten en goederen	618	601	601	601	591

Onkruidbestrijding	172	331	331	331	331
Overige lasten	153	357	374	337	344
Totaal	**2.995**	**4.045**	**3.699**	**3.611**	**3.409**

OPENBARE VERLICHTING

Beleid
Voor de gemeente Zevenaar is het van belang om alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (waaronder openbare verlichting) op orde te hebben. Deze beheerdata is essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van (strategische) beslissingen over het beheren van de openbare ruimte.
Op basis van de geactualiseerd beheerdata hebben wij een nieuw integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) opgesteld inclusief consequenties die samenhangen met complexe opgaven als bijvoorbeeld klimaatadaptatie en participatie. Dit plan is oktober 2022 ter besluitvorming aan u voorgelegd. Tegelijkertijd worden de beheerplannen voor openbare verlichting en verkeersregelinstallaties (VRI) voor de aankomende jaren uitgewerkt. In de beheerplannen komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare verlichting en VRI onderhouden op het vastgestelde onderhoudsniveau.

Kwaliteitsnormen
De kwaliteitsnormen zijn vastgelegd en vertaald in een werkbestek. Vanaf het overgangsjaar 2018 zijn de bestaande kwaliteitsnormen van beide voormalige gemeenten gehanteerd, in afwachting van nieuw beleid. Het nieuwe beleid hebben wij in oktober 2022 aan u voorgelegd (IBOR).

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte (2022)

Onderhoud
In 2021 hebben wij een nieuwe Europese aanbesteding gehouden samen met de gemeenten Duiven en Westervoort. De opdracht is aangegaan voor twee jaar met de optie om twee keer met één jaar te verlengen. Hiervoor is een raamcontract afgesloten waarin deelopdrachten zijn uitgezet. Deze bestekken zullen in onderdelen te zijner tijd worden omgezet in beeldkwaliteitsbestekken. Het is de bedoeling het bestaande contract met twee jaar te verlengen en daarna over te gaan op een beeldkwaliteitsbestek op basis van een vastgesteld IBOR.

Ontwikkelingen
Het beheer van de openbare verlichting draagt bij aan het realiseren van doelstellingen van het Rijk op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. Behoudens de actuele aandacht voor duurzaamheid zijn er geen nieuwe externe ontwikkelingen te benoemen.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Elektriciteit	191	210	210	210	210
Leveringen diensten en goederen	70	94	94	94	94
Doorbelastingen	72	101	101	101	101
Dotatie voorziening	16	17	17	17	17
Overige lasten	10	11	11	11	11
Totaal	**360**	**433**	**433**	**433**	**433**

RIOLERING EN WATER

Beleid
In samenwerking met drie Liemerse gemeenten en waterschap Rijn en IJssel wordt het "watertakenplan de Liemers" (WTP) opgesteld. Het WTP heeft een planperiode van vijf jaar. Het watertakenplan is een praktische vertaling van onze visie op de waterketen en klimaatadaptatie naar beleid en maatregelen. In het nieuwe watertakenplan de Liemers 2022 – 2026 krijgt het beleid t.a.v. klimaatadaptatie met de bijbehorende begroting extra aandacht.

Zowel gemeenten als waterschap ondersteunen hierbij de gekozen strategie, maar behouden hierbij ieder hun eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden, waarbij iedere organisatie een eigen individuele vastgestelde financiële bijlage heeft. Aanvullend op de bestaande beleidsstukken is door de vier organisaties in dit Watertakenplan gekeken naar een gezamenlijke strategie ten aanzien van interacties binnen de waterketen en klimaatadaptatie. Specifiek voor het gebied De Liemers vormt dit watertakenplan op onderstaande vier thema's een verbijzondering van algemeen beleid. De thema's zijn:

- Basis op orde;
- Klaar voor de toekomst;
- Burgers betrokken;
- Samenwerking De Liemers.

De Liemerse gemeenten en het waterschap zijn begin 2021 gestart met het opstellen van een nieuw "watertakenplan de Liemers 2022-2026". In dit WTP wordt het vastgestelde uitvoeringsprogramma uit het lopende DPRA traject (deltaprogramma ruimtelijke adaptatie) met de bijbehorende begroting opgenomen in het kostendekkingsplan. Wij hebben in september 2022 het geactualiseerde watertakenplan aan u voorgelegd.

Kwaliteitsnormen
De gemeente draagt zorg voor de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater vermengd met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander water. De ontvangst en zuivering van het door de gemeente ingezamelde (stedelijke) afvalwater is de taak van het waterschap. Daarnaast draagt het waterschap zorg voor de waterhuishouding. Deze zorgplichten dienen in onderlinge samenwerking tussen de Liemerse gemeenten en het waterschap goed te worden uitgevoerd. Informatie hierover is beschreven in het rapport "watertakenplan de Liemers 2022-2026".

Beleidskaders

- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)

Onderhoud
Waterschap en gemeenten dragen zorg voor de instandhouding van de afvalwaterketen en het watersysteem zodanig dat voorzieningen goed blijven functioneren en geen gevaar optreden voor de volksgezondheid, het milieu of voor de leefomgeving. Jaarlijks zijn hiervoor activiteiten gepland zoals het vervangen en renoveren van objecten, uitvoeren van onderzoek, planvorming en beleid en zorg dragen voor het beheer en onderhoud. Deze werkzaamheden zijn meestal periodiek en/of cyclisch van aard.
Waterschap en gemeenten willen de komende jaren toegroeien naar een meer risicobewust beheer voor het uitvoeren van de watertaken. Dit is onderdeel van de implementatie van assetmanagement om te komen tot een meer doelmatiger waterbeheer.
In 2021 zijn, na afronding van het project revitalisering Giesbeek, twee grote projecten gestart waarin eveneens voor een integrale gebiedsaanpak is gekozen. Dit betreft de revitalisering Angerlo (in voorbereiding op uitvoering van eind 2022 - eind 2023). Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor revitalisering Lobith, Tolkamer en Tuindorp en delen van de kern Zevenaar.

Ontwikkelingen

De problematiek inzake woningverzakkingen als gevolg van onder meer klimaatverandering (langdurige droogte) met name in de kern Zevenaar is nog actueel. Woningen die gebouwd zijn voor 1976 en op stroken zijn gefundeerd, hebben kans op verzakkingen. Er is een comité opgericht binnen de gemeente Zevenaar, in nauwe samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel en gemeenten Duiven en Westervoort. Doel hiervan is om te bekijken in hoeverre de overheden de gedupeerden bij kunnen staan en via klimaatadaptieve maatregelen het risico van verdroging kan verminderen.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Beheersystemen en IT	93	97	97	97	97
Doorbelastingen	1.138	1.157	1.157	1.157	1.157
Dotatie voorziening	879	958	631	508	352
Onderhoud en reparaties	527	548	548	548	548
Onderzoeken	208	217	217	217	217
Overige lasten	165	356	391	350	345
Totaal	**3.010**	**3.333**	**3.043**	**2.878**	**2.717**

WEGEN EN BRUGGEN

Beleid
Vanwege de grote raakvlakken tussen riolering en onderhoud wegen worden projecten integraal aangepakt. Voor de gemeente Zevenaar is het van belang alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (groen, wegen, riolering e.d.) op orde te hebben. Deze beheerdata zijn essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van (strategische) beslissingen over het beheren van de openbare ruimte. In 2022 hebben we de beheerdata (arealen, beheerkwaliteit en benodigde middelen) geactualiseerd. Vanaf 2023 houden wij deze data periodiek bij.
Op basis van de geactualiseerd beheerdata hebben wij een nieuw integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) opgesteld inclusief consequenties die samenhangen met complexe opgaven als bijvoorbeeld klimaatadaptatie. Tegelijkertijd hebben we de onderhoudsplannen voor wegen en civiele kunstwerken uitgewerkt. De komende jaren gaan we deze plannen uitvoeren.
Verder willen wij de hoeveelheid teerhoudend asfalt verminderen omdat dit milieuvervuilend is. Het eerste grote project waarbij wij dit concreet uitvoeren is Angerlo. Hierin vervangen we het asfalt voor klinkers. Tevens hergebruiken wij de vrijgekomen materialen bij revitaliseringsprojecten zoveel mogelijk.

Kwaliteitsnormen
Openbare wegen en civiele kunstwerken zijn een onderdeel van de openbare ruimte. In het IBOR hebben wij het gewenste technische onderhoudsniveau van de openbare ruimte vastgesteld en geven wij inzicht in de noodzakelijke omvang van de onderhoudsbudgetten. In de beheerplannen gaan wij specifiek in op de onderdelen van de openbare ruimte, zoals wegen en civiele kunstwerken. Daarbij houden we rekening met het vastgestelde onderhoudsniveau, geplande renovaties en de areaalvergrotingen van de afgelopen en toekomstige jaren.

Beleidskaders
- Integraal beleidsplan openbare ruimte (2022)

Onderhoud

Het klein onderhoud van de wegen en civiele kunstwerken wordt in eigen beheer uitgevoerd. Ook is een deel van het onderhoud uitbesteed aan derden. Voor de uitvoering van het onderhoud zijn bestekken gemaakt. In 2022 hebben wij het raambestek voor midden- en groot onderhoud straatwerk in de markt gezet. In september zijn wij tot gunning overgegaan. Vervolgens besteden wij in 2023 het raambestek asfalt opnieuw aan. In deze aanbestedingen nemen wij ook duurzaamheidscriteria op.
Grootschalig onderhoud pakken we zoveel mogelijk integraal op om zo een efficiëntieslag te maken. Voor 2022 en 2023 staat groot onderhoud en revitalisering van Angerlo in de planning.

Ontwikkelingen
In de planning en uitvoering van revitaliseringsprojecten openbare ruimte (waaronder wegen) houden wij rekening met nieuwe ontwikkeling zoals de komende energietransitie. Dit betekent dat wij in elk (revitaliserings)plan voorwaarden scheppen om de energietransitie in de toekomst mogelijk te maken, zoals het aanleggen van een warmtenet in de kern Zevenaar en een elektranet in de hele gemeente Zevenaar.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Doorbelastingen	852	968	968	968	968
Dotatie voorziening	3.401	1.890	1.890	1.890	1.890
Leveringen diensten en goederen	190	267	267	262	237
Overige lasten	33	34	34	34	34
Totaal	**4.476**	**3.159**	**3.159**	**3.154**	**3.129**

CONCLUSIE

Wij leggen voorafgaande aan deze begroting een beleidsplan IBOR aan u voor om het kwaliteitsniveau openbare ruimte vast te leggen. In dat plan geven wij ook inzicht in de middelen die hiervoor noodzakelijk zijn. Wij werken dit uit aan de hand van enkele scenario's zodat u een weloverwogen beslissing kunt nemen. Op basis van de uitgangspunten van het IBOR hebben wij sectorale beheerplannen gemaakt voor elk onderdeel van de openbare ruimte.

In onderstaande tabel zijn de onderhoudskosten van de verschillende onderdelen binnen de kapitaalgoederen opgenomen.

Gemeente Zevenaar

Bedragen x € 1.000

Soort kapitaalgoed (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Gebouwen	1.709	1.909	1.793	1.793	1.793
Wegen en bruggen	4.476	3.159	3.159	3.154	3.129
Openbare verlichting	360	433	433	433	433
Groen	2.995	4.045	3.699	3.611	3.409
Riolering	3.010	3.333	3.043	2.878	2.717
Totaal lasten onderhoud kapitaalgoederen	**12.549**	**12.880**	**12.128**	**11.870**	**11.482**

Op basis van de huidige meerjarenbegroting is een bedrag van circa € 12 miljoen benodigd voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen binnen de gemeente Zevenaar. Deze cijfers zijn geactualiseerd op basis van het onlangs door u vastgestelde Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte.

FINANCIERING

Inleiding
De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij bijvoorbeeld tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Definitie van het begrip treasury:
Het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient. De gemeente Zevenaar hanteert daarom als uitgangspunt dat er defensief en risicomijdend op de geld- en kapitaalmarkt opgetreden wordt. Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op de baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Beleid
Het beleid van de gemeente Zevenaar is gericht op:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Beleidskaders
Treasurystatuut Gemeente Zevenaar 2018
Financiële verordening Gemeente Zevenaar (art. 212 GW)

GEMEENTEFINANCIERING

Financieringsbehoefte

De financieringspositie wordt bepaald door het saldo van de boekwaarden van vaste activa en grondexploitaties ten opzichte van het totaal aan beschikbare financieringsmiddelen. De Gemeente Zevenaar heeft een financieringstekort. Voor dit tekort worden in 2023, 2024, 2025 en 2026 nieuwe geldleningen aangetrokken.

In onderstaand overzicht is het verwachte verloop van de langlopende geldleningen inclusief de nieuwe geldleningen weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand 31-12	Rente bedrag	Rente in %
2022	99.769	2.034	2,04
2023	92.398	1.905	2,06
2024	96.007	1.880	1,96
2025	91.597	1.832	2,00
2026	110.386	2.158	1,96

Het gemiddelde rentepercentage is gebaseerd op de te betalen rente van de gesloten geldleningovereenkomsten, vermeerderd met de geprognosticeerde rente voor nieuw aan te trekken leningen op basis van de financieringsbehoefte, gedeeld door het schuldrestant aan het einde van het jaar. Doordat het grootste deel van de leningen voor een langere looptijd zijn afgesloten, fluctueert ons gemiddelde rentepercentage minder dan de huidige rentestand (zie ontwikkelingen). Wij verwachten, gezien de looptijd van de huidige leningen en de huidige renteontwikkelingen, dat het risico van stijgende rentelasten komende jaren beperkt van invloed zal zijn op de begroting.

RENTE

De belangrijkste risico's voor de gemeente die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan uit renterisico's. Deze worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:

1. De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan één jaar) mag opnemen;
2. De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld (looptijd vanaf één jaar) in beeld gebracht.

De ontwikkelingen van deze renten worden hieronder nader toegelicht.

1) De kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico met zich mee brengt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote potentiële beweeglijkheid van de rentelasten op korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst wordt. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar de aangewezen oplossing.

De hoogte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van de omvang van de lopende uitgaven.
De kasgeldlimiet voor de gemeente Zevenaar voor 2023 is berekend op 13,6 miljoen en is gelijk aan 8,5% van de begrotingsomvang. Dit percentage is vastgesteld in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Uitvoeringsregeling Fido, art 2, lid 1b). Het begrotingstotaal per 1 januari 2023 is € 160 mln.
Als drie kwartalen achtereen de kasgeldlimiet zou worden overschreden, moet (volgens artikel 4 van de Wet Fido) de provincie als toezichthouder hiervan op de hoogte worden gebracht. Daarnaast moet de

kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring aan de toezichthouder voorgelegd worden.

Gelet op het relatief lage tarief voor kort geld op dit moment maken we gebruik van de ruimte die de Wet Fido ons geeft. Uiteraard blijven we de kapitaalmarkt nauwlettend volgen zodat bij een stijgende rente op de kapitaalmarkt overgegaan kan worden tot het omzetten van een kortlopende schuld in een langlopende schuld.

Renterisico kort geld

De rentelasten van kort geld (kasgeldlimiet) hangen samen met de ontwikkeling van de Euribor. In onderstaande grafiek is het verloop van de Euribor in de afgelopen jaren weergegeven.

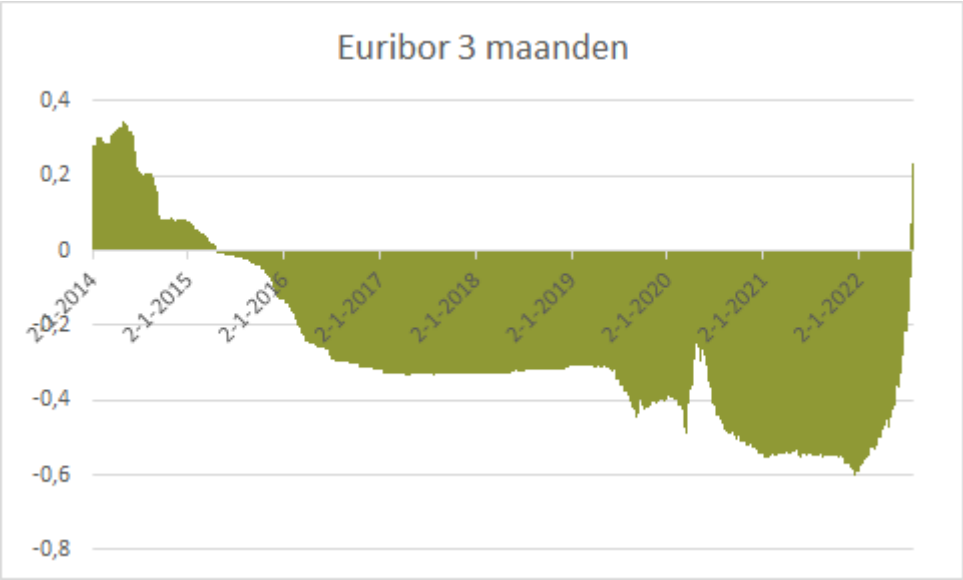

Zoals uit bovenstaande grafiek blijkt bevond het kortlopende renteniveau (referentierente: 3-maands Euribor) zich de afgelopen jaren onder de 0%. Ofwel: een negatieve rente. Sinds medio juli 2022 is het rentetarief sinds lange tijd weer boven de 0% uitgekomen. Dit korte renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB verhoogde in juli 2022 de rente met een half procentpunt. Hiermee is er een (voorlopig) einde gekomen aan de negatieve beleidsrente. De verwachting is dat de rente voor kort geld in de komende periode nog licht zal stijgen.

Renterisico lang geld, renterisiconorm

De gemeente Zevenaar gaat uit van totaalfinanciering. Op basis van de behoefte wordt lang geld aangetrokken. Het geld wordt met name aangewend om activa te financieren. In de gemeente Zevenaar worden activa lineair afgeschreven en hier wordt met het langlopende geld bij aangesloten.
Voor het bepalen van de rentelasten voor de begroting wordt het volgende uitgangspunt als basis genomen: Rentelasten van langlopend geld zijn gebaseerd op een lening bij de BNG met een looptijd van 20 jaar, waarbij de rente tussentijds niet wordt aangepast. Voor de begroting wordt de ontwikkeling van de rente in de eerste 6 maanden van het jaar gehanteerd.

In onderstaande grafiek staat het verloop van de rente in de afgelopen jaren opgenomen (stand 27-7-2022)

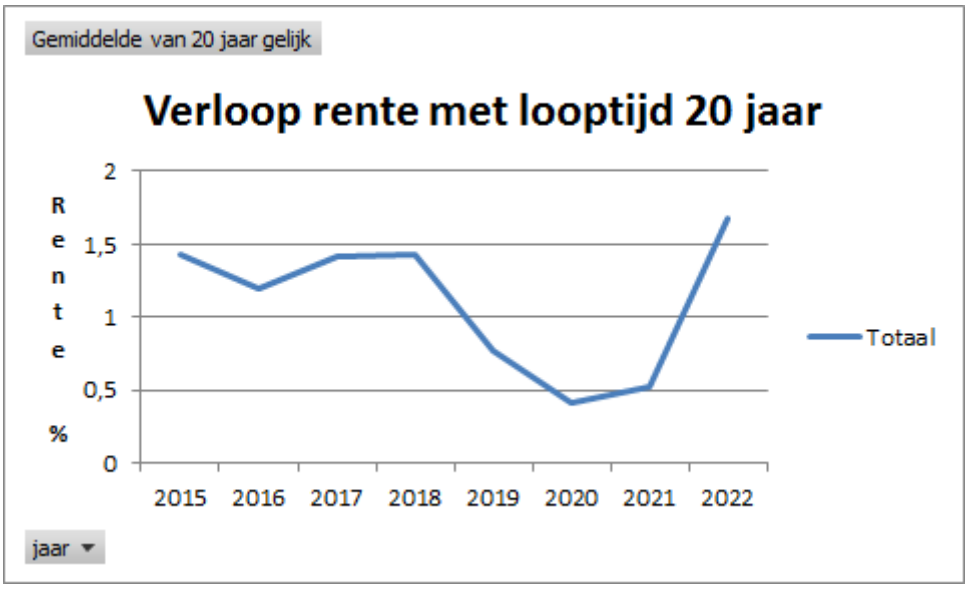

Waar de ontwikkeling op het gebied van Corona in een wat rustiger vaarwater is gekomen, zijn de ontwikkelingen rondom de oorlog in Oekraïne in volle gang. Door de Russische inval in Oekraïne zijn met name de voedsel- en energieprijzen flink gestegen. De inflatie in de eurozone is in het afgelopen jaar gestegen van 1,9% in juni 2021 naar 8,6% in juni 2022. Deze stijging komt niet alleen door de voedsel- en energieprijzen, ook de kerninflatie (zonder voedsel- en energieprijzen) loopt sterk op van 0,9% naar 3,7%. Als de inflatie te hard oploopt, moet de Europese Centrale Bank (ECB) ingrijpen en het monetaire beleid verkrappen. Zij houdt als streefwaarde voor de inflatie 2% aan. De ECB heeft de lage beleidsrente gedurende de gehele coronacrisis gelijk gehouden om het herstel van de economie te bevorderen. Op 21 juli 2022 heeft zij de depositorente met 50 basispunten verhoogd naar 0%.
De oorlog in Oekraïne blijft zorgen voor een rem op de wereldwijde economische groei. Normaal gesproken zou een verminderde economische groei leiden tot een neerwaartse druk op de rente. De oorlog in Oekraïne draagt echter ook bij aan de hoge inflatie. Niet alleen door hogere energieprijzen, maar ook door hogere voedselprijzen. In een pessimistisch scenario kunnen deze ontwikkelingen leiden tot stagflatie: een periode waarin de economie stagneert maar de prijzen blijven stijgen. Deze tegenstelling stellen centrale banken voor een lastig dilemma. Om de inflatie te bestrijden zou een krapper monetair beleid benodigd zijn. Tegelijkertijd kan een krapper beleid de negatieve economische gevolgen van het conflict in Oekraïne verergeren. Centrale banken zullen in de komende maanden op zoek gaan naar de juiste balans. De ECB gaf aan het beleid per vergadering tegen het licht te houden.
Per saldo wordt er een gelijkblijvend tot licht dalend niveau van de rente op lang geld verwacht.

2) Renterisiconorm
Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinanciering en renteherziening. Herfinanciering houdt in, dat een vervangende geldlening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande geldleningen te kunnen voldoen. Bij renteherziening gaat het om het aanpassen van het rentepercentage door de geldgever tijdens de looptijd van de geldlening.

Bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026
Rente				

1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	-	-		
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	-	-		
2	**Netto renteherziening op vaste schuld**	-	-		
3a	Nieuw aan te trekken vaste schuld	4.000	10.000	7.000	35.000
3b	Nieuw te verstrekken leningen	-	-	-	-
4	**Netto nieuw aangetrokken vaste schuld**	4.000	10.000	7.000	35.000
5	Te betalen aflossing	11.371	6.390	11.411	16.211
6	Herfinanciering (laagste 4 en 5)	4.000	6.390	7.000	16.211
7	**Renterisico op vaste schuld (2 + 6)**	**4.000**	**6.390**	**7.000**	**16.211**
	Renterisiconorm				
8	Begrotingstotaal	159.956	165.233	131.967	151.856
9	Bij ministeriële regeling vastgesteld	20%	20%	20%	20%
10	Renterisiconorm	31.991	33.047	26.393	30.371
7	Renterisico's	4.000	6.390	7.000	16.211
11	**Ruimte (+) / overschrijding (-)**	**27.991**	**26.657**	**19.393**	14.160

RISICOBEHEER

Gemeentelijk treasurybeleid
De beleidskaders ten aanzien van de treasury functie zijn vastgelegd in het treasury statuut 2018 van de gemeente Zevenaar.

Schatkistbankieren
De wet verplicht schatkistbankieren is in 2013 van kracht geworden. In deze wet is geregeld dat decentrale overheden, waaronder de gemeenten, verplicht worden tot schatkistbankieren. Het doel van het 'schatkistbeleggen' is om de EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk) te verminderen.

EMU-saldo
Gemeenten zijn verplicht om bij hun begroting een EMU-saldo te bepalen. Het EMU-saldo heeft het karakter van een resultaatbepaling op kasbasis. Om die reden geeft de uitkomst van het EMU-saldo een goede richting in de gemeentelijke financieringsbehoefte.
De opstelling voor het EMU-saldo tot en met 2023 treft u aan onder de bijlagen bij deze begroting. In dat overzicht komt een financieringsbehoefte tot uitdrukking in een EMU-saldo. Een overschot leidt tot een positief EMU-saldo.

RENTETOEREKENING

Beleid rentetoerekening

In de begroting zijn zowel de stellige uitspraken als de aanbevelingen uit de notitie rente (juli 2017) verwerkt. De belangrijkste onderdelen betreffen:

- Treasury activiteiten worden via het taakveld treasury verwerkt in de begroting;
- Er wordt geen rente over het eigen vermogen verwerkt in de begroting;
- De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd.

De verwerking van de rente is in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Renteschema		2023
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.905
b. Externe rentebaten	-/-	47
Totaal door te rekenen externe rente		**1.858**
c. Rente die aan de grondexploitatie moet worden berekend	-/-	456
rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	639
Totaal rente aan grondexploitaties en taakvelden	**-/-**	**1.095**
d. Saldo door te rekenen rente		763
d1. Rente over eigen vermogen		-
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		**763**
e. De werkelijke aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-/-	763
Renteresultaat op het taakveld Treasury		**-**

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften opgenomen in de notitie grondexploitaties gehanteerd. Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

Toelichting

a) Werkelijk verschuldigde rente voor de aangetrokken vaste geldleningen en berekende rente over het financieringstekort.

b) De geraamde rente voor de verstrekte hypothecaire geldleningen aan gemeenteambtenaren zijn hier als baten opgenomen.

c) Over de boekwaarde op 1 januari 2023 van de Bouwgrond in exploitatie (BIE) mag alleen het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. Dit percentage is op basis van de werkelijke balansbedragen 2021 berekend op 1,23.

Van projectfinanciering is sprake wanneer een lening extern is aangetrokken specifiek voor de financiering van een specifiek project, een specifieke activiteit. De rentelasten voortkomend uit deze financiering moeten daarom aan die activiteit op het betreffende taakveld worden toegerekend (via het taakveld Treasury) en worden niet meegenomen in de omslagrente over het geheel van de activa. Dit

betreft investeringen uit het verleden waarvoor vaste rentepercentages gelden en rente over de nieuwe investeringen in 2023 volgens de berekende rente zoals aangegeven in de Kaderbrief.

d1) en d2) Op aanbeveling van de Commissie BBV en door de harmonisatie is besloten geen rente over het eigen vermogen (bespaarde rente) meer te berekenen.

f) Het renteresultaat van € 762.871 is omgeslagen over de boekwaarde per 1 januari 2023 van afgerond € 124 miljoen en betekent een percentage van 0,62.

BEDRIJFSVOERING

Inleiding
Deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen en speerpunten in de bedrijfsvoering van de gemeente Zevenaar. Met de term bedrijfsvoering wordt bedoeld de sturing en beheersing van alle primaire processen, ondersteunende processen en besturingsprocessen in de organisatie. Kernwoorden zijn efficiency en effectiviteit. In een goed functionerende bedrijfsvoering organiseren we de dienstverlening efficiënt en ondersteunen we de realisatie van beleidsinhoudelijke doelstellingen effectief. Dit betekent aandacht voor onze kernwaarden; klantgerichtheid, resultaatgerichtheid en samenwerking.
In deze paragraaf noemen we een aantal speerpunten in de bedrijfsvoering, waarbij aan de hand van enkele indicatoren zichtbaar wordt waar in de bedrijfsvoering op gestuurd is en welke doelen wij nastreven.

PERSONEEL EN ORGANISATIE

Personeel
We willen een duurzamere, aantrekkelijkere en professionelere organisatie zijn. In de komende jaren geven we hier verder vorm aan. In het licht van de organisatieontwikkeling faciliteren we onze medewerkers optimaal in hun ontwikkeling waardoor zij duurzaam en professioneel inzetbaar blijven.

Er is een aantal ontwikkelingen die de gemeente noodzaakt om een aan aantrekkelijk werkgever te zijn. Daarvoor is in 2022 de notitie aantrekkelijk werkgeverschap vastgesteld en dit is voor ons de komende jaren de leidraad om het personeelsbeleid vorm en inhoud te geven.

De arbeidsmarkt is in beweging en daardoor gaat de uitstroom van personeel stijgen. Dat noopt tot het aantrekken van nieuw personeel en met de krapte op de arbeidsmarkt moeten er andere wegen worden bewandeld om voldoende en kwalitatief goed personeel aan te kunnen trekken. Het gaat er dan vooral om hoe wij ons als werkgever onderscheiden ten opzichte van andere werkgevers. Aantrekkelijk werkgeverschap moet daaraan bijdragen.

Ziekteverzuim
Binnen onze organisatie werken we volgens het eigen regiemodel. Dit houdt in dat we als organisatie zelf de volledige regie hebben over de verzuimbegeleiding van de medewerkers. Naast verzuimbegeleiding wordt er veelvuldig gebruik gemaakt van het preventief spreekuur bij de bedrijfsarts om zo uitval te voorkomen. Doordat we meer hybride werken verwachten we dat medewerkers een betere werk-privé balans ervaren met als resultaat een verlaging van ons ziekteverzuim. Het landelijk gemiddelde percentage van gemeenten van vergelijkbare grootte is 5,80%. Onze ambitie is om hieronder te blijven. In de personeelsmonitor van het AenO fonds over 2021 wordt aangegeven dat het verzuim in de toekomst gaat toenemen als gevolg van langdurig verzuim.

	Werkelijk 2020	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
%Ziekteverzuim	4,48	4,62	5,80	5,80

Organisatie
Eind 2021 en begin 2022 zijn door de gemeentesecretaris, in samenwerking met het managementteam, de eerste stappen gezet naar een nieuwe organisatiestructuur. De bedoeling is de organisatie in te richten naar twee sturingsniveaus; strategische sturing om de maatschappelijke opgaven te vertalen naar opgaven voor de organisatie en operationele sturing om uitvoering aan de opgaven te geven. Een extern bureau gaat advies uitbrengen op welke wijze dit organisatieontwikkelproces het beste kan worden uitgevoerd en onder welke

voorwaarden. Hier geven wij in 2023 verder invulling aan.

Formatie
Onderstaand overzicht geeft de in 2022 vastgestelde formatie per afdeling aan voor het jaar 2023. Op basis van deze formatie zijn de salarislasten 2023 berekend. Deze formatie is exclusief het aangevraagde nieuwe beleid in het collegeprogramma.

Afdeling	Totaal formatie
Directeur/S&B/P&P	8,76
Griffie	2,67
Maatschappelijke Ontwikkeling	23,04
Maatschappelijke Dienstverlening	45,42
Publiekszaken	21,13
Openbare Werken	71,80
Beheer Openbare Ruimte	28,70
Ruimtelijke Ontwikkeling	22,49
Vergunning, toezicht en handhaving	28,37
Bedrijfsvoering	31,82
Financiën	17,60
Informatiebeheer	32,10
Totaal	**333,91**

INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING

Informatievoorziening
We leven in een informatiesamenleving. Dit zien we o.a. aan de razendsnelle ontwikkeling van ICT. Om deze ontwikkeling bij te kunnen houden, moeten we in staat zijn om snel en flexibel te handelen. Hiervoor hebben we informatiekundige kennis in eigen huis nodig, maar ook partners om ons heen die mee kunnen in de veranderende vraag. RID de Liemers is een belangrijke partner als uitvoeringsorganisatie. Er zal in Liemers verband een toekomstvisie voor RID de Liemers worden opgesteld waarin ook duidelijk wordt of de RID robuust genoeg is om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. In het uitwerken van de opdracht worden medewerkers, directie/gemeentesecretaris en bestuurders van de verschillende organisaties betrokken.

Digitalisering van dienstverlening en een efficiënt werkende gemeente vragen om goed georganiseerde informatievoorziening. Maar informatievoorziening is meer dan dat, want het is ook randvoorwaardelijk voor het behalen van maatschappelijke doelen. De realisatie van de digitale transformatie van de gemeente Zevenaar gaat gepaard met een goede centraal georganiseerde informatievoorziening op het gebied van het functioneel beheer van gemeentelijke applicaties. De komende jaren zullen gebruikt worden om de centrale informatievoorziening in te richten en te positioneren in de organisatie.

Wij positioneren ons als een slimme volger op dit terrein: we proberen op ons niveau kansen aan te pakken, vooral gericht op dienstverlening, initiatieven uit de lokale samenleving en bedrijfsvoering. Centraal staan bedrijfscontinuïteit van bestaande ICT- en informatievoorzieningen en het toepassen van wettelijke regels en het uitvoeren van afspraken (“samen organiseren”) die via de VNG zijn gemaakt.

Datagedreven sturen
Datagedreven sturing maakt het mogelijk om op basis van het verzamelen en analyseren van data te sturen op gemeentelijke thema’s. Hiervoor is enerzijds de juiste data (applicatie-inrichting, invoer, verwerking, kwaliteitsbeheer) nodig en anderzijds de competentie om deze data goed te interpreteren. De afgelopen

jaren is geëxperimenteerd met dashboarding en is een datawarehouse gerealiseerd. In de komende periode ontwikkelen en voeren we een datastrategie uit, die richting en prioriteit geeft aan het uitrollen van datagedreven sturen in de gemeente.

Digitaal archiefbeheer
Het bewaren en toegankelijk houden van de digitale informatie krijgt meer nadruk in onze dagelijkse werkzaamheden. Een volgende stap in het digitaal archiefbeheer, de ontwikkeling onder de noemer "e-depot", wordt steeds meer tastbaar. Daarbij sluiten we aan bij projecten op dit gebied in de regio (Streekarchivariaat). De komende jaren bereiden we ons verder voor om de aansluiting op een e-depot te realiseren. In 2023-2024 is helder en concreet welke opties er zijn voor duurzame opslag van onze digitale archieven en weten we wat we moeten regelen om aan te sluiten (2024-2025) op de digitale infrastructuur van een e-depot.

Wet open overheid
De Wet open overheid (Woo) is sinds 1 mei 2022 in werking getreden. Vanaf dat moment had gemeente Zevenaar haar werkproces ingericht voor het afhandelen van Woo-verzoeken (voorheen: Wob-verzoeken). De komende jaren ligt de nadruk op het trainen van medewerkers in 'schrijven voor openbaarheid' en het actief openbaar maken (lees: publiceren via platform PLOOI op www.overheid.nl) van 11 informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten. We volgen hierin de landelijke planning.

PLANNING & CONTROL

In de planning & control cyclus starten wij met een kadernota, als voorloper van de begroting. Deze heeft een richtinggevend karakter, en is niet besluitvormend. In het jaar van uitvoering informeren wij u door middel van twee voortgangsrapportages over de voortgang van de uitvoering, zowel op beleidsmatig als financieel gebied. Als afsluiting verantwoorden wij het uitvoeringsjaar in de jaarstukken.
De documenten van de planning & control-cyclus blijven in ontwikkeling. Dit geldt voor zowel de inhoud als de vorm. Alle documenten worden digitaal beschikbaar gesteld via een portal. In deze begroting is het collegeprogramma met de nieuwe resultaten integraal opgenomen.
De verantwoordingssystematiek richt zich meer op de voortgang van beleid en de mate waarin wij de doelstellingen uit het collegeprogramma, de kadernota en begroting realiseren door de uitvoering van activiteiten.
Om de kwaliteit van de planning & control-cyclus en de informatiewaarde voor u verder te vergroten investeren we verder in de doorontwikkeling.

Vanaf het verslagjaar 2023 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het opstellen van een rechtmatigheidsverantwoording. Het college legt verantwoording af over de vraag of zij rechtmatig heeft gehandeld, de accountant toetst of deze verantwoording getrouw is. In deze paragraaf wordt een aanvullende toelichting opgenomen over de rechtmatigheidsverantwoording. Deze geeft inzicht in de kwaliteit van de interne beheersing en interne controle welke de basis zijn van deze verantwoording. Fouten of onduidelijkheden kunnen hier verder worden toegelicht. De wijze van rapporteren in de paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van de aanpassing in de verordeningen, die volgen als de nieuwe wetgeving is vastgesteld. De verordeningen worden eind 2022 of begin 2023 na vaststelling van de wetgeving aan de raad voorgelegd.

COMMUNICATIE

Onze samenleving is voortdurend in beweging. De communicatie vanuit de gemeente sluit hierbij aan en verandert mee. Alleen door samenwerking met inwoners en partners kunnen we problemen oplossen en samen zorgen dat het prettig wonen, werken en leven is in onze gemeente. Daarom faciliteren wij participatie

en laten we de uitvoering, waar mogelijk en wenselijk, aan de inwoner over. Om verbinding met en tevredenheid over de gemeente te krijgen, zetten we in op herkenbaarheid, openheid, heldere communicatie én trots.

Communicatie is een belangrijk instrument voor de gemeente. Iedereen binnen onze organisatie communiceert. Communicatie is niet alleen vertellen, maar vooral luisteren en aandacht geven. Dit komt ook duidelijk naar voren in de besturingsfilosofie en het coalitieakkoord 2022-2026 'Het moet anders en het gaat anders, samen!'.
Beide documenten geven richting aan hoe over de verbinding met inwoners wordt gedacht. Zo willen we werken vanuit een open cultuur en duidelijk zijn in wat we doen en waarom. 'We willen prettig samenwerken en een verbindende gemeente zijn. We willen weten wat er speelt en leeft in de verschillende kernen en we kijken wat er wel kan in plaats van niet.'

De volgende **zeven hoofdlijnen** vormen de basis van onze communicatie in de periode 2022-2026:
1) Optimale informatievoorziening en dienstverlening
2) Van buiten naar binnen
3) Steeds meer in gesprek
4) Trots op Zevenaar
5) Buiten winnen is binnen beginnen
6) Online waar het kan, offline waar nodig
7) Vooruitstrevend en vernieuwend

Wat gaan we doen?

- In 2022 is het nieuwe college geïnstalleerd. We werken aan de profilering van de nieuwe wethouders.
- We lanceren een toegankelijke en gebruiksvriendelijke gemeentelijke website waar inwoners en ondernemers informatie kunnen vinden en digitaal zaken kunnen regelen.
- We zetten betaalde campagnes in om geselecteerde doelgroepen die ons online (nog) niet volgen te bereiken.
- In 2023 groeien we op alle social mediakanalen met minstens 10%
- We introduceren een participatieplatform, zodat participatie (naast offline) ook online kan plaatsvinden.
- We gaan aan de slag met een 'menu' voor participatie en dit maakt standaard deel uit van communicatietrajecten.
- We blijven experimenteren met (nieuwe) online communicatietools om in gesprek te gaan/blijven met inwoners.
- We leveren een bijdrage aan de doorontwikkeling van de arbeidsmarktcommunicatie.
- We voeren een nulmeting uit naar de waardering van de gemeentelijke communicatie.

INKOOP EN AANBESTEDING

In verband met complexiteit van inkoop en aanbesteding en de toenemende aandacht vanuit rechtmatigheid is het noodzakelijk om voor dit onderwerp vol aandacht te hebben. Dit thema – en ook social return en duurzaamheid - zal nadrukkelijk aan bod komen bij het herijken van ons inkoopbeleid. Tevens positioneren we de inkoopfunctie zodanig dat deze past bij de huidige ambitie van de organisatie.

JURIDISCHE ZAKEN

In 2021 is een start gemaakt met de uitvoering van het projectplan juridische kwaliteit om zo juridisch in control te komen en juridisch risicobeheer structureel te verbeteren. Het doel van juridische kwaliteitszorg is een verbetering van de juridische kwaliteit van gemeentelijke diensten en producten. In 2022 is onze huisadvocaat wederom ingezet om fysieke en online trainingen te organiseren voor onze juridisch

medewerker. We werken aan kennisdeling door het organiseren van een juridisch vakberaad. Hiermee zetten we verder in op het verhogen en uitwisselen van kennis binnen de organisatie en het meer juridisch in control komen. Dit project is in 2022 beperkt voortgezet, door de druk van een aantal grote juridische dossiers (raadsenquête en veelschrijvers), personele wisselingen en krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor is het nog niet gelukt om het project af te ronden. De verwachting is dat in 2023 op veel van de onderdelen en acties een structurele borging en vervolg zal krijgen binnen de organisatie.

VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding
Gemeenten kennen in het Nederlands staatsbestel een omvangrijk en uiteenlopend takenpakket, dat door overheveling van rijkstaken naar de gemeenten alleen nog maar groter wordt. Deze ontwikkeling past bij de filosofie van de gemeente als eerste overheid. Waar mogelijk moeten taken worden neergelegd bij de overheid die het dichtst bij de burger staat en vanuit dat oogpunt het beste de belangen van haar inwoners kan behartigen.

Gemeenten kunnen voor de uitoefening van hun taken uit een aantal uitvoeringsvarianten kiezen. Ze kunnen de taken zelf uitvoeren of de taken op afstand zetten. Een taak kan op afstand worden gezet door via inkoop of subsidie een andere partij te contracteren voor de uitvoering van een bepaalde taak. Een andere mogelijkheid vormt het aangaan van een samenwerkingsverband met andere publiek- of privaatrechtelijke partijen voor de uitvoering van een bepaalde taak. In alle gevallen blijft de gemeente verantwoordelijk voor de inhoudelijke aansturing of opdrachtverlening en de controle daarop.

Omschrijving
Wij spreken van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij.
In de gemeenschappelijke regeling heeft de gemeente zowel de rol van eigenaar als opdrachtgever.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2022	Bijdrage 2023	Aandeel gemeente (%)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Gemeenschappelijke regeling					

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	1.404	1.576	6	0	13.003
Euregio Rijn-Waal	12	12	2	0	0
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	320	379	6	0	0
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	1.100	539	45	0	0
MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland	5.383	5.236	9	699	4.362
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	619	656	8	1.015	6.446
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	2.056	2.122	43	0	1.632
Samenwerking De Liemers	6.308	6.508	52	257	0
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	137	160	48	2	95
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	4.057	4.353	6	9.615	49.663
Vennootschap					
Alliander N.V.	0	0	0	4.470.000	5.730.000
Ataro B.V.	2.168	2.265	100	0	0
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0	0	0	5.062.000	143.995.000
Leisurelands B.V.	0	0	3	79.651	15.651
Vitens N.V.	0	0	1	600.300	1.387.800
Totaal verbonden partijen	**23.564**	**23.806**			

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)

Omschrijving	Een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar en de provincie Gelderland.
Beleidskaders	• Verordening Leerlingenvervoer (gemeente Zevenaar 2018); • Beleidsplan Sociaal Domein, inclusief Jeugdwet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo 2015)) en Participatiewet 2020-2023.
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur van de BVO DRAN wordt de gemeente Zevenaar vertegenwoordigd door een collegelid.
Aandeel in %	6,20
Ontwikkelingen	Eind 2020 is de businesscase doelgroepenvervoer opgeleverd waarin ook maatregelen genoemd worden voor het Leerlingenvervoer. In 2021 is voorzichtig begonnen met het onderzoeken van haalbaarheid op de te nemen maatregelen. Corona bleef daarin een beperkende factor. Er is vooral aandacht besteed aan het opnemen van doelgroepenvervoer in het proces van de nieuwe beleidsregels. In mei 2022 worden deze van kracht. Daardoor kan verdere doorontwikkeling plaatsvinden. De gevolgen van o.a. corona laten zich nu zien. Er is een tekort aan chauffeurs wat maakt dat de oorspronkelijke afspraken niet volgens plan verlopen. Er zijn inmiddels gesprekken gestart om deze kwesties te bespreken met onze maatschappelijke partners. Hier is zowel vanuit de BVO DRAN als landelijk aandacht voor. Gemeente Zevenaar gaat invulling geven aan de laadinfra ten behoeve van de ZE-voertuigen. Hiertoe wordt een visie gemaakt.
Prestaties	Geen bijzonderheden.
Website	Website vervoersorganisatie

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	1.429	1.404	1.576	1.799	2.024	2.156
Resultaat partij	5.987					
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen	13.003					

Risico's	De inrichting van het doelgroepenvervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Periodiek wordt er gerapporteerd over het volume van het aantal ritten en worden de gevolgen van verwachte toenames van ritten tijdig gecommuniceerd met de klant (gemeente). Buiten de post onvoorzien is er geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de BVO.
Programma	6. Sociaal domein

Euregio Rijn-Waal

Omschrijving	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleve

Partijen	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Bestuurlijk belang	Zevenaar wordt vertegenwoordigd in de Euregioraad met een lid namens het college en twee leden namens de gemeenteraad
Aandeel in %	2,20
Ontwikkelingen	Het nieuwe programma voor Interreg VI Deutschland-Nederland is officieel ingediend bij de Europese Commissie. Dit betekent het begin van een nieuwe subsidieperiode, waarin grensoverschrijdende projecten kunnen gaan starten. Voor de Nederlands-Duitse grensregio staat in de periode 2021-2027 een bedrag van ca. 450 miljoen euro ter beschikking.
Prestaties	Sinds juni 2022 is het mogelijk om met de Nederlandse OV-chipkaart in- en uit te checken op de stations van Emmerich, Praest en Elten. De realisatie van de OV-chippalen in Duitsland is ondersteund door de Euregio Rijn-Waal met behulp van het Europese subsidieprogramma INTERREG Deutschland-Nederland.
Website	Website Euregio Rijn-Waal

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	11	12	12	12	12	12
Resultaat partij	218					
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Risico's	Het risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Omschrijving	De 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen de positie van de regio Arnhem-Nijmegen versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – bewerkstelligen. Daartoe is in 2020 een nieuw samenwerkingsverband opgericht in de vorm van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) als vervanger van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Elst
Partijen	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Openbaar belang en doel	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.

Bestuurlijk belang	De colleges van de 18 deelnemende gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar kiezen een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur, Het AB bestaat uit 18 leden, van iedere gemeente een collegelid. Uit het algemeen bestuur wordt een dagelijks bestuur gevormd, bestaande uit 3 leden. De burgemeester van Zevenaar maakt deel uit van het dagelijks bestuur.
Aandeel in %	5,60
Ontwikkelingen	In de MJB 2023-2026 ligt de regionale agenda voor 2023-2025 voor. Daarin wordt voorgesteld mee te doen aan alle vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio.
Prestaties	Uitvoering geven aan de vijf opgaven: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio.
Website	Groenemetropoolregio.nl

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	118	320	379	379	379	379
Resultaat partij	331					
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Risico's	De risico's voor de gemeente zijn beperkt, omdat voor deze regionale samenwerking, naast een algemene bijdrage van € 2,57 per inwoner de financiële verplichtingen voor de regionale agenda steeds voor een beperkte periode worden aangegaan.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Omschrijving	Samenwerkingsverband op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Het betreft een samenwerking tussen de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Beleidskaders	IHP 2020-2036
Openbaar belang en doel	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.
Bestuurlijk belang	De gemeente Zevenaar benoemt een van de drie leden van het algemeen bestuur.
Aandeel in %	44,98

Ontwikkelingen	Op basis van een haalbaarheidsonderzoek naar de huisvesting van het voortgezet onderwijs in combinatie met huisvesting voor het primair onderwijs heeft de raad van Zevenaar besloten tot aanvullend onderzoek naar twee varianten voor onderwijshuisvesting op de locatie Vestersbos. Dit onderzoek wordt in 2022 afgerond. De egalisatiereserve uit voorgaande jaren is uitgeput. Als gevolg hiervan verrekenen we de kosten van de GRHVOL voortaan jaarlijks met de gemeenten Duiven en Montferland. De gemeenschappelijke regeling moet herzien worden in verband met de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen per juli 2022.
Prestaties	Haalbaarheidsonderzoek naar huisvesting van Voortgezet Onderwijs in de Liemers is uitgevoerd in 2021. Aanpassingen Gemeenschappelijke Regeling zijn noodzakelijk vanwege de gewijzigde Wet Gemeenschappelijke Regelingen in 2022.
Website	geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	845	1.100	539	553	506	493
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Risico's	De GRHVOL heeft geen rechtspersoonlijkheid en neemt geen eigen besluiten. Financiële risico's zijn hierdoor nihil. De gemeentelijke bijdrage kan wel jaarlijks verschillen, aangezien het aantal leerlingen wijzigt.
Programma	4. Onderwijs

MGR Sociaal domein Centraal-Gelderland

Omschrijving	De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio Centraal Gelderland en voorziet in samenwerkingsmodules. Zevenaar neemt deel aan de modules: Inkoop, Werkgevers Service Punt (WSP), Regionaal Bureau Leerplicht (Onderwijs), Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW) en Beheer.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	11 regiogemeenten nemen deel aan de algemene regeling: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. Het aantal deelnemende gemeenten per samenwerkingsmodule verschilt.
Beleidskaders	De MGR is een uitvoeringsorganisatie. Opdrachtgeverschap gemeenten verloopt via de bestuurscommissies van de verschillende modules. De afspraken worden jaarlijks vastgelegd in de begroting van de MGR met daarbij een uitvoeringsprogramma voor het komende jaar.
Openbaar belang en doel	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.
Bestuurlijk belang	Deelname aan het algemeen bestuur en de verschillende bestuurscommissies.
Aandeel in %	8,70

Ontwikkelingen	Er is geen sprake van nieuw beleid of andere wijzigingen met een betekenisvolle financiële impact. Wel ontwikkelt de MGR zich verder op het gebied van integraliteit, netwerksamenwerking en ketenoptimalisatie in het sociaal domein. Zo wordt bijvoorbeeld vanuit de module Inkoop zorg bezien of uitvoeringstaken, die nu bij de gemeenten liggen, efficiënter regionaal georganiseerd kunnen worden. Kennis, kunde en continuïteit moet hierbij worden geborgd en dubbel werk moet worden voorkomen. - De module Inkoop zet in 2023 in op verbetering van de contractmonitoring. De verdere decentralisatie van Beschermd Wonen leidt tot een nieuwe contractering. In overleg met gemeenten wordt op grond van ervaringen in 2021 voor wat betreft contractmonitoring, data-analyses, communicatie en bedrijfsvoerende taken van de gemeenten bepaald of en zo ja welke taken de module inkoop in 2022 regionaal gaat oppakken. Daarmee is in deze begroting nog geen rekening gehouden. - De module Onderwijs. Het RBL verwacht een toename van het aantal- en complexer wordende verzuimmeldingen ten gevolge van corona. - De module WSP blijft inzetten op advisering over inclusief werkgeverschap richting ondernemers en verbetert de samenwerking met werkzoekendendienstverleners, zoals de RSD en het onderwijs. - De module WgSW blijft het formeel werkgeverschap invullen van ruim 1.800 SW medewerkers (waarvan 161 medewerkers uit Zevenaar).

Prestaties

Zorg
Voor onze inwoners die dat nodig hebben is kwalitatief goede en passende zorg beschikbaar. Verhoging van de kwaliteit van zorg, efficiency in de uitvoering van taken, lastendruk-verlaging bij aanbieders, door eenduidige uitvoering en versnelling van de transformatie door bundeling van kennis en inkoopkracht.

Onderwijs
Het RBL volgt de schoolloopbaan van 73.000 leerlingen vanaf 5 jaar, totdat ze een startkwalificatie hebben behaald of 23 jaar worden, met als doel het bieden van professionele ondersteuning in de netwerksamenwerking aan leerplichtige jongeren (tot 18 jaar) waarbij de school-loopbaan niet altijd soepel verloopt. Deze samenwerking zorgt ervoor dat jongeren die ongeoorloofd verzuimen de draad op school weer oppakken en naar een diploma toewerken. De regionale aanpak van voortijdig schoolverlaten vormt een sluitend regionaal vangnet om jongeren te helpen bij het vinden van een passende plek in onderwijs, werk, zorg of een combinatie hiervan. Met als doel een zo zelfstandige mogelijke deelname aan de maatschappij.

WSP
Onze belangen behartigen op het gebied van de dienstverlening aan werkgevers in relatie tot het plaatsen van de doelgroepen waarvoor wij een re-integratie-verantwoordelijkheid hebben.
Kengetallen voor de te behalen prestaties zijn:
- de vacature-vervulling die afhankelijk is van het aantal door gemeenten en UWV aangedragen werkfitte werkzoekenden.
- de vervullingsquote van het aantal vervulde vacatures.
- werkgevers-tevredenheid.

WgSW
Het vormgeven van het (formeel) werkgeverschap voor ruim 1.800 SW medewerkers, waarvan 161 afkomstig uit Zevenaar. Daarmee krijgen de SW medewerkers hun salaris betaald en zijn HR en arbodienstverlening voor deze medewerkers goed geborgd.

CMI
De uitvoering van de inburgeringstrajecten op managementniveau volgen om zo snel te kunnen bijsturen waar resultaten achterblijven.

Website

Website MGR

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	5.595	5.383	5.236	4.959	4.699	4.454
Resultaat partij						
Eigen vermogen	699					
Vreemd vermogen	4.362					

Risico's

Het risicoprofiel voor de MGR (toegelicht in onze nota verbonden partijen) is voor 2023 bepaald op 'gemiddeld'.

Programma

6. Sociaal domein

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Omschrijving

De Omgevingsdienst voert taken op het gebied van bouwen, milieu, handhaving en toezicht voor de deelnemende gemeenten en Provincie uit. De ODRA is vanaf 1 april 2013 operationeel.

Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Gemeente Doesburg, Gemeente Duiven, Gemeente Lingewaard, Gemeente Overbetuwe, Gemeente Renkum, Gemeente Rheden, Gemeente Rozendaal, Gemeente Westervoort, Gemeente Zevenaar en de Provincie Gelderland.
Beleidskaders	De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem ODRA is per 14 november 2012 in werking getreden. Per 1 april 2013 is vervolgens de Omgevingsdienst van start gegaan.
Openbaar belang en doel	Uitvoering van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor gemeenten uit de regio Arnhem. Ook is ODRA voor de deelnemende gemeenten het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur door een wethouder. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden. Eén lid vertegenwoordigt de gemeenten Westervoort, Duiven en Zevenaar.
Aandeel in %	7,80
Ontwikkelingen	De wet- en regelgeving is dynamisch. Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de partners. Deze veranderingen kunnen plaats vinden op gemeentelijk niveau (bijv. handhavingsbeleid of gemeentelijk VTH-beleid), provinciaal niveau (bijv. provinciaal geurbeleid), nationaal niveau (bijv. Omgevingswet) of het Europese niveau (bijv. wijzigingen op het gebied van luchtkwaliteit). De ODRA heeft met de partners een initiële begroting opgesteld door extrapolatie van de begroting en de realisatie van de voorafgaande begrotingsjaren. Voor de begroting hanteert de ODRA de werkwijze door trendmatig te gaan begroten. Dit houdt in dat er op productgroep/productniveau samen met de partners de trends worden besproken en vertaald naar de werkprogramma's. Voor sommige productgroepen betekent dit een neerwaartse tendens. Voor andere producten een positieve, afhankelijk van de economische en maatschappelijke ontwikkelingen.
Prestaties	Er wordt uitvoering gegeven aan de VTH-taken op het gebied van milieu overeenkomstig het werkprogramma ODRA 2022. De geplande werkzaamheden die in 2022 zijn gerealiseerd worden in een jaarrekening aan de gemeenteraad verantwoord.
Website	Website ODRA

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	632	619	656	656	656	656
Resultaat partij	64					
Eigen vermogen	1.015					
Vreemd vermogen	6.446					

Toelichting	De werkzaamheden van ODRA worden bekostigd op basis van outputfinanciering. Er wordt gerapporteerd op basis van afgenomen diensten en op basis van geleverde producten. De daadwerkelijke gemaakte kosten worden verrekend met de partners van de ODRA.
Risico's	Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze is positief en er is daardoor een laag risico.
Programma	8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening

Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Omschrijving	Reinigingsdienst De Liemers is een samenwerkingsverband van de gemeenten Montferland en Zevenaar voor uitvoerende taken op het gebied van afval en reiniging.

Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	De gemeenten Montferland en Zevenaar maken deel uit van de GR.
Beleidskaders	De vastgestelde GR is het kader op basis waarvan RDL functioneert.
Openbaar belang en doel	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.
Bestuurlijk belang	Het bestuurlijk belang is 50%, Zevenaar levert één van de twee bestuurders.
Aandeel in %	42,70
Ontwikkelingen	RDL is bezig met de bouw van een nieuw aanbiedstation op 7Poort als vervanging voor de locatie aan de Didamseweg.
Prestaties	De hoeveelheid restafval is op de aanbiedstations gedaald van 40 kg naar 24 kg per inwoner. Dit komt door betere scheidingsmogelijkheden (matrassen en luiers) en door een hoger tarief voor restafval, waardoor bezoekers een prikkel hebben het afval beter te scheiden. De verwachting is dat na de ingebruikname van het nieuwe aanbiedstation de hoeveelheid nog verder daalt.
Website	Geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	1.862	2.056	2.122	2.122	2.122	2.122
Resultaat partij	-32					
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen	1.632					

Toelichting	De extra kosten worden gedeeltelijk veroorzaakt door nieuwe werkzaamheden (in Zevenaar vooral ten behoeve van beheer ondergrondse containers) en door uitbreiding van het aantal woningen. Daarnaast zijn de lonen sneller gestegen dan de laatste jaren, maar zijn vooral de kosten voor brandstof (€ 114.000 vergeleken met RDL-begroting 2022) geëxplodeerd.
Risico's	Fluctuerende verwerkings- en opbrengstprijzen vormen een risico voor de jaarrekening. Deze kunnen namelijk afwijken van de begroting. Zowel in positieve als negatieve zin.
Programma	7. Volksgezondheid en milieu

Samenwerking De Liemers

Omschrijving	Het uitvoeren van de ICT (RID), sociale dienst (RSD) en de inkoop voor de deelnemende gemeenten: Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Duiven
Partijen	Gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Beleidskaders	Inkoopbeleid 2021 (vernieuwd) I-visie en I-strategie Businesscase RSD
Openbaar belang en doel	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de SDL de Liemers wordt gevormd door de colleges van B&W van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Aandeel in %	52,00

Ontwikkelingen	Informatieveiligheid staat hoog op de agenda bij de RID; dit vergt de nodige investeringen en capaciteit. De digitale beveiliging wordt in lijn gebracht met de actuele risico's. Het jaar 2022 staat in het teken van de basis op orde en de totstandkoming van de herijkte bestuurlijke opdracht RID. In 2023 en volgende jaren ligt de nadruk op doorontwikkeling van de dienstverlening, vormgeven aan de nieuwe bestuurlijke opdracht, het versterken van de relatie met de klant en beter inspelen op de behoefte van de klant. Bij de RSD is 2023 het laatste jaar van de huidige Bestuurlijke Opdracht. De toename in de begroting 2023 is beperkt tot de indexatie. De terugvordering van de verstrekte bedrijfskredieten zal ook in 2023 extra tijd vergen van de RSD. Hiervoor is de bestemmingsreserve gevormd. De invoering van de nieuwe Wet Inburgering per 1 januari 2022 geeft nog veel onduidelijkheden over de rol en de impact voor de RSD. In de begroting 2023 zijn de extra kosten van 1 miljoen per jaar zoals vastgelegd in de Bestuurlijke opdracht RSD bijgeraamd. In de prognose neemt het aantal uitkeringsgerechtigden af.
Prestaties	RID: De RID is tevreden wanneer de gemeenten ook tevreden zijn over de gezamenlijke uitvoering van de I-Visie en I-Strategie. Uitgangspunten van de I-visie: Digitaal waar zinvol, Toegankelijk, Integraal, Flexibel, Betrouwbaar en Transparant KPI's: - minimaal 90% conformering aan de geldende service level agreement (SLA) voor ICT-verstoringen. - RID blijft onder het landelijk gemiddelde kostenniveau / ICT Benchmark voor gemeenten RSD: - minimaal een 8 voor klanttevredenheid - minimaal 80% duurzame plaatsing, langer dan zes maanden; - 100% van de klanten worden actief begeleid.
Website	Website RSD De Liemers

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	5.590	6.308	6.508	5.983	5.983	5.983
Resultaat partij	168					
Eigen vermogen	257					
Vreemd vermogen						

Risico's	De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

Omschrijving	Regionale voorziening voor het beheren van de archiefbescheiden.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar

Partijen	Gemeenten Doesburg, Zevenaar, Duiven en Westervoort
Beleidskaders	Archiefwet 1995
Openbaar belang en doel	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.
Bestuurlijk belang	Deelname Algemeen Bestuur.
Aandeel in %	48,00
Ontwikkelingen	Vanuit het bestuur is de wens uitgesproken om de aansluiting op het e-depot van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL) te gaan realiseren. Aan een extern adviesbureau is opdracht gegeven om een plan van aanpak op te stellen waarin de stappen worden beschreven die (per deelnemende partij/gemeente) genomen moeten worden om aansluiting op het e-depot mogelijk te maken. De werkzaamheden voor het archief van de enquêtecommissie P&O Zevenaar vergen veel capaciteit. Van de openbare en niet-openbare stukken worden overzichten gemaakt. Vervolgens dienen de openbare stukken geanonimiseerd te worden.
Prestaties	Het kritisch beoordelen van de documentatiecollecties wordt voortgezet. Enkele kleinere archieven in de archiefbewaarplaatsen worden ontsloten en omgepakt. De digitale toegangen zullen door bezoekers op de studiezaal en via de website geraadpleegd kunnen worden.
Website	Website Streekarchivariaat

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	134	137	160	160	160	141
Resultaat partij	-1					
Eigen vermogen	2					
Vreemd vermogen	95					

Toelichting	In de begroting van het Streekarchivariaat is de bijdrage voor Zevenaar geraamd op € 160.000. De verhoging is inclusief de tijdelijke inhuur in verband met het project aansluiting op het E-depot.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt daarom gering geschat. Een recente risico-analyse van mogelijke risico's van het Streekarchivariaat heeft dit bevestigd.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)

Omschrijving	Samenwerking op het gebied van de regionale brandweertaken, ambulancevoorziening, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en collectieve preventieve gezondheidszorg ter realisering van deskundigheidsversterking en capaciteitsvergroting.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort, Zevenaar.
Beleidskaders	- Beleidsplan veiligheidsregio 2020-2023
Openbaar belang en doel	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.

Bestuurlijk belang	Deelname aan algemeen bestuur door burgemeester en in commissie volksgezondheid door portefeuillehouder.
Aandeel in %	6,45
Ontwikkelingen	VGGM gaat de organisatie van haar interne bedrijfsvoering versterken. Uit meerdere onderzoeken is gebleken dat de bedrijfsvoering krap is georganiseerd en kwetsbaar is op veel onderdelen. Met het voorstel voor de versterking is een bedrag van € 1,5 miljoen structureel per jaar gemoeid, te verdelen over de gemeentelijke bijdragen Brandweer en GGD. Door corona, en nu ook de vluchtelingencrisis, is het belang van de veiligheidsregio vergroot en hiermee ook het op orde hebben van de bedrijfsvoering.
Prestaties	Het jaar 2021 heeft voor een belangrijk deel in het teken van de COVID-19 bestrijding gestaan. De projectorganisatie is gegroeid van zo'n 400 medewerkers naar 800 medewerkers. Op piekmomenten waren bijna 2.000 medewerkers actief. Deze medewerkers waren volop bezig met testen, traceren, vaccineren en voorlichten (preventie). Direct of indirect is de gehele VGGM-organisatie geconfronteerd met de gevolgen. Op 1 januari 2021 is de 24/7 dienst voor Ede Stad gestart en zijn werkzaamheden binnen de beroepsposten in Arnhem en Ede verder geüniformeerd.
Website	Website VGGM

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente	3.731	4.057	4.353	4.353	4.353	4.353
Resultaat partij	1.730					
Eigen vermogen	9.615					
Vreemd vermogen	49.663					

Risico's	VGGM heeft het risicomanagement op orde. Aan de hand van de zogenaamde 'kans x effect'-methode wordt jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. VGGM vindt het eigen weerstandsvermogen op basis van deze inschatting voldoende om de risico's af te dekken. De bijdrage van Zevenaar aan VGGM bestaat uit de bijdragen voor brandweer, Bevolkingszorg, GGD, JGZ en RVP volgens de vastgestelde begroting van VGGM, aangevuld met maatwerk voor JGZ.
Programma	1. Veiligheid

Alliander N.V.

Omschrijving	Alliander N.V. ontwikkelt en beheert energienetten. Via kabels en leidingen ontvangen ruim drie miljoen Nederlandse huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte. Het bedrijf telt 5,8 miljoen klantaansluitingen.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	De grootste aandeelhouders van Alliander N.V. zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 72 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland.
Beleidskaders	Klimaatakkoord (2019)
Openbaar belang en doel	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.

Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Alliander N.V.
Aandeel in %	,45
Ontwikkelingen	In het Klimaatakkoord is afgesproken dat uiterlijk in 2030 zo'n 1,5 miljoen bestaande woningen in Nederland aardgasvrij zijn. De overheid heeft besloten dat Nederland in 2050 helemaal aardgasvrij is. Als netbeheerder speelt Alliander een cruciale rol in deze omschakeling. Aandeelhouders hebben in december 2021 een obligatielening van € 600 miljoen beschikbaar gesteld. Deze kapitaalversterking is noodzakelijk vanwege alle investeringen in duurzaamheid en de energietransitie. Voor Zevenaar betekent dit een lening van afgerond € 3 mln.
Prestaties	In 2022 is over het boekjaar 2021 in totaal € 101 miljoen dividend uitgekeerd. (€ 93,8 miljoen over 2020). Dit komt overeen met 45% van het resultaat na belastingen, exclusief bijzondere posten na belastingen die niet hebben geleid tot kasstromen. De uitkering per aandeel over 2021 is ongeveer € 0,75 (€ 0,69 over 2020).
Website	Website Alliander

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	242.000					
Eigen vermogen	4.470.000					
Vreemd vermogen	5.730.000					

Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. Wij passen de raming van dividend indien nodig aan op de bijgestelde verwachting. In de begroting is de raming van het dividend structureel € 0,80 per aandeel. In de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen is dit risico meegenomen.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Ataro B.V.

Omschrijving	Zevenaar heeft in 2015 het sport- en accommodatiebeleid geprofessionaliseerd en ondergebracht in het gemeentelijk sportbedrijf Ataro.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Zevenaar is enig aandeelhouder
Openbaar belang en doel	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.
Bestuurlijk belang	De rol van gemeentelijk aandeelhouder in Ataro B.V. wordt uitgeoefend door de wethouder sport (A. Boone).
Aandeel in %	100,00
Prestaties	
Website	Website Ataro

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026

Bijdrage gemeente	1.616	2.168	2.265	2.265	2.265	2.265
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Risico's

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Omschrijving	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Openbaar belang en doel	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).
Aandeel in %	,02
Ontwikkelingen	BNG blijft zich richten op het maken van maatschappelijke impact. Ons doel is een stijging van de impact van onze klanten in 2023 met 10% ten opzichte van de nulmeting over het jaar 2021. We noemen specifiek het verlagen van de CO2-emissies verbonden met onze kredietportefeuille. Met 'Ons Kompas Naar Impact' heeft BNG ervoor gekozen om terug te gaan naar de essentie: het publieke domein en het publieke belang.
Prestaties	BNG heeft in het uitdagende jaar 2021 laten zien een betrouwbare en duurzame partner te zijn van hun klanten. BNG is erin geslaagd met gunstige leningen te voorzien in meer dan de helft van de kredietvraag in het publieke domein. Over het verslagjaar 2021 heeft BNG Bank een nettowinst gerealiseerd van EUR 236 miljoen, een 7%-stijging ten opzichte van 2020 (EUR 221 miljoen). Belangrijke oorzaak hiervan is het positieve resultaat op financiële transacties als gevolg van marktwaardeveranderingen.
Website	Website BNG

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	236.000					
Eigen vermogen	5.062.000					
Vreemd vermogen	143.995.000					

Risico's Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting.

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Leisurelands B.V.

Omschrijving	Leisurelands B.V. is een recreatiebedrijf met 20 openbare recreatiegebieden. Hiervan is één gebied gelegen in Zevenaar, namelijk: Rhederlaag.

Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Berg en Dal, Beuningen, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Heerde, Nijmegen, Nunspeet, Putten, Renkum, Rozendaal, Voorst, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	In 2020 is de structuurvisie voor Rivierklimaatpark vastgesteld. Deze vormt nu de kaders voor toekomstig beleid.
Openbaar belang en doel	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.
Bestuurlijk belang	Via stemrecht bij de algemene aandeelhoudersvergadering
Aandeel in %	3,45
Ontwikkelingen	Leisurelands heeft de potentie en ambitie om te investeren in de recreatiesector en te groeien binnen de kernactiviteiten. Het aantal festivals en evenementen zal de komende jaren verder groeien. Het faciliteren hiervan met bestemmingsplannen, vergunningen en draagvlak bij de omgeving zal een belangrijke taak zijn. In de ingezette maatschappelijke koers is veel oog voor de belangen van inwoners van de omgeving waarin Leisurelands actief is. De samenwerking die Leisurelands zoekt met betrokken overheden op het gebied van recreatie, energietransitie, zwemwaterveiligheid en waterhuishouding maakt dat het beleid van Leisurelands aansluit bij de ambities en wensen van lokale overheden. Door het bezoek gratis en laagdrempelig te houden zijn de inwoners verzekerd van hoogkwalitatieve recreatiegebieden.
Prestaties	Het bedrijfsresultaat kwam in 2021 uit op € 1.575.000 Dat is een afname ten opzichte van 2020, grotendeels te verklaren door meer verkopen van onroerende zaken in 2020 dan in 2021. Ondanks het matige zomerweer verwelkomde Leisurelands in 2021 toch 3,6 miljoen strandbezoekers. In 2020 waren dit er nog 4 miljoen. Een opsteker is dat Leisurelands meer gasten mocht ontvangen in de traditioneel rustigere maanden. Dit zien zij als een bevestiging om bezoek jaarrond te stimuleren. Recreatiegebied Rhederlaag staat met de bezoekersaantallen in de top van beste bezochte gebieden.
Website	Website Leisurelands

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	3.909					
Eigen vermogen	79.651					
Vreemd vermogen	15.651					

Risico's	Gezien het geringe belang van de gemeente hierin is het risico bijzonder klein. Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille. Leisurelands B.V. keert tot op heden geen dividend uit.
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie

Vitens N.V.

Omschrijving	Vitens wint, zuivert en levert drinkwater en zorgt voor de instandhouding van het leidingnetwerk. Jaarlijks maakt Vitens meer dan 360 miljard liter drinkwater.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Utrecht
Partijen	De aandelen van Vitens N.V. zijn in handen van 110 aandeelhouders waaronder de provincie Friesland, provincie Gelderland, provincie Overijssel, provincie Flevoland en provincie Utrecht en het merendeel van de in deze provincies liggende gemeenten.
Beleidskaders	Beleidstafel Droogte: aanbevelingen voor het borgen van voldoende drinkwater tijdens extreem droge perioden.
Openbaar belang en doel	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Vitens N.V..
Aandeel in %	,60
Ontwikkelingen	De waterkwaliteit is op peil gebleven en valt binnen de wettelijk gestelde normen. Dit terwijl de kwaliteit van de bronnen waaruit Vitens water wint achteruit is gegaan, waardoor meer inzet op zuivering is benodigd. Het rapportcijfer van klanten is in 2021 met een 8,3 stabiel gebleven ten opzichte van voorgaande jaren (2020 en 2019 eveneens 8,3).
Prestaties	Vitens N.V. heeft geen dividend uitgekeerd over het nettoresultaat (€ 19,4 miljoen) over boekjaar 2021. Ultimo 2021 bedraagt de solvabiliteit 30,2% (2020: 29,4%). Hiermee voldoet Vitens N.V. wel aan haar ondergrens van minimaal 30% maar niet aan haar continuïteitsdoelstelling van 35% zoals vastgelegd in haar financieel beleid.
Website	Website Vitens

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	19.400					
Eigen vermogen	600.300					
Vreemd vermogen	1.387.800					

Toelichting	De gemeente Zevenaar bezit 34.717 gewone aandelen.
Risico's	Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille en het begrote bedrag aan dividend in onze begroting. Voor de komende jaren is de verwachting dat Vitens N.V. geen dividend zal uitkeren als gevolg van de lage vastgestelde WACC voor 2021 en de verwachte lage WACC voor de jaren daarna bij ongewijzigd beleid. De financiële ratio's van de onderneming staan onder druk door verplichte verlaging van het toegestane bedrijfsresultaat en het hogere investeringsniveau. De WACC zijn de gewogen gemiddelde kosten van het vermogen van het bedrijf.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

GRONDBELEID

Inleiding
Overeenkomstig artikel 9, lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient een paragraaf Grondbeleid deel uit te maken van de programmabegroting en het jaarverslag. Transparantie over het grondbeleid voor u is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de doelstellingen zoals aangegeven in de programma's.

Beleid
Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid gemeente Zevenaar die op 7 juli 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld. Deze nota is ondersteunend aan de diverse beleidsdoelstellingen van onze gemeente en sluit aan op de diverse beleidsdocumenten, onder meer zoals hieronder genoemd, maar ook het beleid op het gebied van de energietransitie, duurzaamheid en economie. We kiezen in het grondbeleid voor een situationeel grondbeleid wat betekent dat we onze rol per project of locatie op basis van een afwegingskader bepalen. Hierbij wordt gekozen tussen een faciliterende of actieve houding. Aan de hand van de thema's in de nota beoordelen we in hoeverre we een initiatief belangrijk vinden en welke rol we daarin als gemeente willen spelen.
Actuele vraagstukken vragen om een andere invulling van het grondbeleid. Zevenaar staat voor een enorme opgaven. In het fysieke domein gaat het om transformatie van bestaande bouw, nieuwbouw, klimaatadaptatie, duurzaamheid en de energietransitie. Daarnaast streven we naar verbetering van de economische vitaliteit, leefbaarheid, gezondheid en passende huisvesting. Op basis van deze thema's wegen we af hoe we onze rol bepalen. Hierbij spelen de financiële aspecten uiteraard ook een rol. De afweging vindt altijd gefundeerd plaats.

In de collegevergadering van 18 januari 2022 is de grondprijsbrief 2022 vastgesteld. Door middel van de Raadsinformatiebrief 2022-004 bent u hierover op de hoogte gebracht en hebt u kennis kunnen nemen van de inhoud ervan. Jaarlijks wordt de grondprijsbrief geactualiseerd.

Omgevingsvisie
Ten behoeve van de nog op stellen Omgevingsvisie gemeente Zevenaar heeft u in de raadsvergadering van september 2021 een koersdocument vastgesteld. Dit koersdocument geeft richting aan als vertrekpunt om gesprekken met de samenleving aan te gaan. De Omgevingsvisie is een strategische, integrale lange termijnvisie (2040) voor de fysieke leefomgeving. Zoals in het koersdocument aangegeven is het de bedoeling dat de Omgevingsvisie begin 2023 gereed is.

Beleidskaders
Nota grondbeleid gemeente Zevenaar 2021
Grondprijsbrief gemeente Zevenaar 2022
Woonvisie Gemeente Zevenaar 2015-2025
Woonvisie Gelders Eiland 2018
Regionale Woondeal 2020
Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Ontwikkelingen
Op dit moment zijn er veel macro-economische ontwikkelingen die invloed hebben op de bouw. Al langere tijd is er sprake van stijgende materiaal- en energiekosten. Het conflict in Oekraïne versterkt de economische onzekerheden. De daadwerkelijke grootte van de impact van de oorlog is vooralsnog moeilijk in te schatten. Het is onduidelijk hoe lang deze situatie zich zal manifesteren. Logischerwijs is bij een langslepend conflict de impact vele male groter. De effecten van het conflict zullen nauwkeurig gemonitord worden. Op kortere en middellange termijn zullen we rekening moeten blijven houden met hogere bouwkosten dan in de afgelopen jaren. Daarnaast is de beschikbaarheid van geschikt personeel in de gehele keten een nijpend probleem. Vorenstaande kan er ook toe leiden dat bouwprojecten door ontwikkelende partijen "on hold" worden gezet.

Regionaal Programma Werklocaties
Het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem-Nijmegen (RPW) vormt de kaders voor het regionaal

beleid ten aanzien van regionale bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. Hierin zijn onder meer afspraken vastgelegd als het gaat om:
· Een duurzame ruimtelijke invulling van de werklocaties in de regio Arnhem-Nijmegen in het kader van de Groene Metropoolregio;
. De verdeling van de ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen, waaronder die voor XXL-logistiek;
· Het tweejaarlijks uitvoeren van een monitor van het RPW 2021-2024, medio 2022 en medio 2024;

In het kader van bovenstaande heeft de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen op 17 juni 2021 aanvragen voor nieuwe ontwikkelruimte goedgekeurd. Gemeente Zevenaar kan daardoor beginnen met de ontwikkeling van 7PoortII waarbij het gaat om 11,6 hectare in de eerste fase. Een eventuele 2e tranche wordt in 2022 toegewezen op basis van de uitkomst van de genoemde monitoring.
De voorbereiding voor de ontwikkeling van 7PoortII is opgepakt. Het plan van aanpak is gereed en in 2022 wordt een voorbereidingskrediet aangevraagd voor de planuitwerking. Om ten aanzien van de ontwikkeling regie te kunnen (blijven) houden hebben wij op 25 mei 2021 -op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg)- voorkeursrecht gevestigd op de eigendommen, behorende bij zowel de 1e als 2e tranche van beoogd 7PoortII. Dit besluit is door uw raad bekrachtigd in de raadsvergadering van 8 juli 2021.

Project ViA15
De Raad van State (RvS) heeft in het kader van het Tracébesluit A12/A15 op 20 januari 2021 een tussenuitspraak gedaan over de beroepen die hiertegen waren ingediend. Men heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat gevraagd om de stikstofgevolgen van het Tracébesluit beter te motiveren. Ook vroeg de RvS om een nadere onderbouwing van de verwachte voordelen van een faunapassage en amfibietunnel in het tracé.
Het ministerie heeft hieraan gevolg gegeven wat heeft geleid tot het Tracébesluit ViA15 2021. Tegen dit besluit kon tot en met 26 oktober 2021 beroep worden aangetekend. Er is door 4 partijen beroep ingesteld. Het wachten is nu op de uitspraak van de Raad van State. Ter voorbereiding daarop heeft de RvS de stichting Advisering Bestuursrechtspraak gevraagd advies uit te brengen over de gebruikte onderbouwing bij het onderwerp stikstof. Wanneer de RvS vervolgens uitspraak doet is onduidelijk.

BOUWGRONDEXPLOITATIE (WONINGBOUW EN BEDRIJVENTERREINEN)

Met betrekking tot de ontwikkeling van BusinessPark 7Poort zal de uitgifte zich concentreren op het noordelijk deel en Landeweer. Immers alle kavels op het zuidelijk deel van BusinessPark 7Poort zijn inmiddels verkocht. De interesse in businesspark 7Poort is groot. Na het vaststellen van het uitgifte beleid (Q4-2022) naar aanleiding van het Didam arrest en na of bij een (positieve) uitspraak van de Raad van State ten aanzien van het Tracébesluit A12/A15 Ressen – Oudbroeken (ViA15) zal de uitgifte naar verwachting in een stroomversnelling komen.

Nu het bedrijventerrein volledig bouwrijp en grotendeels bebouwd is starten we nu met het zogenaamde woonrijp maken (aanleg fietspaden en trottoirs, planten bomen, inrichting bermen, etc.) van BusinessPark 7Poort. Dit woonrijp maken voeren we gefaseerd uit en dit zal ongeveer drie jaar in beslag nemen. Daarnaast zijn we begonnen met de definitieve profilering en inrichting van de watergangen en de Wal Masqué. Dit wordt naar verwachting eind 2023 afgerond.

De start van de realisatie van de Fashion Outletcentrum Zevenaar (FOZ) is afhankelijk van de uitspraak van de Raad van State ten aanzien van het Tracébesluit A12/A15 Ressen – Oudbroeken (ViA15). Deze uitspraak wordt eind 2022 verwacht.

De woningbouwlocatie Groot Holthuizen is in ontwikkeling, waarbij vanaf 2023 wordt uitgegaan van een uitgifte van 40 kavels per jaar. In vergelijk met de voorspoedige uitgifte van de afgelopen jaren is dit vrij behoudend maar dit komt door de afkoelende woningmarkt, stijgende materiaalkosten en stijgende

hypotheekrente. De genoemde gronduitgifte heeft hoofdzakelijk nog plaats in deelgebied De Holtkamp welke wij sinds het raadsbesluit van 07-10-2020 in ontwikkeling hebben.
In De Holtkamp is ruimte voor ca. 120 woningen. In het diverse woningbouwprogramma van dit buurtschap ligt de nadruk op betaalbare woningen (minimaal 50 %). Hierbinnen zal 25% in de sociale huursector worden gerealiseerd.

In de deelgebieden Tol en Stede wordt momenteel nog gebouwd. Als het woonrijp maken van De Tol en de Bem volgens planning verloopt kunnen we deze eind 2022 geheel overgedragen naar de beheerorganisatie. Omdat De Stede nog in ontwikkeling is kan deze pas later definitief worden ingericht. De verwachting in de grondexploitatie bestaat dat dit deelgebied in 2024 gereed is. Op basis van de huidige verwachtingen zal De Holtkamp een jaar later gereed zijn.

Eind 2022 wordt een aanvang gemaakt met de ontwikkeling van Het Hof. Ook hierbij is het uitgangspunt 50 procent betaalbare woningen te realiseren, waarvan 30% sociale woningbouw. Het plangebied is ongeveer 23.000 m² groot. Het gewenste programma, hoogbouw versus laagbouw, bepaalt uiteindelijk het aantal woningen dat hier kan worden gerealiseerd.

In het woningbouwplan Middag Oost moeten nog 2 kavels bebouwd worden in fase 2. In fase 3 worden 44 woningen gerealiseerd, waarvan 12 sociaal. Hiervoor zal nog een bestemmingsplanherziening moeten plaatsvinden. In het woningbouwplan Zwanenwaay wordt vanaf 2023 jaarlijks 1 kavel uitgegeven. Vanaf 2027 tot en met 2029 worden jaarlijks 2 kavels uitgegeven.

REALISATIE

In onderstaande tabel presenteren wij de gerealiseerde en te realiseren grondverkopen. Ten aanzien van de te realiseren grondverkopen 2022 tot en met 2026 geldt dat deze overeenkomstig de laatst vastgestelde uitgangspunten voor de herziening van de grondexploitaties zijn (per 01-01-2022).

Aantallen/m2 kavels wonen en bedrijven (realisatie en prognose)

Naam grondexploitatie	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026
Bedrijven (in ha.)								
Zevenaar Oost - 7Poort en Landeweer	3,38	0,91	3,17	11,25	0,22	0,00	0,00	0,00
Zevenaar Oost - Spoorallee/FOZ	0,00	0,00	6,42	0,00	0,81	0,81	0,00	0,00
Mercurion	0,00	0,00	0,00	0,51	0,31	0,00	0,00	0,00
Totaal Bedrijven	**3,38**	**0,91**	**9,59**	**11,76**	**1,34**	**0,81**	**0,00**	**0,00**
Wonen (in aantallen kavels/woningen)								
Groot Holthuizen	135	31	2	65	68	0	0	0
Middag Oost & Zwanenwaay	19	2	0	3	1	1	1	1
Totaal Wonen	**154**	**33**	**2**	**68**	**69**	**1**	**1**	**1**

PROGNOSE TE VERWACHTEN RESULTATEN

De geprognosticeerde resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn voor het laatst herzien per 1 januari 2022. Vervolgens hebben wij deze verwerkt in de Uitvoeringsrapportage grondexploitaties welke u hebt vastgesteld in de vergadering van 6 juli 2022. De financiële effecten zijn verwerkt in de jaarstukken 2021 welke u in dezelfde raadsvergadering heeft vastgesteld.

De geprognosticeerde resultaten van de grondexploitaties luiden als volgt:

Bedragen x € 1.000

Prognose financiële resultaten actieve grondexploitaties Netto Contante Waarde (NCW) per 1 januari 2022			
Naam complex	**Einddatum exploitatie**	**Resultaat herziene Grex NCW per 01-01-2022**	**Resultaat herziene Grex op eindwaarde**
Zevenaar Oost - bedrijven	31-12-2024	12.437	13.933
Zevenaar Oost – wonen	31-12-2025	-31.465	-33.750
Totaal Zevenaar Oost	**31-12-2025**	**-19.028**	**-19.817**
Middag Oost & Zwanenwaay	31-12-2029	-4.251	-4.588
Mercurion	31-12-2025	242	262
Totaal Overige grondexploitaties	**31-12-2029**	**-4.009**	**-4.326**
Totaal grondexploitaties	**31-12-2029**	**-23.037**	**-24.143**

Voor de verlieslatende exploitaties is, conform de voorschriften van het BBV, een verliesvoorziening getroffen. Omdat uw raad het budgetrecht heeft, bepaalt u (meestal bij de vaststelling van de jaarstukken) wat de bestemming wordt van vrijgevallen verliezen dan wel de dekking van een noodzakelijke aanvulling van de verliesvoorziening.

WINST- EN VERLIESNEMING

Ten aanzien van winst- en verliesneming is hierover het volgende in het BBV opgenomen:

1. Verliezen worden genomen als die bekend zijn (voorzichtigheidsbeginsel), daartoe wordt een voorziening getroffen ten laste van de algemene reserve (risicoreserve).
2. Winsten worden genomen wanneer die gerealiseerd zijn (realisatiebeginsel).
3. Winst en verlies wordt genomen op basis van contante waarde.
4. Winst en verlies komen via de exploitatie ten laste van en ten goede aan de reserve grondexploitaties. In de praktijk (zie ook onder 1) is dit nu de algemene reserve.
5. Als de geraamde kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd mag winst worden genomen binnen een (deel) grondexploitatie.
6. Tussentijdse winstneming vindt dan slechts plaats als er voldoende zekerheid is voor winst nemen.
7. Winstneming vindt plaats bij de jaarstukken of bij de tussentijdse Voortgangsrapportage.

Bovenstaande beleidsregels sloten destijds aan bij de bepalingen in het BBV van toen. In 2016 is echter een Notitie Grondexploitatie met geactualiseerde boekhoudregels. Deze notitie leidde sindsdien tot een veelheid aan vragen over grondexploitaties en daarmee samenhangende problematiek. Ter wille van de overzichtelijkheid heeft de Commissie BBV in juli 2019 een nieuwe notitie gepubliceerd waarin alle regelgeving en een verduidelijking daarop is verwerkt.

Belangrijk aspect in de genoemde notitie is onder meer dat het bovengenoemde realisatiebeginsel zodanig moet worden uitgelegd, dat de winst bij meerjarige projecten niet pas aan het eind van dat project als gerealiseerd moet worden beschouwd. Deze dient vanaf nu gedurende de looptijd als zodanig te worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van tussentijdse winst is het wel noodzakelijk om de

nodige voorzichtigheid te betrachten. In dat kader dienen de projectspecifieke risico's van de nog te realiseren kosten en opbrengsten in beeld te zijn gebracht.
Voor het bepalen van de tussentijdse winst heeft de commissie BBV de zogenaamde Poc-methode geïntroduceerd (Percentage of completion). De Poc-methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als kosten, verkeert. De methode is vrij eenvoudig toepasbaar en kan eenduidig worden gehanteerd voor alle positieve grondexploitaties. Hiermee wordt aangesloten bij de doelstelling van de vernieuwing van het BBV, namelijk vereenvoudiging en eenduidigheid en daarmee betere onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten.

Met uitzondering van de grondexploitatie Mercurion zijn alle gemeentelijke grondexploitaties verlieslatend. Tussentijdse winstneming is hier dus niet aan de orde. Wel kunnen de ontwikkelingen rond de grondexploitaties een positief effect hebben waardoor een correctie op de verliesvoorziening plaats kan vinden. In 2021 was dit aan de orde waardoor een vrijval van de verliesvoorziening van een bedrag van € 1,2 miljoen mogelijk was. Dit is verwerkt in de jaarstukken van 2021. Binnen de P&C cyclus wordt telkens gekeken in hoeverre er aanleiding is om de resultaten van de grondexploitaties bij te stellen en een mutatie in de verliesvoorziening nodig is.

Voor de grondexploitatie Mercurion is er op dit moment geen aanleiding om te veronderstellen dat hier op korte termijn sprake is van een tussentijdse winstneming.

RESERVES, VOORZIENINGEN EN RISICO'S

De stand van de verliesvoorziening grondexploitaties bedraagt volgens de jaarstukken 2021 € 23.279.000.

Ten behoeve van de voorliggende meerjarenbegroting heeft een actualisatie van de risico's plaatsgevonden. Door de inval van Rusland in Oekraïne in februari 2022 zijn ook de effecten van deze crisis becijferd, wat heeft geleid tot een toename van het risicoprofiel ten opzichte van de cijfers in de Uitvoeringsrapportage grondexploitaties en jaarstukken 2021. Beide documenten zijn in de raadsvergadering van 6 juli 2022 door de raad vastgesteld.
Het geactualiseerde risicoprofiel laat het volgende beeld zien:

Risicoprofiel actieve grondexploitaties 01-09-2022 en 01-01-2022

Naam complex	Risicoprofiel per 01-01-2022	Risicoprofiel per 01-09-2022	Verschil sept. 2022- jan. 2022	Afwijking in%
Zevenaar Oost - bedrijven	642	780	-138	-21,5%
Zevenaar Oost – wonen	498	702	-204	-41,0%
Totaal Zevenaar Oost	**1.140**	**1.482**	**-342**	**-30,0%**
Middag Oost & Zwanenwaay	58	68	-10	-17,2%
Rijnark Lobith	96	0	96	100%
Totaal Overige complexen	**154**	**68**	**86**	**55,8%**
Totaal Risico's	**1.294**	**1.550**	**-256**	**-19,8%**

Toelichting:
1. Zevenaar Oost - Bedrijven:
   De toename van het risicoprofiel wordt veroorzaakt doordat we een risicoanalyse voor de crisis rond

Oekraïne hebben laten uitvoeren op de grondexploitaties. In het scenario wat we hebben toegepast is de inflatie en de stijgende rente van de afgelopen maanden opgenomen.

2. Zevenaar Oost - Wonen:
   Ook hier is de toename van het risicoprofiel toe te schrijven aan de bovengenoemde risicoanalyse voor de crisis rond Oekraïne.

3. Middag Oost & Zwanenwaay:
   In Middag Oost zijn we bezig met het woonrijp maken. Omdat de kostenstijging hoog zijn in de water-, wegen en grondwerken is de risicoanalyse ook over Middag Oost berekend. Hetzelfde geldt voor Zwanenwaay.

4. Rijnark Lobith
   Dit risico is vervallen. Deze locatie kan niet gezien worden als grond die kwalificeert als warme grond in het kader van de BBV. Afwaardering heeft plaatsgevonden naar landbouwwaarde.

In de Paragraaf Weerstandsvermogen wordt inzicht verschaft in de verhouding van de grondexploitatie-risico's in relatie tot het risicoprofiel gemeentebreed.

FINANCIËN

INLEIDING

Inleiding
In onze begroting heeft het beleid een centrale plaats. Het beleid is verwerkt bij de thema's en programma's. Dit financiële deel betreft de cijfermatige uitwerking van dit beleid. In het onderdeel Financiën van deze meerjarenbegroting bieden wij u financieel inzicht in effecten van het beleid. Dit doen wij op basis van een aantal overzichten en toelichtingen. Deze zijn deels verplicht voorgeschreven in het kader van het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV).
In dit algemene gedeelte gaan wij in op het beleid en de beleidskaders, eventuele ontwikkelingen en risico's. Verder bieden wij u inzicht in de financiële hoofdlijnen van deze begroting, inclusief toelichtingen. Deze presenteren wij in de volgende paragrafen:

- Autorisatie
- Kaders en uitgangspunten
- Financieel meerjarenbeeld
- Overzicht van baten en lasten
- Overzicht van baten en lasten naar taakvelden
- Overzicht algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien
- Overzicht van incidentele baten en lasten
- Geprognosticeerde balans
- EMU-saldo
- Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

Beleid
Het financiële beleid van onze gemeente is gericht op een gezonde en solide financiële positie en huishouding. Dit betekent een begroting die structureel en reëel sluitend is en waarbij risico's zijn afgedekt. In het kader van ons financiële beleid hebben wij diverse verordeningen en beleidsnota's vastgesteld. Deze zijn beschikbaar onder het kopje 'Beleidskaders'.

Beleidskaders

- Financiële verordening
- Controleverordening
- Nota activering en afschrijving

AUTORISATIE

De autorisatie van de budgetten gebeurt bij de vaststelling van deze begroting en eventueel later door het vaststellen van wijzigingen van de begroting door uw raad. U autoriseert op het niveau van de in de programma's opgenomen budgetten voor het begrotingsjaar en stelt de budgetten voor de volgende jaarschijven voorlopig vast. De volgende jaarschijven autoriseert u bij de betreffende begrotingsbehandeling in de komende jaren. Bij de behandeling van de huidige begroting autoriseert u dus, eventueel na vaststelling van amendementen, de budgetwijzigingen met ingang van 2023.
Op basis van deze autorisatie zijn wij gemachtigd binnen de gestelde kaders uitgaven te doen en inkomsten te genereren. Dit geldt ook voor de investeringsbudgetten uit de jaarschijf 2023 die wij in het meerjareninvesteringsplan presenteren. Uitzondering hierbij zijn die investeringsbudgetten (kredieten) waarbij u besluit de betreffende investering via een separaat raadsvoorstel te willen behandelen.

Beleid autorisatie
In de vergadering van 31 januari 2018 heeft u de Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2018 vastgesteld en hierin het volgende bepaald:

Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten
1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.
2. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. De overige nieuwe investeringen worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.
3. Bij de behandeling van de tussenrapportages in de raad bedoeld in artikel 6, lid 1, doet het college voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten en het bijstellen van het beleid. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doet het college indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten.
4. Voor een investering waarvan het investeringskrediet niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, legt het college voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringskrediet aan de raad voor.

Soorten budgetten
Een budget is een in de begroting opgenomen uit te geven of te ontvangen geldbedrag dat is gekoppeld aan een product om bepaalde activiteiten en prestaties te realiseren. Een budget komt tot uitdrukking in een bedrag voor baten en/of lasten.

Binnen onze gemeente kennen wij verschillende soorten budgetten:
1. Exploitatiebudgetten
   Het gaat hierbij om de reguliere jaarbudgetten. Dit betreft, vaak structurele, geldbedragen die op jaarbasis binnen de begroting aan een budgethouder ter beschikking staan.
2. Investeringsbudgetten
   Deze worden ook wel kredieten genoemd. Een investeringsbudget is een afzonderlijk door u verleend geldbedrag voor het uitvoeren van nieuwe investeringen of projecten, toegekend aan een budgethouder. Het nut van deze investeringen strekt zich over meerdere jaren uit.
3. Reserves en voorzieningen
   Reserves en voorzieningen zijn bijzondere 'budgetten'. Deze zijn door u ingesteld voor het doen of dekken van specifieke uitgaven. Bij voorzieningen bijvoorbeeld op basis van een door u vastgesteld beheerplan.

Exploitatiebudgetten
U autoriseert ons college op het niveau van programma's. Wij zijn daarmee bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma met behulp van de daarbij opgenomen middelen. Voorwaarde daarbij is dat wij bij de besteding van de budgetten voor bestaand beleid binnen de grenzen van het totale budget van het programma blijven. Binnen deze grenzen zijn wij bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door u vastgestelde doelstellingen van het betreffende programma. Hiervoor hoeven wij u, ingevolge de

voorschriften, geen begrotingswijziging voor te leggen.
Bij het schuiven met budgetten tussen verschillende programma's, moeten wij uw goedkeuring vragen door middel van het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging.
Bij tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij aan u verantwoording af over de uitvoering, de besteding van de middelen en de bereikte resultaten van het betreffende programma en de realisatie van de doelstellingen.

Investeringsbudgetten
Bij de programmabegroting vermelden wij per programma naast de exploitatiebudgetten ook de investeringsbudgetten uit het meerjareninvesteringsplan die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Zoals gezegd autoriseert u ons op het niveau van de programma's en zijn wij daarmee bevoegd uitvoering te geven aan de realisatie van de doelstellingen van het betreffende programma. Wij zijn dus bevoegd om ook uitvoering te geven aan de investeringsbudgetten. Hiertoe ramen wij een investeringsbudget/krediet, inclusief bijbehorende dekking en eventueel in te stellen dekkingsreserves en de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving.
Indien bij een investeringsaanvraag blijkt dat het te voteren bedrag noodzakelijkerwijs hoger (10% of meer) is dan het in het meerjareninvesteringsplan opgenomen bedrag zullen wij u hiervoor vooraf om autorisatie vragen. Hierbij zullen wij tevens de daarbij behorende dekkingsmiddelen aangeven. Wij zullen u dan ook een begrotingswijziging voorleggen. Na uw goedkeuring, met de bijbehorende begrotingswijziging, is het krediet beschikbaar gesteld. Uiteraard leggen wij ook over de uitvoering van de investeringsbudgetten, zowel inhoudelijk als financieel, tussentijds (indien er sprake is van noodzakelijke aanpassingen) en bij de jaarstukken verantwoording aan u af.

Budgetten reserves en voorzieningen
Bij de programmabegroting presenteren wij per programma ook de betreffende reserves en voorzieningen. Voor mutaties in reserves zijn wij verplicht uw raad om autorisatie te vragen. In het kader van het budgetrecht bent u als raad bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader. Voor noodzakelijke wijzigingen hierin komen wij met een apart voorstel bij u terug.
Voor voorzieningen geldt een ander regime. U stelt als raad een voorziening in op basis van bijvoorbeeld een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse dotatie. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen het mandaat van ons college.

KADERS EN UITGANGSPUNTEN

Inleiding

Uitgangspunt van het financiële beleid van onze gemeente is een structureel en reëel sluitende begroting. Dit betekent dat:

- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten;
- De begroting duidelijk inzicht geeft welke baten en lasten incidenteel van aard zijn;
- Budgetten in de begroting zijn gebaseerd op het bestaande beleid;
- De meerjarenraming is gebaseerd op constante lonen en prijzen.

Onderdeel	Grondslag	Toelichting
Loonontwikkeling	3,30	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2022).
Prijsontwikkeling	4,50	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2022). Het percentage van 4,5% bestaat uit de raming van de prijsontwikkeling van 2023 (2,3%), plus de doorwerking van de verhoging van de prijsontwikkeling van 2022 (2,3%).
Rente	1,41	Zie toelichting.
Huren en pachten	2,30	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2022).
Subsidies	2,30	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2022).
Belastingen	2,30	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2022).
Leges en heffingen	2,30	Het percentage is gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van het CPB (maand maart 2022).

Aantal inwoners	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
	44.870	45.088	45.301	45.511

Aantal woningen	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
	20.925	21.125	21.325	21.525

De prognoses zijn gebaseerd op interne opgaven.

Rentepercentage voor investeringen

Nieuwe investeringen leggen beslag op de financieringsmiddelen. Naast afschrijvingslasten ramen wij daarom ook structureel rentelasten.

Het rentepercentage voor nieuwe investeringen wordt berekend op basis van het gemiddelde percentage van een half jaar voorafgaand aan het opstellen van de begroting van een 20-jarige lineaire vaste geldlening bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten. De keuze voor 20 jaar is het gemiddelde van de meest voorkomende investeringen (bedrijfsgebouwen) 40 jaar en de minimale afschrijvingstermijn van 1 jaar.

De berekening van het percentage voor 2023 volgens deze methodiek komt uit op **1,41 %** (2022 0,4%)

Groei

De Inkomsten van de algemene uitkering en de belastingen en heffingen worden berekend op basis van een jaarlijkse groei van het aantal woonruimten en inwoners. Voor zover deze groei direct invloed heeft op de uitgavenbudgetten worden deze budgetten in de meerjarenbegroting aangepast.

Incidentele baten en lasten
De gemeente moet een reëel en structureel sluitende begroting hebben. Dit betekent dat we realistisch ramen en de structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Om te bepalen wat structureel en incidenteel is, heeft de commissie BBV in 2018 een notitie structurele en incidentele baten en lasten gepubliceerd. Vervolgens hebben de toezichthouders van de 12 provinciën in 2021 een handreiking geschreven om de notitie te verduidelijken. Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

Voor de toerekening van de overheadkosten aan (kostendekkende) tarieven maken we gebruik van een opslagpercentage. Dit percentage wordt jaarlijks bij de meerjarenbegroting bepaald en vastgesteld.
De totale overhead volgens taakveld 0.4 wordt omgeslagen over het totaal van de geraamde directe personeelslasten (salarissen en inhuur). De berekening is conform artikel 12, lid 5 van de financiële verordening en komt uit op 89%.

FINANCIEEL MEERJARENBEELD

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten					
Primitieve begroting 2022-2025	151.678	145.431	127.081	138.519	138.519
1e voortgangsrapportage 2022	2.047	1.372	2.295	1.108	1.106
2e voortgangsrapportage 2022	22.820	8.837	37.072	-4.034	9.444
Wijziging tot de begroting 2023-2026	0	582	582	582	582
Totale baten tot de begroting	**176.545**	**156.222**	**167.029**	**136.175**	**149.650**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-629**	-629	-628	-629
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	-625	-625	-624	-625
Salarissen ambtelijke organisatie 2023	0	-4	-4	-4	-4
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-243**	70	341	522
Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren	0	0	0	0	0
Mutaties afvalstoffenheffing 2023	0	-103	-103	-103	-103
OZB-woningen	0	0	0	76	152
Perscontainer	0	0	4	4	4
Reisdocumenten en rijbewijzen	0	-140	170	365	470
5. Collegeprogramma	0	**120**	180	114	109
Herijken lokale belastingen	0	-417	-417	-417	-417
Klimaatadaptatie	0	182	218	176	171
Opstellen nieuw afvalbeleid	0	0	25	0	0
Uitbreiding formatie ruimtelijke ordening en vergunningverlening	0	200	200	200	200
Uitvoeringskosten Omgevingswet	0	60	60	60	60
Watertakenplan 2022-2026	0	95	95	95	95
Totaal gemuteerde baten	**0**	**-752**	**-378**	**-173**	**2**
Totale baten in deze begroting	**176.545**	**155.470**	**166.651**	**136.001**	**149.653**
Lasten					
Primitieve begroting 2022-2025	154.986	146.456	125.995	137.149	137.016
1e voortgangsrapportage 2022	4.855	2.323	2.038	1.353	1.449
2e voortgangsrapportage 2022	23.727	5.687	30.528	-13.172	6.688
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	582	582	582	582
Totale lasten tot de begroting	**183.567**	**155.048**	**159.143**	**125.912**	**145.734**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**-111**	504	780	1.026
Aanpassen bijdrage BVO DRAN (doelgroepenvervoer)	0	83	128	220	306
Aanpassen bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	0	-93	-10	8	54
Aanpassing doorbelasting salarissen en overhead aan grondexploitaties	0	16	74	-8	6
Aanpassing rente grondexploitaties	0	-162	-58	165	113
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	0	-154	112	85	145
Actualiseren bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM	0	102	102	102	102
Actualiseren bijdragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland	0	230	215	201	-44
Actualiseren budgetten gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	0	10	10	10	10
Actualiseren/herverdelen budgetten exploitatielasten RSD	0	48	48	48	48
Bijdrage aan SDL onderdelen bestuur en inkoop	0	3	3	3	3
Bijdrage aan VGGM onderdeel Brandweer	0	148	148	148	148
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	5	5	5	5
Bijdrage Regionale ICT-Dienst (RID)	0	163	163	163	163
Bijdrage Streekarchivariaat	0	25	25	25	6
Indexering investeringen onderwijshuisvesting	0	0	2	19	19
Salarissen ambtelijke organisatie 2023	0	-4	-4	-4	-4
Salarissen college B&W	0	0	0	0	0
Stijgende brandstofkosten	0	0	0	0	0
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	0	236	236	236	236
Vergoeding raads- en commissieleden	0	0	0	0	0
Volumestijging Wmo 2026	0	0	0	0	321
Voortzetting dienstverlening met Scalabor voor uitvoering WSW	0	80	140	175	200
Vrijval stelpost indexatie 2023	0	-847	-835	-822	-810
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-365**	1.466	1.428	1.251
Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren	0	2	2	2	2
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	0	-1.528	69	87	-131

Beheer en onderhoud wandelkeuzenetwerk	0	9	9	9	9
Contributies & abonnementen griffie	0	2	2	2	2
Formatie uitvoering Jeugd en Wmo	0	1.035	1.035	1.035	1.035
Hardware diversen	0	10	10	10	10
Juridisch rechtskundig advies	0	60	60	0	0
Live Chat	0	8	8	8	8
Mutaties afvalstoffenheffing 2023	0	-103	-103	-103	-103
Perscontainer	0	0	4	4	4
Reisdocumenten en rijbewijzen	0	-50	180	185	225
Software diversen	0	27	27	27	27
Thuiswerkregeling	0	20	20	20	20
Uitbreiding budget mobiele hardware	0	74	74	74	74
Verbreden OOV functie	0	70	70	70	70
3. Nieuw beleid	0	**588**	171	171	171
Motie Stolpersteine	0	17	0	0	0
Ontwikkelen/uitwerken dorpenplan Lathum	0	400	0	0	0
Uitbreiding formatie griffie t.b.v. ondersteuning raad	0	95	95	95	95
Uitbreiding formatie vergunningverlening	0	76	76	76	76
5. Collegeprogramma	0	**4.796**	3.950	3.676	3.675
Actualiseren verkeers- en mobiliteitsbeleid	0	0	26	0	0
Actualiseren woonvisies	0	75	0	0	0
Armoedebestrijding - inkomensgrens en voorkomen armoedeval	0	15	0	0	0
Beschermen zwakke verkeersdeelnemers	0	20	0	0	0
Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit	0	260	120	120	120
Bomen planten voor elke nieuwgeboren inwoner	0	0	12	13	17
Budgettaire ruimte voor preventieve voorzieningen	0	134	0	0	0
Communiceren in begrijpelijke taal	0	25	5	5	5
Coördineren participatie	0	20	20	0	0
Doelmatiger subsidiebeleid	0	135	70	70	70
Doelmatiger subsidiebeleid / herziening taakstellende bezuiniging DoeDuiten	0	25	75	75	75
Doorontwikkelen en uitbreiden aanpak vroegsignalering schulden	0	39	39	39	39
Doorontwikkelen prestatieafspraken Kunstwerk!	0	45	45	0	0

Energietransitie: bewustwording en gedragsverandering eigen organisatie	0	50	10	10	10
Energietransitie: stimuleren verduurzaming bij bedrijven en organisaties	0	30	30	30	30
Extra formatie handhavingsinzet op straat	0	194	193	193	193
Groeien naar een aantrekkelijker werkgever	0	345	445	445	445
Herijken integraal accommodatiebeleid 2020-2040	0	0	0	20	0
Herijken lokale belastingen	0	-8	-8	-8	-8
Implementatie samenhangende objectenregistratie (SOR)	0	32	32	0	0
Inspelen op toename verkeer	0	0	0	30	0
Integraal beleidsplan openbare ruimte	0	446	359	488	684
Intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen	0	50	50	50	50
Inzetten doorstroommakelaar	0	-45	45	0	0
Klimaatadaptatie	0	260	315	238	244
Onderzoek verduurzaming dorpshuizen	0	15	0	0	0
Opstellen dienstverleningsbeleid	0	22	0	0	12
Opstellen en uitvoeren beleidsnotitie erfgoed	0	50	0	0	0
Opstellen nieuw afvalbeleid	0	0	25	0	0
Optimaliseren AED-netwerk	0	17	17	17	0
Optimaliseren verkeersveiligheid	0	37	7	7	7
Participeren in de Liemerse ambassade	0	45	45	45	45
Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	0	210	210	210	210
Samenwerken aan een toekomstbestendig centrum Zevenaar	0	20	20	20	20
Stimuleren aangepast sporten	0	20	20	20	20
Stimuleren verduurzaming van schoolgebouwen	0	25	0	0	0
Toekomstbestendig maken bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder	0	-17	-17	0	0
Uitbreiden online dienstverlening	0	50	0	0	0
Uitbreiding bestuurssecretariaat	0	25	25	25	25
Uitbreiding formatie ruimtelijke ordening en vergunningverlening	0	372	372	372	372
Uitvoeren beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030	0	238	238	230	230
Uitvoeren economische agenda Zevenaar	0	41	56	41	56
Uitvoeren Liemers economische visie	0	60	60	60	60

Uitvoeringskosten Omgevingswet	0	250	250	250	250
Verbeteren aansluiting fietsstraat Babberichseweg met centrum	0	0	0	8	8
Verbeteren digitaal documentenbeheer	0	78	70	60	60
Verbeteren functioneel beheer informatievoorziening	0	129	129	77	77
Verbeteren speel- en ontmoetingsplekken	0	0	25	0	0
Verbeteren van de datahuishouding en het datagedreven werken	0	128	168	168	0
Vernieuwen Integraal HuisvestingPlan (IHP) - onderwijshuisvesting	0	85	0	0	0
Voorbereiding organisatieontwikkeling	0	500	100	0	0
Waardering mantelzorgers	0	100	100	100	100
Watertakenplan 2022-2026	0	95	95	95	95
Wethouders in nieuw college	0	55	55	55	55
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**4.908**	**6.090**	**6.056**	**6.123**
Totale lasten tot de begroting	**183.567**	**159.956**	**165.233**	**131.967**	**151.856**
Resultaat voor bestemming	**-7.022**	**-4.486**	**1.418**	**4.034**	**-2.204**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2022-2025	11.378	2.076	539	534	499
1e voortgangsrapportage 2022	6.270	1.047	506	6	6
2e voortgangsrapportage 2022	10.608	1.519	1.498	1.198	-2
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	-25	65	53	69
Totaal onttrekkingen reserves	28.256	**4.617**	2.608	1.790	572
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2022-2025	6.500	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2022	4.691	214	39	11	0
2e voortgangsrapportage 2022	9.182	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2023-2026	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2023-2026	0	-42	-39	-11	0
Totaal toevoegingen reserves	20.374	**172**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**7.882**	**4.445**	**2.608**	**1.790**	**572**
Resultaat na bestemming	**860**	**-41**	**4.025**	**5.824**	**-1.632**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1. Autonome ontwikkelingen				
Aanpassen bijdrage BVO DRAN (doelgroepenvervoer)	**-83**	**-128**	**-220**	**-306**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2023-2026 van de BVO DRAN.
De bijdrage voor het Wmo-vervoer stijgt door een verwachte jaarlijkse toename van het vervoer (plus 3%). Daarnaast worden de kosten vanaf 1 juli 2024 hoger door invoering van zero-emissie.
De kosten dagbesteding dalen in 2023 vanwege verwachte lagere vervoersaantallen. Ook bij de dagbesteding stijgen de kosten vanaf 2024 door zero-emissie.
De uitgaven voor het jeugdvervoer stijgen doordat deze zijn aangepast aan sterk gestegen vervoer in 2021. Daarnaast wordt rekening gehouden met een jaarlijkse groei van het vervoer met 15% en zijn ook hier vanaf 2024 de kosten vanwege zero-emissie geraamd.

Aanpassen bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	**93**	**10**	**-8**	**-54**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2023-2026 van de BVO DRAN.
De bijdrage in 2023 daalt doordat besparingen zijn gerealiseerd door de aanbesteding in 2021 en door besparingen in de uitvoering van de vervoerder. In de jaren daarna stijgt de bijdrage door een verwachte jaarlijkse stijging van het vervoer met 3% en door invoering van zero emissie per 1 juli 2024.

Aanpassing doorbelasting salarissen en overhead aan grondexploitaties	**-16**	**-74**	**8**	**-6**

De gewijzigde doorbelasting van salaris- en overheadkosten aan grondexploitaties heeft een effect op de meerjarenbegroting. In de begroting 2022-2025 is rekening gehouden dat vanaf 2025 de doorbelasting aan Zevenaar-Oost bedrijven achterwege blijft door het afsluiten van deze grondexploitatie. Dit is in de begroting 2023-2026 vanaf 2024 tot en met 2026 meer gefaseerd verwerkt. De verwachting is echter dat in de nabije toekomst een nieuwe grondexploitatie zal worden geopend, te weten 7PoortII. Dit zal naar verwachting opnieuw leiden tot een doorbelasting van salarissen en overhead wat dan een positief gevolg heeft voor het meerjarenbeeld. Het is echter nu nog te vroeg om daar rekening mee te houden.

Aanpassing rente grondexploitaties	**162**	**58**	**-165**	**-113**

Als gevolg van de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2022 en de gewijzigde rekenrente wordt de doorbelasting rente grondexploitaties aangepast. Door een gunstiger meerjarenverloop van de boekwaarde en een lager rentepercentage wordt vanaf 2024 minder rente toegerekend aan de grondexploitaties. Dit betekent een nadeel voor het begrotingssaldo. Voor 2023 wordt een voordeel verwacht.

Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	**-471**	**-736**	**-710**	**-770**

De afwijkingen worden voornamelijk veroorzaakt door de toevoeging aan de GREX verliesvoorziening, het afsluiten van grondexploitaties waardoor daar minder rente naar kan worden doorbelast, de verkoop van een kavel op 7Poort (€ 20.347.000) en de rente kortlopende geldleningen.

Actualiseren bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM **-102** **-102** **-102** **-102**

De hogere kosten van de gemeenschappelijke regeling voor Volksgezondheid (GGD/bevolkingszorg) en Jeugdgezondheidszorg (basisaanbod/maatwerk en RVP) hebben betrekking op de reguliere indexering (cao-/prijsontwikkeling), mutatie inwonersaantallen en uitbreiding wettelijke taak (Prenataal huisbezoek). Voor uitbreiding van de wettelijke taak zijn via de algemene uitkering extra middelen aan de gemeenten beschikbaar gesteld door het rijk. Daarnaast is de toename een gevolg van een nieuwe functiewaardering voor verpleegkundig medewerkers/artsen en is een inschatting gemaakt van de kosten voor versterking van de bedrijfsvoering, i.v.m. autonome ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving en ICT veiligheid.

Actualiseren bijdragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland **-230** **-215** **-201** **44**

De bijdragen voor 2023-2026 aan de MGR voor de modules Werkgeverschap SW (WgSW), Onderwijs en Werkgeversservicepunt (WSP) zijn aangepast aan de gewijzigde (concept) meerjarenbegroting van de gemeenschappelijke regeling. De aanpassingen betreffen de verwachte loonkostenstijging (CAO-ontwikkeling). De bijdrage voor de WgSW is, naast de CAO-ontwikkeling, bijgesteld om te laten aansluiten op het werkelijke aantal SW-medewerkers per oktober van het voorgaande jaar.

Actualiseren budgetten gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL) **-10** **-10** **-10** **-10**

De budgetten worden in overeenstemming gebracht met de ramingen van de begroting 2023 van de GRHVOL.

Actualiseren/herverdelen budgetten exploitatielasten RSD **-48** **-48** **-48** **-48**

Betreft actualisering/herverdeling van de budgetten voor de exploitatiebijdrage aan de gemeenschappelijke regeling (GR) SDL/RSD voor werk en inkomen/dienstverlening. Deze zijn aangepast aan de vastgestelde meerjarenraming van de GR. Per saldo resulteert dit in een structureel nadeel van € 48.000.

Bijdrage aan SDL onderdelen bestuur en inkoop **-3** **-3** **-3** **-3**

Volgens de begroting van SDL wordt de bijdrage van Zevenaar voor het onderdeel Bestuur € 24.000 en voor Inkoop € 144.000.

Bijdrage aan VGGM onderdeel Brandweer **-148** **-148** **-148** **-148**

De bijdrage aan VGGM voor het onderdeel Brandweer is vastgesteld op € 2.782.000. Naast de reguliere loon- en prijsindex heeft het Algemeen Bestuur besloten extra middelen beschikbaar te stellen voor de noodzakelijke versterking van de bedrijfsvoering.

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen **-5** **-5** **-5** **-5**

In de regionale agenda van de GMR is in de begroting 2023 voor het regiobureau € 115.000 opgenomen en voor de bijdrage aan The Economic Board € 45.000. Dit betekent voor de gemeente een verhoging van € 5.000.

Bijdrage Regionale ICT-Dienst (RID) **-163** **-163** **-163** **-163**

We sluiten in onze raming aan bij de begroting 2023 van de RID. De verhoging betreft met name prijs- en looninflatie. Daarnaast zien we een stijging van de onderhoudskosten van applicaties en softwarelicenties. Het overheidsportaal voor informatieveiligheid vergt extra budget. De verhoging van het budget bedraagt € 163.000.

Bijdrage Streekarchivariaat **-25** **-25** **-25** **-6**

In de begroting van het Streekarchivariaat is de bijdrage voor Zevenaar geraamd op € 160.000. De verhoging van € 25.000 is inclusief de tijdelijke inhuur in verband met het project aansluiting op het E-depot.

Indexering investeringen onderwijshuisvesting **0** **-2** **-19** **-19**

De beschikbare investeringsbedragen (normbedragen conform de modelverordening VNG) voor nieuwbouw basisscholen Tamboerijn/Wissel en renovatie schoolgebouwen worden geactualiseerd. Het betreft aanpassing in verband met jaarlijkse indexering.

Salarissen ambtelijke organisatie 2023 **0** **0** **0** **0**

We ramen de salarissen volgens de actuele loonkosten per afdeling voor 2023. We hanteren de loonkostenstijging zoals die is ingeschat door het CPB van 3,3 %. Verder is een aantal personele aanpassingen doorvertaald, zoals de groei in tredes van individuele medewerkers en plaatsing in de functieschaal.
Voor genoemde ontwikkelingen zetten wij de stelpost voor indexatie in, welke voldoende saldo heeft.

Salarissen college B&W **0** **0** **0** **0**

De autonome loonontwikkeling ramen we bij. De stelpost voor indexatie zetten we in als financiële dekking, waardoor het resultaat budgettair neutraal blijft. Dit staat los van de financiële gevolgen van de 5e wethouder in het nieuwe college welke op een afzonderlijke post staat geraamd.

Stijgende brandstofkosten **0** **0** **0** **0**

Wereldwijde ontwikkelingen leiden, naast een grondstoffentekort en stijgende gas- en elektriciteitskosten, tot hogere brandstofprijzen. Vanaf 2023 verwachten wij hierdoor een tekort van € 280.000. Deze dekken wij uit de stelpost inflatie 2023.

Stijgende gas- en elektriciteitskosten **-236** **-236** **-236** **-236**

Wereldwijde ontwikkelingen leiden, naast hogere brandstofprijzen, tevens tot hogere gas- en elektriciteitskosten. Aangezien gas werd geleverd via Gazprom hebben we deze overeenkomst vervroegd stopgezet (per 1 oktober 2022). In 2022 hebben we dan ook samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een nieuwe aanbesteding gehouden. Tevens hebben we het elektriciteitscontract opnieuw aanbesteed. Wij verwachten dat het gastarief verdubbelt en dat de elektriciteitskosten stijgen met 10%. Daar houden we met deze wijziging rekening mee. In 2023 nemen wij deze inschatting vervolgens opnieuw onder de loep en passen deze waar nodig aan. Per saldo betekent dit dat de gaskosten stijgen met € 90.000 en de elektriciteitskosten met € 41.000. Deze kostenstijgingen kunnen we deels compenseren door de lagere ozb kosten (€ 45.000) op het gemeentehuis
Daarnaast worden we geconfronteerd met stijgende energielasten bij sportaccommodaties. We zien ons genoodzaakt om het budget hiervoor met € 150.000 te verhogen.
Dit leidt in totaliteit tot een negatief effect van € 236.000 op het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

Vergoeding raads- en commissieleden	**0**	**0**	**0**	**0**

Voor de nieuwe raad- en commissieleden is een berekening gemaakt en het verschil ramen we bij. De stelpost voor indexatie zetten we als financiële dekking in waardoor het resultaat budgettair neutraal blijft.

Volumestijging Wmo 2026	**0**	**0**	**0**	**-321**

Er wordt rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van het aantal aanvragen bij de Wmo die toe te rekenen zijn aan de vergrijzing van de bevolking. Het gaat met name om hulp bij het huishouden, maar geldt ook voor Wmo-begeleiding en de verstrekking van voorzieningen (rolstoelen, scootmobielen en woningaanpassingen). De volumestijging is opgenomen in de begroting t/m 2025. Jaarlijks moet het laatste jaar van de nieuwe cyclus hieraan worden toegevoegd. Met deze wijziging wordt het jaar 2026 aangepast met € 321.000.

Voortzetting dienstverlening met Scalabor voor uitvoering WSW	**-80**	**-140**	**-175**	**-200**

Voor de uitvoering van WSW (sociale werkvoorziening) is het contract met Scalabor BV verlengd, voor de begeleiding en ontwikkeling van SW-medewerkers, voor de periode 2023 t/m 2025. Als gevolg van de daling van het aantal SW-medewerkers en de vergrijzing van de SW doelgroep heeft Scalabor aangegeven de dienstverlening voor de Wsw niet onder dezelfde voorwaarden te kunnen blijven doen. De financiële bijdrage van de deelnemende gemeenten is nodig voor dekking van verwachte oplopende tekorten.

Vrijval stelpost indexatie 2023	**847**	**835**	**822**	**810**

Op basis van de septembercirculaire 2021 en meicirculaire 2022 is een stelpost opgenomen voor indexatie van salarissen en kostenstijging (inflatie). Deze stelpost is bij deze begroting als dekking ingezet.
Een deel van de stelpost is echter niet direct ingezet. Bij de begroting zijn namelijk een aantal budgetten (deels) verhoogd voor inflatie, maar is de stelpost niet direct als dekking gebruikt. Grotendeels betreft dit verbonden partijen (€ 800.000) die zelfstandige begrotingen indienen en die ook door uw raad zijn beoordeeld, maar deels ook de gestegen energielasten (€ 87.000).
De stelpost wordt nu ten gunste gebracht van het resultaat en hiermee worden de separate begrotingswijzigingen grotendeels gedekt.

2. Actualisatie bestaand beleid

Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren	**-2**	**-2**	**-2**	**-2**

Aanpassing van de storting dubieuze belastingdebiteuren (0,5%) aan de meest recente stand van de belastingopbrengsten.

Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	**1.528**	**-69**	**-87**	**131**

Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, begroting 2022 en MJB worden de ramingen qua afschrijving geactualiseerd en aangepast. De afschrijving op materiele vaste activa vindt plaats in het jaar volgend na gereedmelding.

Beheer en onderhoud wandelkeuzenetwerk	**-9**	**-9**	**-9**	**-9**

Het afgelopen jaar hebben wij in onze gemeente het wandelnetwerk aangelegd. De kosten van het beheer en onderhoud zijn echter nog niet opgenomen in onze begroting. Wij stellen voor om hier structureel € 9.000 voor beschikbaar te stellen.

Contributies & abonnementen griffie -2 -2 -2 -2

Het budget wordt verhoogd voor het abonnement op de online dagmail van de raadsgriffie. Raads- en commissieleden ontvangen daarmee alle mails op één moment per dag. Dit werkt efficiënt en effectief.

Formatie uitvoering Jeugd en Wmo -1.035 -1.035 -1.035 -1.035

Op basis van een caseloadberekening is gebleken dat er een structureel tekort aan formatie is binnen de afdeling maatschappelijke dienstverlening van 15 fte. De afgelopen jaren is dit opgevangen door het inhuren van externe expertise en zijn deze kosten met incidentele middelen gedekt. Deze incidentele middelen (herindeling, corona) zijn niet meer beschikbaar.
Wij willen groeien naar de benodigde vaste formatie. Hiervoor werven wij geschikte kandidaten die gaan zorgen voor een stabiel team waarmee we de expertise en het collectief geheugen ook in huis kunnen houden. Voor het bewerkstelligen van deze groei vragen wij om een structureel bedrag van € 1.035.000 beschikbaar te stellen.

Hardware diversen -10 -10 -10 -10

De raming verhogen we gelet op de niet-standaard benodigde aanschaf van hardware. Zoals telefoons en mobiele printers van de boa's en de beeldschermen voor beschikbaarheid bij de vergaderruimten.

Juridisch rechtskundig advies -60 -60 0 0

De komende twee jaar verwachten we extra inzet met name op het dossier van de raadsenquête en alle daarmee verband houdende zaken. We stellen voor in 2023 en 2024 het basisbudget van € 60.000 op te hogen naar € 120.000.

Live Chat -8 -8 -8 -8

Sinds enkele jaren maken we gebruik van de Live Chat voor de communicatie met onze inwoners. De kosten hiervan worden tot en met 2022 ten laste gebracht van het budget voor de doorontwikkeling van de dienstverlening uit het collegeprogramma 2018-2022.
Gezien het gebruik van de Live Chat willen wij deze voorziening doorzetten. De jaarlijkse kosten van de Live Chat bedragen € 7.500.

Mutaties afvalstoffenheffing 2023 0 0 0 0

In 2023 hebben we te maken met diverse kostenstijgingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan hogere personeels- en brandstofkosten. Deze kostenstijgingen beïnvloeden ook de begroting van de RDL. Zij betalen hierdoor een hogere vergoeding aan de gemeente Zevenaar. Voor het jaar 2023 leidt dat voor gemeente Zevenaar tot een voordeel van € 109.000.

Binnen de gemeentelijke begroting houden we ook rekening met een aantal stijgende kostenposten. Denk hierbij aan hogere inzamelkosten als gevolg van ondergrondse containers en hogere verwerkingskosten GFT. De verwerkingskosten restafval dalen daarentegen. Per saldo stijgen de kosten met € 6.000.
Verder houden we rekening met een aantal wijzigingen in de opbrengsten. Zo houden we rekening met een hogere papieropbrengst en met een verlaging van de vergoeding zwerfafval. Per saldo verwachten we een voordeel van € 36.000.

De wijzigingen binnen de RDL en de gemeente Zevenaar leiden per saldo tot een voordeel van € 139.000. Deze verrekenen wij binnen de afvalstoffenheffing en is daarmee budgettair neutraal. De financiële effecten zijn verdeeld over de programma's 0, 2, 3 en 7.

OZB-woningen	**0**	**0**	**76**	**152**

Per 2025 en 2026 verwachten we € 76.000 meerinkomsten OZB-woningen vanwege de bouw van 200 woningen.

Reisdocumenten en rijbewijzen	**-90**	**-10**	**180**	**245**

Op basis van de overzichten van de te verlopen reisdocumenten en rijbewijzen, hebben we de begrote bedragen geactualiseerd. Dit heeft voor de jaren 2023 tot en met 2026 het volgende effect.
2023 : € 90.000 -/-
2024 : € 10.000 -/-
2025 : € 180.000
2026 : € 245.000

Software diversen	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**

Onze huidige softwareleverancier heeft de ondersteuning van de applicatie Key2Parkeren beëindigd. De vervangende software van de nieuwe leverancier is duurder. Daarnaast voeren we de kosten op van Engage! software ten behoeve van het modelleren van processen. In totaal een verhoging van € 27.000.

Thuiswerkregeling	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**

We voeren € 20.000 structureel budget op voor de uitvoering van de vernieuwde thuiswerkregeling voor medewerkers. Met deze regeling geven we inhoud aan aantrekkelijk werkgeverschap en het hybride werken. Medewerkers kunnen hiermee aanspraak maken op een tegemoetkoming in de kosten voor de aanschaf van arbo- en ICT-voorzieningen.

Uitbreiding budget mobiele hardware	**-74**	**-74**	**-74**	**-74**

Digitalisering heeft de afgelopen jaren een enorme vlucht genomen. Dat komt bijvoorbeeld door de inzichten die we hebben gekregen naar aanleiding van de coronacrisis (thuiswerken, videoconferencing) maar ook omdat we steeds meer maatschappelijke opgaven via een digitale wijze van samenwerken aanpakken. Dit alles om de dienstverlening aan burgers en bedrijven te verbeteren en ook om een aantrekkelijke moderne werkgever te zijn. Concreet houdt dit in dat we steeds meer medewerkers voorzien van een smartphone en/of een laptop die aansluit bij de hedendaagse behoefte. De extra afschrijvingslasten komen uit op € 73.750 per jaar.

Verbreden OOV functie	**-70**	**-70**	**-70**	**-70**

De afgelopen 2 jaar is de uitbreiding van formatie bij OOV (Openbare Orde en Veiligheid) noodzakelijk gebleken. Deze was echter afgedekt met incidentele middelen. Met name de grotere vraagstukken als ondermijning, de toename van de inzet van burgemeestersbevoegdheden en maatschappelijke onrust (overlast jeugd en personen met verward gedrag) nemen toe, ook in complexiteit. Het taakveld van OOV is de laatste jaren breder en diverser geworden. We maken de uitbreiding structureel, in combinatie met de aanvraag in het collegeprogramma, zodat we het taakveld OOV verder kunnen verbreden en robuuster maken. We rekenen met 1 fte oftewel € 70.000.

3. Nieuw beleid

Motie Stolpersteine -17 0 0 0

In de raadsvergadering van 24 februari 2021 is raadsbreed een motie aangenomen om in de gemeente Zevenaar Stolpersteine te leggen om zo de slachtoffers van het nazisme uit de Joodse gemeenschap in de gemeente een naam te geven, te herdenken en bewustwording te bevorderen. Daarnaast stellen wij voor om de herdenkingsplaquette die in het gemeentehuis aan het Raadhuisplein hing een nieuwe plek te geven. Voor de uitvoering hiervan vragen wij in totaal € 17.000.

Ontwikkelen/uitwerken dorpenplan Lathum -400 0 0 0

De dorpsraad Lathum heeft samen met het bestuur van dorpshuis 'Het Gebouw' en het kerkbestuur van de NH-kerk en het naastgelegen gebouwtje De Wheme, SpectrumElan en de provincie Gelderland een start gemaakt met een dorpenplan Lathum (Lathum Later). Voor de verdere uitwerking van de plannen wordt bij de provincie Gelderland een subsidie/ondersteuning aangevraagd, de zgn. 'Dorpendeal'. In een Dorpendeal maken inwoners, gemeenten, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de provincie Gelderland nieuwe afspraken om samen te werken aan de leefbaarheid en versterken van de (sociale) verbondenheid van een wijk of dorp. De 'Dorpendeal' Provincie Gelderland loopt tot en met 31 december 2023. De bijdrage is minimaal € 25.000 en maximaal € 400.000 per gemeente. Het betreft een subsidie op basis van de zgn. 50%/50% regeling. D.w.z. de gemeente Zevenaar zal eveneens 50% tot een maximum van € 400.000 beschikbaar moeten stellen.
Wij stellen u voor om in 2023 eenmalig € 400.000 te 'reserveren' om de verdere ontwikkeling van het dorpenplan te realiseren en komen, uiterlijk in het eerste kwartaal 2023, terug bij uw raad met een plan.

Uitbreiding formatie griffie t.b.v. ondersteuning raad -95 -95 -95 -95

Een goede ondersteuning van de raad is essentieel voor het versterken van de democratie. Naast uitvoerende en procesmatige taken wordt meer een beroep op de griffie gedaan voor strategisch advies en ontwikkeling van de raad als bestuursorgaan. Dit in samenhang met een steeds complexere werkomgeving voor de raad en de toename van politieke partijen. Uitbreiding van de ondersteuning door de griffie aan de raad is structureel noodzakelijk, in combinatie met een extra bode en de nodige advisering door communicatie, P&O en juridische zaken. Bedrag is € 95.000 per jaar.

Uitbreiding formatie vergunningverlening -76 -76 -76 -76

Er is een ontwikkeling dat de wetgeving steeds meer wordt ontwikkeld door middel van de zogenaamde open normen. De Omgevingswet, Besluit Bouwwerken Leefomgeving, Wet Kwaliteitsborging Bouwen en de transformatie sociaal domein zijn hier voorbeelden van. Op basis van flexibele regels mogen er lokale regels worden vastgesteld. Dit vraagt specialisatie en extra capaciteit. Beleidswerkzaamheden binnen de afdeling Vergunning, Toezicht en Handhaving zijn versnipperd belegd en voorziet voornamelijk tot het taakveld handhaving. Nieuwe wetgeving vraagt dus uitbreiding van inzet en een centrale borging van dit (uitvoerings)beleid. Ook willen we beter uitvoering geven aan de beleidscyclus BIG-8 waarbij vastgesteld beleid tijdig wordt geëvalueerd. De Omgevingswet vraagt een nadrukkelijke sturing op de complexe vergunningaanvragen in verband met kortere termijnen (van 26 van 8 weken). Strakke regie op aanvragen en het voorzien van procesverbeteringen binnen de Omgevingsvergunningen vallen ook binnen deze functie. Wij ramen daarom € 76.000 om de formatie met 1 fte uit te breiden. Het gaat hierbij om de functie medewerker beleidsuitvoering I.

5. Collegeprogramma

Actualiseren verkeers- en mobiliteitsbeleid	**0**	**-26**	**0**	**0**

In 2020 heeft de raad het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) 2020-2030 vastgesteld. Het plan heeft een doorkijk tot 2030. Wij willen het bestaande GVVP actualiseren en omvormen tot een bredere mobiliteitsvisie. Voor het opstellen van een bredere mobiliteitsvisie (inclusief het houden van een enquête) vragen wij € 25.000 beschikbaar te stellen voor 2024.

Actualiseren woonvisies	**-75**	**0**	**0**	**0**

Eind 2023 moeten de woonvisies zijn geactualiseerd. Hierbij kijken we kritisch naar de bestaande beleidsregels. We zetten in op sneller en efficiënter werken. We nemen de specifieke doelgroepen zoals woon-zorg en huisvesting internationale arbeiders mee, net als kwaliteit van de bestaande voorraad en verduurzaming. Ook stimuleren we het toevoegen van meer levensloopbestendige woningen. Hiervoor is extra externe expertise en onderzoek door een adviesbureau noodzakelijk. De geraamde kosten bedragen € 75.000 in 2023.

Armoedebestrijding - inkomensgrens en voorkomen armoedeval	**-15**	**0**	**0**	**0**

Voor het evalueren van de beleidsnota armoede en schulden voor 2019-2022 en het opstellen van een nieuwe beleidsnota is in 2023 extra capaciteit nodig.
Ook laten wij een minima effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het ophogen van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. De uitkomsten verwerken we in de nieuwe beleidsnota armoede en schulden 2023 e.v.

Beschermen zwakke verkeersdeelnemers	**-20**	**0**	**0**	**0**

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. We stimuleren fietsen door goede en veilige fietspaden. We zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen de gemeentelijke verkeersvisie hanteren we in onze prioritering de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer boven landbouwverkeer en autoverkeer. Met het oog hierop willen wij een onderzoek laten uitvoeren naar de toegankelijkheid in het centrum. Wij stellen voor om hiervoor in 2023 € 20.000 beschikbaar te stellen.

Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit	**-260**	**-120**	**-120**	**-120**

In de afgelopen jaren zien we binnen onze gemeente een verschuiving in de aard, de hoeveelheid, de vergrote impact en de ernst van de problematieken binnen OOV. Casuïstiek die we voor enkele jaren geleden voornamelijk in de grotere steden zagen, zien we nu ook in Zevenaar terug. Voorbeelden van de verschuivende problematiek in aard en ernst zijn de toename van ondermijnende criminaliteit, demonstraties, criminele jeugdgroep, het aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied en complexe zorg- en veiligheidscasuïstiek. De investeringen van de speerpunten uit het collegeprogramma kunnen niet los gezien worden van de brede ontwikkelingen die spelen binnen het vakgebied. Vanuit OOV voeren we regie, na de prioritering in de gezagsdriehoek, op de criminele jeugdgroep en het terugdringen van de overlast. Samen met het team zorg en veiligheid en de politie zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlastgevende personen. We steken in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en beter begeleiden naar passende hulp. Samen met onze inwoners werken we aan een leefbare en veilige omgeving in alle kernen waarin iedereen zich veilig voelt. We continueren de inzet van het kernteam ondermijning in samenwerking met onze partners uit het RIEC (regionaal informatie- en expertisecentrum)-verband. We geven uitvoering aan het project Ariadne waarin we samen met politie en Provincie criminaliteit rondom vakantieparken bestrijden, samen met het platform veilig ondernemen kijken we naar mogelijkheden om de veiligheid in het buitengebied te vergroten.
De aanpak en het bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit heeft formatieve gevolgen, in

totaal structureel € 120.000. (1,5 fte).
Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden van de inzet van jeugdboa's. Deze richt zich specifiek op jeugd en kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa's. Hiervoor vragen we incidenteel € 140.000 in 2023.

Bomen planten voor elke nieuwgeboren inwoner **0** **-12** **-13** **-17**

Voor elke nieuwgeboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n vierhonderd. Op deze manier kan in vier jaar tijd het bomenbestand in de gemeenten met zo'n 5% worden uitgebreid.
Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we standaard of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in Nederland voorkomen.
Via de P&C-cyclus rapporteren we jaarlijks over het aantal bomen.

We investeren de komende vier jaar € 100.000 voor de aanschaf van de nieuwe bomen. Per jaar verhoogt dit de afschrijvingslasten met € 1.700. Daarnaast houden we vanaf 2024 rekening met € 10.000 structurele onderhoudskosten. Deze onderhoud- en afschrijvingslasten brengen we ten laste van het begrotingsresultaat.

Budgettaire ruimte voor preventieve voorzieningen **-134** **0** **0** **0**

Door meer te investeren in de opbouw van sociale netwerken van inwoners en daarnaast de voorliggende -en preventieve voorzieningen te versterken, willen we de instroom in zorg de komende jaren verlagen en een snellere uitstroom uit zorg bevorderen. In 2023 gaan we onderzoeken welke ondersteuning echt nodig is en welke ondersteuning kan ook in het voorveld, eigen netwerk op of eigen kracht worden opgelost. Dit resulteert mogelijk in nieuw preventief en voorliggend aanbod, maar ook in opdrachtwijziging van huidige samenwerkingspartners. Vooruitlopend daarop schorten we een aantal bezuinigingsvoorstellen op. Namelijk die van Caleidoz (€ 67.000) en Sociaal Raadslieden (€ 67.000). We vragen daarom voor 2023 een bedrag van €134.000. Voor 2024 en verder komen wij met een plan, inclusief financiële effecten.

Communiceren in begrijpelijke taal **-25** **-5** **-5** **-5**

We communiceren in begrijpelijke taal, in onze brieven en e-mails. Op onze websites zijn beleidsdocumenten en documenten die online gedeeld worden begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze website kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid. Voor de verplichte onderzoeken naar digitale toegankelijkheid hebben we structureel € 5.000 per jaar nodig. Om een impuls te geven aan de digitale toegankelijkheid hebben we een incidenteel bedrag van € 20.000 nodig.

Coördineren participatie **-20** **-20** **0** **0**

Participatie is een rode draad in het collegeprogramma. Een tijdelijke programmamanager brengt de verschillende initiatieven op het gebied van participatie samen. Voor inhuur in 2023 en 2024 ramen we € 20.000.

Doelmatiger subsidiebeleid **-135** **-70** **-70** **-70**

Wij willen subsidies beter benutten om onze beleidsdoelstellingen te bereiken. Tevens verbeteren wij de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Wij herzien daartoe onze subsidiesystematiek in de komende jaren. Daarnaast is, als gevolg van de harmonisering van de regeling in 2021, een structurele verhoging van de subsidiebudgetten noodzakelijk met € 15.000. Voor de herziening van de taakstelling (terugdraaien bezuiniging) culturele festivals is vanaf 2023 structureel € 30.000 nodig.
In 2023 implementeren wij een applicatie voor de behandeling van subsidies, zodat subsidies voortaan online aangevraagd kunnen worden. Hiervoor is incidenteel (aanschaf en implementatie van een applicatie) een bedrag nodig van € 65.000 en structureel € 25.000 (licentie- en beheerskosten).

Doelmatiger subsidiebeleid / herziening taakstellende bezuiniging DoeDuiten **-25** **-75** **-75** **-75**

Wij wijzigen de insteek van de subsidieregeling 'DoeDuiten'. Wij willen inwoners meer betrekken bij de toetsing van initiatieven en de toekenning van het budget. Hiervoor willen wij gaan werken met een voucher systeem. In 2023 werken we dit concept verder uit. Hiervoor is structureel een budget nodig van € 100.000. Voor € 25.000 dekken we dit door inzet van projectsubsidies (incidentele subsidies).

Doorontwikkelen en uitbreiden aanpak vroegsignalering schulden **-39** **-39** **-39** **-39**

Wij richten ons op het doorontwikkelen en uitbreiden van aanpak in de uitvoering door onze schuldhulpverleningsconsulenten, conform de evaluatie van december 2021. Hiervoor is extra capaciteit noodzakelijk (0,5 fte, € 39.000) binnen team schuldhulpverlening (SHV).

Doorontwikkelen prestatieafspraken Kunstwerk! **-45** **-45** **0** **0**

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! in staat zich te blijven ontwikkelen. Met het oog op de herafweging die wij op de effectiviteit van preventieve voorzieningen willen maken, schorten wij de huidige taakstelling op 'Kunstwerk!/volwasseneneducatie' met een jaar op. Wij zien dat het onderdeel 'volwasseneneducatie' niet langer op zichzelf staat (zoals destijds de voormalige Volksuniversiteit), maar dat de activiteiten samenvloeien met de taken van de bibliotheek. Deze activiteiten ondersteunen juist onze doelstellingen in het sociaal domein.

Energietransitie: bewustwording en gedragsverandering eigen organisatie **-50** **-10** **-10** **-10**

Voor het vergroten van het besef van de opgave om als organisatie in 2025 CO_2 neutraal te zijn wordt ingezet op drie punten: (i) het vergroten van het besef van de opgave en de urgentie bij bestuurders en medewerkers; (ii) het vergroten van de 'kennis' wat de mogelijkheden zijn en (iii) het handelen dat gericht is op de CO_2-reductie. Hiervoor stellen wij u voor om een bedrag van € 40.000 incidenteel beschikbaar te stellen in 2023 en € 10.000 structureel vanaf 2023.

Energietransitie: stimuleren verduurzaming bij bedrijven en organisaties **-30** **-30** **-30** **-30**

Wij willen bedrijven en organisaties stimuleren om actief met verduurzaming aan de slag te gaan. Hierbij zetten wij in op concrete en toepasbare informatievoorziening. Duurzaamheid en circulariteit krijgen prioriteit bij de ontwikkeling van nieuwe en revitalisering van bestaande bedrijfsterreinen. Wij stellen u voor om hiervoor structureel een bedrag van € 30.000 beschikbaar te stellen.

Extra formatie handhavingsinzet op straat -194 -193 -193 -193

Nog dit jaar zullen wij de evaluatie van het toezicht- en handhavingsbeleid met u delen. Uit deze evaluatie komt naar voren dat een nadere professionaliseringsslag moet worden gemaakt. Dit komt ook naar voren uit de opgestelde benchmark. Voor het vergroten van de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en het verhogen van het veiligheidsgevoel is een capaciteitsuitbreiding nodig. Dit moet resulteren in een veiligere leefomgeving door verbeterde samenwerking intern en met de politie. Hiervoor ramen wij € 184.000: 1,8 fte extra straatcapaciteit en 1,25 fte extra coördinatie en informatieanalyse. Vanaf 2022 wordt structureel € 37.000 uitgekeerd via het gemeentefonds als impuls voor extra capaciteit voor boa's in de openbare ruimte. Dit bedrag is meegenomen in het bedrag van € 184.000. Daarnaast ramen wij € 1.500 eenmalig en € 8.500 structureel voor het benodigde materieel.

Groeien naar een aantrekkelijker werkgever -345 -445 -445 -445

We gaan een pakket aan maatregelen nemen om (nieuwe) medewerkers binnen de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt te boeien en te binden aan de gemeente Zevenaar als werkgever. Voor de regievoering, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden om zittende medewerkers te behouden is in totaal een bedrag nodig van structureel € 445.000. Hiervoor leggen wij met recruiters meer focus op de arbeidsmarkt (€ 120.000), begeleiden we meer personele ontwikkeling (€ 80.000) en bieden we aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden (€ 220.000). € 25.000 is nodig voor begeleidende systemen en materiaal. Om de nieuwe medewerkers aan te trekken en te werven ramen we incidenteel € 100.000.

Herijken integraal accommodatiebeleid 2020-2040 0 0 -20 0

Eind 2020 heeft u het integraal accommodatieplan (IAP) vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders nemen we elke collegeperiode opnieuw onder de loep om rekening te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het kijken of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of dorp bij voorkeur in combinatie met wonen. Om hier invulling aan te geven vragen wij in 2025 eenmalig € 20.000 aan om externe expertise in te zetten.

Herijken lokale belastingen -409 -409 -409 -409

De herijking van de lokale belastingen is onderdeel van het collegeprogramma. We ramen structureel inkomsten af (= nadeel) bij de hondenbelasting, vermakelijkhedenretributie en precariobelasting. Dit resulteert in een structureel nadeel van € 409.000

Implementatie samenhangende objectenregistratie (SOR) -32 -32 0 0

Met de nieuwe landelijke registratie worden verschillende bestaande (geo) basisregistraties meer in samenhang gebracht. Het gaat voor de gemeente om de Basisregistraties Grootschalige Topografie, Adressen en gebouwen en Waardering Onroerende Zaken. Dit vergt bestandsaanpassingen zodat gegevens over objecten in de fysieke werkelijkheid beter in samenhang kunnen worden benut voor bijvoorbeeld de aanpak van maatschappelijke opgaven rond stikstof of energietransitie. Voor het invoeren ramen wij incidenteel in 2023 en 2024 € 32.000 per jaar.

Inspelen op toename verkeer	**0**	**0**	**-30**	**0**

Bij de actualisering van het gemeentelijk verkeer- en vervoerplan zoeken we een oplossing om de toename van verkeer op verschillende plekken in de gemeente in goede en veilige banen te leiden. Ontwikkelingen die in Zevenaar spelen met betrekking tot woningbouw, bedrijvigheid en overige projecten zullen verkeer genereren en de verkeersafwikkeling op ons wegennet gaat door bepaalde projecten anders plaatsvinden. Om dit in goede banen te leiden en bereikbaarheid voor de toekomst te garanderen voeren we verkeersonderzoeken uit. Wij stellen voor om hiervoor € 30.000 beschikbaar te stellen in 2025.

Integraal beleidsplan openbare ruimte	**-446**	**-359**	**-488**	**-684**

Het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) bevat de doelstellingen van de gemeente Zevenaar voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte voor de komende tien jaar. We streven naar een aantrekkelijke en uitnodigende buitenruimte waar mensen elkaar ontmoeten, kinderen kunnen spelen en men kan sporten/bewegen. Daarnaast houden wij in het onderhoud rekening met biodiversiteit, duurzaamheid en circulariteit, zodat we inspelen op de gevolgen van klimaatverandering. Daarvoor is het noodzakelijk dat de basis op orde is. Dit betekent uitgaande van het areaal in 2022 dat er voldoende budget moet zijn voor het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en het plegen van vervangingsinvesteringen.

De wijzigingen in de budgetten hebben wij voor de jaren vanaf 2023 gebaseerd op IBOR en het bijbehorende raadsvoorstel. De wijzigingen voor 2022 zijn opgenomen in de 2e voortgangsrapportage.

De kapitaallasten behorende tot de investeringen voor 2026 hebben we, in afwijking met IBOR, geraamd op 2026. Hier hebben we voor gekozen omdat de meerjarenbegroting t/m 2026 loopt en we dus niet kunnen ramen in 2027. Dit leidt, t.o.v. IBOR, tot eenmalig hogere kosten in 2026. Dit corrigeren we in de 1e voortgangsrapportage 2023. Verder hebben we ervoor gekozen om de afschrijvingslasten uit de vervangingsinvesteringen 2022 in de 2e voortgangsrapportage op te nemen. Qua presentatie lijkt dit hierdoor tot een voordeel te leiden in deze wijziging t.o.v. IBOR. Tenslotte zijn de rentelasten centraal geraamd.

Deze wijzigingen leiden tot een stijging van de kosten oplopend van € 996.000 in 2023 tot € 1.344.000 in 2026. Wij stellen voor deze te dekken uit de stelpost groei. Deze bedraagt in 2023 € 550.000 en stijgt daarna naar € 660.000 structureel. Het restant brengen wij ten laste van het begrotingsresultaat.

Intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**

Wij willen inwoners meer betrekken bij ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, de omgevingsvisie en bouwplannen. Hiervoor stellen wij een werkgroep "planinitiatieven wonen" in. Voor o.a. de uitvoering van participatie (bijv. flyers, uitnodigingsbrieven, ruimtes huren, koffie /thee enz.), voor ondersteuning, inzetten digitaal platform en/of dataverzameling is vanaf 2023 een bedrag van structureel € 50.000 benodigd.

Inzetten doorstroommakelaar	**45**	**-45**	**0**	**0**

Wij willen experimenteren met een doorstroommakelaar. Deze zetten we in om inwoners (op eigen verzoek) te adviseren over welke woonsituatie het beste bij hen past. De doorstroommakelaar past niet binnen de bestaande formatie en zal moeten worden ingehuurd. Inzet is dat woningbouwcorporaties hieraan gaan bijdragen. Wij stellen voor om hiervoor gedurende twee jaar € 45.000 beschikbaar te stellen. In de loop van 2024 zal de inzet geëvalueerd worden. Hiervoor zetten wij het restant bedrag van € 90.000 in dat in de raadsvergadering van 3 november 2021 beschikbaar is gesteld uit de algemene reserve voor de personele capaciteit voor het ontwikkelen van een plan voor woningbouw ten behoeve van starters en doorstroming.

Klimaatadaptatie	**-78**	**-97**	**-61**	**-73**

Het deltaplan ruimtelijke adaptatie (DPRA) is een plan van Nederlandse overheden om wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen (veiligheid) te beperken. Het doel is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht.
Binnen de werkregio de Liemers werken gemeenten Zevenaar, Duiven, Westervoort en Waterschap Rijn en IJssel samen aan het DPRA. Na uitvoering van de stresstesten, het voeren van de risicodialoog, en het opstellen van de beleidsambities is het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie in juni 2022 vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma wordt uitgegaan van een viertal scenario's die uitgevoerd kunnen worden. De vorm en omvang van ieder scenario verschilt waarbij gesteld kan worden dat in volgorde van A naar D het scenario A het meest ambitieus is. Bij de keuze voor D wordt weinig tot geen werk gemaakt van klimaatadaptatie. Het voorkeursscenario is scenario B: meekoppelen waar het kan. Hier wordt uitgegaan van de kracht van meekoppelen en aanjagen. Binnen reguliere rioolvervangingsprojecten, energietransitie opgaven en wijkreconstructies worden maatregelen uitgevoerd. Zo wordt aangesloten bij logische vervangingsmomenten. Ook beleidsmatig en richting bewoners wordt klimaatadaptatie opgepakt. Met uitvoering van dit programma zetten we concrete stappen om de gemeente Zevenaar voor te bereiden op klimaatverandering.

Het uitvoeringsprogramma bevat drie typen maatregelen: maatregelen in het kader van hittestress, wateroverlast en droogte. De maatregelen die hittestress tegen gaan worden bekostigd uit de algemene middelen. Maatregelen tegen wateroverlast en droogte worden bekostigd uit het watertakenplan. Deze verdeling is aangehouden omdat gelden uit het watertakenplan wettelijk alleen besteed mogen worden aan water en riool gerelateerde zaken en niet aan hittestress maatregelen.
De hittestressmaatregelen leiden vanaf 2023 tot een nadeel van € 78.000 in 2023, € 97.000 in 2024, € 61.000 in 2025 en € 73.000 in 2026. Deze brengen we ten laste van de algemene middelen.

Onderzoek verduurzaming dorpshuizen	**-15**	**0**	**0**	**0**

Wij willen de energielasten van de dorpshuizen structureel naar beneden brengen. Voor dorpshuizen in eigendom van stichtingen onderzoeken wij in 2022/2023 welke geschikte maatregelen wij toe kunnen passen. Hiervoor vragen wij incidenteel een bedrag van € 15.000.

Opstellen dienstverleningsbeleid	**-22**	**0**	**0**	**-12**

Iedereen binnen onze gemeente is verantwoordelijk voor een goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers. We stellen een dienstverleningsplan op. Hierin formuleren we onze ambities, (meetbare) doelen en daarbij horende resultaten op het gebied van dienstverlening, zodat we de komende jaren onze dienstverlening steeds verder verbeteren. Voor het opstellen van het nieuwe beleid is incidenteel een bedrag van € 10.000 nodig. We voeren om de drie jaren een burgerpeiling uit om de tevredenheid van inwoners van onze gemeente te meten. De uitkomsten van deze burgerpeiling nemen we mee in het opstellen en evalueren van het dienstverleningsbeleid. Voor deze burgerpeiling is in de jaren 2023 en 2026 een budget van € 12.000 nodig.

Opstellen en uitvoeren beleidsnotitie erfgoed	**-50**	**0**	**0**	**0**

Wij gaan een beleidsnotitie erfgoed opstellen en uitvoeren. Hierbij betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Voor het opstellen van de beleidsnotitie inclusief het participatietraject stellen wij voor om in 2023 € 50.000 beschikbaar te stellen. Voor de hiermee samenhangende uitvoeringskosten zullen in samenhang met het beleid in een later stadium aanvullende voorstellen worden gedaan.

Optimaliseren AED-netwerk **-17** **-17** **-17** **0**

Voor het optimaliseren van het AED-netwerk onderzoeken we of aanvullingen wenselijk zijn en welke vormen van beheer nodig zijn. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden van een subsidieregeling voor opleidingen. Het hiervoor benodigde incidentele budget van € 50.000 wordt ingezet in de periode 2023 tot en met 2025.

Optimaliseren verkeersveiligheid **-37** **-7** **-7** **-7**

Om verkeersonveilige situaties te kunnen inventariseren en om beter te kunnen ondersteunen bij lokale initiatieven stellen wij voor om € 7.000 structureel beschikbaar te stellen: € 2.000 voor het uitbreiden van de fietsverlichtingscampagne "licht aan in het donker" met aandacht voor o.a. vitaliteit en verkeersveiligheid van ouderen en € 5.000 voor het investeren in een digitale tool waarin snelheidsgegevens ingezien kunnen worden voor alle wegen in de gemeente. Deze tool werd tot voor kort door de provincie beschikbaar gesteld. Voor de vervanging van twee snelheidsdisplays vragen wij eenmalig € 30.000 in 2023.

Participeren in de Liemerse ambassade **-45** **-45** **-45** **-45**

De Liemerse ambassade (LA) is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers economische visie speelt de LA een rol. De jaarlijkse bijdrage bedraagt € 1,00 per inwoner. Wij stellen voor om structureel € 45.000 beschikbaar te stellen.

Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025 **-210** **-210** **-210** **-210**

Voor 2022 zijn de opgaven van de regionale agenda met incidentele middelen gedekt via een onttrekking uit de Algemene Reserve. Nu de deelname in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen een meer structureel karakter krijgt is dit niet meer mogelijk. Dat betekent dat in onze meerjarenbegroting hiervoor een structureel bedrag moet worden vrijgemaakt van € 4,90 (bedrag per inwoner) x 45.000 (aantal inwoners) = € 220.000 (afgerond). Hiervan kan structureel € 10.000 gedekt worden uit de bijdrage RPW welke al wel in de begroting is opgenomen.

Samenwerken aan een toekomstbestendig centrum Zevenaar **-20** **-20** **-20** **-20**

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. Wij stellen voor om voor het faciliteren van een centrummanager en de professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente structureel € 20.000 beschikbaar te stellen

Stimuleren aangepast sporten **-20** **-20** **-20** **-20**

De bezuinigingstaakstelling op 'Uniek sporten' wordt teruggedraaid en onderzoeken of we via het subsidiebeleid of door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs aangepast sporten verder kunnen stimuleren.

Stimuleren verduurzaming van schoolgebouwen	**-25**	**0**	**0**	**0**

Voor het, door een extern bureau, uit te voeren onderzoek en organiseren van bijeenkomsten naar verduurzaming van onze schoolgebouwen vragen wij in 2023 een incidenteel budget van € 25.000.

Toekomstbestendig maken bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder	**17**	**17**	**0**	**0**

De raad heeft op 2 juni 2021 een krediet van € 50.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van een actieplan voor het toekomstbestendig maken van de bedrijventerreinen Hengelder en Tatelaar. In totaal is hiervoor € 500.000 benodigd. Met deze begrotingswijziging ramen wij de resterende € 450.000. Daarnaast vragen wij ook € 500.000 provinciale subsidie aan. Dit jaar informeren wij u over de concrete plannen. De kapitaallasten en onttrekking uit de reserve zijn reeds verwerkt in de MJB van 2021-2024. Door aanpassing in de fasering is er een voordeel in de kapitaallasten in 2023 en 2024 van € 17.000.

Uitbreiden online dienstverlening	**-50**	**0**	**0**	**0**

We zorgen ervoor dat inwoners zoveel mogelijk online kunnen regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We bouwen digitale formulieren, die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning en e-iDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, die inwoners het recht geeft om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen en zorgen ervoor dat we de inwoners, die minder digitaal vaardig zijn kunnen ondersteunen bij hun aanvraag. Om alle huidige aanvragen te digitaliseren en harmoniseren (vanuit wet Wmebv) hebben we voor één jaar 0,5 fte nodig. De kosten hiervoor bedragen € 50.000.

Uitbreiding bestuurssecretariaat	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**

Het nieuwe college bestaat uit vijf wethouders. Dit heeft een uitbreiding van het bestuurssecretariaat tot gevolg van 0,5 fte.

Uitbreiding formatie ruimtelijke ordening en vergunningverlening	**-172**	**-172**	**-172**	**-172**

Op basis van de ervaring van afgelopen jaren is gebleken dat er een structureel tekort is aan formatie binnen de afdeling VTH en Ruimtelijke Ontwikkeling van 5 fte.
De formatie binnen deze afdelingen is niet meegegroeid met de maatschappelijke opgaven waar wij voor staan. De afgelopen jaren is dit opgevangen door het inhuren van externe expertise en zijn deze kosten met incidentele middelen gedekt (legesinkomsten, grondexploitaties). Om de kwetsbaarheid te verminderen en de expertise in de eigen organisatie te borgen willen wij geschikte medewerkers gaan werven. Om binnen de (wettelijke) termijnen te kunnen reageren op ingekomen aanvragen (Omgevingsvergunningen, conceptaanvragen) vraagt dit een structureel budget van € 206.000 voor de afdeling VTH. Binnen de afdeling RO is uitbreiding van de vaste beleidskracht nodig van € 166.000 om te kunnen voorzien in de landelijke en regionale opgaven alsook de bestuurlijke ambities. Zo zal in het kader van de verdere implementatie van de Omgevingswet de komende jaren uitvoering moeten worden gegeven aan de transitie naar het nieuwe regime (o.a. een Omgevingsplan) en het verder eigen maken van de nieuwe regelgeving en processen. Beleidsmatig blijft inzet vereist voor de Verstedelijkingsstrategie hetgeen we samen met de andere Liemerse gemeenten oppakken en moeten we de komende jaren uitvoering en vorm geven aan regionale samenwerking voor de ruimtelijke vraagstukken. Met daarbij ook de andere extra opgaven en de toenemende complexe vraagstukken en procedures, zal het werkaanbod naar verwachting de komende jaren onverminderd hoog blijven.
Uit meeropbrengst van leges kan € 200.000 worden gedekt waardoor per saldo € 172.000 drukt op de begroting.

Uitvoeren beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030	**-238**	**-238**	**-230**	**-230**

Jaarlijks wordt € 382.000 aan toeristenbelasting ontvangen. In het coalitieakkoord is aangegeven dat de inkomsten uit de toeristenbelasting worden ingezet voor recreatie en toerisme. Wij stellen voor om het totale bedrag in te zetten voor o.a. toeristische infrastructuur, ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie, samenwerking en goed gastheerschap. Hiervoor is al € 151.000 (in 2023 en 2024 € 144.000) structureel beschikbaar. In 2023 gaan wij het beleidskader vrijetijdseconomie monitoren. Per jaar stellen wij een uitvoeringsagenda op waarin staat welke onderwerpen we kunnen gaan uitvoeren met de bestaande inkomsten vanuit de toeristenbelasting en voor welke onderwerpen/grotere projecten wij eventueel apart naar de raad gaan voor het aanvragen van incidentele middelen. Wij stellen u voor om aanvullend structureel € 230.000 (in 2023 en 2024 € 238.000) extra beschikbaar te stellen.

Uitvoeren economische agenda Zevenaar	**-41**	**-56**	**-41**	**-56**

Wij willen blijven werken aan de uitvoering van de economische agenda Zevenaar. Wij stellen voor om de bezuiniging in 2019 van 0,35 fte op het bedrijvenloket terug te draaien en de formatie structureel uit te breiden naar 0,6 fte. De kosten hiervoor bedragen structureel € 41.000. Daarnaast stellen wij voor om € 250.000 beschikbaar te stellen in zowel 2025 als in 2026 voor het toekomstbestendig maken van een bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek. De structurele afschrijvingslasten die hier uit voortkomen (€ 12.500) starten vanaf 2027. Daardoor ziet u deze niet gepresenteerd in bovenstaande financiële tabellen.
Tenslotte vragen wij twee maal € 15.000 voor de tweejaarlijkse ondernemerspeiling in 2024 en 2026.

Uitvoeren Liemers economische visie	**-60**	**-60**	**-60**	**-60**

In 2020 zijn we, samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort, gestart met de uitvoering van de Liemers economische visie. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen uit binnen de Liemerse ambassade. Wij stellen voor om structureel € 60.000 beschikbaar te stellen voor het jaarlijks uitvoeringsbudget.

Uitvoeringskosten Omgevingswet	**-190**	**-190**	**-190**	**-190**

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het structureel effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). Het gevolg van de stelselwijziging wordt op basis van toepassing van het model becijferd op een structureel tekort van € 190.000 voor o.a. extra kosten software en licenties, vooroverleg (o.a. adviezen brandweer, odra) en beheerskosten digitaal stelsel Omgevingswet. De kosten die we hier inzichtelijk hebben gemaakt zijn gebaseerd op de informatie waar we op dit moment over beschikken. Het is dan ook een prognose van de te verwachten financiële gevolgen. Immers er staat nog niet definitief vast dat de Omgevingswet ook daadwerkelijk per 1 januari 2023 inwerking treedt. In oktober/november 2022 komt daarover duidelijkheid. Verder zijn nog diverse zaken rond de stelselwijziging in voorbereiding en in ontwikkeling. Deze kunnen leiden tot nieuwe inzichten en vragen om financiële bijstellingen. Goede monitoring van de kosten ook na de invoering van de Omgevingswet is daarom van groot belang.

Verbeteren aansluiting fietsstraat Babberichseweg met centrum	**0**	**0**	**-8**	**-8**

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. We stimuleren fietsen door goede en veilige fietspaden. De aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met de bestaande situatie op de Didamsestraat is lastig. Om een goede aansluiting te hebben moet de gehele parkeerplaats aan de Didamsestraat gereconstrueerd worden. Dit valt echter buiten het bestaande project.
Aangezien het nog zeker 10-15 jaar duurt voordat vanuit onderhoud de parkeerplaatsen gereconstrueerd moeten worden, stellen wij voor om dit gedeelte toe te voegen aan het project fietsstraat Babberichseweg. Als de herinrichting wordt gecombineerd met een goede fietsverbinding naar het centrum kan een deel van de kosten gedekt worden door de fietssubsidie. Het restant (€ 300.000) zal met eigen middelen gedekt moeten worden. De structurele afschrijvingslasten bedragen € 7.500 vanaf 2025.

Verbeteren digitaal documentenbeheer **-78** **-70** **-60** **-60**

Belangrijk element in het coalitieakkoord is een goede zorg voor de informatie die we "in huis" hebben. We werken systematisch aan het verder op orde en in control brengen van het (digitaal) informatiebeheer. Dit doen we met een informatiebeheerplan (2023) en met een kwaliteitssysteem informatiebeheer (2023).
Incidenteel ramen we in 2023 € 78.000, in 2024 € 70.000 en in 2025 en 2026 € 60.000.

Verbeteren functioneel beheer informatievoorziening **-129** **-129** **-77** **-77**

We ramen incidenteel 2 x € 52.000 voor inhuur, waarmee we de verbeteringen en adviezen doorvoeren uit het rapport Nulmeting gemeente Zevenaar.
Structureel vragen we 0,88 fte formatie (€ 77.000) voor onder meer het functioneel beheer van de Microsoft 365 omgeving en het beheer van diverse kernapplicaties zoals anonimiseringssoftware en Ibabs.

Verbeteren speel- en ontmoetingsplekken **0** **-25** **0** **0**

Wij onderzoeken de behoefte en gewenste spreiding voor speel- en ontmoetingsplekken voor de jeugd tot 18 jaar. In een nog op te stellen nota speelplekken brengen wij de fysieke speel- en ontmoetingslocaties in kaart. We kijken daarbij in ieder geval naar een goede verdeling tussen en binnen de kernen, de (natuurlijke) inrichting van de speel- of ontmoetingsplek en of iedereen hier kan spelen of verblijven (inclusiviteit). In iedere inspectieronde van de speelplekken nemen we standaard een toets op inclusiviteit op. In het kader van de herinrichting Angerlo gaan we een speelplek inclusief inrichten. Dit kan als voorbeeld dienen voor de nog op te stellen nota speelplekken. Voor het opstellen hiervan vragen we voor 2024 een eenmalig budget van € 25.000.

Verbeteren van de datahuishouding en het datagedreven werken **-128** **-168** **-168** **0**

We ontwikkelen een datastrategie met uitwerkingen op het gebied van governance, vertrouwelijkheid, kwaliteit en bewustwording. We werken systematisch aan het datagedreven werken in het management, organisatie, data en technologie. Benodigd is de inzet van een strategisch adviseur datasturing voor 1 fte in 2023-2025, aangevuld met een business intelligence beheerder voor 0,5 fte in 2023-2025. De voorbereiding van een vooruitkijkende data-analyse vraagt € 40.000 in 2024 en 2025. We ramen genoemde bedragen incidenteel. Deze digitaliseringswerkzaamheden zullen na 2025 onderdeel uitmaken van de reguliere taken van bestaande functies.

Vernieuwen Integraal HuisvestingPlan (IHP) - onderwijshuisvesting **-85** **0** **0** **0**

Samen met het onderwijs stellen we een nieuw 'Integraal HuisvestingsPlan' (IHP) 2024-2044 op. Voor het actualiseren van het IHP is extra capaciteit nodig (€60.000). Eén van de uitkomsten kan leiden tot sloop en vervangende nieuwbouw van schoolgebouwen. Daarnaast is budget nodig (€ 25.000) voor een haalbaarheidsonderzoek, voor de spreiding van scholen, met name, op het 'Gelders Eiland'.

Voorbereiding organisatieontwikkeling	**-500**	**-100**	**0**	**0**

We werken stapsgewijs naar een vernieuwde organisatie. Voor de voorbereiding en het proces van de organisatieontwikkeling vragen we incidenteel € 600.000 aan. Dit bestaat met name uit inzet van expertise, organisatieadvies en tijdelijke inhuur van kwartiermakers.

Waardering mantelzorgers	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**

De inzet van mantelzorgers is van groot belang. We onderzoeken hoe mantelzorgers een waardering gegeven kan worden, aanvullend op de bestaande mantelzorgondersteuning.
De jaarlijkse waardering is afhankelijk van de invulling en de criteria. Wij gaan ervan uit dat de structurele meerkosten vanaf 2023 € 100.000 bedragen.

Wethouders in nieuw college	**-55**	**-55**	**-55**	**-55**

Het nieuwe college bestaat uit vijf wethouders met elk 0,9 fte. De salarislasten van de uitbreiding komen uit op € 55.000.

Totaal mutaties	**-5.660**	**-6.469**	**-6.229**	**-6.120**

Toelichting mutaties reserves

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingsreserves ivm fasering investeringen	**62**	**58**	**63**	**69**

Door fasering van de voorgenomen investeringen in de jaarrekening 2021, de 2e VGR in 2022 en de MJB 2023-2026 worden de ramingen qua afschrijving uit de afschrijvingsreserves geactualiseerd en aangepast.

5. Collegeprogramma				
Inzetten doorstroommakelaar	**-45**	**45**	**0**	**0**

Wij willen experimenteren met een doorstroommakelaar. Deze zetten we in om inwoners (op eigen verzoek) te adviseren over welke woonsituatie het beste bij hen past. De doorstroommakelaar past niet binnen de bestaande formatie en zal moeten worden ingehuurd. Inzet is dat woningbouwcorporaties hieraan gaan bijdragen. Wij stellen voor om hiervoor gedurende twee jaar € 45.000 beschikbaar te stellen. In de loop van 2024 zal de inzet geëvalueerd worden. Hiervoor zetten wij het restant bedrag van € 90.000 in dat in de raadsvergadering van 3 november 2021 beschikbaar is gesteld uit de algemene reserve voor de personele capaciteit voor het ontwikkelen van een plan voor woningbouw ten behoeve van starters en doorstroming.

Totaal reservemutaties	**17**	**103**	**63**	**69**

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
0. Bestuur en ondersteuning	98.248	124.830	105.896	110.496	111.211	104.044
1. Veiligheid	189	142	121	121	121	121
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.464	549	265	265	265	265
3. Economie	1.860	19.931	16.665	2.173	1.826	492
4. Onderwijs	1.362	1.336	1.226	1.026	1.022	1.022
5. Sport, cultuur en recreatie	2.701	1.710	1.355	1.333	1.333	1.325
6. Sociaal domein	13.656	15.792	14.792	11.582	12.785	12.789
7. Volksgezondheid en milieu	9.891	10.548	9.449	9.513	9.447	9.442
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	7.373	1.707	5.700	30.142	-2.009	20.152
Actuele stand begroting - baten	**136.745**	**176.545**	**155.470**	**166.651**	**136.001**	**149.653**
Lasten						
0. Bestuur en ondersteuning	21.833	45.816	25.665	26.089	24.898	25.093
1. Veiligheid	3.631	3.636	4.398	4.256	4.257	4.256
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	6.479	7.750	6.378	6.610	6.884	6.963
3. Economie	2.789	21.384	17.067	2.672	2.358	1.033
4. Onderwijs	5.188	5.755	5.308	5.293	5.652	5.600
5. Sport, cultuur en recreatie	10.478	10.807	11.609	11.079	10.972	10.782
6. Sociaal domein	61.064	71.964	68.412	64.369	64.577	64.755
7. Volksgezondheid en milieu	10.561	12.281	12.503	12.018	11.333	11.183
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	7.020	4.176	8.615	32.846	1.036	22.191
Actuele stand begroting - lasten	**129.042**	**183.567**	**159.956**	**165.233**	**131.967**	**151.856**
Saldo						
0. Bestuur en ondersteuning	76.416	79.014	80.231	84.406	86.313	78.952
1. Veiligheid	-3.442	-3.494	-4.277	-4.135	-4.136	-4.135
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-5.015	-7.201	-6.112	-6.345	-6.619	-6.698
3. Economie	-929	-1.453	-403	-500	-531	-540
4. Onderwijs	-3.826	-4.419	-4.082	-4.267	-4.630	-4.578
5. Sport, cultuur en recreatie	-7.777	-9.097	-10.254	-9.746	-9.640	-9.457
6. Sociaal domein	-47.408	-56.172	-53.620	-52.787	-51.792	-51.966
7. Volksgezondheid en milieu	-670	-1.732	-3.054	-2.505	-1.886	-1.741
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	353	-2.469	-2.915	-2.704	-3.045	-2.039
Actuele stand begroting - saldo	**7.703**	**-7.022**	**-4.486**	**1.418**	**4.034**	**-2.204**
Mutaties reserves						
0. Bestuur en ondersteuning	-765	1.754	343	111	111	111
1. Veiligheid	0	15	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	877	1.570	52	52	75	40

3. Economie	26	1.343	0	0	0	17
4. Onderwijs	70	80	1.568	193	193	193
5. Sport, cultuur en recreatie	152	842	699	432	386	186
6. Sociaal domein	101	1.356	210	24	24	24
7. Volksgezondheid en milieu	-348	202	627	750	0	0
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	37	721	946	1.045	1.000	0
Totaal mutaties reserves	**149**	**7.882**	**4.445**	**2.608**	**1.790**	**572**
Actuele stand begroting	**7.852**	**860**	**-41**	**4.025**	**5.824**	**-1.632**

OVERZICHT BATEN EN LASTEN OP TAAKVELD

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten						
0. Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	17	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	6.217	8.218	343	111	111	111
0.2 Burgerzaken	528	569	356	839	861	966
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.547	21.862	1.042	1.838	732	732
0.4 Overhead	1.783	1.806	1.657	1.657	1.657	1.657
0.5 Treasury	519	793	941	937	933	931
0.61 OZB woningen	7.613	7.999	8.233	8.281	8.357	8.433
0.62 OZB niet-woningen	4.706	4.818	4.928	4.928	4.928	4.928
0.63 Parkeerbelasting	947	1.177	1.269	1.269	1.269	1.269
0.64 Belastingen overig	2.791	538	201	201	201	201
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	77.795	85.251	87.255	90.531	92.258	84.913
0.8 Overige baten en lasten	3	16	16	16	16	16
Totaal baten programma 0.	**104.465**	**133.047**	**106.239**	**110.607**	**111.322**	**104.156**
1. Veiligheid						
0.10 Mutaties reserves	0	15	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	75	62	65	65	65	65
1.2 Openbare orde en veiligheid	113	80	56	56	56	56
Totaal baten programma 1.	**189**	**157**	**121**	**121**	**121**	**121**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat						
0.10 Mutaties reserves	877	1.570	52	52	75	40
2.1 Verkeer en vervoer	1.460	549	265	265	265	265
2.2 Parkeren	5	0	0	0	0	0
Totaal baten programma 2.	**2.341**	**2.119**	**317**	**317**	**340**	**305**

3. Economie

0.10	Mutaties reserves	866	1.343	0	0	0	17
3.1	Economische ontwikkeling	0	22	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.595	19.386	16.172	1.680	1.334	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	29	45	45	45	45	45
3.4	Economische promotie	235	478	448	448	448	448
Totaal baten programma 3.		**2.725**	**21.274**	**16.665**	**2.173**	**1.826**	**509**

4. Onderwijs

0.10	Mutaties reserves	93	6.580	1.568	193	193	193
4.2	Onderwijshuisvesting	303	7	7	4	0	0
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.060	1.329	1.219	1.022	1.022	1.022
Totaal baten programma 4.		**1.456**	**7.916**	**2.794**	**1.219**	**1.215**	**1.215**

5. Sport, cultuur en recreatie

0.10	Mutaties reserves	152	3.558	870	432	386	186
5.1	Sportbeleid en activering	128	57	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	2.216	1.284	1.131	1.131	1.131	1.131
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	117	138	142	142	142	142
5.4	Musea	0	16	16	16	16	16
5.5	Cultureel erfgoed	68	104	23	23	23	15
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	173	112	44	21	21	21
Totaal baten programma 5.		**2.853**	**5.268**	**2.226**	**1.764**	**1.719**	**1.511**

6. Sociaal domein

0.10	Mutaties reserves	318	1.356	210	24	24	24
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	270	3.059	3.575	672	588	588
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	52	2	2	2	2
6.3	Inkomensregelingen	12.799	10.639	10.714	10.314	10.314	10.314
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	581	1.877	335	335	335	335
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6	0	0	0	0	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0	227	231
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	260	1.320	1.320
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	0	166	166	0	0	0
Totaal baten programma 6.		**13.975**	**17.148**	**15.002**	**11.607**	**12.810**	**12.814**

7. Volksgezondheid en milieu

0.10	Mutaties reserves	40	1.793	627	750	0	0

7.1	Volksgezondheid	36	8	0	0	0	0
7.2	Riolering	4.979	4.712	5.044	5.080	5.038	5.033
7.3	Afval	4.317	4.401	4.249	4.278	4.253	4.253
7.4	Milieubeheer	421	1.254	5	5	5	5
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	139	174	150	150	150	150
Totaal baten programma 7.		**9.930**	**12.342**	**10.076**	**10.263**	**9.447**	**9.442**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	90	3.823	946	1.045	1.000	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	56	23	23	23	23	23
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.480	406	4.667	29.108	-3.043	19.118
8.3	Wonen en bouwen	1.838	1.279	1.011	1.011	1.011	1.011
Totaal baten programma 8.		**7.464**	**5.530**	**6.646**	**31.187**	**-1.009**	**20.152**
Totaal Baten		**145.398**	**204.801**	**160.087**	**169.258**	**137.792**	**150.225**
Lasten							
0. Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	1.930	2.642	2.255	2.255	2.255	2.255
0.10	Mutaties reserves	6.982	6.464				
0.2	Burgerzaken	876	1.132	1.020	1.248	1.255	1.295
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.967	22.615	2.064	2.623	1.933	1.914
0.4	Overhead	14.657	17.259	17.756	17.266	17.083	16.977
0.5	Treasury	601	643	1.195	1.215	821	1.038
0.61	OZB woningen	786	816	856	856	824	824
0.62	OZB niet-woningen	12	25	25	25	25	25
0.63	Parkeerbelasting	3					
0.64	Belastingen overig	159	177	191	191	191	191
0.8	Overige baten en lasten	843	507	304	411	512	575
Totaal lasten programma 0.		**28.814**	**52.280**	**25.665**	**26.089**	**24.898**	**25.093**
1. Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.638	2.766	2.947	2.947	2.948	2.947
1.2	Openbare orde en veiligheid	993	870	1.451	1.310	1.310	1.310
Totaal lasten programma 1.		**3.631**	**3.636**	**4.398**	**4.256**	**4.257**	**4.256**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat							
2.1	Verkeer en vervoer	5.394	6.643	5.393	5.629	5.881	5.978
2.2	Parkeren	1.070	1.092	969	965	987	970
2.5	Openbaar vervoer	15	15	16	16	16	16
Totaal lasten programma 2.		**6.479**	**7.750**	**6.378**	**6.610**	**6.884**	**6.963**

3. Economie

0.10	Mutaties reserves	840					
3.1	Economische ontwikkeling	387	1.548	461	558	590	602
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.015	19.386	16.172	1.680	1.334	
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	128	216	142	142	142	139
3.4	Economische promotie	260	234	292	292	291	291
Totaal lasten programma 3.		**3.629**	**21.384**	**17.067**	**2.672**	**2.358**	**1.033**

4. Onderwijs

0.10	Mutaties reserves	24	6.500				
4.1	Openbaar basisonderwijs	11	9	9	9	9	9
4.2	Onderwijshuisvesting	2.887	3.043	2.725	2.805	3.057	2.961
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.291	2.703	2.574	2.480	2.586	2.631
Totaal lasten programma 4.		**5.212**	**12.255**	**5.308**	**5.293**	**5.652**	**5.600**

5. Sport, cultuur en recreatie

0.10	Mutaties reserves	0	2.716	172			
5.1	Sportbeleid en activering	640	880	555	538	530	530
5.2	Sportaccommodaties	4.213	3.197	3.353	3.345	3.331	3.325
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.244	1.243	1.366	1.246	1.189	1.187
5.4	Musea	269	235	262	262	262	243
5.5	Cultureel erfgoed	170	302	216	149	149	147
5.6	Media	587	612	638	638	638	638
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.355	4.338	5.220	4.903	4.874	4.713
Totaal lasten programma 5.		**10.478**	**13.523**	**11.781**	**11.079**	**10.972**	**10.782**

6. Sociaal domein

0.10	Mutaties reserves	217					
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.623	7.457	8.550	4.936	4.971	4.982
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.942	4.847	5.370	5.370	5.370	5.370
6.3	Inkomensregelingen	18.009	19.418	16.639	16.224	16.224	16.224
6.4	WSW en beschut werk	4.889	5.054	4.818	4.602	4.377	4.157
6.5	Arbeidsparticipatie	2.909	2.854	2.928	2.958	3.002	3.002
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.613	3.865	1.973	2.049	2.121	2.186
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	9.808	10.594				
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	0		5.924	6.058	6.201	6.371
6.71B	Begeleiding (WMO)	0		4.022	4.112	4.207	4.320
6.71C	Dagbesteding (WMO)	0		40	40	40	40

6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0		10	10	10	10
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	14.796	15.744				
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	0		3.268	3.268	3.268	3.268
6.72B	Jeugdhulp behandeling	0		3.940	3.940	3.940	3.940
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	115	123	965	1.003	1.048	1.087
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0		657	657	657	657
6.73A	Pleegzorg	0		780	780	780	780
6.73B	Gezinsgericht	0		1.970	1.970	1.970	1.970
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	0		2.503	2.503	2.503	2.503
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0		1.354	1.354	1.354	1.354
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0		944	944	944	944
6.74C	Gesloten plaatsing	0		82	82	82	82
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	181	351	359	194	194	194
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0		380	380	380	380
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.179	1.656				
6.82A	Jeugdbescherming	0		750	750	750	750
6.82B	Jeugdreclassering	0		185	185	185	185
Totaal lasten programma 6.		**61.281**	**71.964**	**68.412**	**64.369**	**64.577**	**64.755**
7. Volksgezondheid en milieu							
0.10	Mutaties reserves	388	1.592				
7.1	Volksgezondheid	1.538	1.666	1.790	1.790	1.790	1.790
7.2	Riolering	3.810	3.898	4.201	4.321	4.408	4.280
7.3	Afval	3.394	3.517	3.431	3.585	3.559	3.554
7.4	Milieubeheer	1.593	2.897	2.796	2.029	1.282	1.266
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	226	304	285	293	293	292
Totaal lasten programma 7.		**10.949**	**13.873**	**12.503**	**12.018**	**11.333**	**11.183**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	53	3.102				
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.267	1.960	1.149	749	890	890
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.385	360	4.651	28.858	-3.054	19.104
8.3	Wonen en bouwen	2.369	1.855	2.815	3.239	3.199	2.197
Totaal lasten programma 8.		**7.074**	**7.278**	**8.615**	**32.846**	**1.036**	**22.191**
Totaal Lasten		**137.546**	**203.941**	**160.127**	**165.233**	**131.967**	**151.856**
Saldo							

0. Bestuur en ondersteuning

0.1	Bestuur	-1.913	-2.642	-2.255	-2.255	-2.255	-2.255
0.10	Mutaties reserves	-765	1.754	343	111	111	111
0.2	Burgerzaken	-348	-563	-664	-409	-394	-329
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-420	-753	-1.022	-784	-1.201	-1.182
0.4	Overhead	-12.873	-15.453	-16.099	-15.609	-15.427	-15.320
0.5	Treasury	-82	150	-254	-278	112	-107
0.61	OZB woningen	6.827	7.184	7.377	7.425	7.533	7.609
0.62	OZB niet-woningen	4.694	4.793	4.904	4.904	4.904	4.904
0.63	Parkeerbelasting	944	1.177	1.269	1.269	1.269	1.269
0.64	Belastingen overig	2.632	361	10	10	10	10
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	77.795	85.251	87.255	90.531	92.258	84.913
0.8	Overige baten en lasten	-840	-491	-288	-395	-496	-559
Saldo programma 0.		**75.651**	**80.768**	**80.574**	**84.518**	**86.424**	**79.063**

1. Veiligheid

0.10	Mutaties reserves	0	15	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.563	-2.703	-2.882	-2.882	-2.883	-2.882
1.2	Openbare orde en veiligheid	-879	-790	-1.395	-1.254	-1.254	-1.254
Saldo programma 1.		**-3.442**	**-3.479**	**-4.277**	**-4.135**	**-4.136**	**-4.135**

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

0.10	Mutaties reserves	877	1.570	52	52	75	40
2.1	Verkeer en vervoer	-3.935	-6.094	-5.128	-5.364	-5.616	-5.713
2.2	Parkeren	-1.065	-1.092	-969	-965	-987	-970
2.5	Openbaar vervoer	-15	-15	-16	-16	-16	-16
Saldo programma 2.		**-4.138**	**-5.631**	**-6.060**	**-6.293**	**-6.544**	**-6.658**

3. Economie

0.10	Mutaties reserves	26	1.343	0	0	0	17
3.1	Economische ontwikkeling	-387	-1.526	-461	-558	-590	-602
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-420	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-98	-171	-97	-97	-97	-95
3.4	Economische promotie	-25	244	156	156	156	157
Saldo programma 3.		**-904**	**-110**	**-403**	**-500**	**-531**	**-524**

4. Onderwijs

0.10	Mutaties reserves	70	80	1.568	193	193	193
4.1	Openbaar basisonderwijs	-11	-9	-9	-9	-9	-9
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.584	-3.036	-2.718	-2.801	-3.057	-2.961

4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.231	-1.374	-1.355	-1.458	-1.564	-1.609
Saldo programma 4.		**-3.756**	**-4.339**	**-2.514**	**-4.074**	**-4.437**	**-4.385**
5. Sport, cultuur en recreatie							
0.10	Mutaties reserves	152	842	699	432	386	186
5.1	Sportbeleid en activering	-512	-824	-555	-538	-530	-530
5.2	Sportaccommodaties	-1.998	-1.913	-2.221	-2.214	-2.200	-2.194
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.127	-1.106	-1.225	-1.104	-1.047	-1.046
5.4	Musea	-269	-219	-246	-246	-246	-227
5.5	Cultureel erfgoed	-102	-198	-194	-126	-126	-132
5.6	Media	-587	-612	-638	-638	-638	-638
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.182	-4.225	-5.177	-4.882	-4.853	-4.692
Saldo programma 5.		**-7.625**	**-8.255**	**-9.555**	**-9.315**	**-9.253**	**-9.271**
6. Sociaal domein							
0.10	Mutaties reserves	101	1.356	210	24	24	24
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-3.352	-4.398	-4.974	-4.264	-4.383	-4.394
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-3.942	-4.795	-5.368	-5.368	-5.368	-5.368
6.3	Inkomensregelingen	-5.210	-8.779	-5.925	-5.910	-5.910	-5.910
6.4	WSW en beschut werk	-4.889	-5.054	-4.818	-4.602	-4.377	-4.157
6.5	Arbeidsparticipatie	-2.909	-2.854	-2.928	-2.958	-3.002	-3.002
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.031	-1.988	-1.638	-1.714	-1.786	-1.851
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-9.802	-10.594	0	0	0	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	-5.924	-6.058	-5.974	-6.140
6.71B	Begeleiding (WMO)	0	0	-4.022	-4.112	-4.207	-4.320
6.71C	Dagbesteding (WMO)	0	0	-40	-40	-40	-40
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	-10	-10	-10	-10
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-14.796	-15.744	0	0	0	0
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	0	0	-3.268	-3.008	-1.948	-1.948
6.72B	Jeugdhulp behandeling	0	0	-3.940	-3.940	-3.940	-3.940
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	-115	-123	-965	-1.003	-1.048	-1.087
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	-657	-657	-657	-657
6.73A	Pleegzorg	0	0	-780	-780	-780	-780
6.73B	Gezinsgericht	0	0	-1.970	-1.970	-1.970	-1.970
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	-2.503	-2.503	-2.503	-2.503
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	-1.354	-1.354	-1.354	-1.354
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	-944	-944	-944	-944

6.74C	Gesloten plaatsing	0	0	-82	-82	-82	-82
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	-181	-185	-194	-194	-194	-194
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	-380	-380	-380	-380
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.179	-1.656	0	0	0	0
6.82A	Jeugdbescherming	0	0	-750	-750	-750	-750
6.82B	Jeugdreclassering	0	0	-185	-185	-185	-185
Saldo programma 6.		**-47.306**	**-54.816**	**-53.410**	**-52.763**	**-51.767**	**-51.942**
7. Volksgezondheid en milieu							
0.10	Mutaties reserves	-348	202	627	750	0	0
7.1	Volksgezondheid	-1.502	-1.657	-1.790	-1.790	-1.790	-1.790
7.2	Riolering	1.168	814	843	759	631	753
7.3	Afval	923	883	819	693	694	699
7.4	Milieubeheer	-1.172	-1.642	-2.790	-2.023	-1.276	-1.260
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-87	-130	-135	-143	-143	-142
Saldo programma 7.		**-1.019**	**-1.531**	**-2.427**	**-1.755**	**-1.886**	**-1.741**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	37	721	946	1.045	1.000	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.211	-1.938	-1.126	-726	-867	-867
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.095	46	15	251	11	14
8.3	Wonen en bouwen	-531	-577	-1.804	-2.229	-2.189	-1.186
Saldo programma 8.		**390**	**-1.747**	**-1.969**	**-1.659**	**-2.045**	**-2.039**
Begrotingsresultaat na bestemming		**7.852**	**860**	**-41**	**4.025**	**5.824**	**-1.632**

OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, VENNOOTSCHAPSBELASTING EN ONVOORZIEN

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Bedragen x € 1.000

Specificatie algemene dekkingsmiddelen	Begroting na wijziging 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten					
Algemene uitkering	85.251	87.255	87.175	90.245	83.936
Lokale heffingen	14.769	14.838	14.886	14.962	15.038
Dividend	495	563	563	563	563
Saldo financieringsfunctie	-481	-1.147	-1.168	-775	-993
Overige dekkingsmiddelen	-479	-249	-370	-471	-534
Onvoorziene uitgaven	-25	-25	-25	-25	-25
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**99.530**	**101.235**	**101.061**	**104.499**	**97.985**

De afzonderlijke uitkeringen voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), jeugdhulp en participatie zijn opgenomen onder de Algemene uitkering. De opbrengsten van de Lokale heffing omvatten de onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting. In het coalitieakkoord is afgesproken dat deze periode de hondenbelasting wordt afgeschaft. Het saldo van financieringsfunctie betreft hoofdzakelijk rentekosten. De overige dekkingsmiddelen zijn de algemene baten en lasten, welke bestaan uit de ramingen voor vrijvallende kapitaallasten en de stelpost voor prijsstijgingen / inflatie.

VENNOOTSCHAPSBELASTING

In Nederland zijn overheidsondernemingen in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Activiteiten of clusters van activiteiten zijn te kwalificeren als Vpb-plichtig als sprake is van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid, van deelname aan het economisch verkeer en van een winstoogmerk of van structurele overschotten.
Uit een inventarisatie van de activiteiten binnen de reguliere exploitatie blijken in onze gemeente geen Vpb-plichtige (clusters van) activiteiten aanwezig te zijn. Ook de activiteiten op het gebied van de grondexploitatie zijn niet Vpb-plichtig. Aan de voorwaarde van winstoogmerk of structurele overschotten wordt namelijk niet voldaan.
Daarom luidt de conclusie dat onze gemeente niet belastingplichtig is voor de Vennootschapsbelasting. Wij hebben dan ook geen bedrag hiervoor in onze begroting opgenomen.

ONVOORZIEN

Op taakveld 0.8 Overige baten en lasten van programma 0. Bestuur en ondersteuning is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor het opvangen van in de loop van het begrotingsjaar noodzakelijke nieuwe uitgaven of de onvermijdelijke verhoging van bestaande posten. Voor 2023 en volgende jaren is een raming van € 25.000 beschikbaar.

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Inleiding

Op grond van artikel 189 Gemeentewet ziet u erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. (Opmerking: hiervan kunt u afwijken als wij het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand brengen).

Hiermee wordt het volgende bedoeld:

- structureel evenwicht = structurele lasten worden gedekt door structurele baten.
- reëel evenwicht = geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming zijn volledig en realistisch.

Voor het inzicht in de financiële positie op korte en langere termijn is het voor u van groot belang om een goed beeld te hebben van het structureel begrotingssaldo.

Beleid(skaders)

Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele Baten en Lasten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000. In de eerstkomende aanpassing van de financiële verordening zullen wij voorstellen om dit grensbedrag op te nemen.

Toelichting incidentele lasten en baten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt.
Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Overzicht van incidentele lasten en baten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2023	2024	2025	2026

Programma 0. Bestuur en ondersteuning					
Baten					
Opbrengst verkoop vastgoed.	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	260	1.106	0	0
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	287	52	13	13
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-287	-52	-13	-13
Lasten					
	Incidentele lasten organisatieontwikkeling	828	390	228	60
Totaal programma 0		**-568**	**716**	**-228**	**-60**
Programma 2. Verkeer en vervoer					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	12	12	35	0
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-12	-12	-35	0
Totaal programma 2		**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 3. Economie					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	24	24	0	0
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-24	-24	0	0
Totaal programma 3		**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	713	269	223	23
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-113	-19	-23	-23
Lasten					
Achterstand openbaar groen	Voor het inhalen van onderhoudsachterstanden openbaar groen zijn incidenteel budgetten beschikbaar gesteld.	600	250	200	0
Totaal programma 5		**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 6.Sociaal domein					
Baten					
Oekraïne	De kosten voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne worden gecompenseerd door het Rijk.	3.000	0	0	0

Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	210	24	24	24
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-210	-24	-24	-24
Lasten					
Oekraïne	Voor het opvangen van vluchtelingen uit Oekraïne zijn incidentele kosten opgenomen. Deze worden door het Rijk gecompenseerd.	3.000	0	0	0
Dorpendeal	Voor de Ontwikkeling / uitwerking van het dorpenplan Lathum ('Dorpendeal') zijn incidenteel uitgaven opgenomen. Totale kosten bedragen € 800.000 waarvan € 400.000 wordt gesubsidieerd door de provincie.	400	0	0	0
Totaal programma 6		**-400**	**0**	**0**	**0**
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	873	750	0	0
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-123	0	0	0
Lasten					
Duurzaamheid	Voor innovatie op het gebied van duurzaamheid zijn in 2023 en 2024 uitgaven opgenomen met als dekking de reserve duurzaamheid.	750	750	0	0
Totaal programma 7		**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	991	1.000	1.000	0
	Waarvan onttrekkingen beneden grensbedrag	-116	0	0	0
Lasten					
Woningbouw	Voor de komende jaren zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor woningbouw voor starters en doorstroming.	500	1.000	1.000	0
Ontzanding Rhederlaag	In de begroting zijn incidentele uitgaven opgenomen voor de beëindiging van de ontzanding in bestemmingsplan Rhederlaag: Ruimte voor de Rivier	375	0	0	0

Totaal programma 8	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal saldo incidentele baten minus incidentele lasten	**968**	**-716**	**228**	**60**

Toelichting per programma:

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Opbrengst verkoop vastgoed

In de bezuinigingen bij de meerjarenbegroting 2020-2023 is besloten tot het afstoten van gemeentelijk vastgoed. In 2023 en 2024 zijn hiervoor verkopen geraamd. Verkoop van bezit is altijd incidenteel.

Incidentele lasten organisatieontwikkeling

Na de herindeling wordt het organisatiemodel geëvalueerd en gaan we naar verwachting stapsgewijs naar een vernieuwde organisatiestructuur waarin we vanuit 3 domeinen gaan werken. De kosten voor de voorbereiding en het proces van de organisatieontwikkeling brengen incidentele lasten met zich mee van € 600.000 voor met name tijdelijke inhuur van kwartiermakers en inzet van expertise. Daarnaast heeft een aantal andere lasten op het gebied van organisatieontwikkeling deels een incidenteel karakter. In totaal gaat het om de volgende incidentele lasten:

	2023	2024	2025	2026
Organisatieontwikkeling / kwartiermakers	500	100		
Verbeteren digitaal documentenbeheer	78	70	60	60
Verbeteren functioneel beheer	52	52		
Impuls datagedreven werken	128	168	168	
Communiceren in begrijpelijke taal	20			
Uitbreiden online dienstverlening	50			
	828	**390**	**228**	**60**

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Achterstand openbaar groen

In het raadsvoorstel IBOR wordt voorgesteld een bestemmingsreserve achterstand openbaar groen in te stellen van € 1.250.000. In het overzicht zijn zowel de onttrekkingen aan de bestemmingsreserve als de incidentele lasten opgenomen voor de periode 2023-2025 opgenomen. Deze post is incidenteel van aard en heeft een duidelijke einddatum.

Programma 6.Sociaal domein

Oekraïne

Voor het opvangen van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen wij een vergoeding van het rijk en zijn incidentele kosten opgenomen. Vooralsnog beperken de vergoeding en de kosten zich in deze begroting tot 2023.

Dorpendeal

In de begroting zijn ten laste van het resultaat in 2023 incidentele uitgaven opgenomen voor de ontwikkeling / uitwerking van het dorpenplan Lathum ('Dorpendeal'). Totale kosten bedragen € 800.000 waarvan € 400.000 wordt gesubsidieerd door de provincie. De lasten hebben een duidelijk eenmalig karakter.

Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid

Duurzaamheid

In de raadsvergadering van 26 januari 2022 is besloten om voor extra inspanningen op het gebied van duurzaamheid een uitvoeringsprogramma 2022-2023-2024 vast te stellen. Hiervoor is vanuit de algemene reserve een reserve duurzaamheid gevormd. De duur van de lasten is duidelijk en onvoorwaardelijk vastgelegd.

Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Woningbouw

In de raadvergadering van 3 november 2021 is voor de uitvoering van een plan voor woningbouw voor starters en doorstroming een bedrag van € 3.000.000 beschikbaar gesteld. Hiervoor is uit de algemene reserve een reserve initiatief woningbouw gevormd. De lasten lopen naar verwachting tot 2025.

Ontzanding Rhederlaag

Ter compensatie voor de gederfde inkomsten van niet te winnen zand in Rhederlaag heeft de raad van de gemeente Zevenaar in 2017 € 375.000 beschikbaar gesteld uit de algemene reserve onder de voorwaarde dat het bestemmingsplan onherroepelijk moet zijn. Dit bedrag is nog niet eerder in de begroting opgenomen. Deze post heeft een eenmalig karakter

OVERZICHT STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN RESERVES

Inleiding

In de bijlage reserves en voorzieningen vindt u een overzicht van de begrote toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Vaak zijn deze toevoegingen en onttrekkingen incidenteel. Structurele toevoegingen en onttrekkingen beïnvloeden het structurele saldo van de begroting. Daarom is in het BBV een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen verplicht gesteld. Hieronder treft u het overzicht aan.

Beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Bedragen x € 1.000

Reserve	2023	2024	2025	2026
Lasten (toevoegingen in reserves)	0	0	0	0
Totaal structurele toevoegingen in reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Baten (onttrekkingen aan reserves)				
Algemene reserve	28	28	28	28
Reserves afschrijvingslasten	364	495	527	544
Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	**392**	**523**	**555**	**572**
Saldo toevoegingen minus onttrekkingen	**392**	**523**	**555**	**572**

GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Volgens de voorschriften wordt een meerjarig geprognosticeerde balans opgenomen in de begroting. Met het opnemen van deze balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen.

Activa	1-1-2022	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Materiële vaste activa	156.073	142.058	167.627	176.024	177.015	177.964
Fin. Vaste activa	10.057	16.355	16.380	16.412	16.516	16.620
Voorraden BIE	44.472	37.206	26.128	6.621	-5.997	1.720
-/- Verliesvoorziening	-23.279	-23.831	-25.608	-6.694	9.099	1.593
Uitzettingen < 1jr	13.192	12.098	12.098	12.098	12.098	12.098
Liquide middelen	1.077	-	-	-	-	-
Overlopende activa	5.288	5.288	5.288	5.288	5.288	5.288
Totaal activa	**206.880**	**189.174**	**201.913**	**209.749**	**214.019**	**215.283**

Passiva	1-1-2022	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Reserves (Eigen vermogen)	61.144	54.118	49.632	51.050	55.084	52.881
Voorzieningen	10.579	12.387	11.506	11.071	10.293	10.518
Vaste schulden	113.807	99.797	109.278	115.682	119.524	121.075
Vlottende schulden	6.491	8.013	16.638	17.087	14.259	15.950
Overlopende passiva	14.859	14.859	14.859	14.859	14.859	14.859
Totaal passiva	**206.880**	**189.174**	**201.913**	**209.749**	**214.019**	**215.283**

EMU-SALDO

Bij de berekening van het EMU-saldo is rekening gehouden met de primitieve begrotingscijfers.

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Berekening EMU-saldo

Gemeente Zevenaar (0299)

	Omschrijving	2022 x € 1.000 Volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	2023 x € 1.000 Volgens begroting 2023	2024 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2023
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-7.022	-4.486	1.418
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	-14.012	25.569	8.397
3.	Mutatie voorzieningen	1807	-881	-435
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-7.818	-12.855	-593
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	**16.615**	**-18.081**	**-6.821**

ARBEIDSKOSTEN GERELATEERDE VERPLICHTINGEN

In onze begroting hebben wij ramingen opgenomen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Op grond van de voorschriften mag hiervoor geen voorziening getroffen worden, maar dient hierover wel afzonderlijk informatie in de begroting te worden opgenomen. In onze gemeente gaat het om de volgende post:

- opgebouwde vakantierechten (wettelijk verlof)

Als de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen jaarlijks sterk kunnen wisselen dan moet verplicht een voorziening worden gevormd. Hierna lichten wij de systematiek van toevoegingen en onttrekkingen van de volgende drie posten toe:

- wachtgeldverplichtingen wethouders
- pensioenen wethouders
- bovenwettelijk verlofsparen (nieuwe wetgeving)

OPGEBOUWDE VAKANTIERECHTEN

Per 1 januari 2017 heeft iedere medewerker de beschikking over het Individueel KeuzeBudget (IKB). Het IKB is een budget in geld dat elke medewerker maandelijks kan inzetten voor door hem gekozen doelen. De jaarlijkse vakantietoelage maakt hiervan onderdeel uit. Met het IKB krijgen medewerkers meer keuzevrijheid over de inhoud van hun arbeidsvoorwaardenpakket. De opbouw van het IKB vindt maandelijks plaats van januari tot en met december van een kalenderjaar en wordt uiterlijk in december uitbetaald. De kosten van het IKB zijn daardoor jaarlijks van ongeveer gelijke omvang en zijn in de begroting opgenomen.

WACHTGELDVERPLICHTINGEN WETHOUDERS

Bestuurders hebben geen garantie dat zij na vier jaar hun zetel kunnen behouden. Hierdoor bestaat de mogelijkheid van wachtgeldverplichtingen. De wachtgeldverplichtingen van voorgaande colleges worden steeds in de 2e voortgangsrapportage geraamd voor het eerstkomende begrotingsjaar. Eventuele wachtgeldverplichtingen van het huidige college nemen wij op in de begroting op het moment dat tot werkelijke uitbetaling moet worden overgegaan. In de paragraaf weerstandsvermogen van deze begroting hebben wij bij de risico's rekening gehouden met mogelijke wachtgeldverplichtingen.

PENSIOENEN WETHOUDERS

Wethouders bouwen jaarlijks pensioenrechten op. Hiervoor vormen wij een voorziening. In de begroting houden wij in verband met de toename van de rechten jaarlijks rekening met een toevoeging aan deze voorziening.
Over de periode vóór de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording (2004) is geen voorziening voor pensioenen gevormd. Aan voormalige wethouders of hun nabestaanden wordt een pensioenuitkering betaald. Deze lasten zijn in de begroting opgenomen.

VERLOFSPAREN VOOR MEDEWERKERS

In de CAO voor gemeenteambtenaren is opgenomen dat onze medewerkers hun bovenwettelijk verlof kunnen omzetten naar verlofsparen tot maximaal 3600 uur. In tegenstelling tot het wettelijk verlof verjaart het saldo van verlofsparen niet. Aan het eind van het boekjaar storten wij de waarde van het saldo in de nieuw te vormen voorziening voor verlofsparen.

BIJLAGEN

OVERZICHT MUTATIES MEERJARENBEGROTING 2023-2026

In deze bijlage presenteren wij alle voorgestelde wijzigingen in deze begroting per programma.

BEGROTINGSMUTATIES:

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
0. Bestuur en ondersteuning				
Aanpassing doorbelasting salarissen en overhead aan grondexploitaties	-8	-66	16	2
Aanpassing rente grondexploitaties	162	58	-165	-113
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	-692	-789	-262	-492
Bijdrage aan SDL onderdelen bestuur en inkoop	-3	-3	-3	-3
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-5	-5	-5	-5
Bijdrage Regionale ICT-Dienst (RID)	-163	-163	-163	-163
Salarissen ambtelijke organisatie 2023	0	0	0	0
Salarissen college B&W	0	0	0	0
Stijgende brandstofkosten	0	0	0	0
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	-32	-32	-32	-32
Vergoeding raads- en commissieleden	0	0	0	0
Vrijval stelpost indexatie 2023	847	835	822	810
Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren	1	1	1	1
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	9	15	2	-4
Contributies & abonnementen griffie	-2	-2	-2	-2
Hardware diversen	-10	-10	-10	-10
Juridisch rechtskundig advies	-60	-60	0	0
Live Chat	-8	-8	-8	-8
Mutaties afvalstoffenheffing 2023	209	209	209	209
OZB-woningen	0	0	76	152
Reisdocumenten en rijbewijzen	-90	-10	180	245
Software diversen	-27	-27	-27	-27
Thuiswerkregeling	-20	-20	-20	-20
Uitbreiding budget mobiele hardware	-74	-74	-74	-74
Verbreden OOV functie	-70	-70	-70	-70
Uitbreiding formatie griffie t.b.v. ondersteuning raad	-95	-95	-95	-95
Uitbreiding formatie vergunningverlening	-76	-76	-76	-76
Communiceren in begrijpelijke taal	-25	-5	-5	-5
Coördineren participatie	-20	-20	0	0

Extra formatie handhavingsinzet op straat	-6	-6	-6	-6
Groeien naar een aantrekkelijker werkgever	-345	-445	-445	-445
Herijken integraal accommodatiebeleid 2020-2040	0	0	-20	0
Herijken lokale belastingen	-379	-379	-379	-379
Implementatie samenhangende objectenregistratie (SOR)	-32	-32	0	0
Integraal beleidsplan openbare ruimte	455	565	565	565
Opstellen dienstverleningsbeleid	-22	0	0	-12
Uitbreiden online dienstverlening	-50	0	0	0
Uitbreiding bestuurssecretariaat	-25	-25	-25	-25
Verbeteren digitaal documentenbeheer	-78	-70	-60	-60
Verbeteren functioneel beheer informatievoorziening	-129	-129	-77	-77
Verbeteren van de datahuishouding en het datagedreven werken	-128	-168	-168	0
Vernieuwen Integraal HuisvestingPlan (IHP) - onderwijshuisvesting	-85	0	0	0
Voorbereiding organisatieontwikkeling	-500	-100	0	0
Wethouders in nieuw college	-55	-55	-55	-55
1. Veiligheid				
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	-2	-2	-4	-3
Bijdrage aan VGGM onderdeel Brandweer	-148	-148	-148	-148
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	-1	-1	-1	-1
Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit	-260	-120	-120	-120
Extra formatie handhavingsinzet op straat	-188	-187	-187	-187
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	-78	-109	-237	-198
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	-24	-24	-24	-24
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	-1	-90	-65	-22
Actualisatie afschrijvingsreserves ivm fasering investeringen	35	32	32	21
Beheer en onderhoud wandelkeuzenetwerk	-9	-9	-9	-9
Mutaties afvalstoffenheffing 2023	-60	-60	-60	-60
Actualiseren verkeers- en mobiliteitsbeleid	0	-26	0	0
Beschermen zwakke verkeersdeelnemers	-20	0	0	0
Inspelen op toename verkeer	0	0	-30	0
Integraal beleidsplan openbare ruimte	-460	-437	-526	-642
Optimaliseren verkeersveiligheid	-37	-7	-7	-7

Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	-66	-66	-66	-66
Verbeteren aansluiting fietsstraat Babberichseweg met centrum	0	0	-8	-8
3. Economie				
Aanpassing doorbelasting salarissen en overhead aan grondexploitaties	1	1	1	1
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	12	5	2	5
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	-3	-3	-3	-3
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	-13	0	0	2
Actualisatie afschrijvingsreserves ivm fasering investeringen	-45	-45	-45	-28
Mutaties afvalstoffenheffing 2023	-2	-2	-2	-2
Herijken lokale belastingen	-30	-30	-30	-30
Participeren in de Liemerse ambassade	-45	-45	-45	-45
Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	-32	-32	-32	-32
Samenwerken aan een toekomstbestendig centrum Zevenaar	-20	-20	-20	-20
Toekomstbestendig maken bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder	17	17	0	0
Uitvoeren economische agenda Zevenaar	-41	-56	-41	-56
Uitvoeren Liemers economische visie	-60	-60	-60	-60
4. Onderwijs				
Aanpassen bijdrage BVO DRAN leerlingenvervoer	93	10	-8	-54
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	359	324	161	229
Actualiseren bijdragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland	1	1	1	1
Actualiseren budgetten gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	-10	-10	-10	-10
Indexering investeringen onderwijshuisvesting	0	-2	-19	-19
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	1.521	8	-16	13
Stimuleren verduurzaming van schoolgebouwen	-25	0	0	0
5. Sport, cultuur en recreatie				
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	-6	-20	-49	-44
Bijdrage Streekarchivariaat	-25	-25	-25	-6
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	-170	-170	-170	-170
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	2	9	9	60

Actualisatie afschrijvingsreserves ivm fasering investeringen	71	71	76	76
Motie Stolpersteine	-17	0	0	0
Bomen planten voor elke nieuwgeboren inwoner	0	-12	-13	-17
Doelmatiger subsidiebeleid	-135	-70	-70	-70
Doelmatiger subsidiebeleid / herziening taakstellende bezuiniging DoeDuiten	25	25	25	25
Doorontwikkelen prestatieafspraken Kunstwerk!	-45	-45	0	0
Integraal beleidsplan openbare ruimte	-455	-501	-542	-621
Klimaatadaptatie	-78	-97	-61	-73
Opstellen en uitvoeren beleidsnotitie erfgoed	-50	0	0	0
Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	-28	-28	-28	-28
Stimuleren aangepast sporten	-20	-20	-20	-20
Uitvoeren beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030	-238	-238	-230	-230
Verbeteren speel- en ontmoetingsplekken	0	-25	0	0
6. Sociaal domein				
Aanpassen bijdrage BVO DRAN (doelgroepenvervoer)	-83	-128	-220	-306
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	-1	-1	-3	-2
Actualiseren bijdragen aan de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland	-231	-216	-202	43
Actualiseren/herverdelen budgetten exploitatielasten RSD	-48	-48	-48	-48
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	-6	-6	-6	-6
Volumestijging Wmo 2026	0	0	0	-321
Voortzetting dienstverlening met Scalabor voor uitvoering WSW	-80	-140	-175	-200
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	5	5	5	5
Formatie uitvoering Jeugd en Wmo	-1.035	-1.035	-1.035	-1.035
Ontwikkelen/uitwerken dorpenplan Lathum	-400	0	0	0
Armoedebestrijding - inkomensgrens en voorkomen armoedeval	-15	0	0	0
Budgettaire ruimte voor preventieve voorzieningen	-134	0	0	0
Doelmatiger subsidiebeleid / herziening taakstellende bezuiniging DoeDuiten	-50	-100	-100	-100
Doorontwikkelen en uitbreiden aanpak vroegsignalering schulden	-39	-39	-39	-39
Onderzoek verduurzaming dorpshuizen	-15	0	0	0
Optimaliseren AED-netwerk	-17	-17	-17	0
Waardering mantelzorgers	-100	-100	-100	-100

7. Volksgezondheid en milieu				
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	-57	-138	-299	-252
Actualiseren bijdrage gemeenschappelijke regeling VGGM	-102	-102	-102	-102
Stijgende gas- en elektriciteitskosten	-2	-2	-2	-2
Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-1	-1	-1	-1
Actualisatie afschrijvingen MJB 2023-2026	4	-16	-22	76
Mutaties afvalstoffenheffing 2023	-147	-147	-147	-147
Energietransitie: bewustwording en gedragsverandering eigen organisatie	-50	-10	-10	-10
Energietransitie: stimuleren verduurzaming bij bedrijven en organisaties	-30	-30	-30	-30
Integraal beleidsplan openbare ruimte	14	14	14	14
Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	-41	-41	-41	-41
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Aanpassing doorbelasting salarissen en overhead aan grondexploitaties	-9	-9	-9	-9
Actualisatie rente taakvelden en rente taakveld Treasury	-5	-6	-19	-13
Aanpassing storting voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-1	-1	-1	-1
Actualiseren woonvisies	-75	0	0	0
Intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen	-50	-50	-50	-50
Inzetten doorstroommakelaar	0	0	0	0
Regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2023-2025	-42	-42	-42	-42
Uitbreiding formatie ruimtelijke ordening en vergunningverlening	-172	-172	-172	-172
Uitvoeringskosten Omgevingswet	-190	-190	-190	-190
Totaal mutaties	**-5.644**	**-6.365**	**-6.166**	**-6.051**

OVERZICHT MUTATIES TOT DE MEERJARENBEGROTING 2023-2026

Hieronder vind u een overzicht met begrotingswijzigingen die in de stand 'mutaties tot de meerjarenbegroting 2023-2026' zijn opgenomen. Dit zijn begrotingswijzigingen die tussen de laatste rapportage en deze meerjarenbegroting separaat door uw raad zijn vastgesteld en begrotingswijzigingen die puur administratief van aard zijn. De wijzigingen hieronder betreffen met name deze laatste categorie. Per saldo moeten de administratieve wijzigingen budgettair neutraal zijn. Zij mogen het resultaat niet beïnvloeden. Het gaat veelal om budgetverschuivingen en dergelijke.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
0. Bestuur en ondersteuning				
Controleprogramma rechtmatigheidsverantwoording (Checkpoint	0	0	0	0
Doorbelasting I&A naar taakvelden	19	19	19	19
Doorbelasting materieel	81	81	81	81
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden	12.442	12.442	12.442	12.442
Lagere salariskosten NME ivm overname Kunstwerk!	88	88	88	88
Salarislasten afgedekt uit specifieke budgetten	-113	-100	-100	-100
Terugramen doorbelasting bedragen salarissen 2022	-11.716	-11.716	-11.716	-11.716
Toekennen indexatie 2023	1.876	1.888	1.901	1.913
1. Veiligheid				
Doorbelasting I&A naar taakvelden	-1	-1	-1	-1
Doorbelasting materieel	-1	-1	-1	-1
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden	-874	-874	-874	-874
Terugramen doorbelasting bedragen salarissen 2022	660	660	660	660
Toekennen indexatie 2023	-4	-4	-4	-4
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Doorbelasting I&A naar taakvelden	-4	-4	-4	-4
Doorbelasting materieel	-12	-12	-12	-12
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden	-1.452	-1.452	-1.452	-1.452
Terugramen doorbelasting bedragen salarissen 2022	1.481	1.481	1.481	1.481
Toekennen indexatie 2023	-65	-65	-65	-65
3. Economie				
Doorbelasting I&A naar taakvelden	0	0	0	0
Doorbelasting materieel	-2	-2	-2	-2
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden	-511	-511	-511	-511
Terugramen doorbelasting bedragen salarissen 2022	468	468	468	468

Toekennen indexatie 2023	-3	-3	-3	-3

4. Onderwijs				
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden	-285	-285	-285	-285
Lagere salariskosten NME ivm overname Kunstwerk!	-88	-88	-88	-88
Salarislasten afgedekt uit specifieke budgetten	27	14	14	14
Terugramen doorbelasting bedragen salarissen 2022	339	339	339	339
Toekennen indexatie 2023	-34	-34	-34	-34

5. Sport, cultuur en recreatie				
Doorbelasting I&A naar taakvelden	-1	-1	-1	-1
Doorbelasting materieel	-48	-48	-48	-48
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden	-1.519	-1.519	-1.519	-1.519
Terugramen doorbelasting bedragen salarissen 2022	1.573	1.573	1.573	1.573
Toekennen indexatie 2023	-280	-280	-280	-280

6. Sociaal domein				
Aanpassing nieuwe taakvelden sociaal domein	0	0	0	0
Doorbelasting I&A naar taakvelden	-2	-2	-2	-2
Doorbelasting materieel	0	0	0	0
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden	-4.291	-4.291	-4.291	-4.291
Overheveling budget Budgetcoaching	0	0	0	0
Salarislasten afgedekt uit specifieke budgetten	86	86	86	86
Terugramen doorbelasting bedragen salarissen 2022	3.956	3.956	3.956	3.956
Toekennen indexatie 2023	-1.613	-1.625	-1.638	-1.650

7. Volksgezondheid en milieu				
Doorbelasting I&A naar taakvelden	-1	-1	-1	-1
Doorbelasting materieel	-18	-18	-18	-18
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden	-1.507	-1.507	-1.507	-1.507
Terugramen doorbelasting bedragen salarissen 2022	1.566	1.566	1.566	1.566
Toekennen indexatie 2023	107	107	107	107

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Doorbelasting I&A naar taakvelden	-10	-10	-10	-10
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden	-2.003	-2.003	-2.003	-2.003
Terugramen doorbelasting bedragen salarissen 2022	1.673	1.673	1.673	1.673
Toekennen indexatie 2023	16	16	16	16

Totaal mutaties	**0**	**0**	**0**	**0**

MEERJARENINVESTERINGSPLAN

In het meerjareninvesteringsplan vermelden wij de voor de komende vier jaren geplande investeringen. Het meerjareninvesteringsplan is bedoeld voor de bewaking van de planning en de voortgang van deze investeringen. De wijzigingen hebben vooral betrekking op de fasering van de investeringen die in het meerjareninvesteringsplan zijn opgenomen en daarmee op de raming van de lasten in de meerjarenbegroting. Het meerjareninvesteringsplan wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld bij de begroting.
In de 2e Voortgangsrapportage en de Jaarstukken nemen wij het kredietenoverzicht op. In dit overzicht geven wij de stand van zaken weer van de beschikbaar gestelde en lopende investeringen.

Hierna presenteren wij het bijgestelde meerjareninvesteringsplan voor de jaren 2023-2026. Voor de toelichting op de geplande investeringen verwijzen wij u naar de betreffende programma's bij het onderdeel 'Wat kost het?'.

In onderstaande tabel is een kolom 'separaat voorstel' opgenomen. Wanneer in deze kolom een 'ja' is ingevuld dan komen wij bij u terug met een separaat raadsvoorstel.

Omschrijving	Separaat voorstel	Afschr. termijn	Investerings bedrag 2022	2023	2024	2025	2026
Programma 0. Bestuur en ondersteuning							
Gemeentehuis - werkzaamheden			60	0	0	0	0
Gemeentehuis - 4e verdieping - installaties en inr			21	40	0	0	0
Valveiligheidsvoorzieningen daken gem gebouwen			22	30	0	0	0
Ford Transit pick-up			0	84	0	0	0
Vervangen hardware werkplekken			88	0	0	0	0
Toyota Hi-Lux			0	74	0	0	0
VW Crafter Pick-Up (vervangt 352)			0	84	0	0	0
VW Crafter Pick-Up (vervangt 350)			0	84	0	0	0
Gazonmaaier Sabo (vervangt 630)			0	29	0	0	0
Kolkenzuiger Volvo (vervangt 211)			0	180	180	0	0
Iveco I			0	84	0	0	0
Iveco II			0	90	0	0	0
Tractor MF			0	75	0	0	0
Fietspadstrooier			0	50	0	0	0
Service auto VW transporter			0	100	0	0	0
Haakarmkipper Pronar LNP-43-G			54	0	0	0	0
Mercedes bus sprinter			0	68	0	0	0
Vloeistoftank 32000 liter			0	33	0	0	0
Volkswagen Transporter			0	59	0	0	0
Servicewagen t.b.v. bordenploeg (nw)			0	90	0	0	0
Servicewagen tbv groenploeg Rijnwaarden (nw)			0	84	0	0	0
Servicewagen KIA e 476 P-535-RF			34	0	0	0	0
Servicewagen 2e ploeg begraven (nw)			0	84	0	0	0
Servicewagen groenploeg Babberich (nw)			0	84	0	0	0
Bouw toiletvoorziening Breuly			26	0	0	0	0

VW Caddy (vervanging van OW-nr. 473)	0	40	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2022-2025	50	160	90	70	0
Vrachtwagen DAF CF75	0	143	143	0	0
Mercedes Sprinter Pick-up	0	0	61	0	0
Ford Transit Connect	0	40	0	0	0
Hefbrug 24 ton	0	135	0	0	0
Verduurzaming brandweerkazerne Zevenaar	0	27	0	0	0
vervangen VW Crafter bus (355)	0	0	61	0	0
vervangen VW crafter/kipper (356)	0	0	88	0	0
vervangen VW Crafter/kipper (357)	0	0	88	0	0
Vervangen Toyota Auris Milieu (472)	0	0	25	0	0
Vervangen gazonmaaier John Deere 1515 (637)	0	70	0	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-3)	0	0	65	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-7)	0	0	65	0	0
Zoutsilo	0	37	0	0	0
Kia e-Niro P-536-RF (477)	34	0	0	0	0
Heftruck Toyota	0	0	0	25	0
Totaal programma 0	**388**	**2.158**	**866**	**95**	**0**
Programma 2. Verkeer en vervoer					
Spoorverdubbeling - advies en planvorming	56	0	0	0	0
Witte Kruis - onderzoek Plan, MER	36	0	0	0	0
Snelfietsroute F12 - traject 7 en 9	52	0	0	264	0
Geitenwaard - fietspad	0	99	0	0	0
7Poort - voorbereiding aanleg 2e viaduct	85	0	0	0	0
Planvorming herinrichting Doesburgsweg	0	0	96	0	0
Edisonstraat - planvorming herinrichting	25	70	0	0	0
Planvorming herinrichting Mercurion	0	0	0	0	71
Verbetering riolering Angerlo mech/elec, mini 15jr	0	294	0	0	0
Vern riolen,klimaatadaptieve maatreg Lobith-15jr	8	100	50	0	0
Rioolvervanging,klim.adapt maatreg Lobith-70jr	12	1.000	1.000	0	0
Verbetering riolering Angerlo rioolvervanging-70jr	1.220	1.900	0	0	0
G Gezellestr -Sterrenschool - verkeersk aanpassing	197	0	0	0	0
Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15	0	84	0	0	84

Advies en begeleiding voorber en uitv proj A12/A15		150	100	150	100	0
Herinrichting Babberichsweg als fietsstraat		200	343	200	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2021		70	0	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 armatu-ren 2021		55	0	0	0	0
Vervanging armaturen (vm Rijnwaarden) 2021		58	0	0	0	0
7Poort - uitvoering aanleg 2e viaduct		1.714	190	0	0	0
Vervanging software centrumafsluiting parkeerbeh.		51	0	0	0	0
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort		33	228	65	0	0
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst		299	0	0	0	0
Toekomstbest. bedrijventerrein Hengelder&Tatelaar	Ja	50	50	250	150	0
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord		25	390	0	0	0
Voetgangersoversteekplaatsen parkeerring		25	75	0	0	0
Vervangen brug Eltenseweg	Ja	0	0	650	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 masten		126	254	204	204	0
Vervangen BOV 2016-2025 armatu-ren		71	187	187	187	0
Herinrichting Kop van Tolkamer	Ja	50	400	450	0	0
Vervanging masten (vm Rijnwaarden) 2022		28	0	0	0	0
Vervanging armaturen (vm Rijnwaarden) 2022		66	50	0	0	0
Fietsverbinding Duitse grens - Tolkamer		0	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2022-2025		10	224	80	80	0
Verlichting duurzaam en circulair 2022-2026		10	70	40	40	40
Wegen 2022-2026		608	2.650	1.650	1.650	1.650
Ambities wegen 2022-2026		10	50	30	30	30
Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis		0	335	335	0	1.000
Totaal programma 2		**5.398**	**9.143**	**5.437**	**2.705**	**2.875**
Programma 3. Economie						
Zevenaar - bruisend maken centrum		27	20	0	0	0
Raadhuisplein - herinrichten	Ja	312	300	0	0	0
Invullen gebouw Raadhuisplein 1		0	140	0	0	0
Herinrichting Muldershof	Ja	50	195	245	0	0
Herinrichting Markt Zevenaar		50	125	175	0	0
Voorbereidingskrediet planvorming 7Poort II	Ja	150	600	0	0	0

Toekomstbestendig maken bedr. terrein Lobith/Giesbeek	Ja	0	0	0	250	250
Herinrichten Edisonstraat/Doesburgseweg	Ja	0	0	250	250	250
Totaal programma 3		**589**	**1.380**	**670**	**500**	**500**
Programma 4. Onderwijs						
Brede school Groot Holthuizen - 2e inrichting/olp		0	278	0	0	0
Brede school Platanenlaan - ontwikkeling	Ja	11	0	0	0	0
Aanpassing locaties Liemers College (VO)	Ja	0	350	227	0	0
Vestersbos gebouw primair onderwijs	Ja	0	5.084	2.827	0	0
Herinriching openbare ruimte locatie Platanenlaan	Ja	70	0	0	0	0
Tijd. huisv/verhuisk aanp. locatie Platanenlaan	Ja	60	0	0	0	0
Bouwkundige aanpassing ds. Jonkerschool	Ja	25	0	0	0	0
Carrousel/Maatjes verbouw - aanpassing	Ja	1.982	58	0	0	0
G Gezellestr (Sterrenschool) - uitbr - aanpassing		704	0	0	0	0
Haalbaarheidsonderz huisv de Tamboerijn/de Wissel	Ja	236	0	0	0	0
Renovatie in div. schoolgebouwen	Ja	0	258	0	0	0
Grond ivm uitbr. Liemers College locatie Landeweer	Ja	0	207	0	0	0
Totaal programma 4		**3.088**	**6.235**	**3.054**	**0**	**0**
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie						
Gimbornhof - sprookjespoel		0	0	0	0	0
Gimbornhof		29	55	0	0	0
Speelvoorzieningen voor kinderen met beperking		0	15	0	0	0
Kunstgrasvelden (2 stuks)		36	21	0	0	0
Vervanging trekkenwand Musiater		100	0	0	0	0
Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar		15	131	121	0	0
Hittestress maatregelen 2023-2026		0	62	62	62	62
Straatmeubilair 2022-2026		5	140	45	50	71
Ambitie bomen 2023-2026		0	100	100	100	100
Bomen 2022-2026		10	310	160	160	160
Groen 2022-2026		50	750	400	400	400
Diversiteit groen 2022-2026		10	190	100	100	100
Speelvoorzieningen 2022-2026		35	569	292	281	268
Ambities speelvoorzieningen 2022-2026		5	55	30	30	30
Totaal programma 5		**312**	**2.397**	**1.309**	**1.182**	**1.191**

Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid						
Methen en Heerenmäten - bouwkundig deel gemalen		0	59	59	0	0
Giesbeek - revitalisering		158	100	0	0	0
Gemalen - bouwkundig		41	80	20	0	0
Gemalen - mechanisch/elektrisch en mini-gemalen		191	200	0	0	0
Rijnwaarden - vrijverval riolen 2018 (60 jaar)		35	0	0	0	0
Rijnwaarden - drukriolering bouwkundig 2018		72	0	0	0	0
Leningen toekomstbestendig wonen in Gld (via SVN)		337	337	337	337	337
Ondergrondse restafvalcontainers		89	700	0	0	0
Glascontainers		350	25	0	0	0
Duikers (in buitengebied in beeld en herstellen)		15	85	0	0	0
Herstel putkoppen diverse locaties (riolering)		0	75	75	0	0
Herstel straatkolken Guido Gezelle - Zevenaar		100	0	0	0	0
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc.		200	200	0	0	0
Markt Zevenaar: vernieuwen riool-stelsel etc.		50	50	0	0	0
Marktplein Lobith: vernieuwen riool-stelsel etc.		549	600	0	0	0
Meerkstn Revitaliseren Angerlo ivm hogere marktpr.		300	400	0	0	0
Muldershof Zevenaar: vern. rioolstel-sel, RWA etc.		0	100	0	0	0
Raadhuispl.:Relinen rioolleiding, riool-aansl,RWA		150	0	0	0	0
Relinen diverse locaties (watertaken-plan)		32	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2023-2026	Ja	0	50	50	50	50
Minigemalen 2022-2026	Ja	10	170	90	90	90
Klimaatadaptieve maatregelen 2023-2026	Ja	0	216	216	216	216
Vrijverval rioolvervanging 2022-2026	Ja	100	5.900	3.000	3.000	3.000
Renovatie 2022-2026	Ja	10	90	50	50	50
Perscontainer		0	35	0	0	0
Gemalen elektr./mechan. 2022-2026	Ja	10	410	210	210	210
Gemalen bouwkundig 2022-2026	Ja	10	190	100	100	100
Totaal programma 7		**2.809**	**10.071**	**4.206**	**4.052**	**4.052**
Vestersbos - herontwikkeling		60	0	0	0	0
Startersleningen woningen (via SVN)		945	0	0	0	0

Voorbereiding herontwikkeling vast-goedlocaties		75	75	0	0	0
Realiseren rivierklimaatpark	Ja	0	0	0	0	1.200
Totaal programma 8		**1.081**	**75**	**0**	**0**	**1.200**
Totaal investeringen		**13.664**	**31.459**	**15.542**	**8.535**	**9.819**

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Algemene reserve (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2022	2023	2024	2025	2026
9000	Algemene reserve	41.240	30.668	29.980	29.907	29.879
Totaal	**algemene reserve**	**41.240**	**30.668**	**29.980**	**29.907**	**29.879**

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2022	2023	2024	2025	2026
9003	Visie en planvorming station Zevenpoort	31	0	0	0	0
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	202	202	202	202
9013	Nazorg complexen grondexploitaties	115	115	75	35	0
9017	Afval	279	414	537	537	537
9018	Riolering	597	597	597	597	597
9031	Bestemmingsplannen	147	26	0	0	0
9032	Wegen	537	0	0	0	0
9046	Statushouders	101	69	0	0	0
9047	Onderhoud gebouwen	66	66	0	0	0
9049	Frictiekosten DoeDuiten	127	50	0	0	0
9050	Corona-herstelplan	1.679	330	218	218	218
9054	Duurzaamheid	0	1.500	750	0	0
9056	Woningbouw	0	2.500	2.000	1.000	0
9058	Achterstand groen	0	1.050	450	200	0
Totaal	**bestemmingsreserves**	**3.880**	**6.918**	**4.828**	**2.788**	**1.553**

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2022	2023	2024	2025	2026
9005	Centrummanagement	105	0	0	0	0
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	500	500	500	500
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	505	494	481	469	456
9012	Snelfietsroute F12	394	394	385	377	369
9027	Balansverkorting	175	170	165	160	155
9028	Onderwijshuisvesting	290	280	270	261	251
9029	Basisschool 't Scathe	2.011	1.952	1.893	1.834	1.776
9034	De Cirkel/De Duim	634	606	579	551	524

9035	Sportvelden RKPSC	77	68	60	51	43
9036	Fietspad Geitenwaard	100	100	97	95	92
9037	Herinrichting Tengnagelwaard	53	52	51	49	48
9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	85	85	85	79	74
9039	Brede Blik Giesbeek	1.225	1.153	1.081	1.009	938
9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	1.178	1.097	1.017	936	856
9051	Herinrichting Muldershof	490	490	490	490	474
9052	Herinrichting Markt Zevenaar	350	350	350	350	338
9053	Locatie Vestersbos	0	6.500	5.000	4.875	4.750
9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	0	0	166	166	160
9057	Sportaccommodaties	0	1.312	1.235	1.158	1.082
Totaal	**bestemmingsreserves afschrijvingslasten**	**8.171**	**15.603**	**13.905**	**13.411**	**12.883**

Voorzieningen (stand per 1 januari)						**(Bedragen x € 1.000)**
Nummer	**Naam**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
8001	Voormalig personeel	25	0	0	0	0
8002	Pensioenen wethouders	2.620	2.640	2.650	2.656	2.659
8004	Onderhoud gebouwen	1.538	1.801	1.772	2.152	2.354
8006	Openbare verlichting	236	265	84	114	144
8007	Wegen	1.829	2.616	1.892	1.168	444
8008	Bruggen	47	77	20	119	113
8009	Begraafplaatsen	77	80	72	52	32
8010	Riolering	4.081	4.297	4.593	4.562	4.408
8012	Aanspraken overstromingen Riverparc	127	129	131	134	136
8013	Wachtgelden wethouders	0	481	290	111	0
Totaal	**voorzieningen**	**10.579**	**12.386**	**11.504**	**11.069**	**10.291**

OVERZICHT BELEIDSINDICATOREN

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2023	Begroting 2026
Programma 0. Bestuur en ondersteuning					

Apparaatskosten (in € per inwoner)

652,00	700,00

Toelichting De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn niet alle waardes gevuld.
De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, Huisvesting, Intern Beheer en I&A. Wordt uitgedrukt in € per inwoner. De verwachte stijging zit vooral in de componenten salaris, inhuur en I&A.

Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)

6,31	6,50

Toelichting De huidige bezetting bedraagt 284 fte, op een totale formatie van 334 fte. Uitgedrukt per 1.000 inwoners is dat 6,31.
De bezetting met eigen medewerkers is ten opzichte van voorgaande jaren gedaald. Door krapte op de arbeidsmarkt is aantrekken van gekwalificeerd personeel lastig en de inzet van inhuur en externen noodzakelijk geweest. Als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd of het aanvaarden van een andere functie elders hebben medewerkers de organisatie verlaten.
Door in te zetten op aantrekkelijk werkgeverschap verwachten we een iets stijgende lijn in de bezetting van functies de komende jaren.

Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)

26,00	20,00

Toelichting Het gaat hier om de totale inhuur als % van de loonsom; landelijk komt deze indicator in onze gemeentegrootteklasse uit op ± 19%. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan het landelijk gemiddelde. Door de krapte op de arbeidsmarkt verwachten we de komende jaren dat de inhuur boven de 20% blijft. In verband met het tijdelijke karakter van projecten zetten wij tijdelijke capaciteit (lees: inhuur derden) in op projecten.

Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)

7,42	7,50

Toelichting De vastgestelde formatie per 01-01-2022 is 334 fte. Dit is exclusief nieuw aangevraagde formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2022-2026. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.

Overhead (in % van totale lasten)

9,16	9,60

Toelichting Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten.
De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead.
Gelet op diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing en organisatieontwikkeling zien wij een stijging van de overhead. Door een gerichte doorbelasting van kosten vanuit het taakveld overhead naar de andere taakvelden, krijgen we het werkelijke volume van de overhead steeds beter in beeld.

Programma 1. Veiligheid

Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)

	2021	1,30	0,90	1,50	1,50

Toelichting Het aantal diefstallen uit woning is de laatste jaren al erg laag. Dit willen we graag zo houden.

Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)

	2021	3,40	2,90	2,40	2,40

Toelichting De komende jaren verwachten we ten opzichte van 2021 een lichte daling in de geweldsmisdrijven. De verwachting blijft onder het Gelderse gemiddelde.

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)

	2021	5,70	4,40	2,50	2,50

Toelichting Onze doelstelling is, mede op basis van de activiteiten in het kader van de uitvoering van het integraal veiligheidsplan het aantal vernielingen de komende jaren niet te laten stijgen.

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)

	2021	8,00	9,00	9,00	9,00

Toelichting We zitten rond het Provinciale gemiddelde en de laatste jaren redelijk stabiel in het aantal doorverwijzingen. Als we rond dit gemiddelde kunnen blijven is dat een goed streven.

Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)

	2021	1,60	1,70	1,50	1,50

Toelichting Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners neemt de laatste jaren toe in Zevenaar, of eigenlijk in het aantal winkeldiefstallen beter zichtbaar geworden. Winkeleigenaren in het centrum zijn meer bereid aangifte te doen. Desondanks hopen we dat het aantal winkeldiefstallen de aankomende jaren iets gaat afnemen. Enig voorbehoud moeten we hier maken. Zodra de Fashion Outlet Zevenaar is geopend, zal dit cijfer mogelijk gaan stijgen.

Programma 2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Programma 3. Economie

Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)

	2021	154,00	139,80	144,30	150,00

Toelichting We zetten in op een groei van aantal ondernemers en werkgelegenheid.

Functiemenging (%)

	2021	53,40	46,60	48,00	48,00

Toelichting We zien een dalende trend: vanaf 2020 neemt de FMI ten nadele van het aantal banen af. In 2021 is de FMI 46,6%. Dit kan verklaard worden uit de toename van het aantal woningen en de daling van de beroepsbevolking, mede als gevolg van de vergrijzing. Deze trend is ook zichtbaar in Nederland.

Programma 4. Onderwijs

Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)

	2021	2,40	1,30	1,30	1,30

Toelichting Van absoluut verzuim is sprake als leerplichtige jeugdigen tussen de 5 en 16 jaar of jeugdigen van 16 of 17 jaar die nog vallen onder de kwalificatieplicht niet staan ingeschreven op een school en ook niet zijn vrijgesteld van de inschrijvingsplicht.

De genoemde waarden geven het aantal absoluut verzuimers weer per 1.000 leerlingen. Het gaat hier om schooljaar 2020 - 2021. Zevenaar (1,3) zit hiermee onder het provinciale en landelijke gemiddelde (Gelderland (2,4) en Nederland (2,5), wat positief is.

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)

	2021	17,00	32,00	32,00	20,00

Toelichting Van relatief verzuim is sprake als leerplichtige jeugdigen gedurende 4 opeenvolgende lesweken meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuimen.

De afgelopen jaren zien we steeds een stijging in verzuimaantallen. Corona zorgde even voor een dip maar we zien dat de oude stijgende trend weer langzaam doorzet. Onze consulenten zetten in op de aanpak van verzuim op scholen, wat leidt tot (gewenst) gevolg dat scholen beter en sneller verzuim registreren en melden.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)

	2021	1,70	1,80	1,70	1,70

Toelichting Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren tussen de 12 en 23 jaar zonder startkwalificatie die langer dan een maand geen onderwijs volgen of niet staan ingeschreven op een school.

Er zijn in Zevenaar meer jongeren voortijdig van school gegaan. Dit kan komen doordat er meer jongeren eerder begonnen met werken. Met name in de horeca en de toerisme is er een tekort aan personeel. Aan de andere kant kan de uitval te maken hebben met de corona-maatregelen in het onderwijs. Hierbij valt te denken aan thuisonderwijs en/of samenhangende mentale problemen. Daarnaast hebben jongeren door de maatregelen zich niet goed kunnen oriënteren en mogelijk een 'verkeerde' opleiding gekozen. We verwachten dat het percentage de komende jaren weer zal dalen.

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Niet sporters (%)

2020	49,40	53,60		47,50	46,00

Toelichting Uit het landelijke onderzoek 'Sportgedrag en effecten coronapandemie' blijkt dat ruim een op de drie Nederlanders minder is gaan sporten tijdens de coronapandemie. Bijna een op de tien geeft aan zelfs helemaal gestopt te zijn.
Door de corona maatregelen zien we ook in Zevenaar dat de sport en daarmee de algemene fitheid en weerbaarheid hard is geraakt.

Programma 6. Sociaal domein

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)

2021	349,70	313,40		325,00	290,00

Toelichting Het aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners in de gemeente Zevenaar ligt in vergelijk met Gelderland lager. Vergeleken met Nederland (431,2) is het vergelijk met Zevenaar (nog) gunstiger. Het beleid is gericht om zoveel mogelijk te kunnen laten uitstromen naar de arbeidsmarkt. Met de door de raad in juni 2021 gegeven nieuwe opdracht aan de RSD voor het tijdvak 2021 t/m 2023 wordt hier extra op ingezet.

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin

	2020	5,00	5,00	5,00	5,00

Toelichting Ons beleid is er op gericht om het aantal kinderen in armoede terug te dringen. Landelijk ligt het percentage kinderen die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen op 6%. In gemeente Zevenaar streven we naar een lager percentage dan landelijk.

Cliënten met een wmo maatwerkvoorziening

	2021	70,00	89,00	91,00	97,00

Toelichting Zevenaar heeft in vergelijking met Gelderland meer inwoners met maatwerkarrangementen vanuit de Wmo. Dit heeft verschillende oorzaken:
1. Zevenaar kent ten opzichte van Gelderland een meer vergrijsde populatie. Vergrijzing blijkt een voorspeller voor Wmo gebruik. Het aantal mensen in Zevenaar dat hulp vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) nodig heeft, is daardoor hoger.
2. In de gemeente Zevenaar zijn veel soorten van zorg en ondersteuning vanuit de Wmo als maatwerk georganiseerd. Er zijn (grote) gemeenten in Gelderland die vormen van zorg en ondersteuning als algemene voorziening hebben georganiseerd die in Zevenaar als maatwerk worden ingezet. Hulp bij het Huishouden is hier een voorbeeld van. Diverse (grote) gemeenten hebben dit als algemene voorziening georganiseerd. Aangezien er binnen de Wmo veel gebruik wordt gemaakt van Hulp bij het Huishouden heeft dit een verlagend effect op het Gelders gemiddelde. In Zevenaar hebben we Hulp bij het Huishouden georganiseerd als maatwerkvoorziening. Deze keuze verklaart voor een deel dat Zevenaar meer cliënten met een maatwerkarrangement Wmo kent.
Daarnaast zien we dat het aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo nog steeds stijgt. Naast de vergrijzing in Zevenaar is de invoering van het abonnementstarief en de daaruit voortvloeiende aanzuigende werking een belangrijke verklaring.
In onze gemeente hebben 81 per 10.000 inwoners een maatwerkvoorziening ten opzichte van 62 per 10.000 inwoners in Gelderland

Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)

	2020	1,00	1,00	0,80	0,80

Toelichting We werken nauw samen met HALT en breiden de dienstverlening verder uit. Naast spreekuren op de scholen worden er afspraken gemaakt met HALT om huisbezoeken af te leggen met een hulpverlener die al betrokken is of met het sociaal wijkteam. De jaarlijkse kosten voor contractering zullen stijgen als blijkt dat de huisbezoeken succesvol zijn en aanvullend is op andere interventies. We streven daarmee het aantal jongeren dat met een delict voor de rechter komt, te verminderen.

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)

	2021	1,40	1,50	1,00	1,00

Toelichting Het gemeentelijk beleid richt zich op het voorkomen van jeugdbeschermingsmaatrelgen. Als een maatregel dan toch nodig wordt geacht, voeren wij de maatregel goed uit.
Het ziekteverzuim en personeelstekort in de zorg is ook voelbaar in de jeugdbescherming. Er is (landelijk en regionaal) een groot tekort aan jeugdbeschermers en -voogden. Landelijk en regionaal probeert men hier een oplossing voor te vinden. Aan de ene kant door meer in te zetten op preventie, waardoor jeugdbescherming voorkomen kan worden. Aan de andere kant wordt nu kritischer gekeken in welke gevallen er echt gevaar dreigt voor het kind.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)

	2021	13,60	15,40	12,40	12,40

Toelichting Zowel de stijging van gebruik als de toename van complexiteit per casus is een landelijke trend. Hiervoor gaven wij u al eerder de volgende oorzaken aan:
• Afnemende tolerantie voor afwijkend gedrag of ontwikkeling;
• In combinatie met 'verbeterde' diagnostiek leidt dat dikwijls tot eerdere diagnoses waarmee vervolgens een beroep wordt gedaan op de jeugdhulp;
• Prestatiemaatschappij
• Ouders worden steeds mondiger en nemen in combinatie met de hierboven beschreven punten minder snel genoegen met een advies om geen hulp in te zetten of minder hulp dan gevraagd/verwacht. Daarbij weten ouders steeds beter hun weg naar de jeugdhulp te vinden: via de lokale teams, maar als dat niet tot het door de ouders gewenste advies leidt, weten zij ook de weg naar de huisarts als toegangspoort tot jeugdhulp.

Er is een aantal variabelen (wetenschappelijk aangetoond dat deze bijdragen aan instroom jeugdhulp) te noemen waardoor Zevenaar hoger scoort op gebruik jeugdhulp dan het Gelders gemiddelde:
- Zevenaar heeft meer kinderen met een handicap
- Zevenaar heeft meer kinderen met een lager opleidingsniveau
- Zevenaar heeft meer kinderen met een laag geboortegewicht
- Zevenaar heeft meer volwassenen die gebruik maken van basis GGZ en/ of POH GGZ.
- Zevenaar heeft meer één-ouder- gezinnen.

Het gevoerde beleid van 2022 richtte zich op het voorkomen van de inzet van jeugdhulp en een zo kort en licht als mogelijke inzet ervan. Er zijn diverse initiatieven gestart of voortgezet: De POH-jeugd is uitgebreid naar bijna alle huisartsen van Zevenaar. Er zijn afspraken gemaakt met het onderwijs over de inzet van jeugdhulp binnen de school. We hebben de subsidie van het omgangshuis en home start gecontinueerd, maar ook die van het de pilot buurtgezinnen.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)

2021	0,30	0,20		0,30	0,30

Toelichting Wanneer jongeren voor de rechter moeten verschijnen, kunnen ze jeugdreclassering opgelegd krijgen. Het doel van jeugdreclassering is om in samenwerking met ouder(s) of netwerk, het gedrag van de jongere te veranderen en recidive te voorkomen.

Het beleid richt zich op voorkomen van de inzet van een jeugdreclasseringsmaatregel, door ouders en jongeren daar waar nodig te ondersteunen en te ontlasten. Er is opvoedingsondersteuning ingekocht voor de ouders en verzorgers, maar ook ondersteuning voor de jongeren zelf.

Het convenant nazorg jeugdige ex-gedetineerden is getekend door de gemeente Zevenaar en betekent dat wij jeugdigen die in detentie zijn geweest passende ondersteuning zullen krijgen om recidive te voorkomen.

Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren

2020	2,00	2,00		1,30	1,00

Toelichting Het percentage werkloze jongeren in de gemeente Zevenaar is gelijk aan het Gelders gemiddelde (2%). Er wordt ingezet om jeugdwerkloosheid te voorkomen. In het actieplan regionale aanpak jeugdwerkloosheid 2022 -2024 is de volgende ambitie opgenomen: "Iedere jongere participeert actief in de maatschappij in de vorm van het volgen van een opleiding, een traject naar werk, een omscholingstraject of het hebben van een baan. De jongeren zijn in beeld en blijven in beeld. Iedere jongere krijgt de ondersteuning op maat die nodig is om een opleiding te volgen, een traject naar werk te volgen of werk te behouden". Het jongerenloket bij de RSD is een belangrijk instrument dat hierbij wordt ingezet om de jeugdwerkloosheid verder terug te dringen.

Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)

	2021	792,60	655,30	700,00	720,00

Toelichting Medio 2022 is er sprake van een "krappe" of "zeer krappe" situatie op de arbeidsmarkt. De krapte is zichtbaar in alle regio's en vrijwel alle beroepsgroepen. Naar het zich laat aanzien blijft het op korte termijn krap op de arbeidsmarkt. Dit blijkt uit enquêtes onder werkgevers en uit modellen van het Centraal Plan Bureau (CPB) voor de komende jaren. Daarbij is het wel belangrijk te noteren dat er aanzienlijke risico's zijn voor de economische groei, zoals langdurig hoge energieprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne of een forse verhoging van de rente van de ECB om de inflatie te beteugelen. We hebben het nu veelvuldig over krapte, maar bij een recessie kan dat snel veranderen. Ons beleid is erop gericht de krapte te verminderen door extra inzet op onbenut arbeidspotentieel (o.a. mensen met een uitkering, mensen zonder uitkering (niet-uitkeringsgerechtigden), vluchtelingen uit Oekraïne).

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)

	2020	192,60	261,00	275,00	270,00

Toelichting In juni 2021 heeft de raad de RSD een nieuwe opdracht meegegeven. Beoogd effect hiervan is dat meer mensen uit een uitkeringssituatie geraken (economische zelfstandigheid) en dat meer inwoners voor wie het verkrijgen van werk niet (direct) haalbaar is, mee te laten doen aan de samenleving (zelfredzaamheid). Gevolg hiervan is dat het aantal re-integratievoorzieningen toeneemt.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)

	2020	69,00	66,80	67,00	68,50

Toelichting Het cijfer netto arbeidsparticipatie geeft aan hoeveel procent van de beroepsgeschikte bevolking ook daadwerkelijk een betaalde baan heeft. Het cijfer van de gemeente Zevenaar ligt in de buurt van de provincie Gelderland. We constateren dat er in Zevenaar de laatste jaren sprake is van een lichte stijging van de netto arbeidsparticipatie. Dit wordt gedeeltelijk verklaard door de nieuwe opdracht die door de raad in juni 2021 aan de RSD is verstrekt. Ons beleid is erop gericht om de potentiële beroepsbevolking zoveel mogelijk aan het werk te hebben en te houden.

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Hernieuwbare elektriciteit (%)

	2020	16,30	11,70

Toelichting Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)

	2020	106,00	104,00	91,00	91,00

Toelichting In 2021 was de hoeveelheid aan huis opgehaald restafval 97 kg per inwoner. In 2023 verwachten wij een daling naar 91 kg vanwege de invoering van diftar bij hoogbouw. Daarna kan alleen nieuw beleid leiden tot een verdere vermindering.

Programma 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Demografische druk (%)

	2022	74,00	80,10	80,00	80,00

Toelichting De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijk- en Gelders gemiddelde. Dit heeft vooral te maken met de aanwezigheid van een relatief hoog aantal bejaardenhuizen en woonzorgcomplexen in Zevenaar.

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)

	2021	740,00	701,00	722,00	722,00

Toelichting Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool hanteren we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)

	2021	800,00	803,00	816,00	816,00

Toelichting De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool hanteren we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)

	2021	281,00	234,00	298,00	345,00

Toelichting De ontwikkeling van de woningmarkt wordt conform landelijke cijfers als volgt ingeschat:
2022 --> 2023 +16%
2023 --> 2024 +5%
2024 --> 2025 +5%
2025 --> 2026 +5%

Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)

	2021	8,00	13,20		7,50	6,00

Toelichting In de gemeente Zevenaar zijn de afgelopen drie jaar ruim 700 woningen gerealiseerd en opgeleverd. De vraag naar woningen blijft hoog. Wij zetten daarom in op realisatie en versnelling van de opgave de komende jaren en bieden daarbij ruimte voor een jaarlijkse toevoeging van 200 woningen. Met het uiteindelijke streven naar een continue bouwstroom van 150 tot 200 woningen op jaarbasis.

Begroting 2023 in 1 oogopslag

Dit is de eerste begroting van het nieuwe college en de nieuwe gemeenteraad. U ziet in één oogopslag wat de inkomsten van de gemeente zijn en hoe dit wordt uitgeven. Er is rekening gehouden met de uitdagingen waar wij voor staan, zoals energiearmoede, duurzaamheid en de opvang van (oorlog)vluchtelingen. Onze financiën zijn op orde. Daarom kunnen we naast met bestaand beleid ook aan de slag met nieuwe plannen. Denk aan beter groenonderhoud en inzetten van een jeugdboa. Wij hebben de ambitie om Zevenaar mooier en veiliger te maken en om inwoners die dat nodig hebben te ondersteunen.

ZEVENAAR

Het gaat anders, samen!

In de begroting staat hoe we de plannen uit het coalitieprogramma 'Het moet anders en het gaat anders, samen!' willen gaan uitvoeren. En hoeveel dat gaat kosten. Een nieuwe stap in de toekomst van de gemeente Zevenaar.
Dit zijn de belangrijkste onderwerpen de komende vier jaar.

Zevenaar is van iedereen

We investeren in plannen die het geluk, de gezondheid, de veiligheid van onze inwoners vergroot. We willen dat elke inwoner kan meedoen en armoede en schulden voorkomen. We werken aan bereikbaarheid en maken Zevenaar aantrekkelijker voor ondernemers.

Zevenaar is veilig

We willen het op straat veiliger maken door extra handhavers in te zetten. Ook pakken we overlast op straat en verborgen criminaliteit (ondermijning) aan. We blijven een bijdrage leveren aan de opvang van (oorlogs)vluchtelingen en noodopvang.

In Zevenaar is het fijn wonen en werken

We willen meer woningen laten bouwen. We investeren ook in vrijetijdseconomie, duurzaamheid, de energietransitie, economie en werkgelegenheid.

Zevenaar is betaalbaar

We houden de gemeentelijke kosten voor inwoners, ondernemers en verenigingen zo laag mogelijk. We schaffen de hondenbelasting af. We kijken of we bezuiningsmaatregelen terug kunnen draaien.

Zevenaar is modern

We willen investeren in de ontwikkeling van onze organisatie. In ICT, modernere dienstverlening en meer digitaal mogelijk maken. We willen een aantrekkelijke werkgever zijn om goede nieuwe mensen aan te trekken en onze huidige medewerkers vast te houden.

In Zevenaar doen we het samen

Participatie, dienstverlening en organisatiecultuur zijn de rode draden in de plannen van dit college van burgemeester en wethouders. Samen met onze inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners willen we een succes maken van de opgaven waar we als Zevenaar voor staan.

Hoeveel betaal ik in 2023 aan:

OZB woning
€ 405,-

Afvalstoffenheffing meerpersoons huishouden
€ 191,-

Rioolheffing
€ 238,-

Hondenbelasting
€ 0,00

De genoemde bedragen zijn gemiddeld. Voor u kunnen deze bedragen anders zijn.

Hoe komt de gemeente aan haar geld?

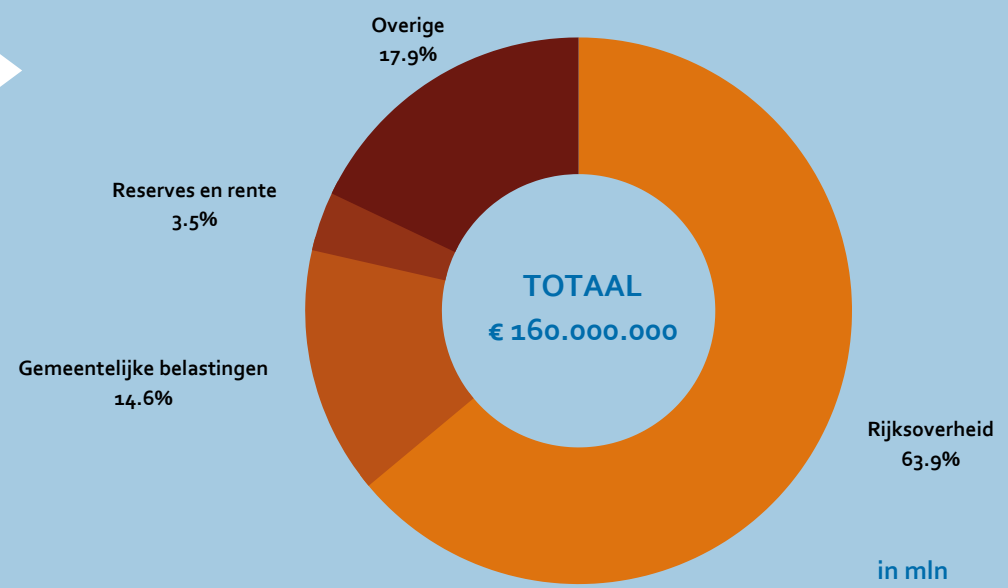

	in mln
Rijksoverheid, incl. extra bijdrage voor o.a. opvang van Oekraïners, onderwijs en inkomensvoorziening	€ 102,3
Gemeentelijke belastingen zoals OZB, rioolheffing, afvalstoffenheffing en parkeerbelasting	€ 23,4
Reserves en rente	€ 5,6
Overige inkomsten zoals grondverkoop, leges bouwprojecten en huuropbrengsten	€ 28,7

Waar geeft de gemeente haar geld aan uit?

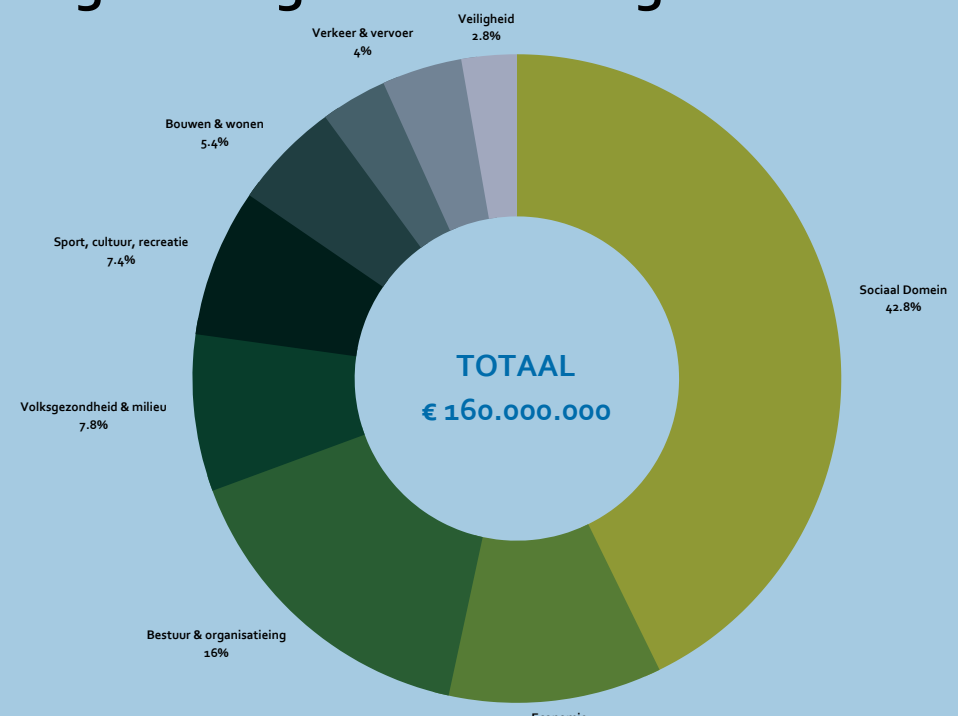

	in mln		in mln
Sociaal domein zoals jeugd, WMO, armoede en wijkteams	€ 68,4	Sport, cultuur, recreatie zoals musea, toerisme, speelplekken en sportaccommodaties	€ 11,8
Economie zoals bedrijventerreinen, centrum ontwikkeling en lokale economie	€ 17,0	Bouwen & wonen zoals woningbouw en het opknappen van wijken	€ 8,6
Bestuur & Ondersteuning zoals salarissen, dienstverlening, gebouw en ICT-kosten	€ 25,6	Onderwijs zoals beleid, gebouwen, schoolvervoer en onderwijsachterstand	€ 5,3
Volksgezondheid & milieu zoals afval, duurzaamheid en riolering	€ 12,5	Verkeer en vervoer zoals wegenonderhoud, parkeren en OV	€ 6,4
		Veiligheid zoals brandweer en handhaving op straat	€ 4,4

Wil je de hele begroting lezen? Ga dan naar https://zevenaar.pcportal.nl

RAADSINFORMATIEBRIEF – Nr. 2022-066

Aan de leden van de gemeenteraad

Datum	11 oktober 2022
Zaaknummer	Z/22/432743 /ADV/22/1123182
Onderwerp	Septembercirculaire 2022
Portefeuillehouder	A. Boone

Contactpersoon	Kees van Vliet
E-mail	K.vanVliet@zevenaar.nl
Telefoon	0316-595643

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding
Op de dag na Prinsjesdag verscheen de septembercirculaire 2022. Daarmee kunnen de inkomsten uit het gemeentefonds voor de gemeente Zevenaar geactualiseerd worden.

Kernboodschap
De septembercirculaire 2022 laat een positief beeld zien, waardoor ook het meerjarenbeeld van de nog te behandelen meerjarenbegroting 2023-2026 met name in het laatste begrotingsjaar 2026 aanmerkelijk verbetert. Daarover informeren wij u in deze brief.

Context
☐ Actueel maatschappelijk onderwerp/probleem
☐ Collegeprogramma
☐ Motie/amendement/toezegging
x Anders, namelijk: septembercirculaire 2022

Inhoudelijke boodschap
Hieronder geven wij het eindresultaat van de septembercirculaire 2022 voor de gemeente Zevenaar en de gevolgen daarvan voor de begroting 2022 tot en met 2026. Daarna geven we aan hoe dit resultaat is opgebouwd.

Resultaat septembercirculaire

bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026
Eindresultaat septembercirculaire	2.863	1.244	390	-287	1.593

Gevolgen voor de begrotingen 2022 tot en met 2026

Beginstand begroting (structureel saldo)	860	927	3.309	6.052	-1.572
Eindresultaat septembercirculaire	2.863	1.244	390	-287	1.593
Verwachte correctie WOZ-ramingen in decembercirculaire		-560	-560	-560	-560
Nieuwe stand begroting (structureel saldo)	3.723	1.611	3.139	5.205	-539

Toelichting septembercirculaire

Mutaties algemene uitkering
Het totaal van de inkomsten van de algemene uitkering wordt in de septembercirculaire met de volgende bedragen verhoogd:

bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal mutaties algemene uitkering	2.863	1.608	731	-30	1.849

Toelichting herkomst mutaties
Hieronder volgt een uitsplitsing naar de herkomst van de mutaties in de algemene uitkering.

bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026
Voorschot BCF onder plafond	751				
Eenmalige rijksbijdrage					2.191
Accres (loon-prijsontwikkeling)		930	930	930	930
Correctie loon-prijsontwikkeling meicirculaire 2022			-746	-1.326	-1.612
Hoeveelheidsverschillen	152	607	523	456	334
Taakmutaties	1.970	14	11	-75	-69
Overig	-10	57	13	-15	75
Totaal	2.863	1.608	731	-30	1.849

2022
Voorschot BCF onder plafond
Jaarlijks wordt in september een voorschot uitgekeerd van de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds (dit jaar € 751.000).
Hoeveelheidsverschillen

Onlangs zijn diverse aantallen maatstaven voor 2022 definitief geworden. Voor 2022 (en ook de volgende jaren) heeft dit een positief effect op de algemene uitkering (2022 € 152.000).

Taakmutaties

In 2022 is voor taakmutaties € 1.970.000 ontvangen. De grootste posten zijn de energietoeslag (€ 1.361.000) en compensatie voor gemaakte invoeringskosten Omgevingswet (€ 399.000).

2023 en volgende jaren

Eenmalige rijksbijdrage

Het rijk heeft voor het ravijnjaar 2026 een eenmalige bijdrage beschikbaar gesteld van € 2.191.000.

Accres (loon- prijsontwikkeling)

Na de meicirculaire 2022 hebben rijk en VNG afgesproken dat het volumedeel van het accres over de periode 2022-2025 wordt vastgezet. De trap op- trap af systematiek is dus buiten werking gezet. De algemene uitkering wordt alleen nog voor loon – en prijsontwikkelingen gecorrigeerd. De loon- en prijsontwikkeling sinds de meicirculaire bedraagt € 930.000.

Correctie loon-prijsontwikkeling meicirculaire 2022

Vanaf de meicirculaire wordt de algemene uitkering alleen nog verhoogd met de loon- en prijsontwikkeling. Hiervoor hanteert het rijk een nieuw indexcijfer LPO. Dit is een combinatie inflatie op lonen, overige exploitatieuitgaven en investeringen. Dit indexcijfer is hoger dan het cijfer dat de afgelopen jaren werd gebruikt voor het omrekenen van de algemene uitkering van lopende prijzen (rijk) naar constante prijzen (Zevenaar). In mei is daardoor vanaf 2024 het bedrag voor inflatie te laag berekend en de netto te besteden algemene uitkering te hoog. Vanaf de septembercirculaire wordt dit gecorrigeerd. Dit betekent echter dat er eenmalig een correctie moet plaatsvinden op de meicirculaire 2022. Hieronder een overzicht van de twee gehanteerde indexcijfers:

	2024	2025	2026
LPO index	3,38%	3,3%	3,1%
Prijsmutatie Bbp	2,5%	2,5%	2,2%

Hoeveelheidsverschillen

Verschillen in de ramingen van aantallen maatstaven van onze gemeente en van het rijk worden onder de post hoeveelheidsverschillen gepresenteerd. Deze post in voor de jaren 2023 tot en met 2026 relatief hoog. Het vermoeden bestond dat de WOZ-ramingen van BZK in de septembercirculaire niet juist zijn. Op 7 oktober 2022 heeft BZK heeft vermeld dat WOZ-ramingen in de septembercirculaire inderdaad onjuist zijn. Correctie zal plaatsvinden in de decembercirculaire. De verwachte correctie bedraagt voor Zevenaar € 560.000 negatief vanaf 2023. Omdat de septembercirculaire niet wijzigt, maar wij toch een goed meerjarenbeeld willen schetsen hebben wij de te verwachten correctie van de WOZ-waarden in de decembercirculaire in een aparte regel vermeld. Daarmee presenteren wij een structureel begrotingssaldo inclusief correctie.

Toelichting bestemming mutaties algemene uitkering

Hierboven zijn de mutaties in de algemene uitkering toegelicht. Van de extra inkomsten in de algemene uitkering zonderen wij nog een deel af vanwege inflatie, taakmutaties en correcties. Deze lichten wij hieronder toe. Wat resteert is het netto resultaat van de algemene uitkering.

bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal mutatie algemene uitkering	**2.863**	**1.608**	**731**	**-30**	**1.849**
Af te zonderen:					
Compensatie hogere inflatie		-930	-930	-930	-930
Taakmutatie asiel (inburgering)		-107	-84	0	
Taakmutaties Wkb		-27	-27	-27	-26
Overige mutaties:					
Opnemen structurele raming BCF onder plafond		700	700	700	700
Totaal mutaties		**-364**	**-341**	**-257**	**-256**
Resultaat algemene uitkering	**2.863**	**1.244**	**390**	**-287**	**1.593**

Af te zonderen

In de stijging van de algemene uitkering zit een compensatie vanwege gestegen inflatie. Dit bedrag van € 930.000 moet apart gezet worden om de budgetten te verhogen met de gestegen inflatie.

In de algemene uitkering worden extra bedragen beschikbaar gesteld voor extra taken. In deze circulaire voor inburgering van asielzoekers en de invoering Wet kwaliteitsborging bouwen. Deze bedragen worden apart gezet voor verwachte extra uitgaven.

Overige mutaties

In de septembercirculaire wordt jaarlijks het voorschot onder het BCF-plafond uitgekeerd. In de meicirculaire volgt daarna een afrekening. Het bedrag onder het BCF-plafond is de afgelopen jaren gestegen van ongeveer € 100.000 in 2018 naar een voorschot van € 751.000 in 2022. Omdat het bedrag onder het BCF-plafond door het rijk niet structureel in de algemene uitkering wordt geraamd leidt dit bedrag tot incidentele voordelen in de jaarrekening. Vanwege de inmiddels gestegen bedragen stellen wij voor om hiervoor voortaan structureel een bedrag op te nemen in onze raming van de algemene uitkering zodat met dit geld ook beleid uitgevoerd kan worden. Wij ramen het structurele bedrag op vooralsnog behoedzaam op € 700.000. Deze raming is gebaseerd op de afrekening van 2021 (€ 786.000), het voorschot 2022 (€ 751.000) en de verwachte groei van de algemene uitkering de komende jaren.

Communicatie en vervolgproces

De septembercirculaire verwerken wij voor het jaar 2022 in de jaarstukken 2022. De jaren 2023 tot en met 2026 verwerken wij in de 1e voortgangsrapportage 2023.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

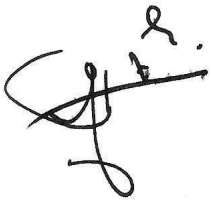

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Begrotingsbehandeling Meerjarenbegroting 2023-2026

Commissie Samenleving – 11 oktober

Programma's

4. Onderwijs

5. Sport, cultuur en recreatie

** alleen de alinea's die betrekking hebben op sport en cultuur komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

6. Sociaal Domein

7. Volksgezondheid en milieu

** alleen de alinea's die betrekking hebben op volksgezondheid komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

Commissie Ruimte – 12 oktober

Programma's

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

7. Volksgezondheid en duurzaamheid

**alleen de alinea's die betrekking hebben op duurzaamheid komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Paragrafen
Grondbeleid

Commissie Middelen – 13 oktober

Programma's

0. Bestuur en ondersteuning

1. Veiligheid

3. Economie

5. Sport, cultuur en recreatie

** alleen de alinea's die betrekking hebben op recreatie komen in deze commissiebehandeling aan de orde*

Paragrafen

Lokale heffingen

Weerstandsvermogen

Onderhoud kapitaalgoederen

Financiering

Bedrijfsvoering

Verbonden partijen

Financiën

Commissie	Portefeuille houder	Vraag	Antwoord
Ruimte	Van Orden	Klopt het dat de legesopbrengsten na invoering van de Omgevingswet lager zijn?	Ja, er kan meer vergunningsvrij gebouwd worden.
Ruimte	Albers	Suggestie bij 2.2.3 Noordtak: toevoegen Twente en volgorde wijzigen: Liemers voorop	De suggestie nemen wij in welwillende overweging.
Ruimte	Albers	Suggestie bij rapport Mobiliteitshub: rapport ook informatief naar de raad brengen	De suggestie nemen wij in welwillende overweging.
Ruimte	Albers	Vraag: komt er nog een verlichtingsplan voor het voorterrein TCF?	Er vinden nog kleine aanpassingen aan het plein plaats. We zullen bezien of ook de zichtbaarheid van met name de looproute van en naar de ingang kan worden vergroot zonder dat dit afbreuk doet aan het karakter van het plein.
Ruimte	Boone	Is de muur bij de Oude Wal op het Masiusplein nog veilig?	De muur verkeert in slechte staat. Voor de korte termijn borgen wij met tijdelijke maatregelen de veiligheid. Voor de langere termijn kijken we naar een fraaiere invulling dat recht doet aan de status van rijksmonument.
Ruimte	Albers	Zijn er vervolgacties in beeld na het afschaffen van de hondenbelasting, bijvoorbeeld toevoegen van afvalbakken?	Nee

Ruimte	Albers	Aanbiedstation: a. Hoe wordt de prijs bepaald voor aangeboden afval, per volume of per gewicht? b. Wat zijn de nieuwe tarieven van verschillende afvalsoorten. Blijven oud papier en groenafval gratis?	a. De aanbieder betaalt per gewicht. Het wegen gebeurt met behulp van een weegbrug. b. Wat nu gratis kan worden aangeboden, blijft gratis. Het beoogde tarief voor afval waarvoor betaald moet worden is € 0,11 per kg.
Ruimte	Boone	Onderhoud van de Sporthal Giesbeek is niet vermeld in het IAP, is dit gebouw van de gemeente en hoe zit het met (de kosten van) het onderhoud?	In de tijd dat het IAP is opgesteld (de periode 2019-2020) waren de sporthallen en het zwembad ondergebracht bij Ataro. In die periode was Ataro volledig verantwoordelijk voor al het onderhoud en vervangingen, vandaar dat het onderhoud niet in het IAP is opgenomen. Vervanging en verduurzaming van de sportaccommodaties staat als het goed is wel in de routekaart verduurzaming benoemd (onderdeel van het IAP). Inmiddels heeft de gemeente een ander type samenwerking met Ataro in de vorm van een DVO. Dit betekent dat wij als gemeente inmiddels wel weer verantwoordelijk zijn voor het groot onderhoud en vervangingen van de sporthal.
Samenleving	Albers	Wat is de status van de subsidie voor Zevenaar Muziekstad?	In de Meerjarenbegroting 2023-2026 wordt de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals en Zevenaar Muziekstad teruggedraaid. De financiële middelen hiervoor hebben we opgenomen.
Samenleving	Bijl	Zijn er ideeën om de ambulancepost te verplaatsen (uit het centrum, centraler aan hoofdwegen?)	Nee.

Middelen	Boone	Hoe is het verloop van de TONK-regeling en het budget dat overblijft? Hoe zit het in elkaar en waar is het restbedrag voor bedoeld? Is dit vrij te besteden?	De middelen voor de TONK-regeling (Tijdelijke ondersteuning Noodzakelijke Kosten) zijn in 2021 via de algemene uitkering beschikbaar gesteld door het Rijk aan de gemeenten. In de 1e VGR 2021 zijn middelen geraamd onder het programma 'Sociaal Domein – Minimabeleid' voor een bedrag van € 550.000. Deze middelen zijn in 2021 besteed voor een bedrag van € 75.000. Het restant is in het resultaat bij de jaarrekening 2021 opgenomen en uiteindelijk in de algemene reserve gestort.
Middelen	Boone	De algemene reserve op 1 januari 2022 bedraagt € 41.240.000. De algemene reserve op 1 januari 2023 bedraagt € 30.668.000. In 2022 is er een bedrag van €6.537.373 aan de algemene reserves toegevoegd. Dit houdt dus in dat er over 2022 € 17.109.373 aan de algemene reserves is onttrokken, dan wel naar bestemmingsreserves of voorzieningen zijn overgebracht. Heeft de organisatie een eenvoudig overzicht van alle onttrekkingen? We kunnen natuurlijk ook alle raadsbesluiten nagaan, maar wellicht is het eenvoudiger met een overzichtje.	Zie tabel 1 voor het overzicht van alle onttrekkingen.
Middelen	Boone	Duidelijk is dat door verkoop van bouwgronden de voorraden BIE en daarmee ook de verliesvoorziening afnemen.	Na de constatering van de positieve verliesvoorziening en negatieve voorraden is een nieuwe opzet gemaakt en zijn de GREX boekwaarden en verliesvoorziening aangepast. Per abuis zijn deze nieuwe gegevens niet aangepast in de geprognosticeerde balans. De

		Maar negatieve voorraden BIE en een positieve verliesvoorziening per 31 december 2025, is dat wel correct? Zou dit toegelicht kunnen worden? En dan het verloop naar 31 december 2026?	meest actuele gegevens van de grondexploitatie zijn nu verwerkt in de geprognosticeerde balans. Zie hiervoor tabel 2.

Tabel 1: **Geraamde onttrekking Algemene reserve 2022**	**Bedrag:**	**Besluit:**
Instellen reserve afschrijving locatie Vesterbos	6.500.000	Kadernota 2022
Initiatief woningbouw: uitvoering woningbouw	3.000.000	MJB 2022-2025
Vorming bestemmingsreserve duurzaamheid	1.500.000	Raadsbesluit 26-01-2022
Invoering Omgevingswet	1.276.662	Kadernota 2018; bedrag uit voorgaande jaren t.b.v. implementatie
Achterstand onderhoud groen	1.250.000	IBOR, zie 2e VGR 2022 en raadsvergadering 19-10-2022
Achterstand onderhoud wegen	1.000.000	IBOR, zie 2e VGR 2022 en raadsvergadering 19-10-2022
Noodherstelfonds	600.000	Raadsbesluit 20-04-2022
Overname WMO-hulpmiddelen	500.000	2e VGR 2022
Project Energieneutraal eigen organisatie	309.252	Kadernota 2018, bedrag uit voorgaande jaren
Regeling voucher voor MKB-ondernemers	300.000	Raadsbesluit 20-04-2022
Regeling vouchers voor horecaondernemers	200.000	Raadsbesluit 20-04-2022
Implementatiebudget bezuinigingen	165.852	Oorspronkelijk € 200.000. MJB 2020-2023
Subsidie SV Gelders Eiland	113.084	Raadsbesluit 22-12-2021
Woonrijp maken Vierkenshof Tolkamer	101.801	Raadsbesluit 26-09-2018
Initiatief woningbouw: personele capaciteit voor ontwikkeling	60.000	Amendement 03-11-2021
Project 'Klant staat centraal- verbetering dienstverlening'	41.697	Kadernota 2018 – restantbedrag
Sloopkosten Nieuwe Komstraat Lobith	40.000	Raadsbesluit 22-12-2021
Diversen < € 25.000	151.456	
Totaal	**17.109.804**	

Tabel 2:

Activa	1-1-2022	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Materiële vaste activa	156.073	142.058	167.627	176.024	177.015	177.964
Fin. Vaste activa	10.057	16.355	16.380	16.412	16.516	16.620
Voorraden BIE	44.472	37.217	25.640	5.986	10.210	1.741
-/- Verliesvoorziening	-23.279	-23.991	-25.771	-6.870	-10.199	-1.707
Uitzettingen < 1jr	13.192	12.098	12.098	12.098	12.098	12.098
Liquide middelen	1.077	-	-	-	-	-
Overlopende activa	5.288	5.288	5.288	5.288	5.288	5.288
Totaal activa	**206.880**	**189.025**	**201.262**	**208.938**	**210.928**	**212.004**

Passiva	1-1-2022	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Reserves (Eigen vermogen)	61.144	54.118	49.632	51.050	55.084	52.881
Voorzieningen	10.579	12.387	11.506	11.071	10.293	10.518
Vaste schulden	113.807	99.797	108.627	114.871	116.433	117.796
Vlottende schulden	6.491	7.864	16.638	17.087	14.259	15.950
Overlopende passiva	14.859	14.859	14.859	14.859	14.859	14.859
Totaal passiva	**206.880**	**189.025**	**201.262**	**208.938**	**210.928**	**212.004**

Raadsvoorstel

Onderwerp	Collegeprogramma 2022-2026
Zaaknummer	Z/22/431326
Documentnummer	INT/22/1119872
Portefeuillehouder	College van B&W
Portefeuille	Algemene Zaken
Behandelend ambtenaar/afdeling	Willem Huberts/Alesig Croes
Telefoon	0316-595326/5386
E-mail	w.huberts@zevenaar.nl/a.croes@zevenaar.nl

1. Samenvatting

Het college heeft een collegeprogramma opgesteld waarin de uitwerking van het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!" in resultaten en planning is opgenomen. Het collegeprogramma vormt de leidraad voor het college in de bestuursperiode 2022-2026. Het collegeprogramma is financieel vertaald in de meerjarenbegroting 2023-2026. Daarin staan ook de financiële gevolgen van autonome ontwikkelingen en ander nieuw beleid.

2. Raadsvoorstel

1. Het collegeprogramma 2022-2026 als uitwerking van het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!" vast te stellen.

3. Waarom naar de raad

Op 16 maart 2022 hebben de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. Vervolgens zijn de coalitieonderhandelingen van start gegaan met het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!" als resultaat. Het collegeprogramma is de uitwerking van dit coalitieakkoord en daarmee het werkprogramma van het college van burgemeester en wethouders voor de huidige bestuursperiode. Het collegeprogramma leggen wij ter vaststelling aan u voor.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

In het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!" is opgenomen hoe Zevenaar bestuurd moet worden de komende jaren. Om de doelen die zijn opgenomen in het coalitieakkoord te kunnen verwezenlijken zijn deze vertaald naar een collegeprogramma. In dit werkprogramma voor het college zijn uitvoerbare doelstellingen en resultaten opgenomen voor de komende jaren. Met resultaten bedoelen we de activiteiten die uitgevoerd moeten worden om tot realisatie van de doelstellingen uit het collegeprogramma en het coalitieakkoord te kunnen komen. Het collegeprogramma heeft daarmee het karakter van een richtinggevend programma voor de huidige bestuursperiode. Het collegeprogramma stelt de raad en het college in staat tussentijds en aan het eind van de collegeperiode te toetsen in hoeverre de doelstellingen en de beoogde resultaten daadwerkelijk zijn gerealiseerd.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1. Het realiseren van de bestuurlijke wensen en prioriteiten uit het coalitieakkoord

Het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!" is de basis voor deze bestuursperiode. In het coalitieakkoord zijn wensen, ontwikkelingen en doelen verwoord op basis waarvan Zevenaar de

komende jaren bestuurd zal worden. Om de doelen van het coalitieakkoord uit te kunnen voeren zijn deze vertaald naar een collegeprogramma met resultaten. Niet alle resultaten kunnen (tegelijkertijd) worden behaald. Daarom is de uitvoering van het collegeprogramma zo realistisch mogelijk gespreid over de bestuursperiode. De prioritering en realisatie (de planning en het ambitieniveau) worden jaarlijks vastgesteld in de reguliere P&C-cyclus. Dit gebeurt vanuit de bestuurlijke ambities en wensen, maar rekening houdend met de beschikbare capaciteit van menskracht en middelen.

1.2 De financiële consequenties van het collegeprogramma zijn verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2026
De uitvoering van het collegeprogramma is zo veel mogelijk in de jaren gespreid, niet alleen om aansluiting te zoeken bij de beschikbare ambtelijke capaciteit maar ook bij de beschikbaarheid van financiële middelen. Waar mogelijk is gezocht naar een incidentele dekking door gebruik te maken van bestaande voorzieningen en reserves. De gemaakte keuzes zijn echter niet voor de eeuwigheid. De (tussentijdse) verantwoording over het collegeprogramma wordt een standaard onderdeel van de P&C-cyclus en kan aanleiding zijn om de gemaakte keuzes bij te stellen of te herzien.

Alternatieven
n.v.t.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?
De (tussentijdse) verantwoording over de uitvoering van het collegeprogramma is een standaard onderdeel van de P&C-cyclus en kan aanleiding zijn om de gemaakte keuzes bij te stellen of te herzien.

7. Klimaat en duurzaamheid
n.v.t.

8. Communicatie
Het collegeprogramma 2022-2026 wordt digitaal ter beschikking gesteld via de website.

9. Kosten, baten en dekking
n.v.t.

10. Bijlagen
De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	1119870	Collegeprogramma 2022-2026
2.	Z/22/420466/1102687	Coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!"

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

Onderwerp	Collegeprogramma 2022-2026
Zaaknummer	Z/22/431326
Documentnummer	INT/22/1119872

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

Gelet op artikel 189 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Het collegeprogramma 2022-2026 als uitwerking van het coalitieakkoord "Het moet anders en het gaat anders, samen!" vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 2 november 2022

De griffier	De burgemeester
I.M. van Dijk	L.J.E.M. van Riswijk

COLLEGEPROGRAMMA

2022-2026

ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Algemeen

Voorwoord 3

Bestuurlijke hoofdlijnen 4

Programma's

0. Bestuur en ondersteuning 5

1. Veiligheid 11

2. Verkeer, vervoer en waterstaat 13

3. Economie 16

4. Onderwijs 19

5. Sport, cultuur en recreatie 20

6. Sociaal Domein 25

7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid 28

8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing 32

VOORWOORD

Voor u ligt het collegeprogramma 2022-2026. Dit collegeprogramma is een nadere uitwerking van het door Lokaal Belang, PvdA, VVD, D66 en GroenLinks gesloten coalitieakkoord. Het collegeprogramma vormt het werkprogramma, waarmee wij de komende jaren onze bestuurlijke ambities in goede samenwerking met de gemeenteraad en de samenleving willen waarmaken.

Voor de indeling van dit programma hebben we de programma-indeling van de gemeentebegroting gevolgd. Daarmee is het voor velen een herkenbare opzet. Door de doorvertaling in de meerjarenbegroting kan de uitvoering van het collegeprogramma in de P&C-cyclus gevolgd en gemonitord worden. Halverwege de collegeperiode is er een uitgebreid evaluatiemoment.

In het collegeprogramma is aangegeven wanneer we een bepaalde activiteit starten en wanneer de realisering wordt verwacht. Soms is realisering na de collegeperiode voorzien. In dat geval hebben we ervoor gekozen dat aan te duiden met de toevoeging 'e.v.' (en verder). Voor het geval een activiteit of voornemen onze aandacht gedurende de gehele collegeperiode vraagt is dat aangeduid met “doorlopend”.

In het coalitieakkoord is een aantal onderwerpen opgenomen voor de raadsagenda.

ALGEMEEN

Deze onderwerpen zijn vooralsnog niet volledig uitgewerkt in dit collegeprogramma.
Het betreft:

1. bestuurlijk-ambtelijk samenspel (organisatiecultuur), zie 0.3.1
2. participatie, zie 0.2.1
3. mobiliteitsvisie/parkeren, zie 2.1.4 en 2.3.1
4. onderhoud/beheer wegen en groen, zie 5.6.1
5. harmonisatie subsidiebeleid, zie 5.1.1
6. mantelzorgwaardering, zie 6.3.1
7. zorgpreventie
8. opvang vluchtelingen/asielzoekers

Over deze onderwerpen wil de coalitie eerst een open gesprek voeren in de gemeenteraad. De standpunten en uitganspunten worden verkend voordat het college wordt gevraagd, rekening houdend met de uitkomsten van het open gesprek, met een concreet voorstel te komen. Daarmee is de raad vanaf het begin bij deze onderwerpen betrokken en krijgt hij daarmee optimale mogelijkheden om te sturen.
De gepresenteerde lijst is een eerste voorzet. Het is een agenda van de raad, dus staat het de raad vrij nog wijzigingen en aanvullingen op de geselecteerde onderwerpen aan te brengen. Het is aan de raad om te bepalen op welke wijze hij het open gesprek over deze onderwerpen wil voeren. Wordt er van het college een voorbereiding van deze gesprekken verwacht, bijvoorbeeld in de vorm van een startnotitie.

Of wil de raad met ondersteuning van de griffie geheel zelf het initiatief nemen? Zo lang hierover nog geen uitsluitsel is gegeven is het college (nog) niet aan zet.

Voor bepaalde onderwerpen is de voorbereiding van de besluitvorming al (ver) gevorderd, zoals bij het onderhoud en beheer van wegen en groen. Hiervoor ligt een uitgewerkt integraal beheer en onderhoudsplan (IBOR) voor. Spoedige besluitvorming hierover is ook nodig omdat de provinciale toezichthouder een actueel beheer- en onderhoudsplan verlangd bij de beoordeling van de meerjarenbegroting 2023-2026. De voorafgaande consultatie wordt daarom hier vormgegeven door voor de besluitvormingsroute een informatieve raadsbijeenkomst te plannen. De raad wordt uitvoerig geïnformeerd over het IBOR-plan, waarna een open gedachtewisseling kan plaatsvinden.
Voor andere onderwerpen geldt dat het kan voorkomen dat maatschappelijke ontwikkelingen of actualiteiten, zoals de opvang van vluchtelingen en asielzoekers of zorgpreventie, voorbereiding van beleid dan wel besluitvorming door het college noodzakelijk maakt. Indien dit het geval is informeren en betrekken wij de raad direct.

Onderwerpen die op de raadsagenda voorkomen zijn in dit collegeprogramma aangeduid met de volgende icoon:

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

De gemeente Zevenaar is in 2018 ontstaan uit een samenvoeging van de voormalige gemeenten Rijnwaarden en Zevenaar. De herindeling had ten doel een sterke gemeente te vormen, die op haar taken berekend is. Door de decentralisatie van taken van het rijk worden aan de gemeenten steeds meer taken toebedeeld. Er was een sterke gemeente nodig om al die taken op een goede wijze uit te voeren.

Er ontstond een nieuwe gemeente met een sterke stad en daaromheen een gevarieerd landelijk gebied met krachtige dorpen. De stad en dorpen staan in een goed evenwicht tot elkaar en bieden goede randvoorwaarden voor verdere ontwikkeling. De stad als een veelzijdig centrum met een uitgebreid pakket aan voorzieningen, van regionaal formaat. De krachtige dorpen bevinden zich in een landelijk gebied met een prachtige natuur en een schitterend landschap, dat van steeds meer betekenis wordt als het gaat om de mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Gemeente en inwoners voelen zich verantwoordelijk voor de leefbaarheid van stad en dorpen.

Wij staan voor een open, transparante en integere bestuurscultuur. Het bestuurlijk ambtelijk samenspel moet daarin het goede voorbeeld geven.

De samenwerking met inwoners, bedrijven en instellingen vormt een vanzelfsprekendheid bij de ontwikkeling en uitvoering van de gemeentelijke taken. Goede dienstverlening staat voorop.

Wij willen een verbindende gemeente zijn. De duiding hiervan in het herindelingsontwerp is als volgt:
Als gemeente zoeken we partners om nieuwe en creatieve antwoorden te geven op maatschappelijke vraagstukken. Daarbij treden we vooral verbindend op en niet als trekker. De gemeente ondersteunt het proces en laat de uitvoering waar mogelijk en wenselijk over aan maatschappelijke instanties, verenigingen, (georganiseerde) burgers en private partijen.

Al deze uitgangspunten voor de bestuurlijke fusie in 2018 zijn nog onverkort van kracht en vormen ook de leidraad van het nieuwe coalitieakkoord van de coalitiepartijen en voor dit collegeprogramma.

Dienstverlening, organisatiecultuur en participatie worden expliciet tot de rode draden van het coalitieakkoord bestempeld. Het ambitieuze akkoord staat ook voor forse opgaven in het sociale domein, op het gebied van duurzaamheid en als het gaat om de woningbouwopgaven. Wij willen daar in samenwerking met de raad en de inwoners en bedrijven een succes van maken.

Dit willen we doen vanuit onze kernwaarden samenwerking, resultaatgerichtheid en klantgerichtheid.

Zevenaar maakt deel uit van verschillende samenwerkingsregio's en samenwerkingsverbanden. Wij zijn realistisch en weten dat wij niet alle verantwoordelijkheden zelf kunnen organiseren. Binnen regionale samenwerkingsverbanden vinden we het belangrijk dat regionale afspraken voldoende ruimte bieden voor lokale kleur en invulling. We acteren in de basis als slimme volger. Zien we directe meerwaarde voor onze inwoners of draagt de ontwikkeling bij aan onze ambities en doelstellingen? Dan maken we bewust de keuze om wel als koploper te acteren en een actieve rol te spelen. Zo weten de samenwerkingspartners wat ze aan ons hebben. Voor een aantal opgaven is ook een sterke regionale samenwerking nodig, met name in de Groene Metropoolregio. De regionale opgaven zijn een verlengstuk van onze Zevenaarse ambities en opgaven en komen terug bij de resultaten in de verschillende programma's (bij 2.2.4 / 3.3.1 / 3.3.3 / 5.4.2 / 7.4.2 en 8.2.1). Wij zetten daarom in op een actieve rol hierin.

0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

WAT WILLEN WE?

Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

WAT DOEN WE?

0.1 VERBETEREN VAN DIENSTVERLENING AAN INWONERS, BEDRIJVEN EN INSTELLINGEN.

0.1.1 Wij stellen een nieuw dienstverleningsbeleid op

Wanneer: 2023-2024

Iedereen binnen onze gemeente is verantwoordelijk voor een goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers. We stellen een dienstverleningsbeleidsplan op. Hierin formuleren we onze ambities, (meetbare) doelen en daarbij horende resultaten zodat we de komende jaren onze dienstverlening steeds verder verbeteren. We voeren om de drie jaar een burgerpeiling uit om de tevredenheid van inwoners over onze gemeentelijke dienstverlening te meten. De uitkomsten van deze burgerpeiling nemen we mee in het opstellen en evalueren van het dienstverleningsbeleid.

0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit

Wanneer: 2022-2026

Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken digitaal en online regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We ondersteunen inwoners die minder digitaal vaardig zijn bij hun aanvraag. Persoonlijk contact blijft mogelijk. We bouwen digitale formulieren die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning of e-IDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Deze wet geeft inwoners het recht om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen.

0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal

Wanneer: 2022-e.v.

Dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op onze websites kunnen begrijpen vinden wij belangrijk. Documenten die online gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter

Wanneer: 2024-2026

Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners met ons mee te denken. We verplaatsen ons in de inwoner door 'klantreizen' te maken. In een klantreis interviewen we inwoners over hoe zij de contactmomenten met de gemeente hebben ervaren. We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze werkprocessen klantgerichter in te richten.

0.2 STIMULEREN VAN BETROKKENHEID VAN INWONERS, ONDERNEMERS EN INSTELLINGEN

0.2.1 Wij coördineren participatie

Wanneer: 2023-2024

Participatie gaat over op welke manieren inwoners mogen meedenken en meepraten over onderwerpen en beleid in de gemeente. Participatie is een belangrijk thema voor onze bestuursperiode. Participatie is een rode draad in het coalitieakkoord en in dit collegeprogramma, maar ook onderwerp op de raadsagenda. In verschillende resultaten in dit collegeprogramma is participatie concreet benoemd, onder andere bij energietransitie (7.2.1), ruimtelijke plannen en wonen (8.2.3), invoering van de omgevingswet (8.2.2) en openbare ruimte (5.6.5 en 8.2.3).

0.3 OPTIMALISEREN VAN BESTUURLIJK AMBTELIJK SAMENSPEL

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur

Wanneer: 2023-2024

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen richt zich op verschillende dimensies. In de eerste plaats raakt dit het functioneren van de raad zelf. Daarnaast gaat het om de betrekkingen tussen het college en de raad. Verder is er het samenspel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie en tenslotte het samenspel met de samenleving. Van belang is dat men op een respectvolle manier met elkaar omgaat met ruimte voor eenieders mening en standpunt. Het debat wordt op een goede en toegankelijke manier gevoerd, het besluitvormingsproces is helder en duidelijk en men gunt elkaar een succes.

Raad en college moeten vanuit een duidelijke taakverdeling werken met een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemersrol. Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare besluiten en voert deze besluiten uit. Rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren moeten structureel onderdeel zijn van het samenspel tussen raad en college.

De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze en fungeert als antennefunctie voor het bestuur. Zij informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente ontwikkelingen in de samenleving.

In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie hebben we de uitdaging om onze organisatie hierop nog beter in te richten en onze medewerkers daarvoor de goede uitrusting te geven.

Voor een goed samenspel met de samenleving is het van belang om samen op te trekken en zuiver te zijn over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden. Rond concrete maatschappelijke opgaven organiseren we samenwerking en bundelen we de krachten. Participatie vormt een rode draad in de aanpak van de ambities uit dit collegeprogramma.

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen is een proces van lange adem. Een allesomvattende aanpak is er eigenlijk niet. De bereidheid om te willen veranderen en het inzicht in de mogelijkheden en kansen om elkaar te versterken en te helpen, zijn de eerste stappen naar een verbeterde samenwerking. In de raadagenda wordt de verdere aanpak uitgewerkt.

0.4 VERBETEREN VAN DE BEDRIJFSVOERING (BETERE STURING EN BEHEERSING VAN PROCESSEN) ALS ONDERSTEUNING AAN HET REALISEREN VAN TAKEN EN DOELEN VAN DE GEMEENTE

0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing

Wanneer: doorlopend

Een goede interne beheersing is de basis voor een transparante en betrouwbare gemeente, die zijn doelstelling weet te realiseren en verantwoord omgaat met de middelen die zij beheert. We willen een (digitaal) toegankelijke, betrouwbare organisatie zijn waarbij veiligheid en zorg voor onze inwoners voorop staat. Om dit te kunnen realiseren moet de interne beheersing van onze bedrijfsvoering-processen op orde zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de risico's en moeten daar adequate maatregelen voor inrichten.

Hiervoor is concernbreed aandacht, ook waar het gaat om de beschikbare capaciteit om de uitvoering van de bestuurlijke ambities te realiseren vanuit alle domeinen (fysiek, sociaal en bedrijfsvoering).Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de doelen in het coalitieakkoord en dit collegeprogramma.

Wij leggen verantwoording af aan de raad over de kwaliteit van de interne beheersing in de paragraaf bedrijfsvoering van de P&C-documenten. Daar gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersing met specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid. Met name ook de verwachte toename van het aantal cyberincidenten de komende jaren, vereist dat cybersecurity integraal onderdeel moet zijn binnen onze processen. We blijven dan ook investeren in het veilig inrichten van onze bedrijfsvoeringprocessen en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers. Ter ondersteuning hiervan starten we met de doorontwikkeling van meetlatten en (beleids)indicatoren om de effectiviteit van beleid beter te kunnen meten.

0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie

Wanneer: 2023-2024

Om de lokale economie te stimuleren, zetten we in op het gebruik van lokale producten. Dit geldt ook voor lokale diensten. In verband met de complexiteit van inkoop en aanbesteding en de toenemende aandacht vanuit rechtmatigheid is het noodzakelijk om voor dit onderwerp vol aandacht te hebben. Dit thema – en ook social return en duurzaamheid - komt nadrukkelijk aan bod bij het herijken van ons inkoopbeleid. Tevens positioneren we de inkoopfunctie zodanig dat deze past bij de huidige ambitie van de organisatie en het bestuur.

0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever

Wanneer: 2022-2026

Er is sprake van een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. We willen ook nu in staat blijven om (nieuwe) medewerkers aan te trekken, te boeien, te binnen en te behouden. We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven we zelf het goede voorbeeld.

Wij nemen maatregelen, die zijn gericht op het faciliteren van groei in de professionele en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers. Daarnaast richten we ons op het kunnen bieden van moderne marktconforme arbeidsvoorwaardelijke ontwikkelingen en aandacht voor diversiteit en inclusiviteit.

We investeren in centrale regievoering op werving en selectie, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Dit heeft een tweeledig doel. Allereerst richten we ons op ontwikkeling en behoud van onze huidige medewerkers. Daarnaast willen we ook een gezonde instroom in ons personeelsbestand. We zien landelijk dat medewerkers steeds meer betekenisvol werk zoeken. Als gemeente kunnen we dit gezien onze maatschappelijke taak zeker bieden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van ervaren vakvolwassen medewerkers steeds uitdagender. We willen door het inzetten van traineeships, stages en ontwikkelfuncties als werkgever aantrekkelijker worden voor de jongere generatie. We investeren daarbij in opleiding en begeleiding van deze doelgroep naar vakvolwassen medewerkers.

0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid

Wanneer: 2023-2024

Het uitgangspunt hierbij is dat er aansluiting is op de visie en missie van de organisatie. Het doel van het strategisch personeelsbeleid is om ondersteunend te zijn aan het realiseren van doelstellingen (beleidsmatig en organisatorisch) door adequate inzet van personeel en organisatie. Het stapsgewijs toewerken naar een vernieuwd strategisch personeelsbeleid stelt ons in staat om in te spelen op veranderingen in de toekomst. Na de herindeling in 2018 zijn we vooral bezig geweest met consolideren en de basis van de organisatie op orde brengen. We willen nu meer gaan kijken naar veranderingen in de samenleving, maatschappelijke opgaven, nieuwe taken en de arbeidsmarkt. We brengen op basis daarvan kansen en uitdagingen in beeld.

Door dit anticiperend inzicht kunnen we tijdig interventies in gang zetten om de organisatie wendbaar te houden. Door:

- arbeidsmarktcommunicatie
- doorontwikkeling van de Zevenaar Academie
- beleid voor duurzame inzetbaarheid
- verhogen van digitale vaardigheden
- datagedreven werken
- digitalisering, automatisering en robotisering
- aanpassing van arbeidsvoorwaarden
- aansluiting beschikbare formatie t.o.v. uitvoeringsvraag borgen (m.n. binnen fysiek en sociaal domein)

Een onderdeel van het strategisch personeelsbeleid is het opmaken van een strategische personeelsplanning. Op basis van de opgedane inzichten inventariseren we welke competenties noodzakelijk zijn om de doelstellingen en ambities van bestuur en organisatie te realiseren. We brengen kwantitatief en kwalitatief in beeld wat de huidige situatie is en waar we naar toe willen groeien.

Wij houden daarbij rekening met de te verwachten competenties als gevolg van de ambities zoals deze in het coalitieakkoord zijn opgenomen. Wij sturen op het (verplicht) ontwikkelen en bijhouden van (dienstverlenings)competenties, schriftelijke en mondelinge communicatie en vakinhoudelijke kennis en competenties.

0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers

Wanneer: 2022-2023

We leven in een informatiesamenleving. Dit zien we onder meer aan de razendsnelle ontwikkeling van ICT. Om deze ontwikkeling bij te kunnen houden, moeten we in staat zijn om snel en flexibel te handelen. Hiervoor hebben we informatiekundige kennis in eigen huis nodig, maar ook partners om ons heen die mee kunnen gaan in de veranderende vraag. RID de Liemers is een belangrijke partner als uitvoeringsorganisatie. In Liemers verband stellen we een toekomstvisie voor RID de Liemers op. Hierin wordt ook duidelijk of de RID robuust genoeg is om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. In het uitwerken van de opdracht betrekken we medewerkers, directie, gemeentesecretarissen en bestuurders van de verschillende organisaties.

0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en ontwikkelen het datagedreven werken in Zevenaar

Wanneer: 2022-2026

Het tempo van de digitale transitie is ook in onze organisatie de laatste tijd versneld. We willen daarmee meer en beter inspelen op digitale ontwikkelingen in de maatschappij en economie. Als meest nabije overheid hebben we de zorg voor inwoners die zich minder of niet redden in dit digitale tijdperk. Daarnaast zijn we scherp op privacy en informatieveiligheid. Dit is het fundament voor onze kijk op het gebied van digitalisering. We willen de veranderkracht van digitalisering verder te benutten.

Het ontwikkelen van een datastrategie is een prioriteit. In deze strategie worden onder andere datamanagement, governance, beveiliging en bewustwording (bijvoorbeeld rondom het werken met algoritmen) aangestipt. We werken toe naar het kunnen analyseren van trends met data om vooruit te kunnen kijken. Daarvoor moet eerst de basis op orde zijn. Die basis wordt gelegd in deze collegeperiode. We voeren diverse experimenten uit. Bij succesvolle resultaten rollen we deze verder uit.

Aan het einde van de collegeperiode is het goed kunnen analyseren van data, ter beoordeling van beleid, steeds vaker een dagelijkse gang van zaken. Het verbreedt onze kennis uit en over onze omgeving. We halen data uit onze systemen en tonen deze in verschillende dashboards. Bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid, wachttijden en doorlooptijden van onze dienstverlening. Het dashboard maakt zichtbaar waar we met de dienstverlening staan en waar verbeterkansen liggen. Op basis hiervan stellen we doelen voor verdere verbetering

0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening

Wanneer: 2022-2025

Inwoners moeten zoveel mogelijk zaken digitaal, online kunnen regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. Voor wie dit lastig is, blijft persoonlijk contact mogelijk.
Digitalisering van onze dienstverlening en een efficiënt werkende gemeente vragen om goed georganiseerde informatievoorziening. Maar informatievoorziening is meer dan dat, want het is ook een randvoorwaarde voor het behalen van maatschappelijke doelen. De realisatie van de digitale transformatie van de gemeente Zevenaar gaat gepaard met een goede centraal georganiseerde informatievoorziening op het gebied van het functioneel beheer van de gemeentelijke applicaties.

0.4.8 Wij verbeteren het (digitaal) documentenbeheer

Wanneer: 2022-2025

Onze manier van werken willen we blijven verbeteren. Belangrijk element daarbij is dat we goed zorg hebben voor de (digitale) documenten die we in huis hebben. We werken systematisch aan het verder op orde en in control brengen van het (digitaal) informatiebeheer.

Dit doen we tijdens deze bestuursperiode op basis van een informatiebeheerplan (2023) en met een kwaliteitssysteem informatiebeheer. Belangrijk onderdeel is de zorg voor informatie in vakapplicaties.

Daarnaast bereiden we ons voor en sluiten we aan op een e-depot, waarin het opslaan van informatie en het garanderen van de houdbaarheid van deze digitale informatie voor langere tijd is ingericht.

0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit

Wanneer: 2022-2027

Een open cultuur vinden wij belangrijk, we willen duidelijk zijn in wat we doen en waarom.

De invoering van de Wet open overheid faciliteert dit:

- We voeren een analyse uit om te bepalen wat de impact is van de Woo op de gehele organisatie.
- We stellen een strategie op voor het uitvoeren van de Woo, waarin onder andere ambitieniveau, communicatiewijze (intern en extern) en participatie aan bod komen.
- Wij voeren actieve openbaarmaking in (het online publiceren van minstens de 11 aangewezen informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten). Hierbij houden we de landelijke planning aan.

De aanpak richt zich daarnaast op de gemeentelijke systemen (o.a. aanschaf van software), cultuur (o.a. trainen medewerkers) en het op orde brengen van de informatiehuishouding (o.a. vastleggen van meta-gegevens bij te bewaren documenten).

0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040

Wanneer: 2025-2026

De raad heeft eind 2020 het Integraal Accommodatieplan (IAP) voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke gemeentelijke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders worden elke vier jaar opnieuw onder de loep genomen om rekeningen te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten. Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het beoordelen of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of het dorp bij voorkeur in combinatie met wonen.

0.5 ZORGEN VOOR EEN BETROUWBARE EN EEN HOUDBARE FINANCIËLE HUISHOUDING

0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit

Wanneer: 2022-2026

In ons financieel beleid is het uitgangspunt: een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. De beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. We blijven de P&C-cyclus doorontwikkelen.

0.5.2 Wij herijken de lokale belastingen

Wanneer: 2023-2026

De lokale lasten voor inwoners, ondernemers en verenigingen houden wij zo laag mogelijk. De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. In de wet staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. De gemeenteraad besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen. We groeien mee met de landelijke impulsen met betrekking tot sociaal invorderen en de basisregistraties WOZ en BAG.

De komende periode zetten we in op het volgende:

- Een modern en actueel lokaal belastinginstrumentarium.
- Afschaffen van de hondenbelasting.
- Afschaffen van de vermakelijkheidsretributie als een bijdrage voor gebruikmaking van gemeentelijke voorzieningen door grote commerciële evenementen is geborgd.
- Wijzigen van het tarief van de precariobelasting op terrassen naar het niveau van belastingjaar 2019.
- Bij bestemmingsheffingen en retributies heffen wij in principe 100% kostendekkende tarieven (m.u.v. de marktgelden en lijkbezorgingsrechten).
- Alhoewel de toeristenbelasting een algemene belasting is, zetten wij deze inkomsten in voor recreatie en toerisme.
- Onze basisregistraties WOZ en BAG voldoen aan de landelijk complexer wordende kwaliteitseisen; ook met het oog op de Samenhangende objectenregistratie (SOR) die ingevoerd gaat worden.
- Wij hebben een sociaal invorderingsbeleid met ruimte voor maatwerk.
- Moderniseren van onze digitale belastingbalie. Zo kunnen onze inwoners op een gebruiksvriendelijke manier belastingzaken raadplegen en regelen.

1. VEILIGHEID

WAT WILLEN WE?

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

WAT DOEN WE?

1.1 BESTRIJDEN VAN ERNSTIGE OVERLAST EN CRIMINALITEIT

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen

Wanneer: 2022-2026

We zetten in op preventief outreachend jongerenwerk in Zevenaar.

Dit houdt in dat de jongerenwerkers ondersteuning bieden binnen de leefwereld van de jongeren.
In 2022 start een pilot jongerenwerk op straat. Dit wordt in 2023 geëvalueerd. Bij preventief beleid kijken we ook naar maatregelen om te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Voldoende speel- en sportvoorzieningen en locaties voor het organiseren van activiteiten voor jongeren kunnen preventief werken en overlast elders beperken of voorkomen.

Voor de aanpak van overlast veroorzakende en/of criminele jeugdgroepen werken we samen met betrokken partijen op basis van het in 2022 afgesproken convenant. Gezien de ontwikkeling van de problematiek met overlast veroorzaakt door jeugdigen in onze gemeente willen we, naast het outreachend jongerenwerk, de inzet van jeugdboa's onderzoeken. Een jeugdboa richt zich specifiek op jeugdigen en de daarbij horende overlast. De inzet van een jeudgboa gaat een stap verder dan het jongerenwerk en kan een repressief karakter aannemen. De jeugdboa kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa's.

Belangrijk hierbij is dat we deze problematiek vanuit inhoud en bestuurlijk-ambtelijke inzet integraal benaderen vanuit beide prevalente belangen: zorg voor onze jongeren en zorg voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp

Wanneer: 2022-2024

Er kan sprake zijn van ordeverstorend verward gedrag bij bepaalde ziektebeelden, verslavingsproblematiek of andere onderliggende psychosociale problemen. De verbinding tussen zorg en veiligheid is van cruciaal belang voor het integraal bieden van ondersteuning voor kwetsbare inwoners met multiproblematiek en begeleiding naar passende hulp.

We beschrijven onze integrale aanpak op het gebied van preventie en dienstverlening in een lokaal plan kwetsbare inwoners. Dit doen we samen met maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en (vertegenwoordigers van) inwoners. Lokaal richten we ons op voorzieningen als respijtzorg en tijdelijke opvang. We werken daarbij via de lijn: voorkomen en signaleren – dienstverlening – toezicht en handhaving.

Regionale voorzieningen gelden als vangnet. Veiligheid en handhaving is het sluitstuk van de keten. We werken samen met de politie indien er sprake is van verstoring van de openbare orde en veiligheid, maar ook wanneer er sprake is van zorgvragen die door politie geconstateerd worden. Vanuit deze samenwerking zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlast gevende personen

1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen

Wanneer: 2022-e.v.

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp en de stad én in het buitengebied. We werken hiervoor samen met partners vanuit het werkveld, zoals de politie en partners vanuit het RIEC-verband. Het RIEC is het Regionale Informatie- en Expertise Centrum dat zich richt op bestrijding van ondermijnende criminaliteit

We zorgen voor een veilige en prettig leefbare gemeente. Hierbij hebben we een aantal speerpunten:

- De inzet van cameratoezicht zien we als laatste inzetmiddel, we willen dit dus zo min mogelijk inzetten. Tijdelijke inzet van camera's kan een overweging zijn.
- We continueren de inzet van het kernteam ondermijning. We zetten in op kleinschalige controles met interne collega's, waar nodig aangevuld met onze partners uit het RIEC-verband.
- We geven uitvoering aan Uitvoeringsplan Ondermijning 2022-2023.
- We geven opvolging aan de aanbevelingen uit Weerbaarheidsscan (2022) van het RIEC.

Regionaal, vanuit het RIEC, maar ook door de Provincie Gelderland wordt geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning op verschillende vlakken. Willen we hiervan profiteren dan is nu het moment om hieraan deel te nemen. Zo zijn we gestart met Ariadne (aanpak vakantieparken). Er is een Districtelijk ondermijningsteam ingesteld dat kan ondersteunen bij integrale controles en is er een platform veilig ondernemen actief, dat zich specifiek richt op het buitengebied.

1.2 MET TOEZICHT EN HANDHAVING INZETTEN OP NALEVING VAN DE REGELGEVING

1.2.1 Wij vergroten de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en werken aan het verhogen van het veiligheidsgevoel

Wanneer: 2023-e.v.

Boa's zijn beter zichtbaar in buurten en wijken en zijn voor inwoners goed bereikbaar. Door capaciteitsuitbreiding is er meer handhavingsinzet, aansturing en informatieanalyse. Dit resulteert in een veiligere leefomgeving door verbeterde samenwerking intern (Openbare Orde Veiligheid en Sociaal Domein) en met de politie.

2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

WAT WILLEN WE?

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

WAT DOEN WE?

2.1 OPTIMALISEREN VAN DE BEREIKBAARHEID VIA VERKEERSVEILIGE INFRASTRUCTUUR

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12

Wanneer: 2024-2028

Een doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 met daarbij de aanleg van deze twee nieuwe aansluitingen heeft gevolgen voor het verkeer op ons onderliggend wegennet. Wij zetten ons in om hinder (o.a. sluipverkeer) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

2.1.2 Wij verbeteren de aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met het centrum

Wanneer: 2022-2024

De aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met de bestaande situatie op de Didamstraat is niet optimaal. Daarom is het dringend gewenst om de gehele parkeerplaats aan de Didamsestraat te reconstrueren. Dit valt echter buiten de reikwijdte van dit project.

Aangezien het nog enige tijd duurt voordat vanuit onderhoud de parkeerplaatsen (verharding) vervangen moeten worden, voegen wij dit gedeelte toe aan het project fietsstraat Babberichseweg. Als de herinrichting wordt gecombineerd met een goede fietsverbinding naar het centrum kan een deel van de kosten gedekt worden door de fietssubsidie. De rest dient via eigen middelen te worden gedekt. Dit vraagt extra budget.

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer

Wanneer: 2022-2030

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Wij streven naar een optimale toegankelijkheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte, wegen, en fietspaden. We stimuleren het fietsen door goede en veilige fietsroutes en zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren.

Binnen ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, dat onderdeel gaat vormen van een nieuw op te stellen mobiliteitsvisie, geven wij prioriteit aan de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer.

2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid

Wanneer: 2024-2025

In de bredere mobiliteitsvisie die wij opstellen, actualiseren wij de (beleids)plannen op het gebied van verkeer en vervoer. Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Aan de raad wordt parkeren en het parkeerbeleid voorgelegd voor beeldbepaling en meningsvorming (zie 2.3.1.). Uiteraard betrekken wij onze inwoners en belangengroepen ook bij het opstellen van de visie, onder andere om de locaties waar verkeersonveiligheid ervaren wordt in kaart te brengen.

Verkeersveiligheid krijgt naast mobiliteit en verkeerscirculatie volop aandacht in deze visie. Dat geldt ook voor verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid op de wegen die niet in eigen beheer/eigendom zijn. Hiervoor treden wij voortvarend in overleg met andere wegbeheerders, zoals de Provincie Gelderland.

In het huidige Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP) zijn in het uitvoeringsprogramma doelstellingen gekoppeld aan jaartallen waarin het doel bereikt dient te worden. In deze collegeperiode integreren wij de acties uit het GVVP in de nieuw op te stellen mobiliteitsvisie. Wij onderzoeken of de acties aansluiten op onze visie op een verbetering van de verkeersveiligheid.

2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven

Wanneer: 2022-2026

Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg. Wij ondersteunen en maken daarbij gebruik van lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden en maken gebruik van het nog op te richten participatieplatform. Verder houden wij een enquête specifiek gericht op het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties. De input verwerken we in de plannen ter uitvoering van het GVVP.

2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen

Wanneer: 2022-2030

Wij benutten elke gelegenheid om de gewenste aanpassingen aan het wegennet in en rondom Babberich en Zevenaar (Witte Kruis) onder de aandacht te brengen bij de provincie en Rijkswaterstaat. Wij zetten in op het stimuleren van verbeteringen en anticiperen hierop. Dit doen we zowel ambtelijk als bestuurlijk. De hiervoor reeds gedane inspanningen in de afgelopen jaren zetten wij voortvarend voort in deze collegeperiode. Daarbij zetten wij ons in om de gebiedsoplossing samen met de provincie gerealiseerd te krijgen. Het doortrekken van de Witte Kruis maakt onderdeel uit van de gebiedsoplossing Babberich.

Zo nodig en mogelijk treffen wij kleinschalige maatregelen voor wegen waar de gemeente wegbeheerder van is.

2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer 2024-2025

Wanneer: 2024-2025

Bij het opstellen van een brede mobiliteitsvisie zoeken we een oplossing om de toename van verkeer op verschillende plekken in de gemeente in goede en veilige banen te leiden. Waar nodig en mogelijk verminderen we het drukke verkeer. Het project ViA15 brengt met de realisatie van twee nieuwe aansluitingen op de A12 en A15 wijzigingen aan ons wegennet met zich mee. Wij passen ons wegennetwerk hier verder op aan en maken bewuste keuzes over via welke wegen wij het verkeer willen afwikkelen (categoriseringsplan). Hierdoor kunnen wij wegen in- en rondom woonwijken afwaarderen/anders categoriseren. Dit sluit aan op de motie die onlangs in de Tweede Kamer is aangenomen om de maximum snelheid binnen de bebouwde kom terug te brengen van 50 naar 30 kilometer per uur. Dit vraagt een herinrichting van wegen binnen de bebouwde kom.

2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in

Wanneer: 2024-2028

Het opnieuw inrichten van de Edisonstraat is nodig om een goede aansluiting van de diverse bedrijventerreinen (vooral Mercurion) op de nieuwe aansluiting op de A12 bij Zevenaar Oost te realiseren. De Edisonstraat wordt hiervoor aangepast.

2.2 VERBETEREN VAN DE BEREIKBAAR VAN DE KERNEN VIA OPENBAAR VERVOER

2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost

Wanneer: 2023-2030

Er zijn en worden veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen. Eveneens staat de realisatie van de Fashion Outlet op de planning en worden steeds meer bedrijven op 7Poort gerealiseerd. Goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer vinden we van groot belang. We blijven ons inzetten voor een station Zevenaar Oost. De Groene Metropoolregio (GMR) heeft onlangs een verkenning opgestart om de potentie van een mobiliteitshub Zevenaar Oost te onderzoeken. Een hub is een vervoersknooppunt waar je kunt overstappen van het ene naar het andere vervoersmiddel. Na de zomer van 2022 wordt het rapport door de GMR opgeleverd aan de gemeente Zevenaar.

Het doel zoals opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020 – 2030 blijft vooralsnog dat Zevenaar Oost in 2030 fungeert als mobiliteitshub.

2.2.2 Wij behouden de buurtbus

Wanneer: 2022-2030

De buurtbus vervult een belangrijke rol om de kleine kernen van onze gemeente bereikbaar te houden. Om de buurtbus te behouden gaan wij de vrijwilligers meer ondersteunen. Als eerste actie overleggen wij met de organisatie en de vrijwilligers om de knelpunten die zij ervaren in kaart te brengen.

2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak

Wanneer: 2022-2026

We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute. Aanleg van de Noordtak leidt ertoe dat Zevenaars steeds meer ingeklemd wordt door grootschalige infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op het woon- en leefplezier van onze inwoners in met name Zevenaar Oost en Babberich. Daarnaast is de impact op de natuur en het landschap groot. Dit standpunt blijven wij duidelijk maken in ambtelijke en bestuurlijke gremia. We trekken hierin samen op met de regio Achterhoek en de Liemerse gemeenten. Wij dragen ons standpunt regionaal uit. Daarom wordt er allereerst actief gestuurd op het onderzoeken van het nut en de noodzaak van de voorgestelde varianten voor het goederenvervoer.

2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Verbonden Regio

Wanneer: 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken.

Een integrale gebiedsaanpak voor mobiliteit is nodig om onze ambities op het gebied van verstedelijking, duurzaamheid en leefbaarheid kans van slagen te geven. Binnen de opgave Verbonden Regio zetten we in op het verder verminderen, veranderen en verduurzamen van de mobiliteit. Regionale projecten voeren we uit binnen de speerpunten gebiedsgerichte corridors, fiets, hubs en knooppunten (o.a. Zevenaar-Oost), gedrag en duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid.

2.3 MET EEN DOELMATIG PARKEERBELEID DE LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID IN DE KERNEN BEVORDEREN

2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid

Wanneer: 2022-2023

Met de gemeenteraad en samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers onderzoeken we wat er goed is en wat kan worden verbeterd aan het parkeren in de gemeente Zevenaar.

Met actieve betrokkenheid van genoemde groepen maken we een plan waarin in ieder geval de volgende onderdelen zijn opgenomen:

- Het opstellen van een parkeerbeleid voor de gehele gemeente (o.a. parkeernormen).
- Een evaluatie en zo nodig het bijstellen van het betaald parkeren en vergunningen-parkeren in het reguleringsgebied in Zevenaar.
- Het zo nodig actualiseren van de Parkeerverordening Zevenaar 2017.

3. ECONOMIE

WAT WILLEN WE?

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel is van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch te groeien en vernieuwen en het ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

WAT DOEN WE?

3.1 REALISEREN VAN EEN AANTREKKELIJKE BINNENSTAD VAN ZEVENAAR VOOR INWONERS EN BEZOEKERS

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar

Wanneer: 2022-2026

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. We zetten in op een eenduidige profilering en het compact maken van het kernwinkelgebied tot een centrumgebied.

We voeren het Actieplan Centrum uit, met als doel het centrum te ontwikkelen tot een compleet, compact en comfortabel winkel-, woon-, werk- en uitgaansgebied. We faciliteren de aanstelling van een centrummanager en professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente. Daarnaast stellen we met de betrokken partners een marketingstrategie en activiteitenplan op en voeren deze uit. Ook starten we met het opstellen van een plan om het centrum compact te maken: een transformatieplan.

3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar

Wanneer: 2022-2024

We voeren de volgende projecten uit:

• Herinrichting van het Raadhuisplein in Zevenaar
In het najaar van 2022 starten we met de uitvoering van de herinrichting van het Raadhuisplein. Oplevering is voorzien in 2023. Dit plein behoudt de functie van evenemententerrein en krijgt een sfeervolle en functionele inrichting. Het ontwerp is in samenspraak met omwonenden en ondernemers gemaakt.

• Herinrichting van de Markt in Zevenaar
Een opwaardering van de openbare ruimte in het centrum biedt veiligheid, comfort en beleving voor de consument. Dit leidt tot meer bezoekers en uitgaven en dus omzet voor de ondernemers. Deze maatregel moet specifiek meer ruimte voor horecaondernemers bieden. De start van de herinrichting is gepland voor uiterlijk 2024.

• Herinrichting van het Muldershof
In 2022 starten we met het maken van een ontwerp voor het Muldershof, samen met omwonenden en ondernemers. We hebben specifiek aandacht voor de verblijfsfunctie van het plein en het toepassen van duurzaamheidsmaatregelen in het kader van hittestress en klimaatadaptatie.

3.2 RUIMTE BIEDEN VOOR GROEI- EN ONTWIKKELKANSEN VOOR BEDRIJVEN

3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ)

Wanneer: 2022-2024

We blijven inzetten op het realiseren van de Fashion Outlet Zevenaar. Deze ontwikkeling levert circa 500 directe arbeidsplaatsen op. We werken aan een positief effect voor de binnenstad. Daarnaast benutten we de FOZ om de regio te promoten. Dit heeft een economische spin-off. Samen met de Regionale Opleidingscentra (ROC's) leidt de FOZ haar personeel op.

3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder

Wanneer: 2021-2024

Om de economische structuur en de positie van Zevenaar te versterken, investeren we in toekomstbestendige werklocaties, waar duurzaamheid en mobiliteit onderdeel van uitmaken. Om Hengelder en Tatelaar toekomstbestendig te maken, is onderzocht wat de actuele knelpunten zijn. Alternatieve invullingen worden hierbij ook afgewogen. Denk aan de mogelijkheid van transformatie naar een woongebied.
Samen met ondernemersvereniging Lindus voeren we gesprekken met ondernemers. De inzet is gericht op het vergroten van de organisatiegraad en het opstellen en uitvoeren van maatregelen. Voor de uitvoering van de maatregelen dienen we een subsidieaanvraag bij de provincie in.

3.2.3 Wij maken plannen voor de ontwikkeling van 7Poort II

Wanneer: 2022-2035

We realiseren uitgeefbare bedrijfskavels ten behoeve van de werkgelegenheid. Hiermee faciliteren we ook de behoefte van lokale ondernemers en voorzien wij in uitbreidingsruimte voor bedrijven. We zetten in op een toekomstbestendig en duurzaam bedrijven-terrein. We starten met de planuitwerking van Business Park 7PoortII. Om ook het bedrijfsleven de kans te geven groener te worden, zetten we in op een waterstoftankstation in de gemeente. Bij voorkeur op 7PoortII. Dit nemen we mee in de planuitwerking. We richten een project-organisatie in, maken ontwerpen, stemmen af en voeren de benodigde onderzoeken uit. Na de planuitwerking wordt een grondexploitatie vastgesteld. Naar verwachting komt de grondexploitatie een jaar na de start van de planuitwerking voor besluitvorming ter tafel.

3.3 BEVORDEREN VAN EEN BETER ONDERNEMINGSKLIMAAT

3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt

Wanneer: 2023-2025

De arbeidsmarkt is uit balans. Er zijn voldoende vacatures, met name in de horeca, zorg, techniek en ICT. Geschikte en beschikbare werknemers zijn lastig te vinden. Vanuit onze rol als gemeente gaan wij in gesprek met partners zoals de Liemerse Ambassade, GMR, de ondernemersverenigingen, onderwijs- en andere kennisinstellingen, Regionale Sociale Dienst de Liemers (RSD) en het Werkgeversservicepunt (WSP).

We stimuleren om personeel op te leiden, om te scholen en/of om geschikte opleidingen en werkervaringsplaatsen (stages) aan te bieden en inzet van arbeidsmigranten te faciliteren. We leggen hierbij de nadruk op techniek- en talentonderwijs en hebben oog voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en inclusief werkgeverschap.

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade

Wanneer: 2023-2026

In 2020 is de Liemerse Ambassade opgericht. De Liemerse Ambassade is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Deze netwerkorganisatie helpt projectideeën te realiseren van Liemerse inwoners en bedrijven. Dat doen ze door krachten van ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, overheid en inwoners te verbinden, talenten te ontwikkelen, middelen te verwerven en de resultaten aan het hele land te laten zien. De meerwaarde van deelname is meer samenhang realiseren tussen verschillende gebieden en vergroten van de structurele samenwerking om de economische kracht in de Liemers te versterken. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers Economische Visie speelt de Liemerse Ambassade een rol.

3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Productieve Regio

Wanneer: 2022-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Productieve Regio stimuleren we het ondernemerschap in het MKB en versterken we de arbeidsmarkt door uitvoering van de Human Capital Agenda. Ook richten we ons op doorontwikkeling van de clusters Health & Hightech en Energy en zorgen we voor toekomstbestendige werklocaties. We zorgen er tenslotte voor dat de logistiek in onze regio kan verduurzamen, aangezien dit een belangrijke randvoorwaarde is voor een gezond economisch klimaat.

3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit

Wanneer: 2022-2026

We blijven werken aan de uitvoering van de Economische Agenda Zevenaar. We zetten in op meer werkgelegenheid, meer ruimte voor ondernemerschap en meer samenwerken als partners in business. Vermindering van regeldruk en verbetering van de dienstverlening aan ondernemers door de gemeentelijke organisatie zijn hiervoor belangrijke resultaten. We verbeteren onze dienstverlening onder meer door het inrichten van een speciaal ondernemersloket. Door uitvoering van een tweejaarlijkse ondernemerspeiling meten we het effect van de verbetering. In het kader van ruimte voor ondernemerschap gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek, afhankelijk van de organisatiegraad op het terrein. Om de uitvoering van de Economische Agenda te bewaken, stellen we een Economische Monitor op.

3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit

Wanneer: 2023-2026

In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van de Liemers Economische Visie, samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen binnen de Liemerse Ambassade uit.

3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs

Wanneer: 2022-2023

We werken mee aan het opstellen van een landbouwvisie, waarvan de coördinatie bij de Liemerse Ambassade ligt. Uit deze visie blijkt wat agrariërs nodig hebben in de Liemers om toekomstbestendig te kunnen boeren. Multifunctioneel ruimtegebruik, ruimte voor nevenfuncties, lokale producten (korte ketens), belangenafweging en regelgeving bij duurzame energiebronnen en duurzame bedrijfsvoering kan in deze visie een plek krijgen. Vervolgens worden deze vertaald in onze ruimtelijke plannen.

4. ONDERWIJS

WAT WILLEN WE?

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

WAT DOEN WE?

4.1 VOORZIEN IN EEN GEZONDE EN DUURZAME LEER- EN ONTWIKKELOMGEVING VOOR KINDEREN

4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal Huisvestings Plan (IHP)

Wanneer: 2023-e.v.

We stellen samen met het onderwijs een nieuw Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2024-2044 op. Hierbij gaan we onder meer uit van een goede spreiding van de schoollocaties, zo dicht mogelijk bij waar kinderen wonen. Het uitgangspunt bij (nieuwe) verzoeken voor onderwijshuisvesting is dat wij eerst nadrukkelijk kijken naar leegstaande lokalen en gebouwen en hoe deze weer geschikt te maken zijn voor moderne en adequate onderwijshuisvesting, voordat we over gaan tot (vervangende) nieuwbouw of uitbreiding. Tevens onderzoeken we manieren om verduurzaming van schoolgebouwen te stimuleren en verwerken de uitkomsten in het nieuwe IHP. Daarnaast hebben we aandacht voor groene en uitdagende buitenruimten en goede ventilatie van schoolgebouwen.

4.1.2 Wij onderzoeken de invulling van de locatie Vestersbos 4

Wanneer: 2022-2022

Goede onderwijshuisvesting is een gemeentelijke kerntaak. Wij maken altijd een zorgvuldige belangenafweging bij een locatiekeuze. Het lopende onderzoek naar mogelijkheden voor onderwijshuisvesting op Vestersbos ronden wij in samenspraak met de schoolbesturen af. Tegelijkertijd laten wij voor Vestersbos de mogelijkheden voor woningbouw op deze locatie nog eens onderzoeken en op haalbaarheid toetsen door een onafhankelijk bureau. We gebruiken hiervoor zoveel mogelijk de bestaande onderzoeken die geactualiseerd kunnen worden. Wij adviseren hierover aan de gemeenteraad om zo tot een afgewogen keuze te komen tussen woningbouw of onderwijshuisvesting.

5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

WAT WILLEN WE?

Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

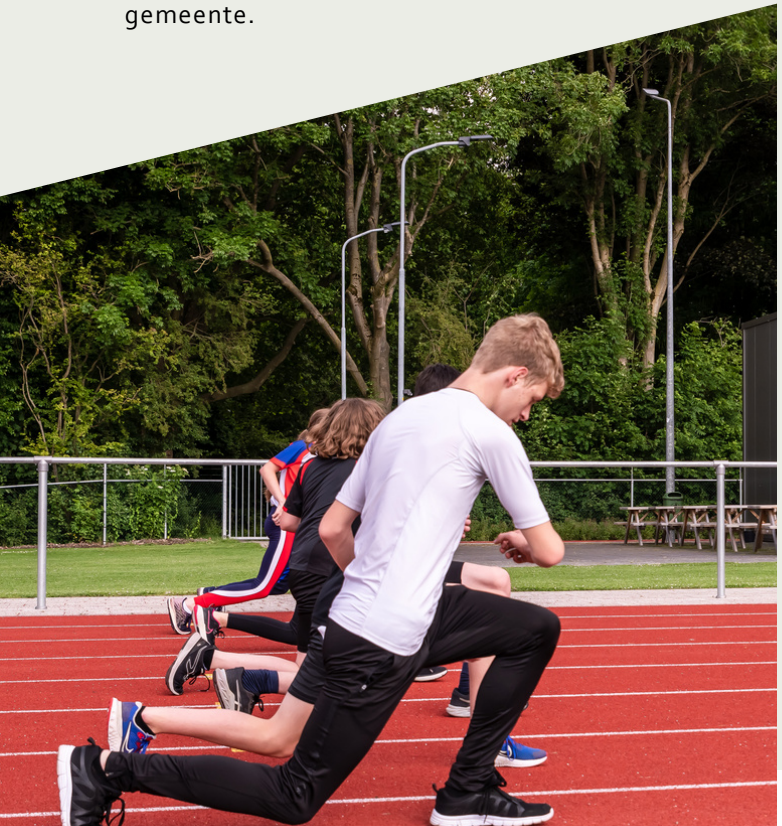

WAT DOEN WE?

5.1 WERKEN AAN EEN DOELMATIGER SUBSIDIEBELEID

5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken

Wanneer: 2023-2026

Wij gaan subsidie gerichter inzetten om gemeentelijke beleidsdoelen te bereiken en sturen daarmee als gemeente op de gewenste maatschappelijke effecten. Daarnaast verbeteren we de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Vanaf 2023 herzien wij daartoe stapsgewijs onze subsidiesystematiek als beleidsontwikkeling daar aanleiding toe geeft. Wij streven er naar dit proces in 2026 af te ronden.
Met ingang van 2023 herzien wij de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals.

5.2 STIMULEREN VAN SPORT- EN BEWEEGDEELNAME VOOR VERSCHILLENDE DOELGROEPEN

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname

Wanneer: 2022-2026

We voeren de onderdelen van de Beleidsnota Sport en Bewegen 2021-2028 uit. We stimuleren senioren en kwetsbare groepen om meer te bewegen en hun leefstijl gezonder te maken. Daarvoor zetten we onder meer de combinatiefunctionarissen in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. We richten ons speciaal op die groep waarbij voldoende bewegen kan voorkomen dat zij intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben in de toekomst.
Ook stimuleren we de ontwikkeling en deelname aan programma's die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Hiervoor werken wij samen met zorgverleners, sport- en beweegaanbieders, dorps- en buurthuizen, verzorgingshuizen en belangenorganisaties. Tevens continueren we de inzet van de Gelrepas en de samenwerking met Stichting Leergeld De Liemers om financiële drempels om te gaan sporten zoveel mogelijk weg te nemen.

5.2.2 Wij promoten het sportaanbod

Wanneer: 2023-2026

We leggen verbindingen tussen scholen en sportverenigingen en zorgen dat kinderen kennismaken met het lokaal sport- en beweegaanbod. Hier zetten we onder andere onze combinatiefunctionarissen voor in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. Ook faciliteren we sportverenigingen bij het zichtbaar maken en promoten van kennismakingsactiviteiten voor kinderen.

5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig

Wanneer: 2023-2026

Het initiatief van de verenigingen op Hengelder voor de vernieuwing van het sportpark ondersteunen wij. Wij faciliteren daartoe onder voorwaarden de procesbegeleiding op basis van nader te maken afspraken, zodat zij hun plannen verder kunnen uitwerken. In samenspraak met de verenigingen voeren wij tevens een locatieonderzoek uit waarbij wij meerdere opties voor een toekomstige plek voor de sportactiviteiten beoordelen.

5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders

Wanneer: 2023-2026

Sportverenigingen en sportaanbieders faciliteren wij bij vraagstukken rondom ontwikkelingen in de samenleving. De Rijksoverheid heeft gemeenten gevraagd een eigen lokaal sportakkoord op te stellen. Hierin stemmen lokale sportaanbieders, onderwijs- en zorginstellingen en de gemeente met elkaar af hoe er meer mensen een leven lang kunnen genieten van sport en bewegen. Wij geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde lokale sportakkoord.

5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten

Wanneer: 2023-2026

We blijven Uniek Sporten ondersteunen. We onderzoeken of we via ons subsidiebeleid of verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs aangepast en inclusief sporten verder kunnen stimuleren.

5.3 STIMULEREN VAN HET BEHOUD VAN CULTUREEL ERFGOED EN EEN GOED AANBOD VAN CULTURELE VOORZIENINGEN

5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan

Wanneer: 2023-e.v.

Bij het opstellen van een Beleidsnotitie Erfgoed betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Het doel van deze beleidsnotitie is behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. In de notitie nemen wij een harmonisatie met het Gelders Eiland mee (inventariseren en aanwijzen van monumenten), we wijzen de mogelijk Post'65 monumentale objecten aan, zetten in op het verduurzamen en herbestemmen van monumentaal erfgoed en we bepalen hoe we het erfgoed vermarkten.

5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een Parapluplan Archeologie Zevenaar vast

Wanneer: 2022-2023

In 2022 hebben wij een herziene archeologische beleidskaart opgesteld. Deze kaart vervangt de verouderde kaarten van de voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. De conceptkaart is ter consultatie voorgelegd aan inwoners en ondernemers in Zevenaar. De reacties nemen we mee in het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland. Voor het noordelijke deel van de gemeente en de kernen van het Gelders Eiland stellen we een parapluplan (omgevingsplan) Archeologie op.
De beleidskaart Archeologie Zevenaar is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

5.3.3 Wij stellen een Individueel Management Plan De Neder-Germaanse Limes, Herwen-De Bijland op en geven hier uitvoering aan

Wanneer: 2022-e.v.

In 2022 stellen wij het Individueel Management Plan (IMP) vast. Het opstellen van een IMP vloeit voort uit de werelderfgoedstatus van de Neder-Germaanse Limes. Het doel van het managementplan is het beschermen, behouden en duurzaam onderhouden van de site. Ambities met betrekking tot onder andere educatie, publieksbereik, vrijetijdseconomie en de vindplaats Herwen-Hemeling zijn onderdeel van het plan.

Op basis van het IMP voeren we elk jaar een Werelderfgoedgesprek met de Nederlandse Limes Samenwerking en de provincie, gecombineerd met een schouw. Tijdens dit gesprek wordt de stand van zaken en de realisatie van ambities en doelen van het plan besproken.

5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek

Wanneer: 2022-2026

Wij stimuleren activiteiten in de Turmac Cultuurfabriek, zowel van gebruikers als van derden. Het doel is een bruisende ontmoetingsplek met een collectief programma voor Zevenaar en de Liemers. We zetten in op een financieel zo gezond mogelijke exploitatie, waarbij we rekening houden met de valse start in de coronaperiode. Voor het beheer onderzoeken we nieuwe mogelijkheden.

5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar

Wanneer: 2022-2026

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar in staat zich te blijven ontwikkelen.

5.4 OPTIMALISEREN VAN HET AANBOD VAN TOERISTISCH-RECREATIEVE VOORZIENINGEN

5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit

Wanneer: 2022-2030

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op vrijetijdseconomie willen wij een bijdrage leveren aan het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie en meer werkgelegenheid in de sector. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten en een groei van het aantal overnachtingen.

Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.
Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.

De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:

1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering): bijvoorbeeld het bereikbaar maken van onze recreatie- en belevingsgebieden, zoals de Rijnstrangen.
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie: bijvoorbeeld het zichtbaar maken van cultuurhistorie, evenementenbeleid, accommodatiebeleid en thematische routes.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap: bijvoorbeeld het oprichten van een Toeristisch Platform voor de Liemers en het ondersteunen van ondernemers met goede toeristisch-recreatieve plannen.
4. Marketing, informeren & inspireren: goed en toekomstgericht gastheerschap, zowel op Zevenaars als Liemers niveau, promoot ons gebied voor zowel eigen inwoners als bezoekers van buiten de regio.

Wij monitoren het beleidskader vrijetijdseconomie in 2023. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarin activiteiten op de bovenstaande taakvelden worden uitgevoerd.

5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Ontspannen Regio

Wanneer: 2022-2026

Wij nemen deel aan regionale samenwerking om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Ontspannen Regio van de Groene Metropoolregio werken we aan een goede balans tussen groei in verstedelijking, mobiliteit en economie, leefbaarheid, duurzaamheid en levendigheid. Als Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we in op een vitale sector voor recreatie en toerisme. Ook werken we aan complete voorzieningennetwerken in centra (project Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen) en versterken we onze waardevolle natuur, landschap, cultureel erfgoed en culturele infrastructuur.

5.5 VERBETEREN VAN DE LEEFBAARHEID VAN DE GEMEENTE, IN STAD, DORP, WIJK OF STRAAT

5.5.1 Wij zetten in op verduurzaming van dorpshuizen

Wanneer: 2023-2026

De energielasten van de dorpshuizen willen we structureel naar beneden brengen.
Voor dorpshuizen in eigendom van stichtingen onderzoeken wij in 2023 welke geschikte verduurzamingsmaatregelen wij toe kunnen passen. De verduurzamingsplanning van ons eigen vastgoed is opgenomen in het Integraal Accommodatie Plan (IAP). Met het herijken van het IAP bekijken we of er ten aanzien van verduurzaming aanpassingen nodig zijn (zie ook 0.4.10).

5.6 BEVORDEREN VAN DE AANTREKKELIJKHEID VAN DE OPENBARE RUIMTE

5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte

Wanneer: 2022-2032

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk, schoon en van goede kwaliteit is. De gewenste kwaliteit willen we in een plan vastleggen. Dit geldt voor alle onderdelen van de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld groen, wegen en openbare verlichting. Dit plan noemen we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 (IBOR). Het plan geeft inzicht in de huidige omvang, opbouw en kwaliteit van de openbare ruimte en de visie en doelstellingen die de gemeente heeft voor het verbeteren en beheren hiervan.

De uitgangspunten in het plan:

- De basis voor een goed beheer is op orde en achterstanden lopen we in.
- Het beheer draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit.
- De openbare ruimte is klimaatbestendig, aantrekkelijk en uitnodigend.
- Het beheer is duurzaam en circulair.
- We betrekken inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte.

Het IBOR vormt de basis voor de verdere uitwerking in beheerplannen per onderdeel.

5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit

Wanneer: 2023-2026

We willen meer soorten planten en dieren in onze gemeente. We moedigen inwoners aan om hier in hun eigen tuin aandacht aan te besteden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld bij de keuze van ons plantmateriaal. Dit moet aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten. We plaatsen voorzieningen voor dieren zoals nestkasten en zetten verder volledig in op ecologisch berm- en oeverbeheer. We gaan meer gefaseerd maaien. Waar mogelijk passen we sinusbeheer toe, een speciale manier van gefaseerd maaien. We maaien minder, maar vaker een deel van de bermen.

5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit

Wanneer: 2023-2026

Voor elke nieuw geboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n 400. Vierhonderd bomen per jaar vergen veel ruimte, die kunnen niet zomaar even geplant worden. Wij onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren.
Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in de gemeente voorkomen.

5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten

Wanneer: 2023-2026

Planten die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur, mens of dier, bestrijden we. Een voorbeeld is de Japanse Duizendknoop. Wij doen dit door voorlichting aan inwoners te bieden als deze planten zich op privégrond bevinden. Als de planten in de openbare ruimte staan, gaat de gemeente deze intensief (laten) bestrijden.

5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte

Wanneer: 2023-2026

Inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners dagen we uit om samen met de gemeente iets moois te maken van de openbare ruimte. Nieuwe ideeën voor de openbare ruimte ondersteunen wij waar mogelijk. Binnen het IBOR-plan wordt ook aandacht besteed aan de participatie met de samenleving. Dit maakt weer onderdeel uit van het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid.

5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken

Wanneer: 2023-2025

Wij onderzoeken de behoefte en gewenste spreiding voor speel- en ontmoetingsplekken voor de jong en oud. We leggen hierbij ook een relatie met de aanpak van overlast door jongeren. In een nog op te stellen Nota Speelplekken brengen wij de fysieke speel- en ontmoetingslocaties in kaart. We kijken daarbij in ieder geval naar een goede verdeling tussen en binnen de kernen, de (natuurlijke) inrichting van de speel- of ontmoetingsplek en of iedereen (ook kinderen met een beperking) hier kan spelen of verblijven.

In iedere inspectieronde van de speelplekken toetsen we standaard op die uitgangspunten. In het kader van de herinrichting Angerlo gaan we een speelplek ook zo inrichten. Dit kan als voorbeeld dienen voor de nog op te stellen Nota Speelplekken.

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte

Wanneer: 2023-2026

Het is belangrijk dat iedereen van de openbare ruimte gebruik kan maken en dat deze voor iedereen (ook voor mensen met een beperking) toegankelijk is. Bij de reguliere schouwen van de openbare ruimte wordt toegankelijkheid een vast onderdeel. In nieuwe projecten besteden wij standaard aandacht aan de toegankelijkheid.

6. SOCIAAL DOMEIN

WAT WILLEN WE?

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

WAT DOEN WE?

6.1 VERRUIMEN VAN DE INKOMENSONDERSTEUNING VOOR MEER BESTAANSZEKERHEID VAN INWONERS

6.1.1 Wij versterken en verbreden de aanpak armoedebestrijding en bieden meer ondersteuning voor mensen die onder of op het bestaansminimum zitten

Wanneer: 2022-e.v.

We evalueren de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden voor de periode 2019-2022. Ook laten we een minima-effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het synchroniseren van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. Tevens zullen we het NIBUD vragen om inzichtelijk te maken voor welke huishoudtypen er mogelijk sprake is van een armoedeval. Daarnaast kijken we naar wat het verhogen van de inkomensgrens voor de inwoner aan welzijn en preventie oplevert. De uitkomsten van het NIBUD-onderzoek en van de beleidsevaluatie bespreken we met het armoedeplatform. De uitkomsten verwerken we in een nieuwe Beleidsnota armoede en schulden. Samenwerking met het armoedeplatform bestendigen en versterken we.

6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen

Wanneer: 2022-2023

De ambitie is om dezelfde inkomensgrens te gebruiken voor alle regelingen. Zo is het voor inwoners eenvoudiger te bepalen wanneer zij op welke hulp kunnen rekenen. De inkomensgrenzen voor de minimaregelingen zijn, op de individuele inkomenstoeslag (110%) en de collectieve zorgverzekering (140%, derde pakket) na, allemaal gesteld op 120%. We onderzoeken verdere synchronisatie van de inkomsensgrenzen

6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan

Wanneer: 2022-2023

We willen nog meer inzetten op het in een vroeg stadium helpen van inwoners die financiële problemen ondervinden. Hiervoor richten wij ons op het doorontwikkelen en uitbreiden van de aanpak vroegsignalering schulden in de uitvoering door onze schuldhulpverleningsconsulenten. Nadere doelstellingen ten behoeve van vroegsignalering schulden werken we in de komende Beleidsnotitie armoede en schulden voor 2023 en verder uit.

6.2 ONDERSTEUNEN VAN INWONERS DOOR PASSENDE JEUGD- EN MAATSCHAPPELIJKE ZORG, HULP EN ONDERSTEUNING AAN TE BIEDEN

6.2.1 Wij beoordelen en evalueren de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023

Wanneer: 2023-2023

Beleid dat een positieve invloed heeft op de gezondheid en welzijn van onze inwoners, daar zetten we op in. We leggen een grotere nadruk op preventie en blijven oog houden voor de betaalbaarheid van de zorg. De situatie in het sociaal domein is de afgelopen jaren veranderd. Zowel op het gebied van de (financiële) relatie met het Rijk, maar ook in de ontwikkeling van de zorgvragen van inwoners zijn veranderen.

Deze steeds veranderende context maakt dat we de Beleidsvisie Sociaal Domein in 2023 evalueren en actualiseren waar nodig.

6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein

Wanneer: 2023-2025

De toegang tot het sociaal domein moet zowel fysiek, telefonisch als elektronisch te benaderen zijn. De inwoner met een ondersteuningsvraag kan rekenen op goede informatie en advies, kortdurende ondersteuning, verwerking van een hulpvraag, een beschikking en/of een doorverwijzing naar een ander loket, zoals het Centrum voor Indicatiestelling Zorg voor ondersteuning vanuit de Wet Langdurige Zorg of zorg op basis van de Zorgverzekeringsweg.
De komende jaren zetten wij in op het bieden van een integrale intake voor inwoners met ondersteuningsvragen. Daarbij kijken wij ook naar integrale dienstverlening. Ook voor andere professionals, die contact hebben met inwoners van de gemeente Zevenaar is de toegang tot hulp en ondersteuning een herkenbare en belangrijke partner. Voor inwoners die geen ondersteuningsvraag hebben (maar wel problemen kennen) en multi-probleem casussen bieden wij een integrale aanpak van de vraagstukken.

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo

Wanneer: 2022-2026

De kwaliteit van de zorg aan onze jeugdigen monitoren we continu door middel van cliëntervaringsonderzoeken, accountantsgesprekken en controle op doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg.

Voor wat betreft contracten met jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders sluiten we aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland. Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders.

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein

Wanneer: 2022-2026

Binnen het sociaal domein willen we werken vanuit vertrouwen met minder regeldruk en betere efficiëntie. We hebben de ambitie om een betere balans tussen uitgaven en daadwerkelijke zorg te realiseren en minder geld te besteden aan administratieve taken. Met eenvoudig werken willen we geld besparen, aangezien onnodige regels en processen geld kosten. Door te vertrouwen op onze professionals binnen het sociaal domein is er minder verantwoording en administratie nodig.

6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op

Wanneer: 2023-2025

Ons doelgroepenvervoer willen we verbeteren. Dit betreft niet zozeer de huidige functie, het wagenpark of de dienstverlening van de BVO-DRAN, maar onze werkwijze en instroombeheersing. We stellen een verbeterplan op en werken in de periode 2023-2025 onder meer aan alternatieven om de instroom te beperken of om te buigen door inzet van voorliggende voorzieningen.

6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg

Wanneer: 2022-2026

Sinds de invoering van de Jeugdwet (2015) is jeugdzorg voortdurend in ontwikkel. Wij nemen actief deel aan relevante regionale overleggen (via de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland) en blijven op de hoogte van de ontwikkelingen en oefenen waar mogelijk invloed uit.
Wij volgen de ontwikkelingen via de VNG nauwgezet. Verder volgen wij ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie. Best–practices nemen we (indien mogelijk) over in Zevenaar.

6.3 STIMULEREN EN WAARDEREN VAN DE ZORG VAN INWONERS VOOR CHRONISCH ZIEKE, GEHANDICAPTE OF HULPBEHOEVENDE PARTNER, FAMILIELID OF VRIEND

6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers

Wanneer: 2022-2023

De inzet van mantelzorgers is van groot belang en van onschatbare waarde, ook om te voldoen in de groeiende zorgvraag. We onderzoeken hoe mantelzorgers een waardering gegeven kan worden, aanvullend op de bestaande mantelzorgondersteuning.

6.4 STIMULEREN VAN DE DEELNAME VAN MEER INWONERS AAN HET ARBEIDSPROCES

6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet

Wanneer: 2022-2023

We houden meer rekening met de menselijke maat bij de uitvoering van de Participatiewet, bijvoorbeeld door het aanpakken van hardheden en knelpunten bij de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij hebben we tevens aandacht voor de vorm van onze handhaving.

6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld

Wanneer: 2023-2024

De effectiviteit van een aantal preventieve voorzieningen in het sociaal domein die de afgelopen jaren zijn wegbezuinigd onderzoeken en herzien we waar nodig. Het gaat hier om een heroverweging van bezuinigingen op sociaal raadsliedenwerk, volwasseneneducatie (Caleidoz) en mantelzorgondersteuning (zie ook 6.3.1).

6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk

Wanneer: 2022-2023

Vrijwilligerswerk kan werkzoekenden helpen bij het vinden van een baan en draagt bij aan het voorkomen van eenzaamheid. We willen soepeler omgaan met de regels voor vrijwilligerswerk voor werkzoekenden. Ook met andere regels voor werkzoekenden willen we experimenteren om de kans op het vinden van een passende baan te vergroten.

7. VOLKSGEZONDHEID, MILIEU EN DUURZAAMHEID

WAT WILLEN WE?

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

WAT DOEN WE?

7.1 VERBETEREN VAN DE VOLKSGEZONDHEID IN ZEVENAAR

7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen

Wanneer: 2022-2025

Er zijn in de afgelopen periode al de nodige AED's geplaatst in wijken en dorpen. We beoordelen in de komende periode of er nog aanvulling gewenst is en hoe we het beheer borgen. We onderzoeken een subsidieregeling, met name voor opleidingen. Crowdfunding en andere vormen van financiering willen we aanmoedigen.

7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg

Wanneer: 2022-2025

Met de VGGM blijven we in overleg om de aanrijdtijden van ambulance spoedritten te verbeteren in een aantal kernen. Daarbij houden we rekening met ontwikkelingen in de ambulancezorg, infrastructurele werken en positionering van de ambulanceposten in de regio.

7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders

Wanneer: 2022-2025

Ook al in de fase voor de geboorte van een kind ondersteunen we kwetsbare (aanstaande) ouders. Hierbij sluiten we sinds 2020 aan bij het landelijke project Kansrijke Start voor alle kinderen. Binnen dit kader bieden we de doelgroep laagdrempelige ondersteuning thuis met initiatieven als Voorzorg en Nazorg voor kwetsbare (aanstaande) ouders en Sterk Ouderschap voor ouders die vragen om een steuntje in de rug. We willen dit aanbod uitbreiden met o.a. groepsbijeenkomsten voor aanstaande jonge ouders. Dit is wat de doelgroep zelf als wens heeft aangegeven. De inzet kan een preventieve werking hebben op de lange termijn.

7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar

Wanneer: 2022-2026

Ziekenhuis Rijnstate Zevenaar blijft behouden voor Zevenaar en omgeving. Met handhaving van het huidige aanbod van zorg onderzoeken we mogelijkheden voor toevoeging van versterkende (specialistische) functies voor gezondheidszorg op deze locatie, bijvoorbeeld geriatrische voorzieningen.

7.2 INZETTEN VOOR UITSLUITEND GEBRUIK VAN DUURZAME VORMEN VAN ENERGIE

7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijk discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie

Wanneer: 2023-2026

Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Dat willen we bereiken door ons in te zetten op het besparen van het energieverbruik en op een overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Wij geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving, die een bijdrage leveren aan de energietransitie.

We willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Samen met onze inwoners gaan we op zoek naar de beste alternatieve energiebronnen voor Zevenaar en op welke locaties deze het best gerealiseerd kunnen worden.
Via het energieloket, energiecoaches en campagnes als Kids groen en duurzaam, energiebesparing woningvoorraad en door middel van informatievoorziening aan bedrijven (samen met de ODRA) zorgen we voor de nodige bewustwording en gedragsverandering.

7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed

Wanneer: 2025-2026

De CO_2-Prestatieladder zetten we in om als organisatie op de onderdelen eigen vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf), energie inkoop en mobiliteit 100% CO_2-neutraal zijn.

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de Regionale Energie Strategie

Wanneer: 2023-e.v.

Via de Groene Metropoolregio dragen wij bij aan de totstandkoming van een Regionale Energie Strategie (RES). Het RES moet de energietransitie, het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie, mogelijk maken.
Dit gebeurt bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines of warmte uit de bodem. De gezamenlijke ambitie en de zoekgebieden voor duurzame opwek zijn in het RES 1.0 besluit vastgelegd. Verder is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte.
Naast duurzaamheid is ook het ruimtelijk aspect van belang.
De regio werkt onder andere via een plan Milieueffectrapportage (MER) aan de onderbouwing van de keuzes, die in de RES 2.0 moeten worden gemaakt.

7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing

Wanneer: 2023-2026

De energierekening wordt voor iedereen hoger, de noodzaak en urgentie van de energie- en warmtetransitie is en wordt belangrijker. Daarom moet iedereen mee kunnen doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en subsidietrajecten. Kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches). Deelname aan landelijke subsidieregelingen biedt de mogelijkheid van subsidie voor kleine energiebesparende maatregelen. Die deelname zetten wij voort. Ook onze eigen subsidieregeling voor toekomstbestendig wonen blijven we inzetten voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's

Wanneer: 2022-2026

Via een laadvisie willen we aangeven hoe Zevenaar een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk laadpalen. Wij sluiten daarbij aan op de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), opgesteld door provincie, gemeenten, marktpartijen en netbeheerders. Wij werken daarvoor samen in de Samenwerkingsregio Oost.

7.3 WERKEN AAN EEN AARDGASVRIJ ZEVENAAR IN 2050

7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit

Wanneer: 2023-2026

Het Nationaal Klimaatakkoord heeft de regie van de warmtetransitie bij de gemeenten neergelegd, om te komen tot alternatieven voor aardgas als warmtebron. In Zevenaar moeten ongeveer 20.000 woningen aardgas vrij worden, waarbij betaalbaarheid en betrouwbaarheid belangrijke uitgangspunten zijn. Dit hebben we vastgelegd in de Warmtetransitievisie (vastgesteld 2019).

De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de Kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. De planning wordt daarvoor geactualiseerd. In 2023 starten we de uitvoering van de warmtevisie. Daarin staat de aanpak van het energiezuiniger en aardgasvrij maken van de woningen in de gemeente Zevenaar. Per kern dorp, wijk of en buurt wordt bekeken welke de meest logische alternatieven voor aardgas zouden kunnen zijn en wanneer. Er wordt een termijn van 2 jaren ingepland voor overleg en planvorming met de bewoners.

In Angerlo is al een pilot voor de warmtetransitie opgestart. Het opgestelde plan, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2021, vormt de basis voor een uitvoeringsplan. Voor het opstellen daarvan wordt gewerkt door alle betrokken partijen (bewoners, woningcorporatie, netbeheerder en gemeente) samen in de Programma Organisatie Angerlo. De ervaringen en uitkomsten van deze pilot zijn waarschijnlijk goed bruikbaar voor de uitrol over rest van de gemeente.

7.3.2 Wij zetten in op een Warmtenet en het gebruik van restwarmte

Wanneer: 2023-2026

Met de woningbouwcorporaties en de provincie onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een warmtenet voor de stad Zevenaar. Daarvoor is in 2020 een plan opgesteld. De onderzoeksresultaten geven aanleiding over te gaan tot een intentieovereenkomst (einde 2022) en vervolgens toe te werken naar een samenwerkingsovereenkomst (2023) met als doel de aanleg van een warmtenet.

Verder vindt een onderzoek plaatst naar de mogelijkheden van het door trekken van dit warmtenet naar Didam (gemeente Montferland).

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen ook bij in de kosten van dit onderzoek.

7.4 WERKEN AAN EEN VOLLEDIG CIRCULAIRE ECONOMIE IN 2050

7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente

Wanneer: 2023-2026

Met de werkgroep Fairtrade gemeente Zevenaar zetten we ons in om het keurmerk Fairtrade gemeente te verwerven. De voorbereidingen zijn nagenoeg afgerond. Naar verwachting kan het keurmerk nog in 2022 worden aangevraagd en vindt toekenning plaats in 2023. Dat is een eerste stap naar verantwoord inkopen tegen een eerlijke prijs.

7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio

Wanneer: 2023-2025

Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen. Het vormt een gesloten kringloop, waarin producten en grondstoffen hun waarde behouden. Zevenaar heeft als doelstelling in 2030 50% en 2050 100% circulair te zijn. Via een routekaart circulaire economie zetten we routes uit om dat doel te bereiken.

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Wij nemen deel aan de opgave circulaire regio van de Groene Metropoolregio 2023-2025. Via deze regionale samenwerking bevorderen we circulaire opdrachtgeverschap en inkoop in de grond-, weg en waterbouw.

7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid

Wanneer: 2024-2025

Het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw is het laatste grote onderdeel van de harmonisatie van het afvalbeleid.

Ook het nieuwe aanbiedstation op 7Poort nadert zijn voltooiing. In 2023 kunnen we de effecten van deze ontwikkelingen op het afvalaanbod en de afvalscheiding in kaart brengen. Mede op basis daarvan brengen we in beeld hoe we verder willen met het afvalbeleid in de toekomst, welke doelen wij nastreven en welke middelen hiervoor nodig zijn. Hierna volgt actualisatie van het afvalstoffenbeleid. Wij moeten daarnaast bepalen hoe wij in overleg met de gemeente Montferland gevolg willen geven aan het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL).

7.5 VOORBEREIDEN OP KLIMAATVERANDERING EN DE GEVOLGEN DAARVAN VOOR WATEROVERLAST, HITTE, VERDROGING EN OVERSTROMING

7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte

Wanneer: 2023-2026

Het klimaat verandert en daar moeten wij op inspelen. Wij hebben samen met de gemeenten Westervoort, Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers vastgesteld. Hierin is het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte ten gevolge van klimaatverandering geregeld. Het beperken en voorkomen van hittestress is hierin nog niet geregeld.

In het uitvoeringsplan is gekozen voor het scenario, waarin is gezocht naar zoveel mogelijk samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen gemeente Zevenaar. Maatregelen die worden getroffen in het kader van klimaatadaptatie dragen vaak ook bij aan andere doelen. De kosten van de klimaatmaatregelen worden gedekt uit het watertakenplan.

7.5.2 Wij verminderen hittestress

Wanneer: 2024-2026

Voor de structurele aanpak voor het verminderen van hittestress in de gemeente wordt in 2023 een programma ontwikkeld en dit wordt geborgd in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie.

7.6 VERBETEREN VAN DE LUCHTKWALITEIT

7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit

Wanneer: 2023-2024

Een goede luchtkwaliteit is belangrijk voor een gezonder en langer leven, met meer kwaliteit. Inzetten op het verbeteren van de luchtkwaliteit is daarom essentieel. We onderzoeken de mogelijkheden voor subsidie of cofinanciering voor projecten die hiertoe bijdragen.

8. VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

WAT WILLEN WE?

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

WAT DOEN WE?

8.1 ZORGEN VOOR EEN GESCHIKTE WONING VOOR IEDEREEN

8.1.1 Wij actualiseren de woonvisies

Wanneer: 2023-2024

Bij de actualisatie van onze woonvisies kijken we kritisch naar de bestaande beleidsregels: waar zitten belemmeringen en knelpunten. We zetten in op sneller en efficiënter werken. We nemen de woonbehoefte van specifieke doelgroepen zoals spoedzoekers, jongeren, CPO-initiatiefnemers, statushouders, 'reizigers', woon-zorgvragers en arbeidsmigranten mee. Ook nemen we de kwaliteit van de bestaande voorraad en verduurzaming mee. We stimuleren het toevoegen van meer levensloopbestendige woningen of het levensloopbestendig maken van de huidige voorraad, maar ook versnelde realisatie van flexwoningen nemen we hierin mee.

8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in

Wanneer: 2023-2026

Een doorstroommakelaar adviseert inwoners (op eigen verzoek) over welke woonsituatie het beste bij hen past. We vragen hiervoor bij een provincie een bijdrage aan vanuit de Verhuiscoachregeling.

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties

Wanneer: 2023

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen (30% van de toegevoegde woningvoorraad) en middeldure huurwoningen. Daarnaast zetten we in op verduurzaming bij bestaande woningen en bespreken we de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de corporaties. In de raamovereenkomst met de corporaties is 25% sociale huur opgenomen, deze passen we aan naar 30%. Wij hebben geen beleid op middeldure woningen, dit is ook niet opgenomen in woonvisies. Dat gaan we nu wel doen. Hiervoor is het nodig om de woonvisies te actualiseren. Daarin gaan we opnieuw de definitie bepalen van wat we betaalbaar vinden, rekening houdend met de huidige marktsituatie en prijsontwikkeling. Daarbij kijken we ook naar instrumenten zoals erfpacht en startersleningen.

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan

Wanneer: 2022-2026

In dit plan staat aangegeven welke woningbouw (nieuwbouw) op welke locaties de komende jaren plaatsvindt. Dit plan is afgestemd op de woningbouwbehoefte.
Wij streven naar een continue bouwstroom door het toevoegen van 150-200 woningen per jaar. Wij kijken naar mogelijkheden om woningen sneller te realiseren.

Bouwen met nieuwe technieken, bijvoorbeeld fabrieksmatig (prefab) en alternatieve materialen zoals hout, bieden kansen voor versnelling van de realisatietijd. Daarnaast bekijken we hoe wij het proces nog effectiever kunnen inrichten.

Voor leegkomende of leegstaande gebouwen bekijken we of deze een nieuwe functie kunnen krijgen, bij voorkeur wonen. We gaan hiervoor het gesprek aan met eigenaren van leegstaande objecten om te kijken of deze zich lenen voor functieverandering. Dit kan het geval zijn voor individuele objecten maar ook voor een groter gebied dat om herstructurering vraagt. Als het om ons eigen vastgoed gaat zetten we in op een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.

Er moet voldoende capaciteit zijn om goed uitvoering te kunnen geven aan de ambitieuze bouwopgaven (meer bouwen, strakke vergunningverlening) en om uitvoering te kunnen geven aan de Omgevingswet (o.a. kortere procedures, participatie, integrale besluitvorming).

8.2 UITVOEREN VAN DE OMGEVINGSWET EN RUIMTELIJKE PROJECTEN

8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropoolregio: opgave Groene Groeiregio

Wanneer: 2023-2025

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. In de regio geven we uitvoering aan de twee speerpunten:

- Wonen in balans: versnellen van de woningbouw (uitvoering Woondeal).
- Leefomgeving: verbinden van de ruimtelijke opgaven (opstellen verstedelijkingsstrategie en ondertekenen verstedelijkingsakkoord).

8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet

Wanneer: 2022-2026

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Of dat ook de definitieve datum is, zal in oktober blijken. Belangrijk is namelijk dat de ICT-problemen verholpen zijn. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën.

De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en 1 omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan onderzoeken we ook de mogelijkheden voor welstandsvrij bouwen en houden we de taakstelling van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tegen het licht. Ook verkennen we of (gedeelten van) werklocaties te transformeren zijn naar woongebieden.

8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen

Wanneer: 2022-2026

Inwoners betrekken we meer en op het juiste moment bij de ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, omgevingsvisie en bouwplannen. Dit sluit aan op het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid. Voor het toetsen van initiatieven werken wij met de omgevingstafel.

Een omgevingstafel is een overlegstructuur waarbij een initiatief voor een ruimtelijk project vanuit verschillende invalshoeken (o.a. ruimtelijk, wonen, natuur, milieu, fysieke en sociale leefomgeving) wordt bekeken en beoordeeld. Deze is nog zeer intern gericht, maar gaan we uitbreiden en meer naar buiten richten.
Wij kijken kritisch naar het idee van de conceptaanvraag zoals wij deze momenteel hanteren. We toetsen in een vroeg stadium (idee fase) het initiatief op kansrijkheid. Hierdoor geven we wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kans en we kunnen sneller besluiten. Ook voorkomen we hiermee dat een initiatiefnemer veel voorbereidingskosten moet maken. Bij het herinrichten van een wijk, zetten we in op wijkgericht werken.

8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark

Wanneer: 2022-e.v.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor:

- Het verbeteren (verkeersveiliger maken) van de Marsweg.
- De opwaardering van de entrees van het gebied.
- Een algemene kwaliteitsimpuls.
- De aanleg van struinroutes.

ZEVENAAR

COALITIEAKKOORD GEMEENTE ZEVENAAR 2022-2026

HET MOET ANDERS EN HET GAAT ANDERS, SAMEN!

COALITIEPARTNERS

D66
GROEN LINKS
LOKAAL BELANG
PVDA
VVD

HET MOET ANDERS EN HET GAAT ANDERS SAMEN!

Een goede verhouding tussen het college en de gemeenteraad is de basis voor het goed besturen van de gemeente Zevenaar. We zijn gelijkwaardig en we respecteren elkaar. We werken samen voor én met onze inwoners, ondernemers, verenigingen en andere partijen die een belangrijke rol spelen in onze gemeente. Door de krachten te bundelen kunnen we veel voor elkaar krijgen en betekenen. We gaan het echt samen doen! Deze coalitie staat voor een gemeente waarin iedereen meetelt. Waar het samen prettig wonen, werken en leven is. We kijken naar wat ons bindt in plaats van naar wat ons verdeelt. Dit lukt alleen als we oplossingen zoeken voor de verschillen, ons verplaatsen in de ander en interesse hebben in elkaar. Elkaar vertrouwen is belangrijk. We willen eerlijk en realistisch met elkaar samenwerken. We voelen ons verantwoordelijk voor elkaar, de natuur en onze leefomgeving. We moeten onze gemeente duurzamer en groener maken, daar zie we ook kansen voor.

Dat doen we met dit ambitieuze coalitieakkoord op hoofdlijnen en een raadsagenda. Een raadsagenda met onderwerpen waarover we eerst een open gesprek willen voeren. Dit gesprek voeren we met alle partijen in de gemeenteraad om ieders standpunten en uitgangspunten uit te wisselen nog voordat het college met een concreet voorstel komt. Dit past ook bij onze wens om meer ruimte te geven aan inwoners en belanghebbenden om vroegtijdig mee te doen (participatie). Als bijvoorbeeld een groep inwoners met een advies komt, gaan we hier graag mee aan de slag.

Tempo, duidelijkheid en daadkracht dat is waar deze coalitie voor staat. Een gemeente die werkt voor haar inwoners. We willen werken vanuit een open cultuur en zijn duidelijk in wat we doen en waarom. We zijn nieuwsgierig naar de ander en stellen de vraag: hoe is het om jou te zijn? We willen onze inwoners niet lastig vallen met onnodige regels en wetten. We werken niet letterlijk, maar vanuit hoe de wet bedoeld is. In plaats van nee zeggen, kijken we naar wat er wel kan. Ondernemers, inwoners en andere partners vinden het het prettig samenwerken met de gemeente. Iedereen is welkom in de gemeente Zevenaar, ongeacht geslacht, geaardheid of geloof. Dat laten we zien in onze manier van communiceren en werken. Vrijuit je mening laten horen is voor iedereen vanzelfsprekend.

In ons land is er teveel verdeeldheid en ongelijkheid. De coronacrisis en de veranderingen in de wereld laten dat zien. We zien dit ook in de gemeente Zevenaar. Een betaalbare woning, werken voor een fatsoenlijk salaris, het steuntje in de rug als je dat nodig hebt, de energierekening kunnen betalen, als jongeren het huis uit gaan, even kunnen buurten in het buurthuis of naar een repetitie van de zangvereniging gaan: het is voor veel mensen onzeker geworden en dat moet anders.

> *'Politiek is niet alleen de kunst van wat mogelijk is,*
> *er zijn tijden dat het een kunst wordt om mogelijk te maken wat nodig is.'*
>
> Jacques Chirac, oud-president van Frankrijk

We voelen ons voor deze zaken oprecht verantwoordelijk en willen deze aanpakken.
We hebben er zin in!

Hartelijke groet,

D66 zevenaar
GROEN LINKS ZEVENAAR
LOKAAL BELANG ZEVENAAR
ZEVENAAR
VVD ZEVENAAR

Zevenaar, 7 juni 2022

D66 zevenaar

Peter Pollmann

Rilana Draisma

GROEN LINKS ZEVENAAR

Bart Kagei

Micha van Aken

LOKAAL BELANG ZEVENAAR

Toon Albers

Harry Staring

ZEVENAAR

Nathani Niebuur-Sluiter

Stef Bijl

VVD ZEVENAAR

Peter Vos

Pascal de Winkel

INHOUD

Hoe we werken 6
Bestuur en ondersteuning 7
Veiligheid 8
Verkeer, vervoer en waterstaat 9
Economie 11
Onderwijs 12
Vestersbos 12
Sport, cultuur en recreatie 13
Sport 13
Recreatie en toerisme 14
Leefbaarheid en voorzieningen 15
Cultuur en verenigingen 16
Sociaal Domein 17
Zorg en welzijn 17
Inkomensondersteuning 18
Armoedebestrijding 19
Volksgezondheid en duurzaamheid 20
Volksgezondheid 20
Duurzaamheid en milieu 21
Ruimtelijke ordening en wonen 22
Ruimtelijke ordening 22
Openbare ruimte 23
Portefeuilleverdeling 24

Bijlage: raadsagenda

HOE WE WERKEN

Door dit hele coalitieakkoord lopen drie rode draden. Deze geven aan hoe we willen werken met de hele raad, met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden.

RODE DRADEN

1. dienstverlening
2. organisatiecultuur
3. participatie

Door op een andere manier naar dienstverlening te kijken, verbetert deze. We verplaatsen ons in de ander. We stellen de vraag hoe is het om jou te zijn? Dat maakt het mogelijk om te denken in oplossingen die passen bij de situatie van de ander. Meer en eerder kijken naar wat wel kan in plaats van wat niet. We schaffen onnodige regels af. We zorgen ervoor dat de regels die overblijven duidelijk en zo eenvoudig mogelijk zijn. Meer zaken online kunnen regelen, moet het voor onze inwoners gemakkelijker maken. Natuurlijk houden we rekening met inwoners die liever bellen of langskomen als ze vragen hebben.

Door constructief samen te werken met de volledige gemeenteraad, en daarmee ruimte te geven aan verschillende argumenten en standpunten wordt het resultaat beter en begrijpen we elkaar meer. De coalitie heeft letterlijk uitgesproken dat het college en de fracties onafhankelijk en zelfstandig van elkaar werken. Dat klinkt vanzelfsprekend en dat zou het ook moeten zijn. Het uitspreken benadrukt het belang hiervan en draagt bij aan een verandering van onze cultuur. Discussies vinden plaats in het openbaar en niet achter gesloten deuren.

De cultuur in de organisatie (ambtelijk en bestuurlijk) bepaald hoe we met elkaar omgaan. Door vanuit respect en gelijkwaardigheid te denken en doen ontstaat er een goede basis voor de organisatie van morgen en overmorgen. Een organisatie die tempo maakt, duidelijk is en daadkracht laat zien, want de rol van de overheid verandert.
Het is niet altijd vanzelfsprekend dat de overheid vragen die leven in de maatschappij oplost. Daarom moeten we steeds meer samen over problemen en oplossingen praten en nadenken.

Wij willen in gesprek met inwoners die ideeën hebben over waar wij mee bezig zijn. Ook willen we met de inwoners praten over wat wij doen en waarom. Wij moeten ons verhaal duidelijker overbrengen, het gesprek vaker aangaan, beter laten zien dat er iets te kiezen valt en dat de meningen en ideeën van onze inwoners serieus worden genomen. Onze inwoners hebben veel kennis en ervaring, die voor ons van waarde is. Door inwoners, ondernemers en instellingen actief te betrekken bij het maken van ons beleid en de uitvoering, verhogen we de kwaliteit van de plannen. Door ieders belang mee te nemen, kunnen we betere besluiten nemen waar meer mensen zich in kunnen vinden. De onderlinge communicatie verbetert en ontstaat een beweging ‘van buiten naar binnen’.

De coalitiepartijen zijn van mening dat de raad een actieve rol moet spelen. De raad moet concrete afspraken maken tussen college, inwoners, ondernemers en instellingen over hoe we met elkaar overleggen en dat steeds blijven doen. Op deze manier weten we elkaar gemakkelijker te vinden. Ook kan de politiek vanaf het begin de mening van inwoners meenemen.

1. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

De arbeidsmarkt is veranderd, het is lastig om de juiste mensen te vinden. Ook de gemeente Zevenaar kampt met een tekort aan personeel. Dit kan gevolgen hebben voor het halen van onze doelen. We moeten daarom soms mensen inhuren, maar doen dit alleen als het echt nodig is. Onze inwoners moeten steeds meer digitaal kunnen regelen. We hebben meer aandacht voor het verbeteren en versimpelen van onze dienstverlening.

WAT WE WILLEN

We willen werken aan het strategisch personeelsbeleid. Deze coalitie gaat voor minder regels en meer service. We willen meer gebruik maken van data om onze dienstverlening te verbeteren. De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

WAT WE DOEN

- We zijn bezig met plannen om een aantrekkelijkere werkgever te worden, dit zetten we door.
- We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven wij zelf het goede voorbeeld.
- We zorgen dat inwoners zoveel mogelijk digitaal, online kunnen regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. Voor wie dit lastig is, blijft persoonlijk contact mogelijk.
- We communiceren in begrijpelijke taal, in onze brieven, e-mails en op onze website.
- Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners om met ons mee te denken.
- We blijven de manier waarop we werken verbeteren. Dit geldt ook voor de rolverdeling tussen het college en de raad.
- We gaan zorgvuldig om met belastinggeld en de keuzes die hierin gemaakt worden. We blijven duidelijk vertellen waaraan we belastinggeld uitgeven.
- We proberen de belasting voor de inwoners, ondernemers en verengingen niet veel te verhogen.
- Ondernemers die een evenement organiseren betalen daar nu belasting voor, de zogenaamde vermakelijkheidsretributie. Dit schaffen we af. We zoeken andere manieren om de kosten die wij hebben voor het mogelijk maken van grote evenementen te verhalen of op te vangen.
- Als de begroting niet sluitend is, lossen we dit niet gelijk op door te bezuinigen.
- We kijken kritisch naar de prijs die inwoners betalen voor onze producten en diensten en naar de belastingen die we ontvangen. Deze moeten gelijk zijn aan de kosten die we maken.
- Deze periode schaffen we de hondenbelasting af.
- De belasting die ondernemers betalen voor hun terras (precariobelasting) is eerder met 50% verhoogd. Deze verhoging draaien we per direct terug.

2. VEILIGHEID

Zevenaar zet zich in voor een veilige en leefbare samenleving. Maatschappelijke onrust en ondermijning spelen zich ook af in Zevenaar. Er is steeds meer en hardere drugscriminaliteit. De problemen waar eerder vooral steden mee te maken kregen, bijvoorbeeld criminele (jeugd)bendes, zien we steeds meer in Zevenaar. Om dit tegen te gaan, is samenwerken met verschillende afdelingen en partners zoals de politie nodig.

WAT WE WILLEN

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

WAT WE DOEN

- Waar het kan zorgen we voor meer boa's en wijkagenten op straat. Zij zijn zichtbaar en inwoners spreken hen gemakkelijk aan.
- We hebben oog voor de bestrijding van overlast van verwarde personen en verslaafden. Hierin werken onze toezichthouders, medewerkers openbare orde en veiligheid en medewerkers van het sociaal domein samen.
- Vanwege de privacy zetten we zo min mogelijk camera's in. Het kan zijn dat we tijdelijk camera's plaatsen op mogelijk onveilige plekken.
- We willen voorkomen dat jongeren in moeilijkheden komen en overlast gaan veroorzaken. De afdeling openbare orde en veiligheid én het sociaal domein werken samen om dit te bereiken.

3. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

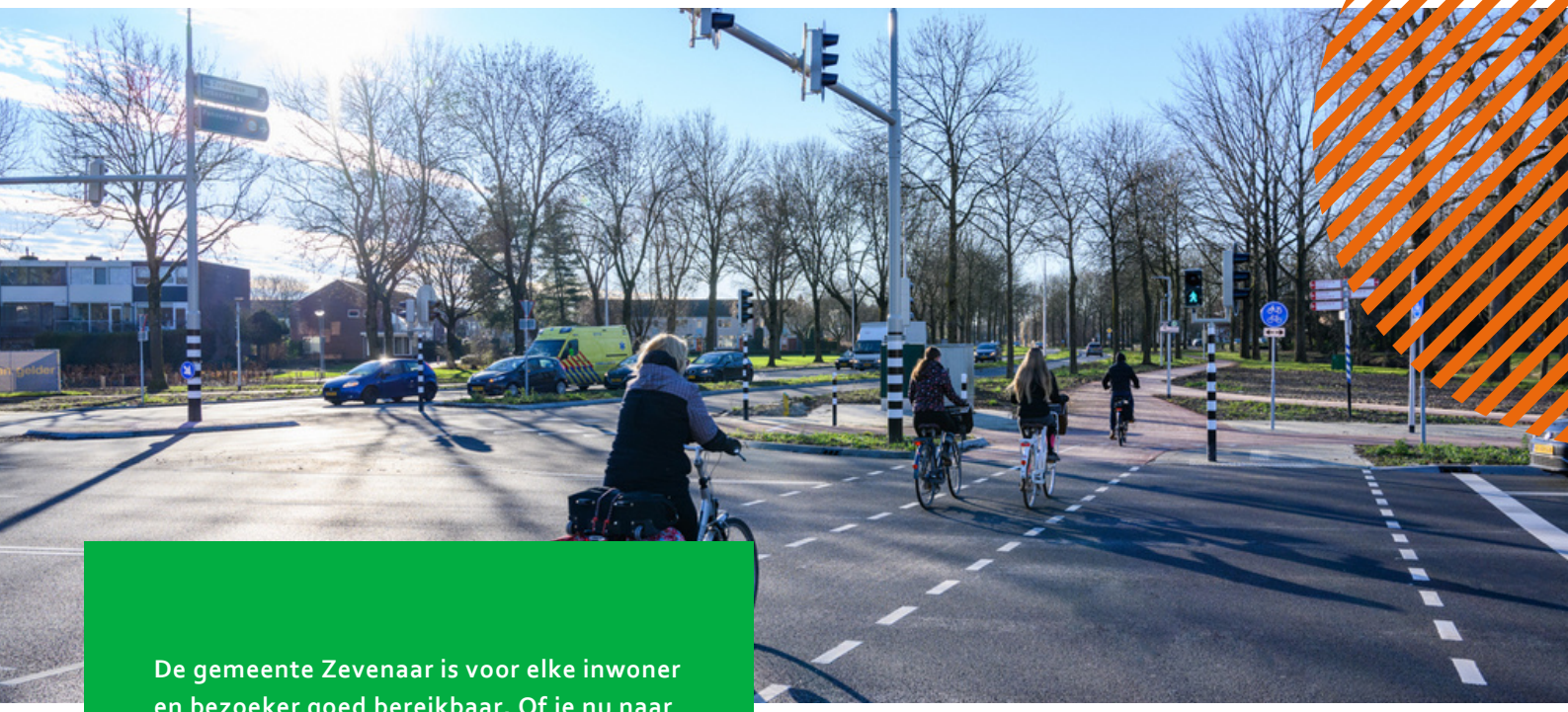

De gemeente Zevenaar is voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar. Of je nu naar school fietst, met de auto of bus op weg naar je werk bent of een ommetje of fietstocht maakt; je voelt je veilig in het verkeer.

WAT WE WILLEN

Goed en veilig vervoer voor iedereen, op de fiets, te voet, in de auto en met het openbaar vervoer. We willen naast het werk aan de A15/A12 aan de slag met aanpassingen en uitbreidingen van de wegen in onze gemeente.

WAT WE DOEN

- Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking.
- We stimuleren fietsen door goede en veilige fietspaden. We zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren.
- Wij ondersteunen lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden.
- We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg.
- De buurtbus moet blijven bestaan, daarom steunen we de vrijwilligers van deze organisatie.
- We maken een nieuwe mobiliteitsvisie waarbij we alle zaken die spelen meenemen; verkeer in onze gemeente, provinciale wegen, de doorstroming en veiligheid.
- We maken een plan om de toename van verkeer op verschillende plekken in de gemeente in goede en veilige banen te leiden. Waar nodig verminderen we het drukke verkeer.

WAT WE DOEN

- De plannen voor het doortrekken van de A15, de verbreding van de A12 en een nieuwe op- en afrit bij 7Poort liggen bij de Raad van State. Besluit de Raad van State dat deze plannen door mogen gaan, dan krijgen de werkzaamheden die dit mogelijk moeten maken voorrang. We werken ook aan een plan B, een alternatief voor als deze plannen (voorlopig) niet doorgaan.
- We zetten ons in om te voorkomen dat er sluipverkeer ontstaat op onze andere wegen tijdens het werk aan de A15 en de A12.
- We blijven in overleg met Rijkswaterstaat en de Provincie Gelderland over hoe belangrijk de aanpassingen aan de wegen in en om Babberich, de doortrekking van het Witte Kruis, het opnieuw inrichten van de Edisonstraat/Doesburgseweg en de ontsluiting van het Gelders Eiland voor onze inwoners zijn.
- We kijken of we al eerder kleine aanpassingen kunnen doen rondom Babberich en wat daarvoor nodig is.
- We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute, dat blijven wij duidelijk maken. We trekken samen op met de regio Achterhoek.
- Er zijn veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen, de bouw van de Fashion Outlet start binnenkort en steeds meer bedrijven vestigen zich op 7Poort. We willen dat er zo snel mogelijk een station Zevenaar Oost komt. We gaan hiervoor actief in gesprek met alle (landelijke) partijen die hierover gaan.
- Samen met inwoners, projectontwikkelaars, ondernemers en de raad kijken we wat er goed is en wat er beter kan aan parkeren in Zevenaar. Op basis hiervan vernieuwen we het parkeerbeleid en kijken we opnieuw naar de prijs van betaald parkeren.

4. ECONOMIE

We zijn trots op de ondernemers in onze gemeente. Zij zorgen voor werk en houden onze kernen leefbaar. Zij zijn belangrijke partners van de gemeente Zevenaar. Ondernemers die blijven innoveren, zijn belangrijk voor onze economie.

WAT WE WILLEN

We willen zorgen voor een goed ondernemersklimaat in heel Zevenaar. In de binnenstad willen we met de ondernemers en inwoners aan de slag om de gastvrijheid en het aanbod aan winkels, horeca en cultuur te behouden en te verbeteren. Leegstand gebruiken we als kans om te wonen, we maken de binnenstad compacter. Zo willen we bouwen aan een binnenstad waar we ons thuis voelen, onszelf kunnen blijven verwonderen en elkaar kunnen ontmoeten.

WAT WE DOEN

- We denken mee in kansen om ondernemerschap in de gemeente te laten opbloeien. We schaffen overbodige regels af, maken eenvoudige regels, handelen sneller en zijn flexibel.
- Door onder andere het online winkelen verandert de functie van de binnenstad. We helpen ondernemers daarop in te spelen.
- Om de economie te stimuleren, zetten we in op het gebruik van lokale producten.
- We kopen zo veel mogelijk diensten en producten in bij Zevenaarse ondernemers.
- We stimuleren eigenaren van leegstaande gebouwen om creatieve ondernemers, kunstenaars en startups hier hun activiteiten te laten starten.
- We zien kansen voor meer banen in de horeca, zorg, techniek en ICT. Hierover gaan we met onze partners in gesprek.
- Alleen als het nodig is bemoeien we ons met de aankoop en verkoop van gronden.
- We zetten ons in voor de ontwikkeling van fase 2 van het industrieterrein 7Poort. Ons uitgangspunt hiervoor is zorgen voor meer banen.
- We geven agrarische ondernemers de kans om hun grond voor meerdere doelen te gebruiken, zoals voor toerisme, agrarisch natuurbeheer, recreatie of andere bedrijvigheid. Een goede balans tussen de belangen van de omgeving en de ondernemer zijn hierbij belangrijk. Hierover gaan we in gesprek met belangenorganisaties zoals LTO.
- We gaan slim om met de regels voor het gebruik van duurzame energiebronnen.
- We blijven werken aan een sterk Zevenaar, waar je geschikte opleidingen kunt volgen en werkervaring kunt opdoen. We maken gebruik van de mogelijkheden van onze bedrijventerreinen, de netwerken van ondernemers en de Liemerse Ambassade.
- We verbeteren het techniekonderwijs samen met ons bedrijfsleven en maken talentonderwijs mogelijk.
- Op het gebied van inclusief werkgeverschap geven we het goede voorbeeld en gaan met partners in gesprek over het creëren van meer werk.

5. ONDERWIJS

Het is belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen kunnen lopend of met de fiets naar school.

WAT WE WILLEN

We willen basisscholen houden of bouwen in de buurt van waar de meeste kinderen wonen. Alle kinderen kunnen naar school in een duurzaam en goed geventileerd gebouw met een uitdagende buitenruimte. Dit verhoogt de leerprestaties van kinderen en is goed voor hun gezondheid. Ook vergroot dit het werkplezier van de medewerkers.

WAT WE DOEN

- We zetten ons samen met de schoolbesturen in om de schoolgebouwen te verduurzamen, met goede ventilatie in het gebouw en een groen schoolplein.
- Bij locaties voor scholen houden we rekening met een goede spreiding in de gemeente. Ook is het belangrijk dat de scholen in de buurt zijn van waar de meeste leerlingen wonen.
- Nieuwe scholen bouwen is duur. Daarom kijken we bij een aanvraag voor het bouwen van een nieuw schoolgebouw eerst of er gebruik kan worden gemaakt van leegstaande lokalen of gebouwen.

VESTERSBOS

Voor het Vestersbos in Zevenaar loopt al een onderzoek naar de mogelijkheden van onderwijshuisvesting. Het gaat dan om een combinatie van kinderopvang, primair onderwijs, de eerste twee leerjaren van voortgezet onderwijs en gymnastiekonderwijs. Deze coalitie vindt deze plek meer geschikt voor woningbouw en wil op zoek naar een andere mogelijkheid voor deze onderwijshuisvesting. We willen een zorgvuldig en goed afgewogen besluit kunnen nemen. Daarom laten we een onafhankelijk bureau onderzoek doen naar de mogelijkheden voor woningbouw op deze plek. Dit onderzoek loopt gelijk met het al lopende onderzoek naar de kansen voor onderwijshuisvesting.

De resultaten van beide onderzoeken verwachten wij in het vierde kwartaal van 2022. De voors en tegens van woningbouw en onderwijshuisvesting zijn dan bekend. Zo kan de gemeenteraad voor 1 januari 2023 een definitief besluit nemen over de toekomst van het Vestersbos.

6. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

SPORT

Sport is goed voor de gezondheid (lichaam en geest) en brengt mensen samen. De gemeente Zevenaar heeft een groot aanbod op het gebied van sport. Voor al onze inwoners is er een passende sport. Dat moeten we koesteren.

WAT WE WILLEN

Iedereen moet kunnen sporten, ongeacht leeftijd, inkomen of een beperking. We willen diverse organisaties bij elkaar brengen om dit mogelijk te maken. We zoeken naar nieuwe manieren om inwoners enthousiast te krijgen om te gaan sporten en te bewegen want dat voorkomt onder andere gezondheidsklachten en eenzaamheid.

WAT WE DOEN

- We besteden extra aandacht aan mogelijkheden zodat iedereen kan sporten. Jong, oud, als je minder geld te besteden hebt of een beperking hebt. Wij helpen om sportveldjes in de buurt mogelijk te maken. We betrekken sportbedrijven bij onze plannen
- Buitensportvoorzieningen moeten klaar zijn voor de toekomst. De verenigingen op sportpark Hengelder onderzoeken of alle buitensport op één plek met goede faciliteiten onder te brengen zijn. Al onze sportaccommodaties moeten voor verschillende sporten en functies ingezet kunnen worden. We kijken naar wat op welke plek het best mogelijk Of het veilig en goed bereikbaar is en past binnen de financiële mogelijkheden van de gemeente.
- We maken duidelijk hoe wij sportverenigingen financieel kunnen ondersteunen. Na de fusie tussen de gemeente Zevenaar en Rijnwaarden zijn nog niet alle subsidies gelijk getrokken. Deze zogenaamde harmonisatie ronden wij voor het einde van 2023 af.
- We voeren de onderdelen van het beleidsplan ‘sport en bewegen 2021-2028’ uit.

RECREATIE EN TOERISME

De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Kortom een omgeving waar inwoners dicht bij huis kunnen ontspannen en zich kunnen vermaken. Van een wandeling, fietstocht tot uitgebreide mogelijkheden in de watersport. Een luxe waar we als Zevenaar terecht trots op mogen zijn!

WAT WE WILLEN

We hebben een mooie omgeving en dat willen we zo houden. Dat vraagt iets van ons en van onze inwoners en ondernemers. Samen moeten we er alles aan doen om onze gemeente mooi te houden en onze natuurgebieden te behouden voor ontspanning, sport, recreatie en toerisme.

WAT WE DOEN

- Naast onderhouden van wat er al is, maken we beleid waarin duidelijk is wat wel en niet kan.
- We willen goed omgaan met onze recreatiegebieden, daarom zeggen we nee tegen nieuwe plannen voor zonneparken (energie) in deze gebieden.
- We zetten ons in om de recreatiegebieden zo goed bereikbaar mogelijk te maken. Denk aan het uitbreiden van fietspaden en wandelroutes in het Rijnstrangengebied. We houden hierbij rekening met de natuur.
- We ondersteunen ondernemers die plannen hebben om recreatie en toerisme te verbeteren. Bijvoorbeeld door meer camperplaatsen toe te staan.
- Plannen zoals een kunstroute en een verbinding tussen de Fashion Outlet en het centrum van Zevenaar ondersteunen we. We werken hierin samen met de ondernemers in en om het centrum.
- De inkomsten uit de toeristenbelasting zetten we in voor recreatie en toerisme.

LEEFBAARHEID EN VOORZIENINGEN

Voorzieningen zoals zorg- en welzijnsinstellingen, scholen, verenigingen, sport en cultuur zijn belangrijk voor onze inwoners om prettig te kunnen samenleven en meedoen aan de maatschappij.
Daarbij kan zeker onderscheid gemaakt worden tussen noodzakelijke voorzieningen in het centrum en die in de omliggende wijken en kleine kernen.

WAT WE WILLEN

We willen alle kernen leefbaar houden door het in stand houden van de voorzieningen.

WAT WE DOEN

- Wij zetten in op het voortbestaan van de goed functionerende, bestaande accommodaties.
- We versterken voorzieningen die onmisbaar zijn voor het verenigingsleven.

CULTUUR EN VERENIGINGEN

Cultuur is van en voor iedereen. Het vergroot de leefbaarheid en zelfredzaamheid. Het zorgt voor ontmoeting en verbinding met elkaar.

WAT WE WILLEN

We zorgen ervoor dat cultuur betaalbaar en bereikbaar is voor alle inwoners. We willen een divers en goed aanbod aan culturele activiteiten en willen het hechte verenigingsleven behouden. We willen ons cultuurhistorisch erfgoed behouden voor toekomstige generaties. Zevenaar heeft een positie als centrum van de Liemers en dat moet zo blijven.

WAT WE DOEN

- We ondersteunen zoveel mogelijk culturele initiatieven van inwoners en verenigingen, op een manier die past binnen onze financiële mogelijkheden.
- We blijven energie steken in het zichtbaar maken en versterken van de cultuurhistorische waarden. Deze waarden binden ons en zijn uniek voor onze gemeente.
- Wij stimuleren het maken, delen en ontmoeten. Dat doen we door culturele activiteiten te ondersteunen.
- We promoten het rijke culturele leven in onze gemeente zodat dit blijft bestaan. Daarbij hebben wij aandacht voor de cultuurhistorie en (monumentaal)erfgoed.
- Wij geven subsidie aan organisaties die kunst en cultuur, erfgoed, muziekonderwijs, educatie en lezen aanbieden dat op elkaar afgestemd is. We maken hiervoor meetbare afspraken.
- De Turmac Cultuurfabriek is een waardevolle voorziening voor Zevenaar en omgeving daarom ondersteunen we het verder ontwikkelen van deze plek. Uitgangspunt is dat deze locatie een gezonde exploitatie heeft. Samen met de huidige gebruikers en onze ondernemers onderzoeken we hoe dit bereikt kan worden.

7. SOCIAAL DOMEIN

ZORG EN WELZIJN

Voorkomen is beter dan genezen. Als je gezonder leeft, beter in je vel zit door je omgeving en het werk dat je doet heb je minder stress en een prettig leven. Als je ziek bent of hulp nodig hebt, moet je in de gemeente Zevenaar op zorg en hulp kunnen rekenen

WAT WE WILLEN

Deze coalitie wil als eerste inzetten op beleid dat een positieve invloed heeft op de gezondheid en welzijn. We richten ons op preventie; voorkomen is beter dan genezen. Daarbij houden we ook oog voor de betaalbaarheid van de zorg. Onze ambitie is om van elke euro die naar zorg gaat, minimaal tachtig cent aan de daadwerkelijke zorg te besteden en dus minder naar administratieve zaken.

WAT WE DOEN

- Om dit beleid te maken betrekken we verschillende instanties. We moeten minder langs elkaar heen werken, maar elkaar aanvullen om onze inwoners te helpen.
- We werken zo eenvoudig mogelijk, want regels en processen kosten nu te veel geld.
- We vertrouwen op onze professionals binnen het sociale domein waardoor er minder verantwoording hoeft worden afgelegd en minder administratie nodig is.

WAT WE DOEN

- We sluiten minder contracten met verschillende hulpverleners. De contracten die we sluiten, zijn voor langere tijd.
- Voor inwoners die hulp willen, maken we (nog) duidelijker waar ze daarvoor terecht kunnen. Bij voorkeur één loket, aanspreekpunt. Ieder gezin heeft een eigen contactpersoon.
- De afgelopen vier jaar zijn er kleine initiatieven verdwenen door bezuinigingen. We bekijken welke gevolgen deze bezuiningen hebben gehad. Was dit wel de goede keuze? Moeten we dit terugdraaien?
- Mantelzorgers zijn goud waard. We gaan op zoek naar een manier om onze mantelzorgers individueel de waardering te geven die zij verdienen.
- De landelijke financiële ontwikkelingen rondom de jeugdzorg volgen we goed. Zo kunnen we aan de voorkant nog zoveel mogelijk invloed hebben en er in onze gemeente snel op inspelen.
- We maken afspraken met partners in de regio voor goede zorg aan onze jeugd zodat het geld en de hulp ingezet kunnen worden waar het echt nodig is.
- We nemen stappen om de kosten van het doelgroepenvervoer te verlagen. Inwoners kunnen gebruik maken van een goed doelgroepenvervoer met regels die voor iedereen gelijk zijn.

INKOMENSONDERSTEUNING

We zetten in op het vinden van passend werk. Als gemeente helpen we inwoners hierbij en hebben we begrip voor ieders persoonlijk situatie. De regels moeten duidelijk en zo gemakkelijk mogelijk zijn.

WAT WE WILLEN

We willen dat zoveel mogelijk mensen de kans krijgen om mee te kunnen doen.

WAT WE DOEN

- We gaan soepeler om met de regels voor vrijwilligerswerk voor werkzoekenden. De ervaring kan hen helpen om een betaalde baan te vinden en eenzaamheid voorkomen.
- We experimenteren met de regels voor werkzoekenden als het hen helpt om een baan te vinden.
- Een foutje bij een aanvraag kan altijd gemaakt worden. Daar gaan we soepel mee om. Met opzet fraude plegen met uitkeringen pakken we zeker aan.

ARMOEDEBESTRIJDING

De groep mensen die in armoede leeft wordt steeds groter. We leven in financieel onzekere tijden. Alles wordt duurder en de energierekening is enorm gestegen.

WAT WE WILLEN

We willen armoede tegengaan en inwoners steunen bij financiële zorgen. We willen inwoners snel helpen om grip op hun huishoudboekje te krijgen om zo (meer) schulden te voorkomen.

WAT WE DOEN

- We zoeken uit wat het kost en wat het oplevert als we een hogere inkomensgrens (130 of 140 procent) gebruiken voor financiele hulp.
- We gebruiken dezelfde inkomensgrens voor alle situaties en regelingen. Dit maakt het duidelijker voor de inwoner op welke hulp zij kunnen rekenen.
- We voorkomen dat mensen die meer gaan verdienen er op achteruit gaan (armoedeval).
- We hebben aandacht voor de situatie van specifieke groepen zoals chronisch zieken.
- We doen mee aan een project om mensen die in de financiële problemen dreigen te raken snel in beeld te hebben. We doen er alles aan om snel hulp te bieden voordat de problemen te groot worden. We kijken dan ook of er nog andere problemen zijn.
- We werken samen met alle partners die armoede willen tegengaan. We stemmen af waar we mee bezig zijn en maken afspraken. Dit overleg heet het armoedeplatform.

8. VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

VOLKSGEZONDHEID

Volksgezondheid is meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. Daarom kijken we als gemeente naar het totale plaatje. Voorkomen van problemen en hulp als dat nodig is, sport en bewegen, kansen voor ontspanning en cultuur in een prettige, schone en groene woonomgeving.

WAT WE WILLEN

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar.

WAT WE DOEN

- Met Ziekenhuis Rijnstate en de huisartsenpost heeft Zevenaar een belangrijke functie voor de gezondheidszorg in de regio. De dienstverlening van Rijnstate in Zevenaar is veranderd in de afgelopen jaren. We vinden het belangrijk om zorg die er nu nog is in het ziekenhuis in Zevenaar te behouden. We gaan hierover actief in gesprek met Rijnstate. Ook willen we met hen bekijken hoe andere functies voor gezondheidzorg of welzijn van onze inwoners een plek kunnen krijgen op deze locatie.
- De aanrijtijden van de ambulance zijn niet overal in onze gemeente binnen de normtijd. We gaan opnieuw in gesprek met de Veiligheidsregio om dit mogelijk te maken. Vanuit samenwerking kijken we naar de mogelijkheden voor een extra ambulancepost, als dat nodig is.
- We ondersteunen kersverse ouders en bieden passende hulp.
- AED's kunnen levens redden. We stimuleren actief dat er in elke wijk van onze gemeente een AED komt en dat deze ook is aangemeld in het landelijke systeem HartslagNu.nl.

DUURZAAMHEID EN MILIEU

De gevolgen van de klimaatverandering worden langzamerhand keihard zichtbaar: extreem warme zomers, droogte en de bijbehorende problemen met de grondwaterstand, extreme regenbuien, zwaardere stormen en een natuur die van slag is. Klimaatverandering heeft gevolgen voor wonen, werken, verkeer en vervoer, economie, natuur, milieu en de ruimtelijke inrichting. Het belang van het naleven van het Klimaatakkoord wordt steeds duidelijker om de aarde, maar zeker ook onze directe woonomgeving leefbaar te houden voor onszelf en onze (klein)kinderen.

WAT WE WILLEN

Deze coalitie pakt haar verantwoordelijkheid en wil stevige stappen zetten op het gebied van duurzaamheid en milieu. We willen samen met de inwoners de proef Angerlo Aardgasvrij afronden en zo het 1e dorp in onze gemeente aardgasvrij maken. Als gemeente willen we het goede voorbeeld geven.

WAT WE DOEN

- We kiezen ervoor om meerdere kleine, concrete en haalbare projecten uit te voeren om 55% CO_2-reductie in 2030 te halen.
- In 2023 maken we een plan voor voldoende openbare laadpunten voor elektrische auto's.
- We gaan met woningcorporaties in gesprek over hoe zij op korte termijn het energielabel van huurwoningen verhogen. Te beginnen bij het beter isoleren van woningen. Dat is goed voor het milieu en helpt huurders om een hun energierekening te verlagen.
- We helpen inwoners die van het gas af willen. Ook de vrijwillige energiecoördinatoren helpen hen bij de contacten met andere overheden, instanties en met het krijgen van subsidies. Zij benaderen ook actief inwoners en ondernemers als we kansen zien voor duurzaamheidsprojecten in onze gemeente.
- We gaan niet verder met het bestaande plan om een warmtenet in het centrum van Zevenaar aan te leggen, totdat duidelijk is wat de juridische gevolgen zijn voor bewoners en de gemeente.
- De gemeente Zevenaar is in ieder geval in 2050 energieneutraal. Hoe eerder, hoe beter.
- We onderzoeken hoeveel duurzame energie we nodig hebben om onze doelen te halen. Samen met inwoners kijken we welke alternatieve energiebronnen wenselijk zijn en waar deze moeten komen.
- Om ook het bedrijfsleven de kans te geven groener te worden, zetten we in op een waterstoftankstation in de gemeente. Bij voorkeur op het industrieterrein 7Poort II.
- Wij helpen agrarische ondernemers die hun bedrijf duurzamer willen maken.
- We geven voorlichting milieuvriendelijker stoken en onderzoeken wat er mogelijk is aansubsidie voor rookfilters op houtkachels. Zo verbeteren we de luchtkwaliteit.
- We passen onze omgeving aan op de gevolgen van klimaatverandering door meer groen en (infiltratie van) water mogelijk te maken. Dit is niet alleen goed voor onze gezondheid en welzijn, maar ook voor de ruimtelijke kwaliteit, natuur en biodiversiteit.
- In 2022 worden we een Fair Trade gemeente.

9. RUIMTELIJKE ORDENING & WONEN

RUIMTELIJKE ORDENING

Een eigen plek te hebben waar je je thuis en geborgen voelt is één van de belangrijkste basisvoorwaarden voor een stabiel en gelukkig leven. Lang niet voor alle inwoners is dit vanzelfsprekend. Daarom is bouwen en anders bouwen één van onze hoogste prioriteiten.

WAT WE WILLEN

We willen meer en meer betaalbare woningen bouwen. We streven ernaar dat er binnen de bouwplannen 30% aan sociale huurwoningen wordt gebouwd.

WAT WE DOEN

- Eind oktober 2022 hebben we in beeld welke plekken in de gemeente geschikt zijn voor nieuwbouw of herontwikkeling. We weten dan welke behoefte inwoners hebben, denk aan flexwoningen, prefab- en houtbouw en hoogbouw. We maken een plan hoe we dit gaan doen.
- We experimenteren met een doorstroommakelaar. Deze persoon adviseert inwoners op hun verzoek over welke woonsituatie het beste bij hen past.
- We kijken wat we moeten veranderen om meer levensloopbestendig bouwen mogelijk te maken. Zo kunnen inwoners langer in hun woning en omgeving blijven.
- We willen sneller en meer bouwen. We kijken wat daarvoor nodig is in de organisatie.
- Op een aantal plekken in onze gemeente zijn gebouwen leeg. Met de eigenaren overleggen we of deze gebouwen geschikt gemaakt kunnen worden voor wonen.
- Als onze eigen gebouwen leeg komen te staan, kijken we of deze een nieuwe functie in de buurt, wijk of dorp kan krijgen. Het liefst een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.
- We maken prestatieafspraken met de woningstichtingen Baston, Vryleve en Plavei over meer sociale en middeldure huurwoningen. We brengen hierover verslag uit.
- We onderzoeken of we voor de betaalbare koopwoningen een zelfbewoningsplicht moeten instellen. Dit betekent dat de koper ook zelf in het huis moet wonen.
- Om te kijken wat de woningbehoefte tot 2030 is, nodigen we onze inwoners uit om dit van hen te horen. We betrekken hen bij de keuzes die we maken.
- Hoe kunnen we sneller en efficiënter werken? We kijken kritisch naar de bestaande regels. Zijn ze echt nodig? En zo ja, kunnen ze eenvoudiger gemaakt worden. We kijken of de manier waarop de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tot een advies komt, nog past bij de huidige wensen en ontwikkelingen.
- We experimenteren op een aantal plekken met welstandsvrij bouwen.
- Om wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kansen te geven en sneller hierover te kunnen besluiten stellen we een werkgroep ‘planinitiatieven wonen’ in.
- Zoals het er nu uitziet gaat de Omgevingswet op 1 januari 2023 in. We informeren inwoners over wat dit voor hen betekent via een campagne vanaf het vierde kwartaal 2022.
- Bij nieuwe woningbouwprojecten willen we dat een deel van het gebied bestaat uit groen, water en spelen.
- Als we een wijk opnieuw inrichten krijgen inwoners een actieve rol bij het maken van een plan.

OPENBARE RUIMTE

Onze straten, pleinen, parken en perken zijn het visitekaartje van de gemeente Zevenaar. We vinden het belangrijk dat deze openbare ruimte er goed verzorgd bij ligt. Meer groen is goed voor onze gezondheid en ons geluk. Inwoners voelen zich veiliger in hun buurt en het is prettiger wonen in onze twaalf kernen.

WAT WE WILLEN

We hebben meer aandacht voor (het onderhouden van) de openbare ruimte. We willen zorgen voor meer en mooier openbaar groen en waterpartijen in het centrum van de stad, in de dorpen en wijken. We willen meer bomen want bomen zorgen voor schaduw en verkoeling en maken het landschap mooier. We willen voldoende speelplekken op de goede locaties.

WAT WE DOEN

- De komende periode lopen we het achterstallig onderhoud van onze openbare ruimte in.
- Planten die van nature niet voorkomen in Nederland en schadelijk zijn voor de natuur, mens en dier bestrijden we.
- We hebben meer aandacht voor onderhoud en maken hiervoor een plan. Hierin is rekening gehouden met alle zaken waar we mee te maken krijgen. Denk aan bestrating, groen, riolering, afwatering en de zorg voor de natuur en het milieu.
- We houden meer rekening met de gevolgen van klimaatverandering. Er komt meer groen en wezorgen ervoor dat het teveel aan water goed opgevangen kan worden.
- We willen meer verschillende soorten planten en dieren in onze gemeente, met andere woorden meer biodiversiteit. We moedigen inwoners aan om dit ook te doen in hun eigen tuin en buurt en geven zelf het goede voorbeeld. We passen onze manier van maaien hierop aan.
- We dagen inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners uit om er samen met ons iets mooiers van de openbare ruimte te maken.
- Inwoners die nieuwe ideeën hebben voor de openbare ruimte ondersteunen we zoveel mogelijk. We vinden het belangrijk dat iedereen hiervan gebruik kan maken en dat het ook voor iedereen toegankelijk is. Ook mensen met een beperking moeten zich thuis voelen en zich kunnen redden in onze gemeente.
- We kappen zo min mogelijk bomen. Voor elke gekapte boom planten we een nieuwe terug. Voor elke nieuwe inwoner planten we een boom. We kiezen zoveel mogelijk voor boomsoorten die van nature voorkomen in ons land.
- We brengen in kaart wat de beste locaties zijn voor speel -en ontmoetingsplekken. We kijken hierbij naar een goede verdeling in de kernen. Belangrijk is dat iedereen hier kan spelen of verblijven.
- Speelplekken krijgen een natuurlijke inrichting.

PORTEFEUILLEVERDELING

De burgemeester en wethouders hebben elk hun eigen aandachtsgebieden, zogenaamde portefeuilles. Naast deze aandachtsgebieden zijn in elke portefeuille de rode draden:

- DIENSTVERLENING
- ORGANISATIECULTUUR
- PARTICIPATIE

1. OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Burgemeester Lucien van Riswijk

- openbare orde en veiligheid
- crisisbestrijding
- ondermijning
- handhaving
- rechtsbescherming
- intergemeentelijke samenwerking
- communicatie
- ambtelijke organisatie

2. RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN WONEN

Wethouder Aad van Orden (D66)

- ruimtelijke ordening
- woningbouw
- stads- en dorpsontwikkeling
- waterveiligheid/hoog waterbescherming
- vergunningverlening en toezicht
- coördinatie participatie

3. DUURZAAMHEID EN ONDERWIJS

Wethouder Bart Kagei (Groen Links)

- energietransitie
- afval en circulariteit
- water en klimaatadaptatie
- natuur- en landschap
- milieubeheer
- onderwijs en kinderopvang
- cultureel erfgoed en monumenten

4. SOCIALE ZAKEN

Wethouder Stef Bijl (PvdA)

- jeugdzorg
- Wmo
- volksgezondheid
- inkomensondersteuning: participatiewet, schuldhulpverlening, armoedebeleid
- diversiteit en inclusie

5. FINANCIËN, ECONOMIE EN SPORT

Wethouder Arthur Boone (VVD)

- planning en control cyclus
- werklocaties
- grondexploitatie
- belastingen
- vastgoed
- economie en werkgelegenheid
- ICT en informatiebeheer/datasturing
- sport
- vrijetijdseconomie
- algemeen subsidiebeleid

5. MOBILITEIT EN LEEFBAARHEID

Wethouder Toon Albers (Lokaal Belang)

- infra: weg, spoor, water
- verkeer en vervoer
- parkeren
- openbaar vervoer
- openbare ruimte: groenbeheer
- culturele voorzieningen en verenigingsleven
- wijk- en kernenbeleid/leefbaarheid
- land- en tuinbouw

RAADSAGENDA

Op de raadsagenda staan onderwerpen waarover deze coalitie eerst een open gesprek wil voeren in de gemeenteraad. We verkennen de standpunten en uitgangspunten van alle partijen nog voordat het college met een concreet voorstel komt.

ONDERWERPEN

Deze lijst is een eerste voorzet van onderwerpen op de raadsagenda, deze agenda is immers van de raad.

- Mobiliteitsvisie, met onder andere een evaluatie van het parkeerbeleid en de parkeerbelasting
- Zorgpreventie
- Maaibeleid/groenbeheer/IBOR
- Waardering mantelzorg
- Harmonisatie van subsidiebeleid
- Participatie
- Organisatiecultuur; verbetering bestuurlijk en ambtelijk samenspel
- Opvang van vluchtelingen en asielzoekers